
3 1761 07356096 3

VELUT ARBOR ÆVO

JEDNÁNÍ

SNĚMŮ MORAVSKÝCH

V LETECH 1792-1835.

Z PROTOKOLŮV A JINÝCH AKT SNĚMOVNÍCH

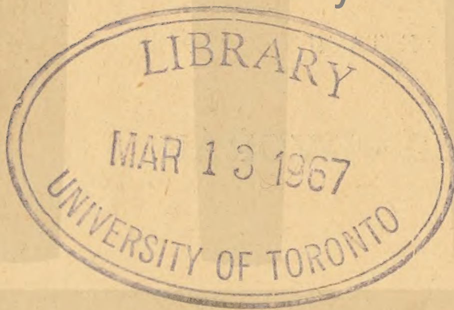
SESTAVIL

RUDOLF DVOŘÁK.

[díl I]

V Brně 1904.

Tiskem moravské akciové knihtiskárny. — Nákladem Matice Moravské.

LIBRARY
MAR 13 1967
UNIVERSITY OF TORONTO

Předmluva.

Tato kniha, jejímž účelem jest podati obraz jednání stavů moravských na sněmích za panování císaře Františka I. (1792—1835), jest sestavena dle tehdejších sněmovních protokolů, stavovských prohlášení, proposicí čili postulátů panovnických a jiných některých akt důležitějších, jež všechna jsou uložena ve zdejším archivě zemském. Tyto záznamy byly původně určeny jen pro mou vlastní potřebu, neboť jsou důležitým a pro nedostatek hotových prací předchozích nezbytným zdrojem pro dějiny moravské 19. století, jež jsem si vytknul zpracovati pro „Vlastivědu moravskou“. Obsah tohoto jednání sněmovního jest velmi pestrý a bohatý; týče se takřka všech odvětví veřejného života, v něm obráží se netoliko způsob zasedání a jednání stavů moravských na sněmě, nýbrž i veškeré finančnictví zemské, poměr a závazky lidu selského k vrchnostem, vznik a vývoj ústavů dobročinných, musea Františkova, založení pomníku a sadů na Františkově, převzetí Lužánek do správy zemské, regulace řek, stavba i oprava silnic, správa školství, podporování věd a umění atd. K tomuto bohatému zdroji zvláště po stránce kulturní každému dějepisci této doby jest sáhnouti již proto, že ostatní prameny jsou velmi chudé, z úředních novin nelze mnoho vybrati, a všechny ostatní knihy i časopisy byly ve svých projevech obmezeny přísnou censurou. I bude dle mého mínění tato kniha vítaným příspěvkem každému, kdo se o této době chce zevrubněji poučiti. Sám jsem již odtud čerpal látku nejen k dějinám politickým pro „Vlastivědu moravskou“, nýbrž i k obšírnějšímu pojednání o moravských financích zemských, jež bude uveřejněno ještě letos v „Časopise Matice Moravské“. I doufám, že materiál zde sebraný zavdá podnět také jiným pracovníkům, aby i ostatní stránky tehdejšího života moravského vylíčili. Obsah knihy vynikne lépe z rejstříku

jmenného i věcného, abecedně sestaveného, jenž na konci knihy jest připojen a který badatelům i jiným čtenářům podstatně usnadní její užívání.

Výslovně podotýkám, že účelem tohoto díla není podati authentický text sněmovních usnesení a protokolů. Jsouť protokoly psány výhradně německy, i bylo třeba především je přeložiti, při čemž mnoho čistě formálního a pro vlastní věc nedůležitého jest zkráceno neb vynecháno, ježto by doslovným jich otištěním kniha velmi vzrostla. Podobně jest s prohlášeními stavů na postuláty královské: tato sice jsou psána (a také ve zvláštních knížečkách tištěna) v obou jazycích zemských, ale český text jejich jest velmi chatrný, a proto jsem volil raději stručné záznamy z nich, které jsem si sám vlastním slohem upravil.

V úvodě jsem uznal za vhodné vysvětliti v hlavních rysech stavovské zřízení této doby, způsob složení, svolávání a jednání sněmovního, působnost sněmu, volby do zemského výboru a pod.

Na konec pokládám za svou povinnost vzdáti díky slavnému výboru „Matice Moravské“, zvláště jejímu předsedovi, zemskému školdozorci ve výslužbě panu Václavu Roytovi, že mi jejím nákladem bylo umožněno toto dílo vydati tiskem. Také děkuji pánům Edvardovi Vodnaříkovi, řediteli výpomocných úřadů zemských, a dru. B. Bretholzovi, archiváři zemskému, že mi svou laskavostí usnadnili použití všech pramenů; konečně pánům professorům Frant. Rypáčkovi a dru. Frant. Šujanovi, že se vzácnou ochotou podjali se přečtení tohoto díla v rukopise a provedení tiskových korrektur.

V Brně, v březnu 1904.

Rudolf Dvořák.

Úvod.

O stavovském zřízení této doby.

Stavovské zřízení moravské v první polovici XIX. století jest usychající ratolestí na bujném kdysi kmeni zemské samosprávy, nicméně bylo ještě v této době dosti platným činitelem vedle mnohem mocnější ovšem správy státní. Císař Leopold II. vrátil stavům moravským téměř veškeru působnost, kterou měli za dob dřívějších a které byli větším dílem zbaveni za císaře Josefa II., a v tomto rozsahu, jen s nepatrnými změnami stavovské zřízení zachovalo se po celý čas panování císaře Františka I. a po něm ještě až do roku 1848.

Působnost ta nebyla příliš rozsáhlá. Císař Leopold na stížnosti, podané od stavů moravských,[1]) dal jim především ujištění, že ve věcech zákonodárných se stavy moravskými bude tak jednáno, jako se stavy ostatních zemí korunních, že totiž dle povahy zákonů budou buď slyšáni před jejich vyhlášením, nebo i po vyhlášce, že smějí podávati proti nim vážné námitky, postuláty panovníkovy, zejména předlohy berní a vojenské, že se budou vyřizovati tak, jako se dálo v dobách dřívějších. Také ve věcech týkajících se zvelebení víry katolické, privilejí zemských a podobných byli stavové pravidelně tázáni.[2]) Další vymožeností bylo obnovení

---

[1]) Srv. Dějiny Moravy knihu IV., str. 958 násl.

[2]) Postuláty královské, tak jako svolávací reskript, instrukce k vládním komisařům, zodpovídací dekrety atd. podávány byly ke sněmu moravskému po celou tuto dobu v obou jazycích zemských, ano ve svolávacím tištěném reskriptu byl vždy nahoře text český a za ním dole text německý, podpis císařův jest vždy pouze český: „František m. p.“, podobně podpis nejvyššího kancléře, kancléře a ostatních úředníků dvorské kanceláře. Stavové moravští této rovnoprávnosti nešetřili již tak přesně jako dvorská kancelář. Pouze odpovědi jejich na postuláty královské byly sepsány v obou jazycích, vše ostatní, zejmena protokoly sněmovní, seznamy předmětů jsoucích na denním pořádku, plné moci deputovaných a jiné doklady byly psány pouze německy. Čeština

**

stavovského výboru zemského spolu se zemskou účtárnou a komisí pro daň dědickou a pro rektifikaci daně pozemkové,[1]) znovuzřízení stavovské akademie v Olomouci, stavům krom toho znova přiřčeno navrhovací právo pro některá místa nadační, přijímání a ustanovování zemských stavovských úředníkův a vlastní správa fondu domestikálního, ale s tím obmezením, že každé jmenování úředníka, každá volba přísedícího zemského výboru, každá položka rozpočtová musila býti prostřednictvím dvorské kanceláře předkládána císaři ku schválení.

Působnost sněmu zemského vztahovala se tedy na povolování berní, vládou postulovaných, rozvrhování (repartice) a vybírání jich, vedení katastru, jakož i knih inkolátních a šlechtických,

---

tehdejších listin byla ovšem velmi chatrná. Za příklad uvádíme projev o katolickém náboženství, který se rok co rok téměř v stejném znění opakoval i v královských postulátech i ve stavovských prohlášeních a býval vždy v čele obojích. V postulátech tento odstavec zněl: „Poněvadž především jiným čest a chvála Boží spolu s rozšiřováním samopanující katolické víry pravý základ jest, z kterýho prospěch a dobré všem zemim pochází, dle toho taky:

Předně opomenouti nemůžeme věrno-volným stavům k neustálému setrvání v nábožné horlivosti a k budoucímu v skutek uvedení všeho toho podnět dáti, co by tomu tak znamenitému jednání dle těch již předešle k zachování a k vzniku křesťansko-katolického náboženství ustanovených základních příkazů, generaliích a všeobecných nařízení nápomocné býti mohlo."

Odpověď stavů na tento odstavec zněla: „Za první. Oni věrno-nejposlušnější stavové skrze ten z nejmilostivějšího požádání předsvětlicí nejvelebnější příklad jejich nejpřívětivějšího knížete v ohledu náboženství zachování ještě tím více vzbuzené se předně tímto nejslavněji zavázali, že oni v jejich až posavadní náboženské horlivosti nepřestávajíc setrvati a k budoucímu vyplnění všeho toho, co by k tomu nejpřednějšímu jednání jakožto jedinému pravdivému základu, na kterémž země štěstí nejhlavněje pozůstává, dle vyměření onych k zachovávání samospasitelné křesťansko-katolické víry ustanovených pravidel a prošlých slavných nařízení nejlepší a užitečné býti mohlo, všechno, co jen vždy v jejich moci pozůstává, ano i z vynaložení jejich poslední krve krupěje přispěti se vynasnažeti chtějí."

„Načež Jejich Cís. Král. Milost v Jich krátce před tím zmíněným nejmilostivějším odepsání jim věrno-nejposlušnějším stavům nejdobrotivějc k rozumění dáti ráčila, kterak Jich Milost proti věrno-nejposlušnějším stavům dle jejich daného ujištění, že oni k zachovávání panujícího křesťansko katolického náboženství všechno dle jejich moci přispívati a ty v křesťanském trpení prošlé nařízení, co onomu užitečno jest, zachovávati budou." — Vzato z akt sněmovních r. 1793 a 1794.

[1]) Působnost této však na čas byla zastavena zavedením provisoria daně pozemkové r. 1820 a teprve později zase jí vrácena.

provádění nejvyšších předpisů, týkajících se zemských desk a dělení pozemků, předpisování, vybírání a odvádění daně dědické, přijímání daně nápojové, péče o úvěr stavovský a konečně patřila sem správa veškerého jmění zemského, fondův, ústavů, nadací a podobných. Ale všechny tyto výkony sněmu zemského byly postaveny pod přísný dozor zemské vlády a dvorské kanceláře. Sebe menší výdaj mimořádný, na příklad osobní přídavek neb remunerace některému úředníku, sebe menší příspěvek na dobročinné účely a pod. musil býti předkládán k nejvyššímu schválení. Když r. 1827 stavovskému sekretáři rytíři Kronenfelsovi vzhledem k tomu, že mu přidělením provisoria daně pozemkové práce byly značně rozmnoženy, povolena byla od stavů remunerace 400 zl. a stavovskému koncipistovi Ignáci Mühlbeckovi z podobné příčiny remunerace 200 zl., nejvyšší dvorská kancelář vyžádala si k tomu příslušná akta jednací a stavové na příštím sněmě museli podati ospravedlnění tohoto skutku, jejž učinili o své újmě. Teprve s velkým namaháním podařilo se jim dosáhnouti od císaře zmocnění, že v případech mimořádné potřeby — zejmena k zachování „stavovského dekorum“ — smějí bez dalšího tázání disponovati jistým výdajem, jenž však nesměl překračovati roční summy 500 zl. Právem stěžovali si stavové, že každé město moravské má v té příčině volnější ruku, nežli celé zemské zastupitelstvo moravské.

V sezení sněmovním, konaném dne 22. října roku 1817, stavové podali prosbu k císaři, aby zemský výbor směl potřebným úředníkům bez dalších dotazů poukazovati zálohy na jejich služné; prohlašují s jakousi trpkostí, že zemský výbor jest zástupcem veškerého „corpus statuum“ a tedy si zasluhuje vynikající důvěry, zvláště když c. k. guverner jakožto zemský hejtman vede jeho presidium. Úředníkům nastane povolením této prosby podstatná výhoda, že se jim bude moci udíleti rychlá podpora. Takovému právu, vypláceti zálohy do jisté výše, těší se i magistráty královských měst, proti nimž tedy, poměrně nepatrným korporacím, musí stavovský sbor cítiti se odstrčeným a pokořeným tím více, ježto stavové moravští svou horlivostí a obětavostí pro mocnáře i vlast osvědčili se vždy nejvyšší důvěry hodnými.

Tato stížnost byla příznivě vyřízena. Nejvyšším rozhodnutím ze dne 9. září 1818 bylo povoleno, aby v oněch zemích, kde zemský guverner neb vládní president jest zároveň náčelníkem

stavů zemských, nebo kde takový náčelník stavův aspoň ruči za bezpečnost fondu domestikálního, nižším stavovským úředníkům (s platem do 800 zl.) směly se poukazovati od zemského výboru zálohy, nepřesahující čtvrtinu ročního platu.[1])

Jiný doklad nepříliš šetrného chování vlády k stavům moravským jest tento: Když r. 1829 zrušena byla na Moravě vnitrozemská i pohraničná daň nápojová, jež dosud byla ve správě stavovské, a na místě obou zavedena byla všeobecná daň potravní, stavové v řádném sezení, konaném 16. října t. r., žádali, aby roční osobní přídavek 200 zl., poskytovaný dosud zemskému sekretáři Janu Kurzovi za dlouholeté služby z fondu daně nápojové, směl mu po zrušení této daně i dále býti vyplácen z fondu domestikálního. Na to dvorská kancelář odpověděla, že nemůže tuto žádost stavův u císaře podporovati, ba ani ji ku schválení předložiti. Stavové byli tímto odmítavým vyřízením velmi citelně dotknuti a prohlásili (v sezení sněmovním dne 18. října 1830), že tím porušena jsou jejich prerogativní práva, ježto dosud dietální návrhy stavů vždy byly císaři k rozhodnutí předkládány, na kterouž výsadu byli „již od šedého dávnověku“ hrdi. Teprve tato důrazná stížnost měla za následek, že nejvyšším rozhodnutím (31. ledna 1831) žádosti stavů plnou měrou bylo vyhověno, ale s výhradou, že na tuto částku 200 zl. nesmí fond domestikální domáhati se náhrady od eráru.[2])

Také jinak vláda nechovala se k sněmům s velkou šetrností. Všechna podání dvorské kanceláře, ano i gubernia, nesla se tonem pánovitým a rozkazujícím, kdežto zprávy sněmovní k úřadům státním hemží se výrazy nejoddanější pokory a takřka posvátné úcty.

Dokladem toho jest znění císařského reskriptu, jímž sněm moravský byl rok co rok svoláván:

Patent, jímž svolán sněm na r. 1794:

My František druhý, z Boží Milosti volený Římský Císař, po všechny časy Rozmnožitel Říše, v Germánii, Uherský a Český král atd. všem obyvatelům a poddaným našim z stavu prelátského, panského, rytířského, též městského v markrabství našem dědičném Moravském, jakéhokoliv by ti stavu, povolání neb vyvýšenosti byli; věrným milým milost Naši císařsko-královskou, též všechno dobré vzkazujeme. při tom jim také nejmilostivěji věděti dávati ráčíme: kterak My z důležitých, všeobecného dobrého se tejkajících příčin nový Sněm obecný

[1]) Z protokolů sněmovních r. 1817, 1818.
[2]) Z protokolů sněmovních r. 1829, 1830, 1831.

v málo vejš praveném markrabství našem dědičném Moravském rozepsati dáti a týž na třicátý den měsíce září přítomného Sedumnáctistého devadesátého třetího roku uložiti pohnuti býti ráčili. Aby tedy též Sněm můj náležitý průchod míti a s vinšovaným prospěchem jak markrabství našeho dědičného Moravského, tak i všeobecného dobrého svého brzkého konce užiti a dosáhnouti mohl; pročež všem i jednomu každému z předoznámých věrných a poslušných stavů našich v již nazvaném Markrabství Našem dědičném Moravském milostivě poroučeti ráčíme, aby se k nadepsanému dni, a to ten večer před tím v královským městě Našem Brně najíti dali, tu hned nazejtří ráno v místě obyčejným se konečně shledali, proposici neb předložení sněmovní i to co jim dále jménem a na místě Našem přednésti dáti ráčíme, poslušně a poddaně vyslyšeli, pak to k věrným srdcim svým připustíce, vše dobře povážili, následovně v snešení se tak volni a účinlivi ukázali, jak toho služba Naše Císařsko-Královská, a jich samých vzrůst a prospěch vyhledává, i také milostivá naděje Naše k nim postavená jest. Jakož pak, kdyby z nich věrných a poslušných stavův a obyvatelův našich jeden neb druhý k témuž uloženému dni a sněmu z důležitých příčin přijíti nemohl, mají nejméně ti, kteří se tak sjedou a k němu se dostaví, jednati a zavírati moc míti, a nepřítomní tak, jako přítomní všemu tomu, co tak při témž sněmu snešeno a zavřeno bude, dost činiti povinni budou: města pak Královská mají také osoby z prostředku jich k témuž sněmovnímu jednání a co se jich dotýkati bude, s plnou mocí vypraviti; na tom se jistá a milostivá Vůle Naše Císařsko-Královská poslušně naplní. Dán v městě Našem Vídni Třetího dne měsíce Srpna Léta Páně Sedmnáctistého devadesátého třetího, Panování Našeho Římského a zemodědičného v druhým roce.

Následuje drobnějším písmem text německý.

František.
Leopoldus Comes a Kollowrat,
Regis Bohiae Supus & A. A. prus Cancius

Jindřich František Hrabě z Rottenhanu.
Ad mandatum Sacrae Caes. Regiae Majestatis proprium
Jan Jozef Grohmann.

Složení sněmu moravského zůstalo po celý čas panování císaře Františka takové, jak bylo stanoveno od císaře Leopolda II.[1]) Zemským hejtmanem a direktorem sněmovním byl pokaždé c. k. gubernator markrabství moravského a vévodství slezského. Jemu jakožto presidentu byli k ruce čtyři nejvyšší officíři zemští, totiž nejvyšší komoří zemský, který obyčejně zastával úřad c. k. appellačního presidenta, nejvyšší sudí zemský, zároveň president soudu zemského, nejvyšší písař a zemský podkomoří. Tito zemští officíři byli od panovníka jmenováni doživotně a za nepřítomnosti neb jiného zaneprázdnění zemského hejtmana zastával jej některý z nich jakožto direktor sněmovní nebo jako president zemské komise výborové.

---

[1]) Srv. Děj. Mor. knihu IV., str. 979.

Přístup do sněmu byl u členů nově vstupujících vázán na jisté podmínky. Přední takovou podmínkou bylo pro členy stavu panského a rytířského, aby byli držiteli statku v zemských deskách zapsaného a aby na základě toho od císaře dosáhli práva habilitačního čili inkolátu v království českém i v zemích přivtělených. Poněvadž následkem neblahého stavu státních financí statky deskové často přecházely z ruky do ruky a vláda se obávala, aby tím šlechta nebyla ve svých dosavadních právech ohrožena, vydán byl již r. 1799 nejvyšší dekret (ze dne 14. října), jímž pro budoucnost prodej oněch panství, s nimiž zároveň jest spojeno provozování lenní jurisdikce, osobám „léna neschopným“ (to jest nepatřícím k vyšším stavům) se zakazoval. Z téže příčiny vydán byl pro království české tak zvaný habilitační patent ze dne 3. června 1811, jímž „k zabránění škodlivého vlivu na úvěr soukromý a neobmezeného prodeje statků“ koupě deskových statků povolovala se jen příslušníkům čtyř stavů, kteří mají zemský inkolát, a poddaným nabývání jich se bezvýminečně zapovídalo. Na Moravě bylo o té věci již dříve jednáno. V nejvyšším reskriptu ze dne 22. prosince 1807, jímž císař dovolil stavům moravským nositi uniformu, zřízenou dle barev znaku zemského, bylo zvláště upozorněno, aby stavové při uvádění nových členů do sněmu řídili se přesně předpisy zemského zřízení a aby mezi sebe uváděli pouze takové uchazeče, kteří jsou opatřeni předepsanými vlastnostmi.

Stavové ve svém prohlášení, jež podali v sezení sněmovním ze dne 14. ledna 1808, poukázali na dosavadní dlouholetý způsob, dle něhož uváděni byli do sněmu jen takoví uchazeči, kteří se vykázali inkolátem a majetkem nejméně 10.000 zl.; také byli bez námitky uváděni synové jednou již uvedených členů, jakmile dosáhli plnoletosti. Poněvadž však o zákonitém základu tohoto způsobu stavové v aktech zemských ničeho nemohli nalézti,[1]) obrátil se zemský hejtman hrabě Prokop Lažanský na nejvyššího purkrabí království českého, aby mu sdělil předpisy v tom případě v Čechách platné, i obdržel od něho opis nejvyššího dekretu dvorského ze dne 12. srpna 1791, pouze pro Čechy vydaného, dle něhož na návrh českých stavův oni členové neusedlí, kteří

---

[1]) Ve skutečnosti má zvyk ten původ svůj v usnesení stavů moravských z r. 1751; na to však stavové té doby již zapomněli.

dosud do sněmu jsou uvedeni, mají sice místo a hlas svůj tam podržeti, pro budoucnost však nemá se nikomu místo a schopnost hlasování na sněmě povoliti, leč takovým uchazečům, kteří se mohou vykázati deskovým statkem, i jejich synům, nebo bezprostředným nápadníkům deskových statků, kteří pocházejí z rodiny k zemi příslušné.

Tyto podmínky zalíbily se stavům moravským i usnesli se, jen dle nich příště uváděti nové členy do sněmu, s dodatkem, kdyby někdo, do sněmu uvedený, své statky zase prodal, že on a jeho synové již uvedeni mají sice podržeti místo a hlas ve sněmě, nikoli však synové, kteří před prodejem nebyli ještě uvedeni.

Když potom v témže zasedání zemský hejtman oznámil, že někteří vyšší šlechtici, nově na Moravě usedlí, podali žádost za uvedení do sněmu, a dle vlastního prozkoumání jejich listin navrhl, aby se této žádosti vyhovělo: stavové sice pro ten případ schválili návrh zemského hejtmana, ale stanovili pro budoucnost, že jako se dosud vždy dálo, má takové žádosti i jejich doklady zkoumati panský stav sám dvěma svými deputovanými a teprve na základě jejich relace že se má v plenu rozhodnouti.

Tento návrh sněmu moravského byl dvorskou kanceláří (dekret 17. března 1808) v plném znění schválen a od té doby stavové moravští při uvádění nových členů do sněmu vedli si velmi přísně. V sezení konaném 5. května 1810 odmítnuta byla taková žádost Františka rytíře Vorbringera, moravsko-slezského appellačního rady, poněvadž nedokázal, že drží pravý stavovský čili deskový statek s veškerým vykonáváním práv vrchnostenských.

Když potom r. 1811 vydán byl pro království české svrchu zmíněný patent habilitační, tu také na sněmě moravském, konaném dne 25. září 1811, předložen byl dotaz, zdali by také na Moravě mělo se užiti podobného řádu k obmezení kupu statků zapsaných v deskách zemských. Stavové moravští na tento dotaz odpověděli záporně. Odpověď ta, důležitá pro způsob, jakým noví členové na sněm byli uváděni, zněla takto:

„Na Moravě není případu, aby měšťané jako takoví měli právo, držeti stavovské usedlosti. Proto také nemůže zde nastati zneužívání kupu stavovských realit skrze osoby poddané, jako se stalo v Čechách. Na Moravě byla také, pokud stavům jest známo, přesně zachovávána zvyklost, že každý, kdo nabývá deskového

statku, buď si stavu vyššího či nižšího, domorodý poddaný mocnářství rakouského nebo cizinec, musí se během roku, šesti neděl a tří dnů vykázati, že s nejvyšších míst byl skutečně obdařen stavovským a inkolátním diplomem v markrabství Moravském a že tedy vskutku v zemi jest habilitován. Stavové zajisté nebyli by meškali, kdyby měšťan ke kupu v Čechách oprávněný byl zakoupil usedlost na Moravě, proti tomu učiniti na nejvyšších místech nejpoddanější námitku, poněvadž měšťanům jednotlivých měst českých právo statky zakupovati nepřísluší ze zemského zřízení, které také pro Moravu má platnost, nýbrž na základě privilegií později jim udělených, které dle mínění stavů moravských pouze pro Čechy mohou platiti, zvláště když stavům moravským o tomto právu jednotlivých měst z nejvyšších míst nic nebylo intimováno."

„V markrabství moravském jest dle toho onen blahodárný řád, jejž zmíněný dvorský dekret ze dne 3. června 1811 v království Českém teprve míní zavésti, již v plné platnosti a v nerušeném provádění. I nezbývá stavům moravským jiného přání, leč aby J. V. tuto zvyklost vzniklou ze zemského zřízení ještě dále ráčilo zachovati; toho pak se nejlépe dosáhne opatrností předepsanou v onom dekretě, aby každá jména majetku v deskových statcích byla zavčas uvedena ve známost úřadův."

„Stavové moravští si také přejí, aby tohoto ustanovení i na Moravě se bedlivě šetřilo. I prosí tedy, aby budoucně také na Moravě nikdo nesměl nastoupiti v deskový statek a jím jako vlastnictvím nakládati, kdo se před tím u příslušného krajského úřadu nevykázal o způsobu jeho nabytí; také na Moravě měl by tedy každý prodavač deskového statku býti povinen, nejdéle do 14 dnův oznámiti uzavřený prodej krajskému úřadu; podobně měl by pak prodavatel tak i nový nabyvatel deskového statku býti pokutován desíti procenty kupní ceny ve prospěch místního chudinského ústavu, kdyby onen zameškal předepsané ohlášení, tento pak opomenul podati výkaz v náležitou dobu ke krajskému úřadu. Tomu, kdo by nepřístojnost takovou úřadům oznámil, má se vyplatiti polovice zmíněné pokuty. Krajští úřadové mají za to býti učiněni zodpovědnými, aby každou změnu v držení deskových statkův ohlásili královskému zemskému soudu a k tomu hleděli, aby nový nabyvatel takových statků nejdéle do roka, šesti neděl a tří dnů vykázal se zemským inkolátem. Po projití

této lhůty, předepsané zemským zřízením, má se učiniti úřední oznámení královskému guberniu a toto má vydati královskému fisku neschopného nabyvatele.“

Dekretem dvorské kanceláře ze dne 3. února 1813 byl tento postup při nabývání deskového zboží i uvádění nových členů do sněmu zemského od císaře schválen. Stavové moravští vedli si potom v této příčině možno-li ještě opatrněji než dosud. Nicméně v této době velikého úpadku financí státních a všeobecného rozvratu hospodářského nemohli zabrániti, že jako v jiných zemích, tak i na Moravě statky deskové přecházely často do jiných rukou, že stavové a vznešené rodiny šlechtické upadaly v chudobu, mnozí členové stavu měšťanského štěstím i přičinlivostí povznesli se na jejich místo, proslulé kdysi zámky se slavnou minulostí staly se majetkem rodin kupeckých, ba některé proměněny byly i v továrny.

Svolávání sněmu, jež náleželo výhradně do oboru moci panovnické, dálo se pravidelně rok co rok. Pouze r. 1809 pro nepřátelskou invasi, kterou zvláště hlavní město Brno s celým krajem bylo zastiženo, vláda opomenula vyžádati si povolení obvyklé berně, ale dekretem dvorské kanceláře ze dne 20. dubna 1810 bylo stavům moravským již při nejbližším zasedání sněmovním dáno ujištění, že toto nenadálé a nepředvídanými okolnostmi zaviněné porušení práv stavovských nemá pro budoucnost býti nikterak na újmu jejich privilegiím a starodávnému zřízení.

Sněm svoláván byl císařským patentem, jehož text byl napřed český a pak teprve německý; ten byl doručen dvorskou kanceláří královskému guberniu a toto dalo vypsání sněmu rozhlásiti skrze krajské úřady. Každé řádné čili dietální sněmovní zasedání bylo zahajováno a provázeno četnými obřady, které se vždy dle týchž předpisův a v téže formě opakovaly. Za příklad uveden budiž sněm z r. 1811.

Císařským patentem ze dne 26. srpna 1811 byl vypsán sněm na den 23. září. O dva dny dříve (21. září) stavové shromáždili se k slavnostnímu závěrku uplynulého období sněmovního za vojenský rok 1811.[1]) O 11. hodině ranní objevili se všichni ve vkusném sále stavovském, ozdobeni uniformou od císaře jim povolenou. Zemský guverner a zároveň sněmovní direktor hrabě

[1]) Vojenský rok počínal 1. listopadem roku přítomného a končil 31. říjnem roku potomního.

Prokop Lažanský vstoupiv do sálu za průvodu veškerého služebnictva stavovského, měl ke stavům přiměřenou řeč a jmenoval ze všech čtyř stavů po dvou deputovaných. Tito odebrali se do bytu appellačního presidenta a nejvyššího komoří zemského, hraběte Blümegena, který spolu s krajským hejtmanem brněnským a nejvyšším písařem zemským, guberniálním radou rytířem Mannerem jmenováni jsou od císaře na ten rok dvorskými komisaři sněmovními. Když deputace stavovská s oběma komisaři blížila se domu dikasteriálnímu, guverner, obklopen služebnictvem a stavy zemskými, vyšel jim vstříc až k bráně a doprovodil je do sálu sněmovního. Tam zemský sekretář Tomáš Pötzl přečtl usnesení sněmovní z r. 1811 v příčině císařských proposicí. Principální komisař hrabě Blümegen ve jménu císařově poděkoval stavům za značné oběti toho roku a ujistil je stálou milostí císařovou. Osvědčením vděčnosti a oddanosti stavů pro panovníka toto shromáždění bylo skončeno.

Dne 23. září zahájeno bylo nové období sněmovní na vojenský rok 1812. Sněmovní direktor a zemský guverner, provázen všemi přítomnými stavy, odebral se do kostela sv. Tomáše k Veni Sancte a k slavné mši. Potom stavové opět se shromáždili ve ve velkém sále stavovském, a guverner ustanovil novou deputaci, která uvedla oba nově jmenované císařské komisaře, presidenta zemského soudu a nejvyššího sudí zemského hraběte Dubského a rytíře Mannera do stavovského shromáždění. Hrabě Dubský, jakožto principální komisař, ohlásil stavům úmysly J. V., směřující ku blahu poddaných národův, a odevzdal císařské postuláty guvernerovi, který je dal při otevřených dveřích („valvis apertis") přečísti zemskému sekretáři Pötzlovi. Řečí guvernerovou skončeno bylo toto shromáždění a dvorští komisaři vrátili se domů za týchž formalit, za kterých byli přivedeni. Dne 24. září guverner pořádal velikou hostinu, ku které pozváni byli vedle obou císařských komisařů všichni členové sněmu, a tím byly předběžné obřady skončeny. Druhého dne potom (25. září) byly zahájeny porady o císařských postulátech i o jiných předmětech, jež byly uvedeny na denní pořádek.[1])

K doplnění budiž zde uveden doslovný překlad protokolů, jak byly pokaždé sepisovány při zahájení i při závěrku každého

[1]) Brünner Zeitung 1811, strana 635

období sněmovního; znění jejich jest vždy stejné i vzato jest za příklad sněmovní zasedání z roku 1799 a 1800.

Slavnosti při zahájení zemského sněmu za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte, 23. září 1799.

Přítomni jak sedí a hlasují:

Na lavici duchovních:

baron Haugwitz a hrabě Sereny, deputovaní olomucké kapituly,
prelát rajhradský,
prelát augustiniánů na Starém Brně,
baron Waldstätten a baron Tauber, deputovaní brněnské kapituly.

U velikého stolu na levici sněmovního direktora:

zemský podkomoří svob. pán Schröffl z Mannsperga.

Na lavici knížat: nikdo.

Na panské lavici:

starohrabě Salm-Reifferscheid, c. k. komoří,
baron Roden, komoří,
hrabě Seilern, komoří,
hrabě Podstatzky-Liechtenstein, komoří,
hrabě Czeyka, komoří,
František svob. pán Dubsky, komoří,
svob. pán Forgatsch, královský krajský hejtman,
Arnošt Hannibal svob. pán Locella, krajský hejtman,
Karel svob. pán Locella, guberniální sekretář,
Antonín hrabě Sereny, auskultant zemského soudu.

Na rytířské lavici:

šlechtic Hentschl, guberniální rada,
šlechtic Manner, guberniální sekretář,
šlechtic Vojkovský,
šlechtic Ostheim.

Na měšťanské lavici:

deputovaní všech královských měst,
zemský purkrabí,
rada a zemský sekretář Pötzl,
zemský účetní Kramer.

1. Antonín hrabě Sereny po předchozím ústním připomenutí sněmovního direktora, že hrabě písemně u něho projevil přání, objeviti se na sněmě a poněvadž odnikud nic nebylo proti tomu namítnuto, per Deputatos, totiž skrze hraběte Czeyku a svob. pána Dubského z pokoje guberniální komise byl přiveden, a vykázáno mu místo i hlas na lavici panské. Potom

2. od sněmovního direktora obvyklé plné moci od pánů deputovaných kapituly olomucké a brněnské, jakož i od městských poslanců byly ad acta odevzdány a přečteny nejvyšší credentialie.

3. K přivedení c. k. sněmovní komise byli zvoleni tito deputovaní, a to:

z duchovního stavu: hrabě Sereny, olomucký kanovník, prelát rajhradský;
z panského stavu: hrabě Seilern a hrabě Podstatzky;
z rytířského stavu: šlechtic Vojkovský a šlechtic Ostheim;
z měšťanského stavu: Olomuc, Brno.

4. Zemský purkrabí, když mu všichni deputovaní od sněmovního direktora byli vyjmenováni, odeslán byl ke královské principální komisi s nařízením, aby jí oznámil, že stavové již jsou shromážděni a přejí si jen slyšeti její rozhodnutí, mají-li k jich přivedení odeslati zvolené deputované? A poněvadž

5. zemský purkrabí přišel s odpovědí, že c. k. snemovní komise, jakmile deputovaní pro ni přijdou, jest hotova mezi ně přijíti, odebrali se

6. páni deputovaní ze všech stavů ku zmíněné sněmovní komisi. Při jejím objevení šli

7. páni stavové in corpore jí až k vozu vstříc a doprovodili ji v osobě pana nejvyššího sudího zemského svob. pána z Bukůvky a pana nejvyššího zemského písaře šlechtice Welzensteina až do sněmovního sálu; potom

9. byla apertis valvis čtena od sněmovní komise přinesená nejvyšší sněmovní postuláta.

10. Následovaly obvyklé proslovy královského zemského komisaře a sněmovního direktora. Potom

odcházející principální komise doprovozena byla až k vozu od stavův in corpore, a tím tato sněmovní slavnost ukončena.

Slavnosti při závěrku sněmovním za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte, dne 20. září 1800.

Pořádek míst a hlasů podobný jako při zahájení tohoto období sněmovního.

1. Byl přečten nejvyšší reskript z 18. července 1800 apertis valvis.

2. K přivedení c. k. principální komise zvoleni byli tito páni deputovaní, a to ze stavu duchovního: Augustinský prelát a baron Waldstätten;

ze stavu panského: Karel Ulisses svob. pán Locella a hrabě Sereny;

ze stavu rytířského: šlechtic Kofler a šlechtic Lilienburg;

ze stavu měšťanského: Olomuc a Brno

3 Odešel zemský purkrabí, aby oznámil královské principální komisi, že stavové jsou shromážděni a že si přejí odeslati své deputované, kteří jemu od zemského hejtmana všichni byli vyjmenováni.

4. Objeví se zemský purkrabí s odpovědí, že principální komise jest hotova, přijíti do sálu sněmovního a za tím cílem že jen čeká na pány deputované. Načež tito se odebrali k c. k. principální komisi.

5. Objeví se sněmovní komisaři v osobě nejvyššího zemského sudího hraběte z Bukůvky (byl totiž v tom roce do hraběcího stavu povýšen) a nejvyššího zemského písaře šlechtice Welzensteina, jimž stavové in corpore až k vozu šli vstříc.

6. Stalo se přečtení závěrku sněmovního per extensum.

7. Měl jak c. k. principální komisař, tak i sněmovní direktor obvyklé prosloveni; potom

8. stavové odcházející c. k. sněmovní komisaře zase doprovodili in corpore k vozu a když se stalo ještě předběžné usnesení, aby 10.000 zl. pro anno 1800 na stavbu silnic ex domestico povolených bylo k rukoum c. k. platebního úřadu k výplatě poukázáno, byla tím přítomná sněmovní slavnost skončena.

Čím obmezenější byla skutečná práva a moc stavů vůči panovníku nejen na Moravě, nýbrž i v ostatních zemích dědičných, tím štědřejší byla vláda v povolování výhod rázu ryze formálního. Proto také nic nenamítáno proti nádhernému a okázalému jejich vystupování na venek. Císař František taková vnější vyznamenání ještě značnou měrou rozmnožil. Stavové moravští velmi mnoho si zakládali na zvláštní uniformě. Roku 1807 císař zvláštním nejvyšším reskriptem „za osvědčenou věrnost a pevnou příchylnost ke knížeti i vlasti projevenou zase co nejslavněji v nebezpečné době posledního vpádu nepřátelského“ dovolil, aby všichni členové stavovští, ale jen ti, kteří skutečně do sněmu jsou uvedeni, nikoli však jejich synové, pokud nejsou do sněmu uvedeni, ani zástupci měst královských, směli nositi vlastní uniformu, zřízenou dle barev zemského znaku, totiž červenou, s modrými límci a výložky bílou vestou a bílými kalhotami, se zlatým vyšíváním a zlatými epauletty. Tato uniforma měla se nositi při sněmovních a jiných větších stavovských shromážděních a kromě toho, kdykoliv členové stavů měli se objeviti u dvora císařského. Mimo to dovoleno jim nositi za jiných, méně slavnostních příležitostí, uniformu tak zv. kampaňovou, která se od prvnější lišila pouze méně bohatým vyšíváním. Tato kampaňová uniforma byla však později (1816) pozměněna, že pro ni nařízeno bylo sukno tmavomodré místo šarlachově červeného, a pouze límce a výložky měly býti červené, ale jen ze sukna a beze všeho vyšívání. Všichni příslušníci stavův, tak jako zemští úředníci, od zemského hejtmana až do posledního pomocného úředníka, byli zařazeni dle hodností do dietních tříd státního úřednictva; tak na příklad zemský hejtman, byl-li zároveň guvernerem, byl v III. třídě, jinak ve IV. třídě dietní, deputovaní stavu panského a rytířského v VI. třídě, čímž postaveni na roveň guberniálním a appellačním radům, členové sněmu ze stavu měšťanského zařazeni do VIII. třídy, jako stavovský sekretář, registrátor a jiní vyšší zemští úředníci. Úpravou všech platů zemských hodnostářův i úředníků z roku

1808 stanoven plat zemského hejtmana na 6000 zl., nejvyššímu zemskému komořímu, sudímu a písaři po 1500 zl., přísedícím zemského výboru ze stavu panského, duchovenského i rytířského po 2000 zl.,[1]) ze stavu měšťanského na 1000 zl. ročně. První sekretář stavovský měl 2000 zl., k čemuž po jisté řadě let služebních byl povolován osobní přídavek 500 zl.; tento úřad zastávali po čas panování císaře Františka I. Tomáš Pötzl, po něm Jan Kurz a konečně Emanuel Kronenfels.

Zástupcem zemského sněmu po celou dobu, kdy tento nezasedal, a vykonavatelem jeho usnesení byl zemský výbor, obnovený císařem Leopoldem II. spolu s ostatním zřízením stavovským roku 1791. Do něho volili všichni čtyři stavové, duchovní, panský, rytířský i městský, po dvou zástupcích na dobu šesti let. Kdykoliv nějaké místo přísedícího se uprázdnilo, hlásili se noví nápadníci během určité doby u zemského hejtmana, a to písemně, pouze členům stavu duchovního bylo vyhrazeno právo hlásiti se ústně. Pro všechny bez výjimky platila povinnost vykázati se, že nejméně tři léta před tím byli členy sněmu zemského a že se po tu dobu porad jeho účastnili; tohoto závazku mohli pouze císařskou dispensí býti sproštěni. Zeměpanským úředníkům bylo původně od císaře Leopolda zakázáno o taková místa se ucházeti, ale císař František (dvorským dekretem ze dne 14. listopadu 1797) tento zákaz zrušil. Volba konala se vždy z plena sněmovního a musila býti pokaždé císaři předkládána ku schválení. Přísedící zemského výboru z tří vyšších stavů měli dle regulativu ze dne 3. srpna 1792 plat 1200 zl., ze stavu měšťanského 400 zl. ročně. Tento plat byl potom úpravou z roku 1807 zvýšen třem vyšším stavům na 2000 zl., přísedícím měst královských na 1000 zl.

Zemský výbor byl zároveň také komisí pro daň dědickou v kterémžto případě přibíral si dva rady soudu zemského, a na něj přenesena byla také působnost někdejší komise rektifikační pro daň pozemkovou. V těchto i jiných běžných záležitostech, jež nebylo třeba předkládati plnému sněmu k schválení, byl zemský

---

[1]) Ale vzhledem k členům stavu duchovního bylo uznáno za potřebné dodati, že pro budoucnost, jako ostatní přísedící ze stavu panského a rytířského, budou přibíráni k zpracování stavovských záležitostí. — Z protokolů sněmovních k roku 1808.

výbor podřízen spojené dvorské kanceláři ve Vídni, a to prostřednictvím zemského gubernia. Tak se stalo, že guverner, který jakožto zemský hejtman předsedal zemskému výboru, byl zároveň jeho politickým představeným. O všech věcech, jež byly předmětem jednání zemského výboru, musil se vésti řádný protokol a tyto protokoly musily se cestou guberniální měsíčně zasílati dvorské kanceláři; pouze věci týkající se erárního úvěru, byly zasílány dvorské komoře. K vykonávání všech těch prací přidělen byl zemskému výboru jistý počet stavovského úřednictva, v jehož čele byl zemský sekretář.

Třeba ještě zmíniti se o postavení, jaké na sněmě zaujímala města královská. Bylo jich, jako v předešlých dobách, sedm, a to: Brno, Olomouc, Jihlava, Znojmo, Uh. Hradiště, Unčov a Kyjov. Každé z těchto měst vysílalo na sněm dva delegáty, t. j. dva magistrátní rady, kteří byli od magistrátu voleni, tak že města zastoupena byla na sněmě 14 zástupci, ale všichni dohromady měli tam pouze jediný hlas, jejž odevzdával jménem ostatních první deputovaný města Brna. Jejich podřízenost vůči ostatním stavům jevila se také tím, že zástupci městští seděli na poslední lavici v sále sněmovním[1]) a že přísedící z tohoto stavu v zemském výboře měli mnohem menší plat roční, ač práci jim bylo konati stejně velikou.

Volba dvou přísedících ze stavu měšťanského dála se odedávna tím způsobem, že jedno místo bylo osazováno radním členem magistrátu brněnského, a po šesti letech zase jiným vystřídáno, druhé pak v témže období magistrátním radou některého z ostatních měst královských. Když však roku 1812 uprázdněno bylo takové místo resignací znojemského magistrátního rady Vendelína Tomíčka, královský appellační soud, jemuž

---

[1]) Pořádek, v jakém jednotliví stavové na sněmě seděli a hlasovali, byl tento: V čele celého shromáždění seděl zemský hejtman a sněmovní direktor, jemu po pravici na zvláštní lavici členové stavu duchovního, u tak zvaného velikého stolu tři nejvyšší officíři zemští: komoří, sudí a podkomoří, pak byla lavice knížat a c. k. tajných radů, potom lavice panská pro hrabata a svob. pány, kteří byli zároveň c. k. komořími. potom lavice rytířská, kdež na prvním místě seděl nejvyšší písař zemský, za ním zeměpanští radové a za nimi teprve ostatní rytířstvo, poslední tu seděl zemský purkrabí; nejzáze pak seděli na zvláštní lavici zástupci měst královských. — Pořádek ten jest také naznačen v protokolech svrchu uvedených.

magistráty po stránce soudní byly podřízeny, podal k zemskému sněmu (koncem 7. října) dotaz, zdali venkovská královská města mají k místům v zemském výboře právo založené na privilegiích nebo na zemském zřízení; kdyby takového práva nebylo, královská appellace vyslovila přání, aby stavové svou volbu obmezili pouze na rady brněnského magistrátu, poněvadž magistráty druhých měst královských při rozmnožené agendě bez újmy své služby nemohou postrádati jednoho člena svého po celých šest let.

Dle zprávy zemského výboru po nejpečlivějším zkoumání v zemském archivě bylo shledáno sice, že takový nárok venkovských měst na jedno místo v zemském výboře není založen na žádném výslovném privilegiu, že o něm není žádného nejvyššího nařízení a také ani zmínky v zemském zřízení; nicméně stavové prohlásili v tomto sezení, že nepokládají za oprávněné, aby tuto přednost, které venkovská města královská tak dlouholetou zvyklostí užívala, jim bez výslovného nejvyššího rozkazu obmezovali nebo dokonce odnímali. I bylo usneseno odpověděti královské appellaci, kdyby volbu zástupce měst venkovských do zemského výboru shledávala skutečně na závadu službě civilní i justiční, aby věc tu sama uvedla na přetřes bezprostředně u nejvyššího místa. Dále bylo usneseno, aby také ze sněmu tato otázka byla nejvyššímu úřadu zevrubně vyložena; a aby se žádným způsobem nepředbíhalo nejvyšší rozhodnutí, vykonána byla volba pro oba případy, buď že by císař se rozhodl pro dosavadní zvyklost, buď že by dal přednost námitce královského soudu appellačního: pro první případ většinou hlasů zvolen byl ze žadatelů[1]) jihlavský magistrátní rada Köller, pro druhý případ zase většinou hlasů brněnský magistrátní rada Tkaný.

Spojená kancelář dvorská (dekretem ze dne 17. února 1813) rozhodla ve prospěch měst venkovských a stanovila, aby dle dosavadního zvyku druhý přísedící zemského výboru stavu měšťanského byl střídavě volen z magistrátních radů měst Olomouce, Jihlavy, Znojma, Uh. Hradiště, Unčova neb Kyjova; v tom smyslu již dříve potvrzena byla volba jihlavského rady Köllera.

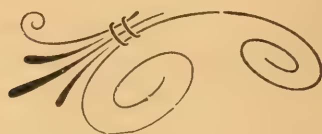
[1]) Byli to: Josef Höchsmann a Josef Nerlich z Olomouce, Antonín Köller z Jihlavy, Josef Schrötter, Vincenc Vilímek a Jan Tkaný z Brna. — Z akt sněmovních k roku 1812.

Když však po šestiletém období týž magistrátní rada Köller ze zemského výboru vystoupil a stavové v řádném sezení (dne 21. října 1818) radili se o znovuosazení druhého místa v zemském výboru ze stavu měšťanského, byla otázka ta uvedena znovu na přetřes, a tentokráte stavové zaujali docela jiné hledisko. Když totiž přítomní zástupci měst venkovských prosili, aby se vzal do úvahy dekret ze dne 13. února 1813, jímž ono právo jim bylo výslovně přiřčeno, ostatní stavové namítli, že o této věci není žádného nejvyššího předpisu ani normy stavovské a že tedy není příčiny, aby členové brněnského magistrátu z kompetence i o toto druhé místo byli vyloučeni. Tendence dekretu z r. 1813 prý směřuje jen k tomu, aby zástupci 6 ostatních měst královských vůbec z volby nebyli vylučováni, jinak však že tradice dokazuje, že již ve starých dobách skutečně oba přísedící zemského výboru byli voleni z brněnských magistrátních členů radních.

Dle tohoto usnesení, jež bylo pravým opakem nálezu z r. 1812, stavové „dle starého, zcela svobodného a neobmezeného práva jim příslušného“ zvolili druhým přísedícím brněnského magistrátního radu Jana Tkaného a požádali zemského hejtmana, aby této volbě vymohl nejvyšší schválení. Jen pro případ, že by toto mínění nedosáhlo souhlasu císařova, měl zemský hejtman prostě oznámiti, že nejvíc hlasů po Tkaném obdržel olomucký magistrátní rada Josef Höchsmann, který by pak mohl beze všeho býti od císaře potvrzen.

V tom smyslu rozhodla také dvorská kancelář. Presidiálním listem tohoto úřadu ze dne 23. prosince 1818 vysvětlen dekret z r. 1813 tak, že sice venkovská města z volby druhého přísedícího se nevylučují, že však se jim tím nikterak nevyhrazuje prerogativní právo na zmíněné místo. Dle tohoto rozhodnutí potvrzena byla volba brněnského magistrátního rady Jana Tkaného za druhého přísedícího v zemském výboře, tak že potom oba členové byli z magistrátu brněnského. Když potom r. 1820 vystoupil ze zemského výboru brněnský purkmistr Jan Czikann, byl na jeho místo zvolen a také od císaře potvrzen brněnský magistrátní rada Jakub Schrötter; když tento r. 1823 jmenován byl radou moravsko-slezského vrchního soudu appellačního, zvolen a potvrzen opět za přísedícího zemského výboru rada brněnského magistrátu, Vincenc Vilímek, a r. 1824, když vypršelo šestiletí Jana Tkaného, následoval po něm Jan Pfefferkorn, rovněž člen

brněnského magistrátu. Poněvadž pak r. 1828 Vilímek, dosáhnuv k tomu císařské dispense, byl zvolen na dalších šest let a podobné výhody dostalo se r. 1830 Pfefferkornovi, r. 1834 na místo Vilímkovo dosazen byl volbou tehdejší purkmistr brněnský Jan Ritschel: nedostal se až do konce panování císaře Františka I. žadný zástupce venkovského města královského do zemského výboru, nýbrž obě ta místa dle přání královské appellace zůstala vyhrazena zástupcům hlavního města Brna.

I.

Protokol dietálního sezení 18. a 19. října 1792 za předsednictví zemského hejtmana Aloisa hraběte Ugarte.

1. Hrabě Leopold Podstatzky a hr. Antonín Mitrovský na svou žádost uvedeni do sněmu.

2. Usneseno předložiti guberniu elaborát bar. Madrovského o rektifikatoriu berním.

3. Vyřízena nejv. postuláta.[1])

4. Usneseno darovaný od zemřelého císaře Leopolda II. korunovační itinerář ve výši 33.000 zl. věnovati na stavbu blázince v Brně a poprositi za nejv. k tomu svolení.

5. Nejv. zem. písaři p. z Welzensteinu, potvrzenému 31. srpna 1792, poukázán honorář roč. 400 zl.

6. Přijat návrh zemského výboru v příčině daně nápojové a úlev, jež mají se poskytnouti vinařům.

Pokračování dietálního sezení dne 10. října 1792.

1. Na lavici rytířskou nově uveden p. Weiss z Lilienburga.

---

[1]) Tato postuláta obsahovala: 1. pro militari (na uhrazení výdajů válečných) 1,431.831 zl. 58 kr.

2. pro camerali (na kamerální čili státní dlužní system) 317.771 zl. 52½ kr., tedy úhrnem 1,749.603 zl. 50½ kr. Daň vojenská byla vybírána a odváděna v měsíčních lhůtách anticipačních, komorní každého čtvrt roku.

3. na appellační a zemský soud příspěvek 3000 zl.

4. adjutum pro úředníky těchto soudů 1600 zl. a pro mor. sekretáře zemské 1800 zl.

5. na král. českou kancelář 8000 zl., přídavek nejv. kancléři 2000 zl.

6. na stavbu silnic bylo pravidelně povolováno 10 000 zl. ročně, ale poněvadž vláda již od několika let tyto peníze nevěnovala určenému účelu, stavové mor. rok co rok opakovali přání, aby se částky té přiměřeně užilo a aby jim bylo volno nahlížeti do účtů staveb silničných.

2. Dobré zdání hr. Františka Blümegena v příčině zavedení pozemkové knihy „ad normam Austriae“ se přijímá a předloží se guberniu.

3. Za zemského účetního per majora zvolen účetní rada při oddělení pro daň pozemkovou Ignác Kramer.

4. Do pohraničné komise světlovské na místě odstouplého hr. Františka Chorinského zvolen hr. František Blümegen.

5. Na žádost chudinského hlavního farního okresu v Brně povolena almužna 900 zl., ale usneseno při té příležitosti požádati gubernium, aby se vzmáhající žebrotě co nejúčinněji hledělo přítrž učiniti.

6. Hr. František z Dietrichsteina odevzdal relaci o pořízení deputace stavů mor. vypravené k české korunovaci; usneseno ji k aktům uschovati.

7. Zpráva zemského výboru, že nejvyšším dekretem ze dne 24. srpna stavovský návrh o přednosti zem. podkomořího svob. pána Schröffla se úplně odmítá.

2.

Protokol dietálního sezení 5. března 1793 za předsednictví Aloisa hraběte Ugarte.

1. Appellační rada František z Pillersdorfu, povýšený do stavu baronského, uveden jest z lavice rytířské na lavici panskou. Nově uveden do sněmu hr. Rudolf Taaffe.

2. Zemský hejtman uvádí stavům na pamět, že jsou svoláni za tím účelem, aby přispěli k uhrazení nesmírných nákladů, jakými J. V. jest obtíženo z příčiny nynější války proti Francouzům, a oznamuje, že zem. výbor za tím cílem navrhuje dobrovolný válečný příspěvek, o jehož bližších modalitách se mají stavové uraditi. Zároveň připomenuto vlasteneckého smýšlení starohraběte Salma, který prohlásil, že nabízí J. V. své nádherné stolní stříbro v ceně 6000 zl.; to však od zem. výboru nebylo přijato, poněvadž dary jednotlivých soukromníků nesmějí se mísiti s dary celé korporace, a dáno starohr. Salmovi na vůli, zdali chce dar svůj odevzdati prostřednictvím kabinetního ministra hr. Colloreda. Na návrh zem. výboru usneseno, aby každý majitel statku jakožto dobrovolný válečný příspěvek odevzdal částku

rovnající se půlroční kontribuci a císaři aby byl podán seznam všech těch příspěvků.

3. Přečten byl seznam dosud došlých dobrovolných příspěvků, jenž dosáhl výše 200.446 zl., k čemuž hr. Antonín Mitrovský, jakožto člen stavovský nemající statků, prohlásil přispěti 4násobnou částkou svého dosavadního válečného příspěvku, jejž platí ze svého služného jakožto 3. krajský komisař, Bedřich svob. p. Locella uvoluje se k dvojnásobnému příspěvku ze svého služného jako guberniální koncipista, a šlechtic Koffler k příspěvku 350 zl. Dále bylo usneseno na návrh zemského výboru doplniti z domestikálního fondu onu hořejší částku na 250 000 zl. a oběžníkem vyzvati také ony členy stavovské, kteří nemají statků na Moravě, aby se k této sbírce připojili.

4. K podání tohoto příspěvku J. V. usneseno zvoliti bezplatnou deputaci, které by se pouze útraty cestovní zaplatily, a zvoleni:

ze stavu duchovního: olomucký kníže-arcibiskup a brněnský biskup;

ze stavu panského: hr. Chorinský a hrabě Podstatzky;

ze stavu rytířského: šl. Koffler a šl. Lilienburg, a dva zástupcové stavu měšťanského.

5. Stížnost starohr. Salma do chování se zemského výboru k němu zamítnuta.

3.

Dietální sezení 23. května 1793 za předsednictví Aloisa hraběte Ugarte.

1. Dekretem ze dne 23. března s nejvyšším uspokojením přijímá se dobrovolný válečný příspěvek stavů, ale stavové se upozorňují, že k tomu nemají připojovati přebytků z fondu domestikálního, leč by se jistá summa odtud zapůjčila a potom z dobrovolných příspěvků v jistých lhůtách zase uhradila. Na místě hotových peněz přijímají se od statkářů také „památky“.[1] Také se schvaluje vypravení deputace k císaři za účelem odevzdání příspěvku, ale pod výminkou, že jí nebude cestné placeno. Také se pořídí obšírný seznam dárců.

[1]) Památkami rozumějí se dlužní úpisy, založené na rozličných zemských fondech stavovských. Tohoto českého názvu nezměněně užíváno bylo i v němčině.

2. Hr. Dietrichsteinovi za vyhotovení vkusné krabice na onen příspěvek vzdávají se díky.

3. Přijat návrh zemského hejtmana, aby směl za týmže účelem věnovati stolní stříbro, zakoupené k potřebě sněmovního direktora 6. října 1766, ale stavové prosí J. V., aby směli podobný příbor ex domestico opatřiti; někteří však podali opačné votum (bar. Roden, hr. Dietrichstein, Jan a Rudolf hr. Taaffe, hr. Podstatzky, bar. Madrovský).

4. Svob. pán Pillersdorf požádán, aby nějaký čas vykonával ještě úřad přísedícího zemského výboru ze stavu rytířského, aby se nemusilo přikročiti k nové volbě.

4.

Protokol dietálního sezení 3. října 1793 za předsednictví zemského hejtmana Aloisa hraběte Ugarte.

1. Nejvyšší postulata povolena, jen v příčině 6. odstavce opakováno přání, aby po skončené válce silnice z Brna do Znojma skutečně byla vystavěna.

2. Volba do zemského výboru ze stavu rytířského na místě odstouplého Františka z Pillersdorfa, který povýšen byl do stavu panského. Ucházejí se dva: šl. Stiebich a šl. Dietrich, ale proti onomu z příčin již dříve uvedených ohlášen protest, proto volitelným jest jen Dietrich; tento byl sice navržen, ale ne jako zvolené, nýbrž jako vnucené „individuum“.

3. Přečten list hr. Montelabate, že odevzdáno bylo stavovské tabulové stříbro J. V. a císař že přijal je s pochlebnými slovy pro stavy moravské. Přijato na vědomost s podotčením, že po šesti letech takové tabulové stříbro, jak to stavovským výsadám přísluší a od J. V. výslovně bylo povoleno, má se zase opatřiti.

4. Připomenuto, že při nynějším zřízení, kde stavovské památky pouze od nejvyššího písaře zemského se mají podpisovati, úvěrnictví onemocněním tohoto trpí časté překážky, zvláště když císař nepovolil znovuzřízení místa náměstka zemského písaře. Kromě toho jeví se nebezpečným opatřovati památky pouze jediným podpisem, poněvadž by jej někdo snadno mohl napodobiti a tím způsobem stavovské papíry padělati, čímž jeví se úvěr ohrožen. Usneseno podati prosbu k J. V., aby směli

památky podpisovati všichni členové zemského výboru, jak to jest beztoho již zvykem v království Českém.

5. Čten dvorní dekret z 22. června t. r., jímž se potvrzuje návrh stavovský o zřizování a udržování silnic v průjezdných osadách.

6. Vzat na vědomost dvorní dekret o povýšení Františka Pillersdorfa do stavu panského.

7. Žádost za remuneraci barona Rodena, který jako provisorní administrator zemského důchodu spravuje také důchod stavovské pohraničné daně „douškové“ čili nápojové, usneseno předložiti J. V. s prosbou za povolení 400 zl. ročně; tyto se mají vypláceti však vždy jen na konci roku, ukáže-li se, že důchod oné daně neklesl, nebo klesl jen z nahodilých okolností; jinak má se tato remunerace, vyplácená fondu pohraničné daně nápojové, zmenšiti dle míry výnosu jejího.

8. Úředníkům, kteří spravovali důchod vnitrozemské daně nápojové, za onen čas co nebyla ve vlastní režii stavovské, povolena na rozdělení jednou pro vždy remunerace 300 zl.

9. Chudinskému ústavu v Brně povolena podpora 950 zl. na rok 1794.

10. Čtena nejvyšší rozhodnutí týkající se těchto osob:

a) Český appellační vicepresident svob. pán Běšín jmenován nejvyšším zemským sudím a presidentem zemského soudu tamtéž a udělena mu hodnost tajného rady;

b) moravsko-slezský guberniální sekretář Jan Baptista Katzer povýšen do stavu šlechtického s příjmím „z Lindenhainu a Freyenbergu“;

c) říšský dvorní místokancléř František Gundaker kníže Colloredo-Mannsfeld jmenován konferenčním ministrem;

d) Janu Josefu Stiebarovi z Butterhainu udělen český inkolát;

e) jihlavskému krajskému školnímu komisaři Leopoldu Hörmannovi uděleno šlechtictví s příjmím „z Willersdorfu a Urbairu“;

f) český guberniální rada Jan Marcel z Henneta povýšen za svobodného pána;

g) Josef Richter z Resandu z Bludovic v kraji těšínském povýšen do stavu rytířského a udělen mu inkolát;

h) Karel hr. Klam-Martinic, skutečný komoří a rada zemského soudu v Čechách, obdařen inkolátem v království Českém a zemích přivtělených;

i) český guberniální rada Matiáš Josef šl. Smitmer povýšen za rytíře.

11. Jihlavský krajský hejtman Ignác Kajetan z Bevieru a z Freiriedu přeložen v téže hodnosti do Uh. Hradiště; uprázdněné po něm místo uděleno guberniálnímu sekretáři Hannibalu svob. pánu Locellovi.

12. Ustanovení o výslužném manželek úředníků státních.

13. Oznámeno, že stavovské tabulové stříbro, které bylo odevzdáno zdejšímu mincovnímu zkušebnímu úřadu k roztavení, mělo váhu 489 hřiven, 15 lotů, 2 kventlíky. a cenu 9320 zl. Na tuto summu vydána jest stavům $4^{1}/_{2}\%$ obligace a hotově vyplacena premie 4% totiž 372 zl. 48 kr., která také ihned uložena na úroky.

14 Přečten dvorní dekret na díkůvzdání moravských stavů za to, že zemskému účetnímu Motteylovi z Reichenfelda, jako dosvědčenému utiskovateli poddaných, odepřeno bylo udělení stavu rytířského a že hr. Teleki byl zbaven poručnictví nad hrabětem Magnisem; J. V. projevilo uspokojení nad dobrým smýšlením stavů moravských.

15. Dvorský dekret, jímž dovoleno Karlu hr. z Klamu spojiti jméno a znak hraběte Martinice se svým.

5.

Protokol mimořádného sněmovního sezení 3. února 1794, za předsednictví zemského hejtmana Aloisa hraběte Ugarte.

Nově do sněmu uveden František hr. Taaffe, proti čemuž tím méně lze namítati, poněvadž má již místo i hlas ve sněmu království Českého.

Přečten císařský reskript a patent týkající se půjčky válečné. K tomu zemský hejtman podotýká, že sice není jeho věcí, jako sněmovního direktora, aby první vytýkal vady tomuto patentu, že však v zájmu nejvyšší služby musí tak učiniti, a poznamenává:

1. V první větě tohoto patentu, o vybírání a vypláceni půjčky, J. V. nařídilo, aby od poddaných i vrchnosti, dle berního

procenta, od počátku tohoto vojenského roku, tedy od 1. listopadu 1793, tato půjčka byla vybírána, a poněvadž 1. kvartál již uplynul, aby vybírání její v následujících třech kvartálech dálo se dle způsobu, jakým v markrabství Moravském berně se vůbec splácejí. Poněvadž při zdejším způsobu anticipačním za uplynulé 4 měsíce, listopad, prosinec, leden a únor, berní povinnosti jsou již zapraveny, a k provedení tohoto patentu ještě aspoň jednoho měsíce bude potřebí, tedy celkem pět měsíců tohoto vojenského roku uplyne, za které již berně bude odvedena, připadne za nynějších okolností poddanému velmi za těžko, ve zbývajících 7 měsících dodatečně vyššími lhůtovými částkami celou půjčku uhraditi. I navrhuje zemský hejtman podati prosbu k J. V., aby k úlevě poddaných i vrchností se tato půjčka rozdělila na dobu od 1. ledna tohoto roku do posledního prosince příštího roku vojenského.

2. Dále ustanovuje onen patent, aby stavové osobám, které půjčku v plné výši odvedly, vyhotovovali dlužní úpisy znějící na $3^1/_2{}^0/_0$, splatné ode dne vyhotovení. Za toto vyhotovování a resp. vyplácení úroků má se stavům zabezpečiti jiná náhrada.

3. Druhým odstavcem onoho patentu se stanoví, že majitelé domů v hlavním městě každé provincie mají k této půjčce přispěti polovičkou celoroční daně domovní. Poněvadž však ve zdejších královských městech majitelé domů žádné domovní daně neodvádějí, nýbrž jsou povinni jen nepatrným t. zv. poplatkem z komínů, jenž v celé zemi činí pouze 3504 zl., tedy by se tito majitelé domů mohli připočísti ad quartum genus hominum a dle toho s nimi jednati.

4. U tohoto „quartum genus“ měly by se v poslední větě patentu stanovené lhůty 1. dubna a 1. července pošinouti na 1. července a 1. října.

5. K řádnému pořizování rozmnožených prací měl by se výpomocný personál stavovský rozmnožiti a požádati J. V. za svolení k tomu a k výplatě tohoto personálu z fondu domestikálního. Také se má vyžádati formulář k oněm dlužním úpisům a zvěděti, kdo je má podpisovati.

Všechny tyto návrhy zemského hejtmana byly jednohlasně přijaty.

6.

Protokol mimořádného sezení sněmovního 5. února 1794, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

1. Jednáno o mimořádné půjčce válečné na základě nejvyššího reskriptu ze dne 13. ledna t. r.

Zemský hejtman přednesl několik důležitých úvah o nynějších poměrech mocnářství a při tom zvláště poukázal na nesmírná vydání, do kterých monarchie již po třetí rok nákladnou válkou jest stržena.

S těmito úvahami, týkajícími se stavu říše, zemský hejtman uvedl na pamět také důležitý účel přítomné války, totiž zabezpečiti všeobecné blaho lidstva a náboženství proti národu skleslému v zuřivost a barbarství. Z toho, jakož i že stát bez vydatné a dobrovolné pomoci nemůže uhraditi svých potřeb, ježto dosud v příčině válečných příspěvků zachovávána byla co největší šetrnost, nutně vyplývá, že každý dobře smýšlející státní občan musí býti co nejživěji dojat přítomným stavem monarchie a nejmilostivějším smýšlením, jaké v míře neobmezené jeví J. V. pro blaho její.

I otázal se zemský hejtman, zdali by nebylo přáním všech moravských pánů stavů, aby za těchto okolností nejmilostivějšímu zeměpánu podali nový, neporušené důstojnosti stavovského sboru přiměřený důkaz vlastenecké lásky a příchylnosti k nejvyšší osobě a snad to, co J. V. nejvyšším reskriptem ze dne 13. ledna b. r. přeje si z nejvyšší shovívavosti jen půjčkou, věnovali státu jakožto dobrovolný dar.

Na to ve sněmě shromáždění páni stavové horlivostí zemského hejtmana byli tak pohnuti, že pojali jednomyslné usnesení, aby státu vypsanou půjčkou válečnou přinesena byla dobrovolná oběť.

Aby se však svobodná vůle žádným způsobem neobmezovala, byli přítomní ve sněmě páni stavové dožádáni o individuální prohlášení, k jaké summě, jakožto daru státu věnovanému, se uvolují; i byla odevzdána tato prohlášení:

Pan brněnský biskup[1]) prohlásil, že chce veškeru jemu vyměřenou válečnou půjčku věnovati státu jakožto dobrovolný dar.

---

[1]) Jan Lachenbauer.

Baron Haugwitz totéž za svou osobu i za kapitolu olomuckou.

Prelát rajhradský totéž, podobně baron Waldstätten, baron Tauber, Ignác svob. pán Schröffl, zemský podkomoří, hrabě Chorinský, Ludvík hrabě Žerotín.

František hr. Taaffe prohlásil, že v zemi nemá žádných usedlostí a že jemu žádná válečná půjčka není vyměřena.

Karel hr. Haugwitz a Leop. hr. Lamberg věnují celou částku.

Baron Montelabate věnuje polovici půjčky jakožto dobrovolný dar.

Lantkrabí Bedřich Fürstenberg a František svob. pán Roden věnují celý obnos.

Petr hr. Blümegen za panství Vyzovské celý obnos, za panství Biskupické pak, jež drží společně s Františkem hr. Blümegenem, z polovice.

František hrabě Blümegen za panství Letovské celý obnos, za Biskupice polovici.

Josef hr. Dietrichstein věnuje 1000 zl., ačkoli v zemi nemá žádných usedlostí.

Rudolf hr. Taaffe a Leopold hr. Podstatzky věnují celý obnos.

Jindřich hr. Haugwitz prohlašuje, že jest pouze čekatelem fideikomisu a že nemá žádných usedlostí na Moravě.

Antonín hr. Mitrovský prohlašuje, že nemá žádných usedlostí a že se mu válečná daň sráží ze služného, jakožto 1. krajského komisaře.

Baronové Jan a Ignác Forgatschové věnují celou půjčku.

Ulisses svob. p. Locella prohlašuje, že nemá usedlostí.

Baron Madrovský prohlašuje, že nemá usedlostí a že se válečná daň sráží z platu, jakožto přísedícímu zemského výboru, podobně Bedřich svob. pán Locella, jakožto guberniální koncipista, a šl. Welzenstein, jakožto přísedící zemského soudu a nejvyšší písař zemský.

Šl. Hentschl a šl. Bevier darují celý obnos.

Šl. Vojkovský věnuje to, co se mu sráží z platu jakožto přísedícímu zemského výboru.

Šl. Kofler nemá usedlostí, ale co naň připadá, chce darovati.

Šl. Dietrich prohlašuje, že ze statku Jesence, jejž má dědičně najatý od náboženského fondu, tento platí daň válečnou, ale co na ostatní jeho příjmy připadá, chce státu darovati.

Města všechna prohlásila, že půjčku na ně připadající chtějí celou darovati.

Na konec stavové usnesli se poprositi J. V. za dovolení, aby se tato jejich usnešení ohlásila všem moravským statkářům a jiným zámožným obyvatelům, aby i jim dána byla příležitost projeviti stejně vlastenecké smýšlení.

2. Oznámeno, že volba šl. Dietricha za přísedícího zemského výboru ze stavu rytířského byla od císaře schválena. Následkem toho sněm se usnesl, aby Dietrich složil advokacii a justiciariát mu svěřený, pak že může nastoupiti v úřad přísedícího a bude mu příslušný plat vyměřen.

Ostatně ohlášeno a vzato na vědomost:

1. Jos. Hilgartner povýšen do stavu šlechtického a udělen jemu inkolát v království Českém i v zemích přivtělených.

2. Dekret o pensionování státních úředníků, jichž plat nedosahuje 200 zl. ročně.

3. Povoluje se stavům, vyplatiti ústavu chudinskému 950 zl. z fondu domestikálního.

4. Sekretář administrace státních statků Jan Vojtěch Speil povýšen do stavu rytířského a udělen mu inkolát v království Českém i v zemích přivtělených.

5. Volba Jana Nep. Pelikána za preláta praemonstrátského kláštera v Nové Říši od císaře potvrzena.

6. Oznámeno od direktoriálního ministra hraběte Kolovrata (4. ledna 1794), že moravsko-stavovské památky mají býti podpisovány od veškerého zemského výboru, tedy od zemského hejtmana, ode všech přísedících zemského výboru a také ode všech nejvyšších officírů zemských.

7. Přečtena odpověď svob. p. Makneven a, stavovského representanta v Čechách, že se tam nenašlo určitého nařízení, zdali členu stavovskému, který v Čechách nabyl habilitace, k uvedení do sněmu jiných zemí, ke království Českému přivtělených, jest potřebí originálního diplomu o povýšení stavovském, či pouhého obyčejného reversu. V Čechách se zachovává druhý způsob, a tedy snad také na Moravě není třeba přikládati k žádosti za uvedení do sněmu originální diplom.

7.

Protokol mimořádného sezení sněmovního 7. února 1794, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Zemský hejtman přečtl ještě jednou usnesení o půjčce válečné a tázal se, zdali by ze stavů někdo chtěl něco dodati. I prohlásil baron Montelabate, že na místě polovice daruje státu celou půjčku naň připadající.

8.

Protokol dietálního sezení 17. září 1794, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

1. Přečtena nejvyšší postuláta a povolena s obvyklým dodatkem k 6. odstavci v příčině nutné stavby silnice znojemské.

2. Dekretem ze dne 19. srpna 1794 nařízeno, upustiti od volby zemského advokáta Františka šl. Dietricha za přísedícího zemského výboru a přikročiti k nové volbě. Z obou kompetentů František šl. Stiebig opět uznán za neschopného k volbě a zvolen Jan Albert Speil šl. z Ostheima, který jakožto sekretář při administraci státních statků na Moravě získal si veliké zásluhy a nashromáždil mnoho vědomostí z oboru urbariálního a rektifikačního, a stavové i pro ostatní jeho výtečné vlastnosti pokládají se za šťastny, že při nynějším nedostatku schopných kandidátů, zvláště ze stavu rytířského, nalezli tak důstojnou osobu za přísedícího v zemském výboře. Předloží se skrze gubernium k nejvyššímu schválení.

3. Na žádost chudinského ústavu v Brně povoleno na rok 1795 opět 1000 zl. a předloží se k nejv. schválení.

4. Dvorním dekretem ze dne 17. července 1794 dosavadní Directeur General des affairs etrangers svobodný pán Thugut jmenován ministrem zahraničných záležitostí a svěřeno mu prozatímné zastupování všech věcí příslušejících císařské tajné dvorské a státní kanceláři.

5. Dekret o pensích sirotků po úřednících.

6. Dekret o povýšení Vincence a Jana Gschmeidlera do stavu šlechtického.

7. Dekretem z 5. dubna 1794 na místě zemřelého Zeba z Brachfelda jmenován brněnský 1. krajský komisař Jan svob. pán Forgatsch krajským hejtmanem brněnským.

8. Dekret o platnosti dosavadního dietního regulativu.

9. Dekret, jímž professor v Praze Karel Jindřich Seibt povýšen do stavu rytířského a udělen mu inkolát v království Českém i zemích přivtělených.

10. Dvor. dekretem z 11. ledna 1794 povoluje se, aby pěti osobám od administrace daně nápojové směla se vyplatiti remunerace 300 zl. Podobně svoluje se k remuneraci 400 zl. administratorovi pohraničné daně nápojové z fondu domestikálního, ale trvale a bez ohledu na konečný roční výtěžek této daně.

9.

Protokol minořádného dietálního sezení sněmovního 10. a 12. prosince 1794, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Přečten císařský reskript, jímž se s uspokojením na vědomost bere usnesení sněmu moravského o půjčce válečné. Potom přijat byl návrh, aby majitelé domů zdejšího hlavního města v příčině povinnosti platiti válečnou půjčku byli přibráni „ad quartum genus hominum“.

Potom ujal se slova starohrabě Salm-Reiferscheid a přečetl vlastní, písemně podaný návrh, aby mocnář byl podporován a vlast hájena mimořádnými prostředky, jež nejsou obsaženy v nejvyšších postulátech.

Naopak zemský hejtman namítl, že tyto věci se nehodí k sněmovnímu uvažování, ježto se od nejvyšších postulátův úplně uchylují a dle dosavadního zemského řádu nesmí se ve veřejném sněmě nic bráti v úvahu, co není postulováno anebo k čemu není uděleno zvláštní nejvyšší svolení.

S touto námitkou stavové se většinou shodli a usnesli se, aby návrh Salmův za příležitosti sněmovního prohlášení byl k J. V. doprovozen s dodatkem, že sice k rokování ve sněmě nebyl uznán za způsobilý, nicméně jeho dobrý úmysl se dává na jevo a nechce se zneuznávati obětavost pro všeobecné dobré.

10.

Protokol dietálního sezení sněmovního 16. září 1795 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

A. Nejvyšší postulata na voj. r. 1796 přečtena a povolena s prosbou k J. V., aby při stále se vzmáhajícím nedostatku křesťanského smýšlení na jeho rozmnožení milostivě mělo zřetel, pak aby po dosažení míru se vystavěla silnice znojemská a aby stavům bylo dovoleno nahlížeti do účtů staveb silničních.

B. Předneseno:

1. Nejvyšší reskript o posledním prohlášení stavů vzhledem k půjčce válečné.

2. Dvorní dekret, jímž chování guvernera a zemského hejtmana v posledním zasedání sněmovním v příčině postulované půjčky válečné uznáno jest za zcela přiměřené zemskému zřízení a vyslovena mu nejvyšší spokojenost.

3. Dekret o právu zřizovati mlýny.

4. Dvorní dekret o povýšení K. Grima do stavu šlechtického.

5. Dvorní dekret o povýšení Antonína svob. p. Schierdinga do stavu hraběcího.

6. Nejvyšší reskript o vypsání sněmu moravského.

7. Na žádost chudinského ústavu v Brně udělena ze stavovské pokladny podpora 100 zl.

8. Přečten císařský reskript o dodávkách obilních. Stavové prohlašují, že uznávají potřebu těchto dodávek, jakož i milostivý úmysl J. V., hraditi částky dodávkové čtyřprocentovými papíry, a slibují, že se postarají o řádné a rychlé vyřízení.

9. Přečten reskript o válečné půjčce na r. 1796, která byla povolena, ale usneseno připojiti vylíčení nuzného stavu země.

10. Reskript o opatření pevnosti olomucké potravinami, jež povoleno.

11.

Protokol dietálního sněmovního sezení 21. září 1796 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Neobsahuje kromě povolení obvyklých postulátů nic závažného. V prohlášení k postulátům se praví, že by se tento-

kráte mělo upustiti od postulovaného příspěvku na kamerální dlužní systém ve výši 317.771 zl., ježto stavové moravští dluhy státní r. 1748 a 1767 recessuálně převzaté dávno již úplně umořili, ale v uvážení velikých válečných vydání a vzhledem k státním financím beztoho již valně seslabeným povoluje se i tuto částku spláceti ve čtvrtletních anticipačních lhůtách, jako za let předešlých.

12.

Protokol dietálního sněmovního sezení 20. září 1797 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

A. Postuláty v obvyklé míře povoleny.

B. Ostatně předneseno a na vědomost vzato:

1. Dvorní dekret z 2. ledna 1796 o újmě na extraordinariu, která jest způsobena zrušením nevolnictví a nyní z císařské pokladny do stavovské má zase býti splacena.

2. Dekret o udělení hodnosti tajného rady svobodnému pánu Sobkovi.

3. Nařízení (3. září 1796), že bez krajní potřeby nemá se přikročiti k jubilování úředníkův.

4. Dekret o povýšení Františka Jiřího Krále do stavu šlechtického s přijmím „z Königsthalu“.

5. Dekret z 21. října 1796, jímž se schvaluje prohlášení stavův o dodávkách.

6. Císařský reskript z 28. října 1796 o stavovském prohlášení v příčině válečných příspěvkův a o vlasteneckých návrzích Františka hr. Blümegena a starohr. Salma.

7. Schváleny volby do zemského výboru.

8. Reskript o stavovském prohlášení vzhledem k válečné půjčce na rok 1797.

9. Jan František Heinisch povýšen za rytíře a udělen mu inkolát.

10. Dekret o navrhování pensí pro vdovy.

11. Hrabě Colloredo jmenován nejv. dvorským komořím.

12. Antonín Bedřich hr. Mitrovský jmenován (21. října 1796) krajským hejtmanem jihlavským.

13. O stavovských námitkách v příčině škod od stavů recessuálně převzatých.

14. O arrhové srážce z diet.

15. Dekret, že počet 200 myslivců, jež mají z Moravy a Slezska býti odvedeni, může se odečísti od rozvrženého počtu brancův.

16. Resignace Bedřicha svob. pána Locelly na místo přísedícího v zemském výboře ze stavu panského.

17. Zákaz, aby se cís. úředníci nedávali zastupovati agenty.

18. Zřízení zvláštní dvorské komise pro zákonodárství (26. ledna 1797).

19. Jan Michael šl. Smetana jmenován hejtmanem kraje brněnského (26. ledna 1797).

20. Usnesení o erárních dluzích, od stavů převzatých.

21. Povolení volitelnosti do zemského výboru na dalších 6 let Josefu Höchsmannovi.

22. Resignace svob. p. Madrovského na místo v zemském výboře.

23. V příčině dodávek peněz i plodin na podporu státu usneseno složiti zvláštní stavovský oběžník, jímž členové stavovští mají býti vybídnuti k dobrovolným dávkám.

24. Čten cirkulář z 2. září 1797 o zřízení a udržování mysliveckého sboru a přijaty modality, za kterých by vůle císařova došla splnění.

25. Schváleno povolení 1000 zl. ústavu chudinskému.

26. Přednesena nová úprava přípřeží a transportův a usneseno poprositi J. V., aby starý pořádek na Moravě v té příčině byl i dále zachován.

27. Vykonána volba nových přísedících zemského výboru. Zvoleni ze stavu duchovního:

Vincenc Polzer, praelát augustiniánův, a

Karel Bedřich Waldstätten, deputovaný brněnské kapitoly;

ze stavu panského:

Bedřich svob. pán Locella;

ze stavu měšťanského:

Jan Czikann, brněnský magistrátní rada a

Tomáš Petula, kyjovský magistrátní rada.

Volba všech těchto předloží se J. V. k schválení.

28. Na žádost chudinského ústavu brněnského navrhuje se zvýšení podpory na 1100 zl.

29. Vzhledem k tomu, že do zemského výboru se hlásí tak málo kandidátů, že není takřka žádné volby mezi nimi, za dosažením většího počtu žadatelův usneseno poprositi J. V., aby prvnímu přísedícímu stavu panského a rytířského zvýšen byl roční plat z 1200 zl. na 2000 zl., a když by po 6 letech nebyl opětně zvolen, aby se mu smělo doživotně vypláceti 800 zl. ročně.

30. Přijat návrh zemského výboru o rozmnožení personálu při zemské stavovské účtárně.

13.

Protokol mimořádného sezení 7. února 1798, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Do sněmu nově uvedeni: ze stavu panského: hr. Seilern, hr. Czeyka, hr. Lamberg, bar. Astfeld; ze stavu rytířského: šl. Manner a šl. Heidenburg.

Vzhledem k nové volbě dvou přísedících zemského výboru čten byl dvorní dekret ze dne 14. září 1797, jímž prohlášeni zeměpanští úředníci za volitelné.

Ze stavu panského se ucházejí: svobodný pán Dubský,
František hr. Blümegen,
svobodný pán Roden,
Jan Nep. hr. Mitrovský;
ze stavu rytířského: šl. Dietrich,
šl. Hentschl.

I zvoleni ze stavu panského: svobodný pán Roden a František hr. Blümegen, ze stavu rytířského šl. Hentschl, jichž volba předloží se císaři ku schválení.

Ostatně předneseno a vzato na vědomí:

1. Dvorní dekret ze dne 7. září 1797 o oddělení dvorských úřadů finančních od politických.

2. Povýšení Augusta Kluga do stavu šlechtického.

3. Dekret ze dne 16. září 1797 o znovuzřízení tereziánské akademie.

4. Hr. Saurau jmenován skutečným finančním ministrem a presidentem dvorské komory.

5. Dekret z 25. listopadu 1797 o sloučení nejvyššího úřadu justičního s direktoriem.

Na konec přijat návrh zem. hejtmana, aby vzhledem k tomu, že poddaní za nynějších válečných časů jsou rozličnými dávkami přetíženi, k jejich úlevě směl přebytek splacené daně pozemkové býti z polovice uhrazen z fondu daně nápojové.

14.

Protokol dietálního sněmovního sezení 19. září 1798 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Postulata na r. 1799 obvyklou měrou povolena s dodatkem, v němž se znova naléhá na dokončení silnice znojemské.[1]) Ostatně předneseno a na vědomost vzato:

Schválení volby nových přísedících zemského výboru moravského.

Hrabě Schafgotsche jmenován nejvyšším dvorským maršálkem.

Schváleno udělení podpory 1100 zl. brněnskému ústavu chudinskému.

15.

Protokol mimořádného dietálního sezení dne 15. května 1799 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Návrh zemského hejtmana, aby od 1. května běžícího roku válečná půjčka byla zdvojnásobena.

Zemský hejtman a sněmovní direktor, nadšený láskou k zeměpánu a vlasti, podal shromážděným na sněmě stavům moravským s vlastní sobě a úchvatnou výmluvností velmi případné, podrobné a živé vylíčení smutného stavu, v jakém octl se stát, drahá vlast a finance následkem dlouho trvající, velmi neblahé a nákladné války. Zároveň jim co nejdůrazněji uvedl na mysl, jak nevyhnutelně jest potřebí válku tu dále s důrazem vésti, aby se drahé vlasti vybojoval brzký, trvalý a čestný mír, a Jeho Veličenstvo co možná nejvíce v tom bylo podporováno

---

[1]) Dekretem ze dne 13. ledna 1799 odpovídá se na tento požadavek, že pro stavbu silnice znojemské všechny práce jsou již připraveny; za to nebyla provedena silnice od moravských hranic ke Kremži a do Lince, ač obnos k tomu potřebný byl povolen.

tím spíše, ježto stavové nemohou zneuznati bezpříkladnou šetrnost, s jakou panovník po celý dosavadní čas války nejmilostivěji se zachoval ke svým vasalům. Tato šetrnost dle přesvědčení zemského hejtmana zasluhuje, aby stavové se prokázali vděčnými a všechny síly napjali, a to tím více, ježto jde o válku, která jak náboženství tak státnímu zřízení, šlechtě i duchovenstvu, ano majetku každého jednotlivce hrozí neodvratným převratem.

Touto vpravdě vlasteneckou horlivostí svého nejdůstojnějšího a všeobecně milovaného pana sněmovního direktora ještě více nadšeni, stavové neváhali ani okamžik, aby se shodli s projeveným od něho a časovým potřebám úplně přiměřeným návrhem, a hned také netoliko per acclamationem přisvědčili na otázku, má-li se Jeho Veličenstvu nabídnouti pomoc k uhrazení nesmírných výdajů, nýbrž i pojali další usnesení, aby dle dalšího návrhu Jeho Excellence pana sněmovního direktora válečná půjčka pro přítomný vojenský rok 1799 vypsaná byla koncem dubna toho roku zastavena a za to od 1. května běžícího roku počínaje, 200% extraordinaria, čili dvojnásobný obnos jeho, jakožto dobrovolná daň válečná, a tedy bezplatně a bez náhrady pětiprocentových památek, za zbývající polovinu roku ve výši 526.655 zl. 49 kr., Jeho Veličenstvu nejpoddaněji k nohoum bylo složeno.

Poněvadž však stavové předem jsou přesvědčeni, že mnozí z nich, zvláště velmi zadlužení a méně zámožní, potřebnou hotovost by nemohli sehnati, byl požádán pan zemský hejtman, aby vymohl u Jeho Veličenstva dovolení, aby oněm statkářům, kteří celou dvojnásobnou válečnou daň hotově zapraviti nemohou, polovice byla zapůjčena z fondu domestikálního a z fondu daně nápojové pod výminkou, že jednak válečnou půjčku v dosud rozvržené výši 100% řádně budou odváděti, jednak k zapravení druhé polovice, jim zapůjčené, že chtějí oněm fondům řádně postoupiti pětiprocentové památky, které jim přislušejí za vyplacenou v minulém půl roce půjčku válečnou.

Shromáždění stavové s radostí a vřelým díkem přijali tento návrh Jeho Excellence pana zemského hejtmana a ačkoli projevili pevnou naději, že povolením tohoto prostředku se zcela bezpečně dosáhne vytčeného cíle, přece se usnesli, z pouhé starostlivosti, k této prosbě připojiti ještě druhou, kdyby nepředvídané okolnosti toho vyžadovaly, aby bylo dovoleno za všeobecné hypoteky veškerých statkův a po případě na 8% zúrokování vypůjčiti si od

směnárníků nebo zámožnějších státních občanů na 6 měsíců kapitál 40 až 50.000 zl., který by ze zmíněných fondů byl splacen a kryt dostatečně odevzdáním oněch pětiprocentových půjčkových památek.

Konečně bylo usneseno, poprositi zároveň Jeho Veličenstvo, aby moratorium, udělené vzhledem k podobnému darování stavům dolnorakouským, smělo se vztahovati také na markrabství Moravské, poněvadž toto jinak by se octlo v nebezpečí hromadného vypovídání jistin a tedy statkáři by byli vydáni úplnému zničení; ostatně stavové vše potřebné co nejrychleji zařídí.

Potom starohrabě Salm-Reiferscheid podal písemně své votum v této záležitosti sepsané a poněvadž toto od Jeho Excellence pana sněmovního direktora ještě před dietálním sezením bylo přečteno, tedy stalo se s jeho předběžným vědomím a p. votant s hořejšími návrhy ústně se nadobro za jedno býti prohlásil, bylo usneseno převzíti je ad acta dietalia.

16.

Protokol dietálního sezení ze dne 25. září 1799 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

1. Vyřízena běžná postulata s obvyklými dodatky, zejmena při 6. stati o nutnosti stavby silnice znojemské.

2. Přečten císařský reskript ze dne 9. srpna 1799, jímž žádá se na vojenský rok 1800 pro Moravu a Slezsko vypsání dodávky 400.000 měřic žita a 647.912 měřic ovsa. Usneseno poprositi Jeho Veličenstvo, aby buď požadavek žita byl zmírněn anebo aby cena 1 zl. 30 kr., stanovená náhradou za měřici žita, byla zvýšena v poměru k tehdejším cenám tržním, poněvadž žito se namnoze neurodilo a tím cena tržní stoupla již na 3 zl. i výše. Také bylo poukázáno na to, že země trpí mnohými průchody vojska ruského.

3. Vzato na vědomost, že císař s pochvalou přijal usnesení stavů z předešlého sezení o poskytnutí dobrovolné půjčky válečné.[1])

---

[1]) Podobnou půjčku poskytli tehda také stavové ostatních zemí dědičných, na př. v Čechách 1,172.131 zl., ve Slezsku 100.059 pro totéž období (od 1. května do 31. října 1799) jako na Moravě.

4. Na žádost brněnského ústavu chudobinského o zvýšení podpory usneseno vzhledem k rostoucí drahotě všech potřeb životních, zvláště chleba a dříví, zakročiti za císařské svolení, aby se smělo tomuto ústavu na rok 1800 dáti 1200 zl. a zároveň podati dotaz, zda-li, jak se proslýchá, císař míní zříditi v Brně nucenou pracovnu (Arbeitshaus) k zamezení žebroty; v té příčině by se pak vyžádal od gubernia příslušný návrh.

5. Na vědomost vzato mezi jiným:

a) Dekret, jímž císař projevuje spokojenost nad poskytnutím vojenské dodávky žita, ovsa a sena za vojenský rok 1798.

b) Jmenování Maximiliana hr. Baillet-Latoura zemským velitelem moravsko-slezským.

c) Jmenování knížete-biskupa labudského, Vincence hr. Schrattenbacha biskupem brněnským (dekretem ze dne 13. června 1799).

d) Dvorní dekret, jímž se studentské nadace osvobozují od daně dědické.

e) Sněmovní direktor připomenul, že mramorový pomník, zřízený od zemřelého knížete Václava z Lichtensteinu, majitele panství Pozořického, na onom místě nedaleko Rousinova, kde císař Josef II. vyoral kus pole slavíkovského poddaného Ondřeje Trnky, jednak svévolí zlých lidí jest již velmi poškozen, ano již se rozpadává, a že, jak zemský hejtman na loňské cestě do Opavy se přesvědčil, brzo úplně zanikne. Poněvadž pak nynější vladař domu Lichtensteinova nechce pomník dáti obnoviti a poněvadž by se příčilo povinné úctě k zemřelému císaři Josefu II., ano k celému domu panovnickému, vydati pomník úplné zkáze, navrhuje zemský hejtman stavům, aby ex domestico jej dali zříditi, tím spíše, ježto stavové moravští hned po oné události se k tomu nabídli, a nestalo se jen proto, že je předešel kníže Václav Lichtenstein svým návrhem k císařovně Marii Terezii.

Stavové se usnesli náklad ex domestico povoliti a odevzdati celou věc i s příslušnými akty zemskému výboru, který v příštím sezení má předložiti příslušný návrh a rozpočet; zároveň usneseno zakročiti v té příčině o císařské schválení.

17.

Protokol dietálního sezení 22. a 24. září 1800, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

1. Antonín hr. Sereny a Ignác hr. Chorinský na svou žádost uvedeni nově do sněmu.

2. Nejvyšší postulata v nezměněné míře povolena. Vzhledem k vojenské dodávce žita a ovsa usneseno podati prosbu k císaři, aby výhodu poskytnutou chudým obyvatelům horských krajin, za které buď stát sám dodávku uhrazuje anebo jimž se povoluje složiti náhradnou cenu 1 zl. 30 kr. s přídavkem 30 kr. za každou měřici, pro tento rok, kdy žně dopadly nepříznivě a ceny obilné jsou velmi vysoké, rozšířil na všechny dodavatele.

3. Čten císařský reskript ze dne 3. prosince 1799, jímž dosud vybíraná daň válečná se zrušuje a na jejím místě pro vojenský rok 1800 se zavádí daň třídní.

4. Dekret ze dne 14. října 1799, jímž pro budoucnost prodej všech panství, s nimiž jest zároveň spojena výsada lenní jurisdikce, nedovoluje se osobám léna neschopným.

5. Povoleno uděliti chudinskému ústavu podporu 1200 zl. za rok 1799.

6. Hradišťský krajský hejtman šl. Bevier povýšen za svobodného pána.

7. Vincenc šl. Rosenzweig, jmenován hejtmanem kraje znojemského.

8. Dekret o obmezení civilních úředníků při sňatcích.

9. Dvorní dekret ze dne 9. října 1799, jímž se odmítá žádost stavů moravských za zmírnění vojenských dodávek na rok 1800.

10. Wolfgangu šl. Mannerovi uděluje se dispens tříleté frekventace zemských sněmův a tím učiněn volitelným do zemského výboru.

11. Týž zvolen za přísedícího zemského výboru ze stavu rytířského a volba jeho předložena k brzkému schválení.

12. Ústavu chudinskému v Brně na rok 1801 opět se navrhuje podpora 1300 zl. vzhledem k rostoucí drahotě.

18.

Výtah z protokolu mimořádného sezení sněmovního ze dne 28. října 1800, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Stavové na základě nejvyššího přípisu o zřízení, vystrojení a vyzbrojení moravské legie prohlásili, že povolují na mužstvo moravské pro tuto legii 225.000 zl. z fondu domestikálního.[1])

19.

Protokol dietálního sezení ze dne 23. září 1801 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Postuláty v nezměněné míře na rok 1802 jednohlasně povoleny. Při stati 6. v příčině stavby silnic, na něž znovu povoleno 10.000 zl., přidán byl výkaz, kolik již k tomuto účelu bylo věnováno a opětně připojena prosba, aby tento obnos po šťastně ukončené válce byl vynaložen na stavbu znojemské silnice a aby se s touto stavbou co nejdříve započalo.

Ostatně předneseno a vzato na vědomost:

1. Císařský reskript ze dne 28. listopadu 1800, jímž J. V. s uspokojením přijímá usnesení stavů vzhledem k povoleným 225.000 zl. na zřízení moravské legie.

2. Vlastnoruční list císařský a vyhláška arcivévody Karla, jimiž vyslovuje se blahosklonné uznání oněm, kteří spolupůsobili k organisování vlastenecké legie.

3. Přípis arcivévody Karla s přáním, aby prapory vlastenecké legie moravské byly postaveny v zasedací síni sněmovní. I bylo usnesením sněmu uloženo zemskému výboru, aby netoliko přítomné prapory, nýbrž i památky, které pocházejí ze starších dob, jako doklady vlastenecké příchylnosti v nejlepším pořádku a po případě i s vkusným vyzdobením, uzná-li se toho potřeba, umístil v zasedací síni sněmovní a tento čin, jako památník, zvěčňující vlasteneckou lásku a vytrvalost, opatřil nápisem, přiměřeným tomuto důležitému období. Výsledek těchto prací, jakož i útraty s tím spojené mají se předložiti sněmu v příštím dietálním sezení.

---

[1]) Podrobný protokol o tomto sezení se v aktech sněmovních nezachoval.

4. Dekret dvorní kanceláře ze dne 8. května 1801, že císař sloučil dvorní komoru, bankovní a kommerční dvorní úřad s českou rakouskou dvorní kanceláří pod řízením nejvyššího kancléře dvorského.

5. Dekret o povýšení biskupa Schrattenbacha do knížecího stavu sv. římské říše.

6. Dekrety o vyměřování daně dědické.

7. Dekret ve příčině jmění francouzských emigrantů, zemřelých v zemích dědičných.

8. Dekrety o zásilkách peněžitých, o kaucích důstojnických, o nové minci stříbrné (24 kr.), o invalidech vstupujících do služeb civilních, o obmezení dělání dluhův u úředníkův.

9. Nota c. k. appellace moravsko-slezské, aby František Zhorský ze Zhoře, pro krádež odsouzený, dle výnosu kriminálního zákonníka § 181 z majestátních kvaternů byl vymazán.

10. Dvorní dekret (12. ledna 1801), že lajtnantovi moravských portášů odnímá se velení nad slezskými portáši a z té příčiny se mu zastavuje koncem dubna t. r. měsíční přídavek 10 zl.

11. Dekret (7. srpna 1800) o povýšení svob. p. z Bukůvky do stavu hraběcího.

12. Dekret (10. března 1801) o udělení českého inkolátu podmaršálkovi Karlu Mackovi, svobod. pánu z Leibrichu.

13. Titulární kanovník brněnský Václav Bambula povýšen do stavu rytířského s přísudkem „z Bamburga“, a udělen mu inkolát na Moravě.

14. Dvorním dekretem (6. června 1801) guberniální rada Ignác Taulow rytíř z Rosenthalu dostává žádanou dispensi tříleté frekventace sněmovní, aby byl volitelným do zemského výboru. Týž také byl zvolen za přísedícího zemského výboru ze stavu rytířského.

15. Wolfgang šlechtic Manner, jmenovaný olomuckým krajským hejtmanem, resignuje na místo v zemském výboře.

16. Chudinskému ústavu brněnskému vzhledem k tomu, že drahota dosáhla nejvyššího stupně, navrhuje se zvýšení podpory za vojenský rok 1802 na 1500 zl. Zároveň opakuje se prosba k císaři za zřízení pracovního domu v Brně, k čemuž stavové se uvolují poskytnouti značnější příspěvek.

20.

Protokoly dietálních sezení 18., 22. a 24. září 1802 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Josefa Karla hraběte z Dietrichsteina.[1])

1. V odpovědi na nejvyšší postuláty, jež se povolují, v rubrice I. (náboženství) poukazují stavové na potřebu rozmnožení duchovních, v příčině školství pak na potřebu rozmnožení moravských gymnasií, k čemuž stavové jsou ochotni poskytnouti potřebné prostředky.

2. Císařským reskriptem z 1. září 1802 vypisuje se na Moravu pro vojenský rok 1803 vojenská dodávka 294.251 měřic žita a 341.033 měřic ovsa. Odevzdá se zemskému výboru k bedlivému uvážení, aby jednak vůli J. V. bylo vyhověno, na druhé straně však šetřeno blaha země a zvláště lidu poddaného. V příčině znojemské silnice opakována prosba z let předešlých.

3. Volby do zemského výboru:

a) na místo Františka hr. Blümegena zvolen per eminenter majora rada moravsko-slezské appellace František Dubský svobod. pán z Třebomyslic;

b) na místo Jana Czikanna brněnský magistrátní rada Josef Seidl;

c) na místo kyjovského magistrátního rady Tomáše Petuly olomoucký magistrátní rada František Eberle.

4. V příčině pomníku císaře Josefa II. u Slavíkovic, aby se nevydal památný čin císaře Josefa II. v zapomenutí, usnesli se stavové jednohlasně, zříditi vkusný, ale trvanlivý obelisk a vyprositi si k tomu od císaře povolení, s přiložením náčrtu a rozpočtu.

5. Ústavu chudinskému vzhledem k neustále rostoucí drahotě na rok 1803 navrženo zvýšení podpory na 1800 zl.

---

[1]) Jmenován na místě hr. Ugarte, povýšeného za nejvyššího kancléře dvorského. Srv. příslušné dekrety dole.

6. Žádost zemských trubačův za nový oděv odevzdá se zemskému výboru k prozkoumání.

Ostatně předneseno a přijato na vědomost:

1. Dekret o ekvivalentu na duchovní daň dědickou.

2. Josef Kniebandl z Ehrenzweigu, odsouzený pro krádež, zbaven jest šlechtictví a vymazán z dietálního protokolu.

3. Zvýšení podpory chudinskému ústavu za rok 1802 na 1500 zl. se povoluje.

4. Volba Taulowa do zemského výboru se potvrzuje. Člen zemského výboru Tomáš Petula má se na půl roku odebrati do Kyjova k řízení potřebného magistrátního úřadování.

5. Dekret o úřednických reversech v příčině tajných společností.

6. Předloženy plány a rozpočty k stavbě znojemské silnice.

7. Hrabata Gabriel a Florian Kergoslai, pocházející z Bretagne, povýšeni jsou do stavu rytířského ve všech zemích česko-rakouských a udělen jim tamtéž inkolát.

8. Dekretem 18. dubna 1802 dáno bylo stavům moravským ujištění: že dodávky vojenské žita a ovsa za rok 1802 nebyly postulovány, nemá pro budoucnost býti na újmu stavovským výsadám.

9. Dekretem 20. listopadu 1801 krajský hejtman v Konském (západní Haliči) Karel Zikmund hr. z Bukůvky jmenován krajským hejtmanem přerovským.

10. Dekrety o zvýšení porta poštovného na stříbrné peníze a o osvobození rozličných veřejných fondův od daně úrokové.

11. Dvorním dekretem (26. srpna 1802) jmenováni:

Alois hr. Ugarte nejvyšším kancléřem dvorským,
Karel hr. Zichy presidentem dvorní komory,
Prokop hr. Lažanský presidentem nejvyššího soudu.

12. Dvorním dekretem (1. září 1802) jmenováni: Dolnorakouský appellační president svobod. pán z Marku kancléřem nově zřízené české rakouské a haličské kanceláře dvorské. Haličský místokancléř František hr. Vojna místokancléřem téže dvorské kanceláře.

13. Dvorním dekretem (31. srpna 1802) jmenován Josef Karel z Dietrichsteina guvernerem moravsko-slezským a zemským hejtmanem moravským.

21.

Protokol dietálního sezení 21. září 1803 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Josefa hraběte z Dietrichsteina.

1. Postuláty jednohlasně povoleny; k odstavci 6. se připojuje prosba, aby summy tuto povolené byly vynakládány pouze ku zřizování nové potřebné silnice, nikoliv k pouhým opravám nebo k udržování dosavadních silnic.

2. Volby do zemského výboru za vystupující:

a) Františka svobod. pána Rodena ze stavu panského,

b) Augusta šlechtice Hentschla ze stavu rytířského.

Ucházejí se:

a) Roden opětně a Jaroslav svobod. p. Forgatsch,

d) šl. Kronenfels, Hackher z Hartu a šl. Dietrich.

Zvoleni jsou:

a) svobod. pán Roden pro veliké zásluhy per eminenter majora na nových 6 let,

b) šl. Kronenfels, guberniální presidiální sekretář.

3. Přečten nejvyšší reskript o vojenských dodávkách vypsaných pro Moravu na vojenský rok 1804, a to: 214.381 měřic žita a 186.163 měřic ovsa. — Povoleno. —

4. Na návrh zemského hejtmana usneseno obnos 1000 zl. na rozdělení mezi schudlé šlechtice zvýšiti na 3000 zl. s výhradou nejvyššího schválení.

5. Také chudinskému ústavu brněnskému pro stále stoupající drahotu navrhuje se zvýšení na 3000 zl., ale představení jeho mají podati výkaz o upotřebení této summy.

6. Dvorním dekretem (14. března 1803) potvrzeni členy zemského výboru:

a) olomucký kanovník Jan hr. Sereni,
prelát rajhradský Otmar Konrad,

b) František Dubský svobod. p. z Třebomyslic,

c) brněnský magistrátní rada Josef Seidl,
olomucký magistrátní rada František Eberle.

7. Dekrety o zákazu pokoutních zastaváren, o zavedení nového patentu kolkového.

8. Dvorní dekret 4. srpna 1802, jímž veškero, i nešlechtické, duchovenstvo katolické se přikazuje ve věcech civilních i trestních jurisdikci zemského soudu.

9. Dekret o nových mimořádných daních za rok 1803.

10. Dekret o zrušení státní centrální pokladny a sloučení její s universální pokladnou státních dluhův.

11. O třídní dani vzhledem k nadačním fondům.

12. Dekretem (7. ledna 1803) všem pokladním úředníkům pod trestem propuštění se zakazuje všeliký obchod se státními papíry.

13. O kolkování kvitancí z moravských stavovských fondův.

14. Zostření předpisů vzhledem k bezpečnosti u pokladen erárních.

15. Dekrety o novém patentu kolkovním.

16. Dekrety o přijímání pensionovaných vojenských důstojníků do služeb civilních, o osvobození zemských dodávek od kolků, o kolkování absolutorií, vydávaných nešlechticům.

17. Dekretem (30. srpna 1803) guberniální sekretář Antonín Huss jmenován hejtmanem kraje jihlavského.

22.

Protokol mimořádného sezení 9. dubna 1804 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Josefa hraběte Dietrichsteina.

1. Přečten dvorní dekret ze dne 26. prosince 1803, jímž požaduje se od poddaných soutěž bezplatné jízdné i ruční práce k obnovení a zachování silnic.

Stavové uznali potřebu obnovení a dobrého udržování silnic, k čemuž dosavadní fondy nestačí, i prohlásili, že mýta nejsou v poměru ku vzrostlým cenám jízdní i ruční mzdy, dále že rolník, poněvadž na dobrých silnicích své plodiny může rychle odvážeti a svého tažného dobytka šetřiti, má ze silnic největší prospěch a že tedy bezplatná naturální soutěž poddaných, nejblíže silnice bydlících, jest nejen nutná, nýbrž i spravedlivá. Proto bylo k ní dáno svolení, ale jen na dobu neurčitou a pod výminkou, že ti, kteří bezprostředně do půl míle bydlí u silnice, mají pět dní v roce bezplatně pracovati, do jedné míle čtyři dny, do dvou mil tři dny.

Na konec podána prosba k J. V., aby všechny další podmínky a opatření byly ponechány guberniu, stavům pak bylo ohlášeno zařízení prací i jeho výsledky a dovoleno jim volné nahlížení do účtů stavebních.

2. Leopold Gärtlgruber zvolen per majora za protomedika zemského.

3. Lékař Kaiser z Nilkheimbu navrhuje, aby se povolilo bezplatné vyučování a návod o pomoci lidem v úraz přišlým neb zdánlivě mrtvým. Usneseno povoliti k opatření nutných přístrojů 500 zl. jednou pro vždy z fondu domestikálního a roční subvenci 100 zl. z fondu sanitního, s výhradou nejvyššího schválení.

4. Žádost městyse Slavonic o povýšení za město nebudiž podporována, ježto důvody uvedené nejsou dosti závažné.

5. Dvorním dekretem z 2. září 1803 oznámeno, že plán znojemské silnice přes Pohořelice, Branišovice a Lechovice jest schválen a zemskému úřadu se ukládá, aby vše potřebné zařídil.

6. Dvorním dekretem z 29. září 1803 sdělují se bližší podmínky, za kterých se povoluje rozkouskování dominikálních pozemkův a koupě usedlostí v deskách zemských zapsaných.

7. Dvorním dekretem z 3. prosince 1803 zvýšení příspěvku pro chudinský ústav v Brně na 3000 zl. se neschvaluje, nýbrž příspěvek se obmezuje na výši z minulého roku (1800 zl.). Rovněž má zůstati při původní výši příspěvku 1000 zl., určeného k rozdělení mezi schudlé šlechtice.

8. Dekret o vydání všeobecného zákonníka, spracovaného od dvorské justiční komise.

9. Dekrety, jimiž se zákaz obchodu se státními papíry rozšiřuje také na krajské i jiné úředníky, úrokové kvitance z fondu studijního a náboženského se osvobozují od kolku, porto listovní se zvyšuje, a rozličná ustanovení o daních a kolcích.

10. Jan Mohrweiser a bratří František a Jan Huschkové povýšeni do stavu rytířského a udělen jim moravský inkolát.

11. Potvrzena volba svobod. pána Rodena a šl. Kronenfelsa za přísedící zemského výboru.

12. Dekret, obsahující pokyny k uvarování rozepří o přednost mezi úřady civilními a vojenskými při processích a jiných veřejných slavnostech a výkonech kostelních.

13. Doktoru a ordináři v chudinském domě v Brně Vincenci Kaiserovi z Nilkheimbu povoluje se osobní přídavek 200 zl. z fondu sanitního.

14. Dvorní dekret z 18. února 1804, jímž se schvaluje zřízení nového pomníku na místě, kde císař Josef II. vyoral brázdu, a povoluje se potřebný náklad pořiditi z fondu domestikálního.

23.

Protokol dietálního sezení sněmovního 19. září 1804, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Josefa hraběte z Dietrichsteina.

1. Postuláty v obvyklé míře se povolují, s dodatkem, aby příspěvku 10.000 ad 6. (silnice) povolených, ježto potřebná summa na zřízení silnice znojemské jest již pohromadě, užilo se k stavbě nové silnice, nikoli k opravám.

2. Na místě Františka svob. pána Dubského, jenž jmenován byl dvorním radou při nejvyšším soudním dvoře, zvolen do zemského výboru Jan svobodný pán Forgatsch.

3. Usneseno věnovati 2016 zl. z fondu domestikálního za mouku přivezenou do vojenských skladišť, s výhradou prejudice do budoucnosti i možné náhrady; na dovoz krmného dobytka a ječmene do pivovarů povoluje se 10.000 zl.

4. Na stavbu znojemské silnice, mimo poskytnutou již summu 1,600.000 zl., povoluje se půjčiti ještě potřebný obnos 275.558 zl. 42 kr. na čtyřprocentové zúrokování z přebytků daně nápojové; stavové si však vyhradili zpětnou náhradou této summy jednak z 10.000 zl. ročně povolovaných na stavbu silnic, jednak ze zřízení konstrukčního mýta.

5. Žádost brněnského i olomuckého ústavu chudinského za podporu 3000 zl. povolena s výhradou nejvyššího schválení, i vyhrazeny Brnu tři čtvrtiny, Olomouci čtvrtina tohoto obnosu.

6. Starohr. Salm-Reiferscheid oznamuje, že za posledního jeho pobytu u dvora císař mu řekl: „Jsem s moravskými stavy úplně spokojen, při každé příležitosti se vyznamenávají, neboť žádá-li se něco od nich, vždy ještě něco k tomu přidají.“

7. Dvorní dekrety o náboženském a mravním chování úředníkův, o novém zákoně proti lichvářům, o podmínkách sňatku vdov pensionovaných.

8. Dvorní dekret z 30. května 1804, jímž se zamítá povýšení Slavonic za město.

9. Stavům se povoluje vypsati premie po 160 zl. na vyrábění kořalky ze sliv a oleje z jáder jejich.

10. O pořadí úředníků stejné kategorie.

11. Nejvyšší dvorní dekret ze dne 11. srpna 1804 obsahující prohlášení J. V. o přijeti dědičné hodnosti císaře rakouského.

24.

*Protokol mimořádného sezení sněmovního 26 října 1804, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Josefa hraběte z Dietrichsteina.**)

1. Na místě odstouplého hraběte z Bukůvky byl Petr hrabě Blümegen jmenován nejvyšším sudím zemským a presidentem zemského soudu moravského.

2. Zemský hejtman oznamuje, že stavové v minulém období podali v příčině vojenských dodávek žita a ovsa k císaři námitku, že jest holou nemožností, dostáti toho roku dodávce žita pro všeobecnou neúrodu. Na to došlo vyřízení ze dne 14. října t. r., že císař promíjí dodávku žita in natura a že nařídil, aby žito dvorní komorou bylo v jiných zemích koupeno a peněžitá summa na ně i s dovozem připadajícím aby po srážce vojenské náhrady byla na celou zemi rozvržena.

Novým dekretem (24. října 1804) ponecháno stavům pro příště na vůli, aby dodávku žita pořídili buď v zrně nebo penězi ji reluovali.

25.

Protokol mimořádného sezení sněmovního 14. března 1805, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Josefa hraběte Wallisa.

Sněmovní direktor, poprvé předsedaje sněmu moravskému, měl ke stavům toto slavnostní proslovení:

---

[1]) Byl sice již jmenován dolnorakouským vládním presidentem (10. září 1804) (na jeho místě jmenován Josef hr. Wallis), ale s Brnem rozloučil se teprve 31. října t. r. za okázalého účastenství všeho obyvatelstva, u něhož za krátký čas svého úřadování si zjednal velkou oblibu. — Srv. Brünner Zeit. 1804, str. 697, a Patriot. Tageblatt, 1804, č. 88.

„Byv jmenován od J. V. gubernátorem moravsko-slezským a zemským hejtmanem moravským, pokládám si v této dvojí vlastnosti za znamenitou čest, býti v čele nejvznešenějšího a největší vážnosti požívajícího shromáždění stavovského. Těším se také jako zem. hejtman vzácnému štěstí, řiditi vážená stavovská shromáždění moravská a býti šefem stavů, kteří od nejstarších dob šedého dávnověku až do nynějška nepřerušeně a nejslavněji se vyznamenávají neobmezenou oddaností k svému nejmilostivějšímu zeměpánu, nejčistším vlastenectvím, nejšlechetnějším smýšlením, směřujícím jedině ke blahu zeměpána i vlasti, a nejvřelejší snahou, vyhověti každému pokynu, ano i nejtiššímu přání panovníkovu s nejchvalnější ochotou, a kteří za každé příležitosti projevili činně, jak velmi jsou pamětlivi svého vznešeného určení a jak co nejpečlivěji toho jsou dbalí, aby se osvědčili jako věrní, panovníku bezmezně oddaní, důmyslní a po každé stránce úcty hodní stavové.“

„Dovolte, pánové, abych dnes, kdy poprvé vstupuji do Vašeho váženého shromáždění, představil se Vám slavnostně jako Váš zemský hejtman a sněmovní direktor, abych i při této příležitosti se co nejsnažněji doporučil Vaší přátelské blahovůli a abych připojil nelíčené ujištění, že při svém nynějším postavení pokládám za jednu z nejpodstatnějších a závidění nejhodnějších předností, státi v čele tak vznešených stavů, že se vroucně těším, býti svědkem Vašich důmyslných podnikův a usnesení, vypočtených ku blahu panovníka a zdaru země a že bude mi nejnaléhavější a nejpříjemnější povinností, abych si plnou měrou zasloužil důvěry vznešených pánů stavů, slávu jejich neochvějně zachoval a Vaše výtečné zásluhy při každé příležitosti hlasitě velebil.“

„Páni stavové poctívali vždy mé předky neobmezenou důvěrou a nejlichotivější vážností. Doufám, že toto dobrotivé smýšlení projeví i ke mně a že mně věnují náklonnost a účastenství tím jistěji, ježto jsem proniknut nejčistší vážností k pánům stavům. Tak jako oni, neznám jiného úmyslu a jiného cíle, než dosažení všeobecného blaha, a s Vámi v neplnější míře jsem přesvědčen, že zájem zeměpána, stavův a země jest pouze jediný a že stavové jen tehda dostojí svému vysokému určení, když vyplňují rozkazy zeměpánovy, jeho opatření i zařízení a když všemožně přispívají k šťastnému a trvalému jich provedení.“

„Kráčejmež vytrvale a statečně na této dráze, vyznamenávejmež se i nadále svorností, smyslem pro obecné blaho a patriotismem, abychom svému vysokému určení úplně dostáli a stali se hodnými milostivé důvěry panovníkovy, osvědčujmež stále svým chováním, že v plném rozsahu jásavě uznáváme štěstí, státi pod moudrým, spravedlivým a nejmírnějším žezlem rakouským a býti stavy a poddanými nejmilostivějšího, nejspravedlivějšího, nejvlídnějšího a nejvýtečnějšího zeměpána, a že jediný pokyn jeho nám dostačí, aby nám ku blahu jeho a země nebylo nic těžkého, žádný dar velikým a žádný podnik nesnadným, a že si nic toužebněji nepřejeme, leč dokázati, že žádnými stavy kterékoli provincie v poslušnosti, ochotě a oddanosti se nedáme překonati a že jiným stavům bude dokonce i nesnadno v této příčině se nám vyrovnati.“

Po skončení této vznešené slavnostní řeči, jejíž výrazy všichni shromáždění stavové co nejživěji pociťovali a kterouž jim vštípen byl obdiv a vážnost k novému sněmovnímu direktoru, uveden na vědomost stavů:

Ministerský list ze dne 7. února t. r., že císař nově ustanovenému česko-voličskému vyslanci při říšském sněmě, hr. Bedřichu Lotarovi Stadionovi, zvýšil roční plat z 10.000 na 12.000 zl., s příspěvkem na ekvipování jednou pro vždy 6000 zl., i podotýká se, že čeští stavové již nemohli přispěti na plat 9000 zl. a na ekvipování 4500 zl. i očekává se od ochoty stavů moravských, že jakožto tělo dosud povždy s Čechami spojené, v poměru stanoveném přispějí na plat zbývajícími 3000 zl., na ekvipování 1500 zl.

Obojí bez odporu a jednohlasně povoleno vyplatiti z fondu domestikálního.

2. Nejvyšší dekret ze dne 14. února t. r., jímž na opětovné námitky někdejšího guvernéra hr. Dietrichsteina vzhledem ku zvýšení chudinských příspěvkův, a to brněnskému a olomuckému ústavu na 3000 zl. a k podělení chudých šlechtických osob na 1000 zl., se odpovídá, že stavovské domestikální fondy c. k. dědičných zemí nehodí se k rozdílení almužny a k podporování chudinských ústavův a že se tedy tyto navrhované příspěvky neschvalují.

Zaraženo tímto rozhodnutím ve věci, kde stavové jinak byli zvyklí sklízeti pochvaly a souhlas J. V., usneslo se veškero-

shromáždění, podati opět císaři důtklivou námitku, kde se rozebírají všechny důvody nastalé více než kdy před tím potřeby podporovati chudinu; i uvádí se, že domestikální fond od r. 1785 příspěvky povolované k tomu účelu a z nejvyšších míst schvalované snášel bez nejmenšího otřesení; konečně poukázáno na to, že by chudinské ústavy, beztoho kolísající nedostatkem příspěvků, odnětím této podpory netoliko utrpěly nejcitlivější pohromu, nýbrž špatný příklad stavů škodlivě by působil i na ostatní zámožnější třídy obyvatelstva. I žádají stavové, aby zůstalo aspoň při 1800 zl., dosud ústavu chudinskému v Brně povolovaných již proto, že v jisté naději nejvyššího schválení bylo již 1000 zl. mu napřed vyplaceno.

V příčině 1000 zl. almužny, rozdávané schudlým šlechticům a honoracím, se podotýká, že již od 16. stol., tedy od nepamětných časů se dává, a stavové prosí, kdyby se nepovolilo zvýšení na 3000 zl., aby zůstalo aspoň při dosavadním obnosu.

3. Sněmovní direktor poukázal na smlouvu s městem Brnem a s dosavadním nájemcem divadla a na prosbu města Brna, aby k podporování této smlouvy za panujícího nedostatku městu bylo půjčeno 7000 zl. na 4%. — Povoleno na šest let s výhradou nejvyššího schválení.

26.

Protokol řádného sezení sněmovního 29. října 1805 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Prokopa hraběte Lažanského.[1])

1. Karel svob. pán Roden na svou žádost uveden byl do sněmu.

2. Postuláty povoleny v obvyklé míře s opětovným dodatkem v příčině nových silnic.

3. Zemský hejtman připomíná, že při rychlých pochodech nepřítele,[2]) rušícího obecný pokoj, jest povinností každého projeviti neobmezenou oddanost k mocnáři, chrániti jeho posvátnou osobu a dědičných států hájiti před dalšími vpády nepřátelskými.

---

[1]) Byl jmenován guvernérem moravsko-slezským a zemským hejtmanem moravským 29. srpna 1805 na místě hr. Wallisa, kterýž se stal nejvyšším purkrabím českým.

[2]) Bylo to bezprostředně po kapitulaci gen. Macka v Ulmě (20. října 1805).

Přesvědčen, že vláda s veškerou moudrostí, opatrností, důrazem i důvěrou v dobrou věc učinila vše k dosažení tak vysokých a blahodárných cílů, zemský hejtman se domnívá, že stavové mohou své vlastenecké smýšlení prozatím projeviti jen dobrovolnými dary, jako nutnými prostředky k naznačenému cíli, a učinil tedy návrh, aby nabídli císaři dobrovolný dar trojnásobné dominikální daně ve výši 1,559.049 zl. Jest to návrh, k němuž první podnět dali zvláště kníže-biskup brněnský, nejvyšší zemský sudí hr. Blümegen, dvorní rada baron Roden a obě hrabata Rudolf a Jan Taaffové.

Všeobecná pochvala korunovala tento návrh a stavové přijali jej za těchto podmínek: Stavové se uvolují ihned odvésti 150.000 zl. z fondu domestikálního aerariu a tuto summu by za 2 měsíce zase nahradili. Co se týče zbytku 1,409.049 zl., dlužno především vyžádati si nejvyššího povolení, zdali by tento kapitál buď od stavů samých měl býti převzat anebo prositi, aby byl převzat od nejvyšších úřadů za garantie stavův a pod těmito podmínkami: a) stavové zúrokují jej 5 neb je-li nevyhnutelně třeba i 6%; b) kapitál sám spláceti v 10letých lhůtách, začínaje sv. Václavem 1806; c) zabezpečiti placení úrokův i jistiny roční repartici na jednotlivé stavy, zahrnujíc v to duchovenstvo a královská města.

4. Úmrtím šl. Taulowa z Rosenthala uprázdněno místo přísedícího zemského výboru ze stavu rytířského. Ucházi se Ignác Hackher z Hartu a Wolfgang šl. Manner. Zvolen Manner většinou hlasův a usneseno poprositi J. V. za jeho potvrzení.

5. Na žádost kanovníka a arcikněze Jana Böhma, jakožto vrchního představeného zdejšího chudinského ústavu usneseno na rok 1806 povoliti příspěvek pro chudé 1000 zl. a vyprositi si v této příčině od J. V. nejmilostivější rozhodnutí.

Poněvadž přes opětovné podání stavů ve příčině předešlých příspěvků brněnskému a olomuckému ústavu chudinskému a od nepamětných časů rozdílení 1000 zl. chudým šlechticům a honoracím dosud nedošlo nejmilostivější rozhodnutí, usneseno znovu doporučiti politování hodný stav chudých otcovskému a dobrotivému smýšlení J. V.

6. Neméně povolnými ukázali se stavové, když jim vys. ministerským přípisem z 23. srpna 1805 bylo oznámeno, že J. V.

sice upouští od zamýšleného rozmnožení dosavadní arcierní tělesné gardy mladými šlechtici z německých zemí dědičných, ale že si přeje od stavů znovu slyšeti, zdali by chtěli částky nabídnuté k tomuto účelu věnovati jinému účelu obecně užitečnému.

S obvyklou ochotou povoleno za zmíněným účelem 9182 zl. 10 kr. s prosbou, kdyby přece došlo k realisování prvního účelu, aby byl vzat zřetel na mladou šlechtu věrně poslušných stavův a tyto částky aby byly věnovány svému prvotnímu určení.

7. Usneseno podporovati co nejusilovněji návrh hr. Salma, aby J. V. v reskriptu ke stavům také v menší titulatuře ráčil přijati oblíbené a pro zemi moravskou vyznamenávající jméno „markrabí moravského".

8. Nejvyšší reskript 19. února t. r. a k němu hledící ministerský list 28. června t. r. v příčině sestupování a resp. projednávání ve věcech kreditních přečten a na pokyn J. V. zvoleni deputovaní:

z duchovního stavu olomucké kapituly hr. Sereni,

z panského stavu svob. pán František Roden,

z rytířského stavu pán z Kronenfelsu,

z měšťanského stavu přísedící zemského výboru Josef Seidl, a dány jim na ruku všechny pomůcky, aby v celém rozsahu ve věcech kreditních si zjednali podrobnou znalost, rovněž i předchozí práce v zemském účetnictví. Usneseno poprositi J. V., aby doba sestoupení byla oznámena, aby deputace tato mohla v čas býti vypravena.

Ostatně předneseno:

1. Dekret dvorské kanceláře z 29. srpna 1805 o jmenování Prokopa hr. Lažanského guvernérem moravsko-slezským a zemským hejtmanem moravským.

2. Dekret o zaopatřování vojenských osob ve službách civilních.

3. Jmenování státního ministra hr. Rottenhahna presidentem nejvyššího soudního dvoru a státního konferenčního rady Fechtiga vicepresidentem téhož úřadu.

4. Dvorský dekret z 10. září 1804 o jmenování guvernéra moravsko-slezského Josefa hr. Dietrichsteina presidentem dolnorakouské zemské vlády, guberniálního rady Rodena skutečným dvorním radou.

5. Presidiální připomenutí, dle něhož 1. listopadu t. r. počínaje nejvyššímu zemskému komořímu hr. Mitrovskému dle stavovského zřízení mají býti předkládány netoliko všechny stavovské věci k revisi, nýbrž i stavovské památky k podpisu.

11. Nejvyšší dekretace ze dne 10. listopadu 1804, kterou dává se na vědomost nejvyšší rozhodnutí, že nejvyšší nařízení vydaná v příčině zaopatřování schopných poloinvalidů platnost mají také pro poloinvalidy konající stráž u špilberských trestanců̊v.

12. Dvorský dekret ze dne 10. září 1804, že dolnorakouský vicepresident hrabě Mitrovský přeložen v téže hodnosti k českému guberniu a že český guberniální rada hrabě Chorinský jmenován dvorním radou při vládě.

14. Presidiální připomenutí v příčině cestovných partikularií.

15. O prodeji statků Kovalovic a Lutopecen Askaniovi svob. pánu Cordonovi, c. k. rytmistru a vice-secondo-strážmistru c. k. šlechtické německé gardy.

16. Dvorský dekret ze dne 31. října 1804, jímž se vyslovuje spokojenost J. V. stavům moravským, že povolili na silnici znojemskou dalších potřebných 275.558 zl. 42 kr. jako půjčku na 4% zúrokování z přebytku daně nápojové.

17. Dvorský dekret ze dne 28. prosince 1804, jímž se potvrzuje volba moravsko-slezského guberniálního rady Jana sv. pána Forgatsche přísedícím zemského výboru ze stavu panského.

18. Dekret dvorské kanceláře 12. listopadu 1804, že J. V. udělilo Jindřichu hr. Matuškovi z Topolčan a jeho manželským dědicům příslušnost v rytířském stavu dědičného království Českého i zemí přivtělených.

19. Gubernium oznamuje prodej statku Zlína svob. pánu Brettonovi.

20. Presidiální připomenutí s přiloženým patentem o měnění pojistek půjčky válečné („Kriegsdarlehens-Versicherungsscheine“) v kupony.

21. Dvorský dekret 28. prosince 1804, jímž se vyslovuje nejvyšší spokojenost stavům za ochotu projevenou v příčině stavby silnic moravských.

22. Dvorský dekret 22. listopadu 1804, obsahující nejvyšší rozhodnutí o návrhu fysika v brněnském všeobecném ústavu

opatřovacím Kaisera z Nilkheima, čelícím ku zřízení zachranného ústavu pro lidi náhle k úrazu přišlé neb zdánlivě mrtvé.

23. Dvorský dekret 1. ledna 1805, jímž došel nejvyšší patent o jmenování hr. Wallisa mor.-slezským guvernérem a zemským hejtmanem.

24. Dvorský dekret 22. prosince 1804 o konvenci mezi J. V. a švýcarským spříseženstvem týkající se volného stěhování zboží (Freizügigkeit des Vermögens).

25. Dvorský dekret 22. prosince 1804 o ponechání uniformy a čestných odznakův oněm důstojníkům, kteří na základě nejvyššího rozhodnutí 20. června 1802 a 16. listopadu 1804 vstoupili do služeb občanských.

26. Dvorský dekret 27. prosince 1804 o povolené koupi památek za hotovost zbylou v poddanských kasách kontribučních.

27. Dvorský dekret 12. listopadu 1804 o povýšení pana Viléma Františka Podstatského z Prusinovic do stavu baronského.

28. Dvorský dekret 5. ledna 1805, jímž dosud provisorně zastávané místo administratora daně nápojové uděluje se brněnskému krajskému hejtmanu Michalovi šl. Smetanovi s ročním platem 2000 zl. a cestovním paušalem ročních 500 zl.

29. Presidiální připomenutí k šefům neb představeným departementů v příčině suspendování oněch osob, které bez udání příčiny po delší dobu se svévolně vymykají konání služby.

30. Dvorní dekret 7. února 1805 o opatřeních čelících ku zvelebení oběhu mince konvenční ve státech dědičných.

31. Dvorní dekret 31. ledna 1805 o povolení ročního přídavku 100 zl. vdově po nejvyšším zemském písaři šl. Welzensteinovi.

32. Dvorní dekret 7. února 1805, jímž se odmítá žádost Martina Lindnera za udělení rytířství.

33. Dvorní dekret 31. prosince 1804, o udělení příslušenství ve stavu panském Vilémovi svobodnému pánu z Mundy.

34. Nejvyšší reskript 29. ledna 1805, jímž se vyjadřuje nejvyšší spokojenost Jeho Veličenstva stavům za povolení zemských dodávek.

35. Dvorní dekret o zrušení pokladny na vyměňování obligací spojené s pokladnou bankocedulovou.

36. Dekret dvorní komory 25. října 1804 o 50násobné pokutě na přenášení kolku.

37. Dvorní dekret 21. února 1805, jímž administrator důchodku z daně nápojové má spravovati také pohraniční daň nápojovou.

38. Dekret dvorní komory 28. prosince 1804 o osvobození od kolku pupilárního a kuratelního jmění, jež obnáší méně než 100 zl., pak odkazů pro chudé z pozůstalostí v téže výši.

40. Cirkulář 20. února 1805, jímž pense prodavačů tabáku vyjímají se ze soudního zabavení.

41. Dvorní dekret 5. ledna 1805 o přeložení olomuckého krajského hejtmana Wolfganga Mannera do Brna, a přerovského krajského hejtmana hr. Bukůvky do Olomouce.

42. a 43. Dvorní dekret 8. března 1805, jímž Jan Antonín Lexa z Aehrenthala povýšen do stavu rytířského, a udělen mu inkolát.

44. Dvorní dekret 21. dubna 1805; poučení obecenstvu o drobné minci stříbrné.

46. Dvorní dekret 24. dubna 1805 o udělení inkolátu a rytířství mimo službu guberniálnímu radovi a prokuratoru komory Jakubovi Doudlebskému ryt. ze Sternecka.

47. Dvorní dekret obsahující vysvětlení o recepisech poštovních a platu nosičům.

48. Dvorní dekret, jímž se povoluje hr. Janu Wengerskému spojiti se svým jméno a erb zemřelého strýce svého hr. Montelabate.

49. Dvorní dekret 24. června 1805, že Jeho Veličenstvo jmenovalo hr. Josefa Wallisa nejvyšším purkrabím českým.

54. Dvorní dekret 18. června 1805 o udělení hodnosti tajného rady Karlu knížeti a starohraběti Salmovi Reifferscheidtovi a Krautheimovi.

55. Dvorní dekret 20. září 1805, jímž se vypisuje na r. 1806 vojenská dodávka žita o 177.632 měřicích a ovsa o 266.448 měřicích.

56. Nejvyšší reskript 12. září 1805, jímž se sněm nařízený na 7. října určuje na 28. října.

57. Žádost Františka šl. Scharfa o intabulaci jeho reversu jako moravského příslušníka ve stavu rytířském v majestátních kvaternech.

58. Dvorní dekret 20. září 1805, dle něhož mimořádná pozemková, třídní a osobní daň, vypsaná na letoší rok, má také pro rok 1806 býti vybírána.

59. List dvorní komory 3. září 1805, týkající se dotazu učiněného o měnění pojistných listů válečné zápůjčky (Kriegsdarlehensversicherungsscheine).

27.

Protokol mimořádného sezení sněmu ze dne 22. dubna 1806, za předsednictví zemského hejtmana a ředitele sněmovního Prokopa hraběte Lažanského

k projevení mínění vyžádaného od nejvyššího úřadu: v jaké míře by mohla býti zmenšena půjčka 1,404.049 zl. od pánů stavů navržená k podpoře poddaných a vrchností nepřítelem poškozených, vzhledem k pomocem, které zemi z největší milosti zálohami peněžními a obilními, pak propůjčením koní za mírné ceny plynou a ještě více vzrostou příspěvky uherského národa, konečně snad i nejvyšším rozhodnutím o vybírání řádné i mimořádné daně.

Zemský hejtman uvedl ve známost došlý nejvyšší dvorní dekret ze dne 11. dubna 1806, dle něhož vzhledem k oné půjčce o 1,409.049 zl., kterou stavové uvolili se vzíti na sebe k podpoře potřebných poddaných a vrchností, vyžaduje se další vyjádření, v jaké míře myslí stavové, že by ona půjčka vzhledem k okolnostem svrchu uvedeným mohla býti zmírněna?

Stavové usnesli se jednohlasně podati toto dobrozdání Jeho Veličenstvu:

Ačkoliv škody, které jak jednotliví stavové, tak i poddaní moravští utrpěli armádami nepřátelskými, nejsou ještě v celku vyšetřeny, tedy také s určitostí a plnou jistotou nelze ještě zcela důkladně uvážiti podporu, jaké by poškození potřebovali, a ačkoli stavům ještě není známo, jaká summa bude z příspěvkův uherského národa pro Moravu určena, a jakou úlevu Jeho Veličenstvo vybíráním daně této zemi nejmilostivěji míní poskytnouti, nicméně jsou stavové svou vlastní znalostí jako držitelé statkův, jednak přednesenými daty o došlých rapportech, jaké výpomoci jest potřebí, přesvědčeni, že třebas všichni obyvatelé Moravy značně utrpěli, potřebná pomoc přece již z největší části doma se našla

a také již jest poskytnuta a že tedy jen u málokterých dominií nastane potřeba zálohy peněžité k udržení hospodářství.

Z té příčiny stavové upouštějí od svého prvotního návrhu a prosí pouze J. V., aby dovolil, aby oněm poddaným a vrchnostem, kteří by přece jen potřebovali nějakých záloh peněžitých, zvláště ke znovuzřízení fundu instructu, směli je udělovati z přebytků domestikálního fondu; i měly by tyto zálohy berním pokladnám k vyplácení poddaným na prozatímné deponování památek u stavovských domestikálních pokladen býti za těchto podmínek poskytovány:

a) až do splacení kapitálu nebuďtež z deponovaných památek placeny žádné úroky;

b) splacení do berních pokladen má se státi do 2, 3 nejdéle do 6 let, a dle toho deponované památky ponenáhlu býti vyměňovány u berních pokladen;

c) tam, kde berní fond úbytek úroků beze škody svých běžných výdajů může snésti, aby tuto oběť poddaným přinesl, čímž by se jim dostalo záloh bez zúrokování; kde však by tomu tak nebylo, musili by ovšem poddaní nahraditi úroky, ušlé bernímu fondu deponováním památek, čehož však bude asi jen ve velmi málo osadách potřebí;

d) oněm poddaným, kteří mají vlastní dodávkové neb jiné památky, mají se žádané zálohy na deponování jich u domestikálních pokladen za podmínek nahoře vytčených rovněž poskytnouti, ale s tím rozdílem, že by účastníci záloh úroky tehdy musili platiti, aby každému poddanému mohly býti vypláceny úroky, příslušející mu na jeho díl z celé obligace; konečně

e) aby také oněm poddaným, kteří ani fondem berním, ani vlastními „památkami“ nejsou opatřeni na požádání a pod zárukou vrchností podobné zálohy směly býti poskytovány, aby nebyli tohoto dobrodiní zbaveni.

Kromě toho uvedeno ve známost stavů:

1. Jmenování Františka šl. Welzensteina zemským purkrabím.

2. Nejvyšší dvorní dekret 27. února 1806 o jmenování dvorního a prvního guberniálního rady Františka svobod. pána Rodena skutečným tajným radou.

3. Nejvyšší dvorní dekret 1. února 1806, jímž se nařizuje ohlášení přiložené proklamace míru a v něm zároveň všem

c. k. zemím dědičným nejvyšší uznání za věrnost a příchylnost domu Rakouskému projevenou.

4. Nejvyšší dvorní dekret 27. března 1806, obsahující potvrzení brněnského krajského hejtmana Wolfganga šl. Mannera přísedícím zemského výboru ze stavu rytířského.

5. Dvorní dekret 27. ledna 1806 o přeložení boleslavského krajského hejtmana Josefa hr. Sedlnického v téže hodnosti do Přerova.

3. Cirkulář královské appellace, jímž se prohlašuje padělání bankocedulí pérem a inkoustem za padělání veřejných státních papírův.

8. Nejvyšší normále 6. února 1806 o spolehlivém vydávání kvalifikací osobám ucházejícím se o úřad.

9. Nejvyšší dvorní dekret 19. února 1806, jímž se nařizuje dodatečné kolkování listin, nekolkovaných za nepřátelské invase.

10. Dvorní dekret 24. ledna 1806, jímž po nastalém míru všichni úředníci se vyzývají, aby všechny své síly vynaložili, aby ve službě zase pořádek byl obnoven a válečnému zlu pomoženo.

11. Dvorní dekret 19. října 1805 o udělení příslušenství v Čechách a zemích inkorporovaných hr. Wolkensteinovi-Trossburgovi.

28.

Protokol řádného sezení 24. září 1806, za předsednictví Prokopa hraběte Lažanského.

1. Především probrány a povoleny nejvyšší postuláty na rok 1807, pouze při stati 6. (povolení dalších 10.000 zl. na stavbu znojemské silnice) podána prosba k J. V., aby ona summa, jako roku předešlého, byla vynaložena k dokončení oné silnice, nikoliv k opravám a k udržování starých.

2. Pak oznámeno dekretem dvorské kanceláře 7. května 1806, dle něhož dvornímu a prvnímu guberniálnímu radovi Františku svobod. pánu Rodenovi, přísedícímu zemského výboru ze stavu panského, uděluje se uprázdněné místo zemského podkomoří moravského. O místo přísedícího v zemském výboru tím uprázdněné ucházejí se: Antonín svobod. pán Braida, František hr. Žerotín a Alois hr. Mitrovský, z nichž

většinou hlasů zvolen hr. Žerotín, jehož volba předloží se J. V. k nejmilostivějšímu potvrzení.

3. Dále přečten nejvyšší reskript ze dne 9. srpna 1806, jímž J. V. v otcovském uvážení všeobecných žalob na přírodní dodávky se rozhodlo, že v dobách míru nemají nastati, nýbrž dle potřeby plukův a dle povahy cen obilních mají býti reluovány, dle čehož tedy ráčilo J. V. eventualiter určiti tuto dodávkovou reluici na vojenský rok 1807 pro Moravu ve výši 530.487 zl. 55 kr. Touto mimořádnou přízní a milostí neobyčejně pohnuti, věrně nejposlušnější stavové, pojati vděčností za tuto tak otcovskou péči o zemi, usnesli se nejochotněji podati J. V. své prohlášení, že v té příčině repartice bude co nejdříve provedena.

Další předměty jednání byly:

1. Výtah z protokolu vysokého zemského úřadu ze dne 25. dubna 1806 o příspěvku k udržování Lužánek. Poněvadž dle ujištění nejvyššího zemského úřadu Lužánky bez ročního příspěvku od stavů nelze již udržeti, a tedy toto zábaviště („Erlustigungsort“) od zvěčnělého císaře Josefa II. věnované brněnskému publiku, jako neocenitelný pomník jeho císařské přízně a milosti, které hlavnímu městu této provincie jest zvláštní okrasou, nevyhnutelně v brzce musilo by se octnouti v úplném úpadku, usnesli se stavové k vydržování Lužánek nedostávajících se 600 zl. ročně ex domestico, ale jen na tak dlouho povolovati a po všechna léta k výplatě poukazovati, až se město Brno zase zotaví a bude s to, aby těchto ročních 600 zl. ze svých obecních důchodů poskytlo. K tomu bude třeba vyprositi nejvyšší schválení.

2. Prosba veškerého účetního personalu za zlepšení platů v poměru k časovým okolnostem — odevzdána zemskému výboru k vyšetření.

3. Presidiální připomenutí o projevu nejvyšší spokojenosti J. V. nad tím, že stavové povolili zvýšení platu voličsko-českému vyslanci při říšském shromáždění v Řezně, Bedřichu hr. Stadionovi.

4. Nejvyšší patent 20. srpna t. r. o umořování bankocedulí k zmenšení státního dluhu a k uhrazení ročních státních vydání.

5. Cirkulář ze dne 23. července 1806 vzhledem k nepravým pověstem o snížení jmenovité ceny vídeňských městských bankocedulí.

6. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 24. května 1806 o udělení léna panství Mor. Třebovského, Zábřehu se statkem Šilperkem a příslušnou skelnou hutí, města Šumberka a statku Koldštýna knížeti Janu Josefu vladařovi domu Lichtensteinova, na jeho prosbu, jakož i jeho strýcům Karlu, Františku, Josefovi, Václavovi, Moricovi a Aloisu Josefovi k nedílným rukám.

7. Dekret dvorské kanceláře 6. července t. r., dle něhož J. V. oněm provinciím, které byly stíženy pluky francouzskými nebo ruskými, snižuje berní 60% přirážku na 20%, podobně osobní daň u chudšího lidu na venkově, totiž domkařům, podruhům a služebným u sedláků z 30 kr. na 20 kr. z hlavy.

8. Dekret dvorské kanceláře 2. června t. r., jímž dvorská rada vojenská upozorňuje, aby se bral zřetel na zaopatřování pensionovaných vyšších i poddůstojníků k ulevení armády.

9. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 27. června 1806, jímž se zakazuje skupování a vyměňování měděných peněz.

10. Ministerský list 29. června t. r., jímž se povoluje stavům podporovati nuzné a válkou v hospodářství poškozené poddané půjčkami z přebytků stavovského fondu domestikálního za navržených podmínek.

11. Dekret dvorní kanceláře 18. března t. r. o jmenování obou olomuckých kanovníků Aloisa Krakovského hraběte z Kolovrat a Marie Thadeáše hr. z Trautmannsdorfa skutečnými tajnými rady.

12. Dekret dvorní kanceláře 24. března t. r. o povýšení šumberského obchodníka Františka Tersche do dědičného šlechtictví, a 13. (dvorní dekret 14. června) o udělení mu moravského příslušenství.

14. Dvorní dekret 4. září t. r., jímž všeobecný sněm pro rok 1807 vypisuje se na 22. září.

29.

Protokol o řádném sněmovním zasedání dne 7. října 1807 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Prokopa hraběte Lažanského.

1. Přečteny a jednohlasně přijaty nejvyšší postuláty; o stavbě silnic usneseno podati k J. V. podobnou prosbu, jako za let předešlých.

2. Přijat návrh zemského výboru, dle něhož platy všech stavovských úředníků, vyjímaje personál účetnický, jehož služné již roku předešlého bylo upraveno, vzhledem k mimořádné drahotě a nepoměrně nízkým dosavadním platům, pak že práce od málo let se o polovici rozmnožily, takto se stanoví, s výhradou nejvyššího schválení:

a) u zemského sekretariátu:

Zemskému sekretáři Tomáši Pötzlovi povoleno ročně 2000 zl. a vzhledem k jeho dlouholetým věrným službám a zásluhám o stavy a že po tolik let bezplatně zastával místo vrchního ředitele ve všeob. ústavě zaopatřovacím, osobní přídavek 500 zl. Adjunkt při sekretářství Jan Nep. Kurz jmenován 2. sekretářem se služným 1500 zl. ročně a adjunktovi, jehož místo se nově obsadí, přiřčeno 1000 zl. ročně. Toto rozmnožení konceptních úřadů stalo se proto, že jest třeba jedné síly k činění výňatků všech došlých akt, k čemuž bylo beztoho třeba přibírati výpomocného úředníka.

U registratury a expeditu:

Registrator Petr Slánský	1200 zl.
adjunkt Alois Beránek	800 zl.
první dva kancelisté, Parák a John, po	700 zl.
druzí kancelisté, Mühlbeck a Corvinus, po	600 zl.

U zemské hlavní pokladny:

Vrchní pokladník Příhoda	2000 zl.
druhý pokladník Supp	1500 zl.
pokladní officiálové: Todtenfeld	800 zl.
pokladní officiálové: Mayer	700 zl.
pokladní písař Hrdlička	500 zl.

Zemští berní v krajích mají příště po 800 zl., opavskému kraj. bernímu vzhledem k enklávám povolen přídavek 125 zl.

Rozličné úřady zemské:

Zemský purkrabí šl. Welzenstein	500 zl.
zemský taneční mistr František Seifert	150 zl.
dvorní agent svobodný pán Müller	300 zl.

Exercijní mistři při akademii olomucké:

Ženijní učitel Poppelbauer	500 zl.
učitel řečí (vacat)	550 zl.
taneční mistr Jan Oehl	450 zl.
vrchní cvičitel (Oberbereiter) Holzer	700 zl.

mistr šermu (vacat) . . . . 500 zl.

Stavovské služebnictvo: vrátný Brendl 400 zl., kancelářský sluha a podomek Danielkovič 250 zl.

Po skončení a přijetí tohoto návrhu shromáždění stavové z vlastního popudu a v uvážení, že všechno to, co platí pro stavovský personál úřednický, musí míti platnost také při zem. direktoru, nejvyšších zemských officírech a přísedících zemského výboru, jednohlasně se usnesli i jejich emolumenta poměrně zvýšiti, pro obojí pak vyprositi si schválení J. V. I jest stanoven emolument pro tehdejšího zemského direktora na 6000 zl., pro nejvyššího zemského komořího, nejvyššího zemského sudího a nejvyššího zemského písaře po 1500 zl., pro přísedího zemského výboru ze stavu duchovního panského a rytířského po 2000 zl., ale vzhledem k duchovenstvu s dodatkem, že pro budoucnost jako ostatní ze stavu panského a rytířského budou přibíráni ku zpracování stavovských záležitostí; pro přísedící z královských měst emolument zvýšen jen na 1000 zl. s podobným dodatkem v příčině referátů, jako u stavu duchovního.

3. Žádost brněnské královské kapituly o povolení příspěvku 200 zl. k uhrazení exekvií konaných za Její Vel. zvěčnělou císařovnu Marii Terezii (druhou manželku císaře Františka). — Poněvadž takové příspěvky byly již při exekviích za císařovnu Marii Terezii, Josefa II. a Leopolda II. z domestikálního fondu s nejvyšším schválením vypláceny, jest i nyní s výhradou nejv. schválení jednohlasně povoleno.

4. Jan Guttalek, žák akademie výtvarných umění, žádá za zvýšení ročního podporovacího příspěvku z 200 na 300 zl. Vyřízeno povolením poměrné odměny ex domestico.

5. Vzato v úvahu presidiální připomenutí, zdali by stavové k obnovení budovy lužánecké, která za nepřátelské invase byla proměněna ve francouzský vojenský špitál, nechtěli povoliti potřebnou summu 2178 zl. 11½ kr. a dále náhradu za ošetřování sadů poloviční summou 1189 zl. 5 kr. 3 den. z fondu domestikálního? Obojí povoleno.

Krom toho došlé věci:

6. Nejvyšší dvorní dekret 20. srpna 1806 o zvýšení listovního porta „um die Halbscheide“ k umořování bankocedulí.

7. Nejvyšší dvorský dekret 3. října 1806, jímž J. V. sprostil také ústav alžbětinek pro jeho značný užitek zákona amortisačního na neurčitý čas, a prohlásil jej za schopný nabývati statků movitých i nemovitých „per actus inter vivos et mortis causa“.

8. Nejvyšší patent o vypsání mimořádné daně ze základního jmění.

9. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 25. srpna min. roku, jímž J. V. princi Jiřímu Karlovi z Hessen-Darmstadtu i jeho mužskému a ženskému potomstvu udělilo příslušnost stavu rytířského v dědičném království Českém a jeho přivtělených zemích.

10. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 14. listopadu m. r., jímž vyslovena nejvyšší spokojenost J. V. nad povolením reluice 530.487 zl. 55 kr. za přírodní dodávky pro vojsko.

11. Nejvyšší ministerský list ze dne 14. listopadu m. r. o potvrzení gub. rady Františka hr. Žerotína přísedícím zemského výboru ze stavu panského.

12. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 4. září m. r., jímž J. V. propůjčuje brněnskému kanovníku a referentu v duchovních věcech Václavu Stufflerovi rytířství ve všech zemích dědičných.

13. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 25. listopadu m. r. o udělení inkolátu témuž.

14. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 1. října m. r. o udělení šlechtictví Pavlovi Czaderskému, měšťanu v Bílsku.

16. Dekret dvorské kanceláře ze dne 26. prosince m. r., jímž J. V. císař a král se svými descendenty obojího pohlaví a jejich nástupci ve vládě také všem nejjasnějším pánům bratrům a paním sestrám rozkázal přiděliti titul „císařské Výsosti“.

17. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 15. ledna t. r., jímž se všeobecně zakazuje vývoz kořalky z Čech, Moravy a Slezska na tak dlouho, pokud potrvá zákaz vývozu obilí.

18. Nejvyšší dvorský dekret ze dne 18. února t. r. o pokutách spojených s tímto vývozem.

19. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 17. ledna t. r., obsahující smlouvu o volném stěhování mezi císařstvím rakouským a kurfiřstvím badenským.

20. Dekret dvorské komory ze dne 12. února t. r. stanovící poštovní porto na bankocedule, stříbro, zlato a částky peněžité, posílané vozy poštovními.

21. Cirkulář vysokého zemského úřadu ze dne 25. března t. r. o drobné minci bankocedulové o 30 a 15 kr.

22. Oznámení vysokého zemského presidia ze dne 1. dubna t. r. o užívání jednotlivých titulů při dvorských a zemských úřadech účetních z rozkazu císařského.

23. Nejvyšší dvorský dekret ze dne 28. března t. r. o odvodu synů honorací ke službě vojenské.

24. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 14. dubna t. r., obsahuje vysvětlivky o kolkovém papíru tří nejnižších tříd o 3, 6 a 15 kr.

26. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 20. března t. r. o udělení zemského příslušnictví ve stavu panském Janu Nep. hr. Inzaghovi.

27. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře týkající se udělení úřadu nejvyššího písaře zemského guberniálnímu radovi Kristiánu Augustu šl. Hentschlovi.

28. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 27. června t. r., jímž J. V. schválilo navržené zvýšení platu pro stavovské zemské účetnictví.

29. Dekret dvorské kanceláře ze dne 14. června t. r., obsahující další vysvětlivky o novém diétním normativu.

30. Dekret dvorské kanceláře ze dne 25. června t. r., obsahující předpis, jak nakládati s dědici úředníků vzhledem k záloze, udělené na plat před nepřátelskou invasí.

31. Presidiální dekret dvorské kanceláře ze dne 21. května t. r. o cessích na veřejné obligace.

32. Vysoké presidiální oznámení, že J. V. stavům projevuje nejmilostivější spokojenost za jejich věrnost a pevnou příchylnost, opětně osvědčenou za poslední nepřátelské invase, a jako zvláštní důkaz nejvyšší milosti dovolil, aby členové náležející k stavovskému shromáždění směli nositi vlastní uniformu, zřízenou dle barev zemského znaku.

33. Vysoké presidiální připomenutí, že J. V. dalo na odpočinek hradišťského krajského hejtmana svob. pána Beviera a na jeho místo jmenován guberniální rada šl. Lindenhain.

34. Nejvyšší reskript ze dne 10. září 1807 o vypsání obecního sněmu pro vojenský rok 1808 na 5. října t. r.

35. Nejvyšší dekret dvorské komory ze dne 4. června t. r., obsahující některé vysvětlivky o novém diétním normativu.

36. Dekret dvorské kanceláře ze dne 23. července t. r. o vydání nových bankocedulí o 25, 50 a 100 zl.

30.

Protokol o mimořádném sezení sněmovním dne 14. ledna 1808, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Prokopa hraběte Lažanského.

1. V nejvyšším reskriptu ze dne 23. prosince 1807, jímž J. V. stavům moravským dovolil nositi vlastní uniformu, zřízenou dle barev zemského znaku, upozorňují se stavové, aby při uvádění do sněmu řídili se přesně předpisy zemského zřízení a vůbec mezi sebe uváděli pouze uchazeče opatřené předepsanými vlastnostmi.

Po tomto nejvyšším pokynu shromáždění stavové vidí se pohnuti, tuto věc co nejbedlivěji uvážiti, o příští introdukci do zemského sněmu stanoviti nejurčitější modality s poukázáním na zemský řád a pojaté usnesení předložiti J. V. k nejmilostivějšímu sankcionování.

Vzhledem k dosavadnímu způsobu uvádění, noví členové od dlouhé doby byli do sněmu tehda uváděni, mohli-li se u země vykázati pouze inkolátem a majetkem 10.000 zl., také byli bez námitky uváděni do sněmu synové členů jednou již uvedených, jakmile dosáhli plnoletosti.

Zdali a pokud připustnost uvádění svrchu zmíněným způsobem se zakládá na určitém nejvyšším nařízení, o tom se konalo co nejbedlivější zkoumání v aktech, ale nic se nenalezlo, leč dietální usnesení ze dne 12. května 1790,[1]) kde pp. stavové se na tom shodli, že budou o otázce, mohou-li individua, která se vykazují jen 10.000 zl. a statků nemají, býti uvedena, uvažovati o příštím sněmě, k čemuž však až podnes nedošlo.

Sněmovní direktor prozatím v této záležitosti obrátil se na nejvyššího purkrabí (roz. českého), a požádal ho, aby mu sdělil

---

[1]) (in margine tužkou) vide Ursprung Pamatkenbuch ad annum 1751.

nejvyšší předpisy v tom případě v Čechách platné. Na to obdržel opis nejvyššího dvorského dekretu ze dne 12. srpna 1791, pro Čechy vydaného, dle něhož na návrh českých stavů oni neusedlí, kteří dosud do sněmu jsou uvedeni, sice místo a hlas svůj tam mají podržeti, pro budoucnost však nikomu nemá se místo a schopnost hlasování na sněmě povoliti, leč těm, kteří bezprostředně sami jsou deskově usedlí, pak jejich synové, nebo bezprostředným nápadníkům deskových statků, kteří pocházejí z rodiny k zemi příslušné.

S tímto nejvyšším předpisem zcela srozuměni, shromáždění stavové usnesli se tedy, J. V. co nejoddaněji poprositi, aby jej sankcionoval také pro Moravu jako fundamentální zákon, a připojiti jen ještě k této prosbě, aby v takovém nejvyšším rozhodnutí, k zamezení všelikého zneužívání a pochybnosti pro budoucnost, ještě nejmilostivěji bylo připojeno: jestliže někdo do sněmu uvedený své statky zase prodá, on a synové jeho již uvedení sice nabyté právo místa a hlasu ve sněmě podrží, jeho synové však, kteří před prodejem statku ještě nebyli uvedeni, nemají k tomu býti způsobilí. Tento návrh stavové učinili v uvážení, že synové právě uvedení nemají práva toho nabývati na základě uvedení otcova, nýbrž vzhledem k jeho usedlostem, kteréž právo prodejem usedlostí nutně musí přestati.

Potom sněmovní direktor oznámil vysokému shromáždění, že podali žádost za uvedení hr. Ignác Chorinský, hr. Arnošt Chuenburg, hrabě Ludvík Fürstenberg, svobodný pán Ludvík Braida, hr. Ludvík Haugwitz, svob. pán Heřman Hess, svobodný pán Josef Honrichs a svobodný pán Claudius Bretton. Zemský hejtman do všech potřebných listin nahlédl, bedlivě je prozkoumal a prosebníky všechny shledal způsobilými, aby jich žádosti bylo vyhověno; nicméně nemá toto zkoumání žádostí a nahlédnutí do listin, podniknuté od něho jen pro nátlak okolností, právům panského stavu, jemuž přísluší, pro budoucnost nikterak býti na újmu, nýbrž panský stav měl by, jako vždy jindy, dvěma deputovanými takové žádosti zkoumati a dle toho o nich relacionovati.

Ježto po této zprávě od pánů stavů proti uvedení těchto prosebníků rovněž nic nebylo namítnuto, byli tito od zvolených k tomu deputovaných gen. majora hr. z Němčí a Františka hr. Žerotína z obvyklého kommissionálního pokoje přivedeni,

do zemského sněmovního sálu uvedeni a místo i hlas jim přikázány.

2. Potom sněmovní direktor přednesl přání nejváženějších stavů, aby zvolená již deputace, která Jeho Veličenstvu přednese ke sňatku s Její královskou Výsostí nejjasnější arcivévodkyní Ludovikou nejuctivější blahopřání stavů, také k nohoum Jejího Veličenstva císařovny položila nejpoddanější dar jakožto důkaz věrně nejposlušnějších stavův. — Také tento návrh byl jednohlasně s potěšením přijat a stanoven k tomuto daru obnos 100.000 zl. v bankocedulích a k tomu povoleno i určeno vypsati berní zlatku na dominikále.

3. Konečně přečtena žádost Leopolda Gärtlgrubera, protomedika a stavovského fysika, o zvýšení platu; povoleno zvýšení ze 600 na 1200 zl. a vymoci k tomu nejvyššího schválení.

Ostatní předměty jednání:

1. Nejvyšší dvorní dekret o skupování selských pozemkův od montanistického aeráru neb i soukromých huťových podniků, jsou-li uznány pro dolování nevyhnutelně potřebnými.

2. Nejvyšší patent o snížení jmenovité ceny 17 a 7 kr. kusů.

3. Nejvyšší dekret dvorní kanceláře ze dne 14. září 1807 o jmenování státního a konferenčního ministra Ferdinanda knížete Trautmannsdorfa nejvyšším hofmistrem.

4. Nejvyšší dekret dvorní kanceláře ze dne 2. listopadu 1807 o přidělení podmaršálka hr. Bailleta ad latus generála jízdy hr. Tige k řízení justičního oddělení při dvorní radě vojenské.

6. Vysoké presidiální připomenutí, dle něhož Jeho Veličenstvo dal najevo nejvyšší spokojenost nad povolením ročního příspěvku 9182 zl. 10 kr. k rozmnožení c. k. arcierní gardy, po případě však i k jiným disposicím, a vyhradil si o vlastním určení této summy podati rozhodnutí při jiné příležitosti. Vzhledem k titulatuře a znaku nejvyššího císařského domu zůstane při ustanovení patentu ze dne 6. srpna 1806.

Členy deputace blahopřejné 4. ledna 1808 zvoleni: biskup brněnský, brněnská kapitula a baron Waldstätten, nejvyšší zemský sudí hr. Blümegen, Jan Taaffe a František hr. Žerotín, nejvyšší zemský písař Hentschel, šl. Manner, šl. Kronenfels, olomucký a brněnský magistrátní deputovaný Eberle a Seidl.

31.

Protokol o sezení rozšířeného výboru 12. dubna 1808 za předsednictví zemského hejtmana Prokopa hraběte Lažanského.

1. Především na zprávu sněmovního direktora oba prosebníci Josef svob. pán Baillou a Jan Nep. šl. Manner, když se vykázali předepsanými vlastnostmi a nic proti nim nebylo připomenuto, byli uvedeni do sněmovního sálu, a to prvý od Jana svob. pána Forgatsche a Karla svob. pána Rodena, druhý od ryt. Hackhra a šl. Kronenfelsa, onomu na panské, tomuto na rytířské lavici místo a hlas vykázány.

2. Potom oznámil sněmovní direktor, že stavovská deputace, které bylo uloženo J. V. k nejvyššímu sňatku s Její cís. Výsostí arcivévodkyní Ludovikou nejoddaněji přednésti věrně nejuctivější přání stavů, se zvláštní spokojeností a blahosklonností, netoliko od J. V. císaře, nýbrž i od Jejího Vel. císařovny byla přijata a že se stejnou milostí a přízní Její Vel. císařovna přijala nejuctivěji podaný dar svatební 100.000 zl.

Těchto 100.000 zl. jest dle obecného sněmovního usnesení ze dne 14. ledna 1808 prozatím půjčeno ex domestico a při tom stanoveno, dáti je splatit ode všech dominií ještě letošího roku vojenského 1808 dle poměru dominikální daně od každého odváděné, při tom však, poněvadž šlo jen o dobrovolný dar statkářů, mají býti vyňati všichni poddaní, tedy také ti, kteří snad mají dominikální pozemky a z nich jinak obvyklou daň dominikální platí.

Ačkoli dle platného zemského zřízení stavovského usnesení sněmovní jsou závazná též pro ony členy, kteří se nedostavili a pro stavy neuvedené, tedy beze všeho dalšího úvodu všechny vrchnosti k zapravování obnosu na ně připadajícího mohou býti vázány, nicméně, aby se vyhnulo i jen zdání jakéhokoliv nátlaku, bylo jednohlasně usneseno, každému jednotlivému statkáři ještě před tím podati zevrubnou zprávu vlastnoručním listem sněmovního direktora o celém způsobu tohoto svatebního daru, k těmto listům zároveň připojiti repartici rozvrženou úřadem účetním a přidati další vyzvání, zdali se podrobují této dobrovolné oběti a jsou-li ochotni zapraviti částku připadající $12^3/_4$ kr. na každou berní zlatku v určitých šesti měsíčních lhůtách, t. j. od konce května do konce října t. r. Zároveň bylo ustanoveno, vyprositi

si v tomto přípise brzkou odpověď, chce-li se této žádosti vyhověti, aby svého času stavům mohla o tom dána býti zpráva a další potřebná zařízení učiněna.

3. Potom sněmovní direktor projevil shromážděným pánům stavům nejvyšší vůli, o zřízení oekonomické stolice na Moravě dle způsobu jiných provincií; o tom dietální prohlášení pojato v tom smyslu, že stavové s díkem věrně pokorným uznávají nejvyšší přání směřující ku blahu země a se vší ochotností jemu se podřizují, také jsou hotovi professoru této stolice netoliko vykázati plat nejvýše určený 1200 zl. ex domestico, nýbrž kdyby se uznalo za potřebné, zvýšiti mu jej na 2000 zl. Aby však nejvyšší úmysl J. V. dokonale byl splněn, a tento ústav v náležitou působnost byl uveden, jest třeba v prohlášení podaném k J. V. vyprositi si bližší určení plánu a dalších modalit vzhledem k tomuto ústavu, pak oprávnění ku jmenování tohoto professora nebo aspoň povolení, podati ternový návrh.

4. Na žádost zdejšího alžbětinského kláštera povoleno 200 zl. jako příspěvek k zakoupení dvou koní k hospodářství potřebných s výhradou nejvyššího schválení.

Ostatní předměty jednání:

1. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 17. března 1808, jímž se schvaluje v plném znění návrh sněmu v příčině uvádění nových členův.

2. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 9. ledna 1808 o udělení rytířského stavu a inkolátu Karlu Wittrichovi šl. Streitfeldovi.

32.

Protokol řádneho sezení sněmovního ze dne 5. října 1808 za předsednictví hraběte Prokopa Lažanského.

1. Kníže František Dietrichstein na svou žádost, ústně sněmovnímu direktorovi projevenou, byl do sněmu uveden od hr. Rudolfa Taaffa a hr. Jindřicha Haugwitze, a vykázáno mu místo na lavici knížat.

2. Nejvyšší postuláty na rok 1809 povoleny a obvyklá prohlášení k jednotlivým kusům připojena.

3. Dvě uprázdněná místa přísedících zemského výboru ze stavu duchovního, po olomuckém kanovníku hr. Janu Nep.

Serenym a praelátovi rajhradském Otmaru Konradovi, jichž sexennium končí se koncem června 1809, zvoleni olomucký kanovník baron Haugwitz a děkan brněnské kapituly Karel svob. pán Waldstätten, kteří jediní se o ta místa ucházeli.

4. Také z měšťanského stavu vyprší koncem června 1809 mandáty olomuckého magistrátního rady Františka Eberle a brněnského magistrátního rady Josefa Seidla. Eberle byl dle nejvyšší dispensace znovu zvolen, ježto má nejúplnější znalost stavovské obilní dodávky, která byla v Haliči kontrahována, a tedy v tomto důležitém obchodě, z něhož vzniklo několik právních sporů, které ještě nyní se projednávají, může platné služby prokazati. Na místě J. Seidla zvolen per eminenter majora brněnský purkmistr Jan Czikann. — J. V. předloženy tyto volby k potvrzení.

5. Přikročeno k volbě stavovského fysika a protomedika na místě zemřelého Gärtlgrubra a předneseny žádosti 7 žadatelů; byli tito:

a) dr. Vincenc Kaiser šl. Nilkheim, fysikus brněnského ústavu zaopatřovacího a chorobince,

b) František Steiner, lékař brněnské provinciální robotárny,

c) Leopold Fournier, c. k. rada a znojemský krajský fysikus,

d) Josef Steiner, c. k. rada a doktor lékařství,

e) Vincenc Phal, c. k. rada a brněnský krajský fysikus,

f) Antonín Václav Kročák, tělesný lékař zdejších alžbětinek,

g) Josef Kluky, přerovský krajský lékař. Zvolen většinou 12 hlasů Josef Kluky (Kaiser 8 hl., František Steiner 5, Josef Steiner 4, Phal 2 hlasy). Volba jeho předložena J. V. k schválení, a podotčeno, že dr. Phal, který již za předešlé volby Gärtlgrubera obdržel 12 hlasů, jen proto nebyl zvolen, že by pro churavost nemohl povinnosti své řádně zastávati.

6. Přednesen nejvyšší dvorský dekret z 15. září 1808, dle něhož J. V. na návrh c. k. zemského gubernia, aby jízdárna ve zdejších jezuitských kasárnách byla stavům bezplatně v majetek odevzdána, především nařídil učiniti ke stavům dotaz, zda hodlají tuto jízdárnu převzíti s dosavadním určením a jakým způsobem míní ji věnovati obecenstvu k užívání.

Usneseno podati prohlášení, že stavové tuto budovu a tedy i její udržování v dobrém stavu byli by hotovi přejati jako svůj majetek s podmínkou, že by v dobrodiní jízdárny účastenství

měli netoliko stavové a šlechta vůbec, nýbrž také ostatní brněnské publikum, toto však jako dosud jen zcela bezplatně, aby každý, kdo tam chce jezditi nebo své koně dáti tam cvičiti, především byl povinen se ohlásiti u zemského hejtmana a sněmovního direktora, což zdá se býti nutným k zamezení nepořádkův. Aby však budova na svou škodu nebyla ponechána bez dozoru, má vždy někdo býti ustanoven k jejímu čištění, otvírání a zavírání. I bylo dále usneseno, aby Vilému Hechtovi, který dosud za poplatek 2 kr. za každého koně přivedeného na jízdárnu obstarával dozor a čištění (dvorský dekret 15. září 1808), svěřen byl úřad vrchního dozorce zmíněné jízdárny a aby mu ročně ex domestico vedle bezplatného bytu smělo býti 250 zl. vypláceno. K tomu má se vyžádati nejvyšší schválení, za to má dosavadní poplatek z koní přestati. Stavové přimlouvají se za schválení tohoto návrhu také z té příčiny, že Hecht při nejistém důchodu vymezených tax by svěřeného dozoru s plnou horlivostí nikdy nezastával a že také pro stavy se nehodí, dávati si od navštěvovatelů jízdárny odváděti poplatek.

7. Jan Guttalek, žák vídeňské akademie výtvarných umění, vykazuje se vysvědčením za školní běh r. 1808, podává dohotovený obraz a prosí za milostivé poukázání stipendia na školní běh 1809. Povoleno stipendium 300 zl. na rok 1809 a usneseno v příčině odměny za obraz oznámiti mu později sněmovní rozhodnutí. — Za obraz, který představuje Coriolana v okamžiku pojatého záměru, ušetřiti svého rodného města a který od žadatele odevzdán jest s poznámkou, že byl již ukázán panu nejvyššímu kancléři ve Vídni, stavové usnesli se, ježto obraz není kopií, nýbrž historický kus s velkou pílí pracovaný, vyplatiti odměnu 150 zl., k čemuž vyprosí se nejvyššího schválení.

Za této příležitosti bylo by také připojiti prosbu, aby, poněvadž tento stavovský stipendista jest zavázán zde vykazovati se o svém prospěchu ročně vysvědčením akademie výtvarného umění, zmíněné akademii byl učiněn nejvyšší pokyn, aby k tomuto vysvědčení připojila pokaždé úsudek v příčině ukázky, kterou tento stipendista stavům předkládá, aby dle toho stavové mohli s více důvody posuzovati pokroky svého chovance a přiměřeněji odměnu určovati.

8. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 10. prosince 1807 ustanovilo J. V. na výchovu lepšího druhu hovězího dobytka

odměny po 50, 40 a 30 zl. k ročnímu rozdělování; tyto obmezují se pro Moravu na 20 a páni stavové se vybízejí, aby tento výdaj čelící k prospěchu země uhradili ze své pokladny domestikální. Stavové uznávajíce s díkem nejvyšší péči o blaho země, povolují jednohlasně 6 premií po 50 zl., 6 po 40 zl. a 8 po 30 zl.

9. Nevhodná žádost Norberta Kevala, zemského účetního akcesisty, o milostivou výpomoc se odmítá s poukazem na dvorský dekret 10. srpna t. r.

10. Zemským trabantům Martinu Goschovi a Petru Müllerovi povoluje se roční příspěvek 30 zl. na pořízení střevícův a punčoch ve službách stavovských.

11. Vysokým presidiálním připomenutím odevzdán opis nejvyššího rozhodnutí o pořízení uniforem pro zemskou obranu, pak nařízení presidiální z 15. srpna v příčině pokladny zemské obrany, jež nově má býti zřízena, a předpisy podrobné o její manipulaci.

12. Nejvyšší dvorský dekret z 2. června 1808, vysvětlující § 3. zákona o lichvě.

13. Nejvyšší patent z 9. června 1808, jímž J. V. nařizuje zřízení zemské obrany ve všech „německých“ provinciích a přikazuje provedení toho ústavu tak důležitého pro vnitřní obranu monarchie na Moravě a ve Slezsku Jeho cís. Výsosti arcivévodě Karlovi a zemskému chefovi.

14. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 30. května 1808 o udělení rytířství a moravského inkolátu brněnskému kanovníku Aloisu Ruprechtovi za předepsaný poplatek.

15. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 19. května 1808: schvaluje se povolení 200 zl. brněnskému alžbětinskému klášteru na pořízení dvou koní k hospodářství potřebných.

16. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 18. dubna 1808: povoluje se pro budoucnost roční podpora 1000 zlatých chudým šlechticům a honoracím, ale zakazuje se další její zvyšování.

17. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 25. února 1808 o habilitaci cizinců k zemi a o přivtělování kupních smluv do zemských desk.

18. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 23. února 1808, jímž se zrušuje zákaz dovozu kořalky i jeho obmezení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

33.

Protokol mimořádného zasedání sněmovního ze dne 3. listopadu 1808 v záležitosti uniformování moravské zemské obrany, za předsednictví Prokopa hraběte Lažanského.

1. Především uvedeni na svou žádost do sněmu hr. Jan Wengersky-Montelabate a hr. František Daun ze stavu panského (uvedeni od hr. Jana Taaffa a Františka Žerotína) a ze stavu rytířského rytíř Jan Scharff (od guberniálního rady Mannera a Jana Nep. Kronenfelsa).

2. Potom sněmovní direktor přečetl nejvyšší reskript ze dne 18. září 1808, jímž J. V. ráčilo nařiditi, aby věrně nejposlušnější stavové ihned byli svoláni k obecnému sněmu a jim v nejvyšším jméně bylo ohlášeno, že J. V. v nejmilostivější důvěře v ochotu a horlivost, s jakou jeho milovaní moravští stavové povždy přispívali k zachování monarchie i zemského zřízení, se naděje, že — ježto již několik provincií se uvolilo, vzíti na sebe potřebné výlohy na uniformování zemské obrany, — také milovaná a věrně nejposlušnější Morava vypíše tento náklad, vypočtený na 500.000 zl., na universum dle berní zlatky a v té příčině co nejrychleji učiní nutná opatření.

Uváživše tuto věc shromáždění páni stavové jednohlasně se usnesli podati k J. V. prohlášení v tom smyslu, že uznávají vděčně otcovskou lásku a péči, s jakou J. V. neustále se snaží podporovati blaho a bezpečnost věrně nejposlušnější provincie Moravské a že tedy na ošacení zemské obrany tohoto markrabství Moravského nejmilostivěji postulovaných 500.000 zl. na universum dle berní zlatky bez odkladu tím způsobem vypíší, aby celá ta summa aspoň v šesti měsíčních lhůtách správně plynula do stavovské pokladny.

Za této příležitosti shromáždění stavové vzali ještě dále v úvahu, že tento ústav nemůže tak snadno dospěti k žádoucí dokonalosti, nebude-li k uhrazení mnohých vydání, ještě z počátku s tím spojených, zřízen jistý fond a že by tedy bylo třeba vyprositi si od J. V. povolení, aby se smělo ku zřízení tohoto fondu ještě dále vypsati na universum z každé berní zlatky po 2 kr., čímž by se docílilo nové summy asi 47.000 zl.; avšak toto vypsání má se státi jen pro letošek, poněvadž teprve během roku potřeb-

nými vydáními se nalezne spolehlivé měřítko, zdali čeho pro budoucnost by bylo třeba.

Potom sněmovní director shromážděným stavům oznámil ústně, že J. V. mu nařídilo, vynaložiti všechny prostředky a způsoby k tomu, aby zvláště venkovský lid této provincie byl k tomu pohnut, aby za slavným příkladem rakouských provincií k tomuto zařízení, směřujícímu především k jejímu blahu, dobrovolně přistupoval. Tak jako on jednak s neúmornou činností se přičiní skrze krajské úřady a správce duchovní, aby smýšlení lidu přizpůsobil přání J. V., tak zase že vyzývá shromážděné stavy, aby se své strany vše vynaložili, aby v této věci přání J. V. úplně se vyhovělo.

Potom vysoké shromáždění takto se prohlásilo a toto prohlášení usneslo se podati J. V.:

Tak jako zajisté každý jednotlivý člen stavů seč jest přispěje k dosažení tohoto nejvyššího přání, přece věrně nejposlušnější stavové nemohou skrývati, znajíce povahu zdejšího lidu, že není snadno tuto tak žádoucí náladu ihned, leč teprve ponenáhlu uskutečniti, poněvadž větší díl venkovského lidu jeví neobyčejný odpor a bázeň před vojenskou službou vůbec, s čímž v českých osadách („in böhmischen Ortschaften“) spojena jest také těžce přemožitelná nelibost a nedůvěra ke každému novému zařízení.

Aby se však po této stránce všechno zkusilo, co na lid, který jen očividnými, ihned poživatelnými dobrodiními a prospěchy může býti získán, prospěšně by mohlo působiti, odhodlali se stavové ze svého domestikálního fondu v každém ze 7 mor. vojenských vychovávacích ústavů zříditi nadační místa pro 4 děti a vyhraditi si jejich obsazování, kterými by především děti, jichž otcové slouží u zemské obrany, a sirotky zůstavené po zemských brancích podělovali; k vydržování každého chlapce bylo určeno 100 zl.

Ale i za této příležitosti pokládají stavové za svou povinnost J. V. poznamenati, že nemohou s bezpečností zaručiti, bude-li i tato nadace míti na lid venkoncem zamýšlený účinek, ježto jest zcela možno, že v mnohých krajinách i nejchudší venkovští lidé nebudou chtíti, aby děti jejich do těchto ústavů vstupovaly, poněvadž, jak již řečeno, venkovský lid větším dílem má odpor ke stavu vojenskému, který jen ponenáhlu bude lze přemoci.

Nicméně doufají stavové, že tento prostředek aspoň časem bude míti nejprospěšnější účinek a že se každým způsobem s dostatek žadatelů bude o tyto nadace ucházeti a tím pro stát aspoň toho prospěchu se dosáhne, že o tolik více obratných a schopných poddůstojníků pro vojsko se vzdělá.

Modality této nadace budou teprve potom moci býti určeny, až dojde o tom nejvyšší schválení.

Ostatní předměty jednání:

1. Nejvyšší dvorský dekret z 7. července 1808 o jmenování státního rady Veita ze Schittersberga presidentem c. k. účetního ředitelství.

2. Cirkulář z 19. srpna 1808 o oběhu nových 5 zl. bankovek.

3. Nejvyšší dvorský dekret 29. srpna 1808, jímž posav. president dvorské komory hr. Zichy jmenován státním a konferenčním ministrem, na jeho místo pak tajný rada hr. O'Donnell.

4. Nejvyšší dvorský dekret z 13. srpna 1808 o povoleném zřízení oekonomické učebné stolice pro Moravu.

5. Cirkulář z 9. září 1808, že všichni uherští poddaní, kteří se nepřetržitě po 10 let zdržují v c. k. německých zemích dědičných, mají se pokládati za německé poddané.

6. Nejvyšší dvorský dekret z 15. července 1808, jímž první státní a konferenční ministr vnitřních záležitostí Leopold hr. Kolovrat se dává na odpočinek a k tomuto důležitému státnímu úřadu povolán dosavadní státní a konferenční ministr Karel hr. Zinzendorf.

7. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 30. července 1808 o jmenování hr. Petra Goesa guvernérem terstským.

8. Nejvyšší dvorský dekret z 25. srpna 1808, jímž se vyslovuje stavům nejv. spokojenost, že povolili premie po šesti dukátech ku zvelebení chovu koňského.

34.

Protokol mimořádného sněmovního sezení ze dne 10. května 1809 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora hraběte Prokopa Lažanského.

1. Předneseno přání J. cís. Výsosti arcivévody Rudolfa, aby jakožto koadjutor arcibiskupství olomuckého, byl do sněmu uveden, totéž si přeje vzhledem k svému nejvyššímu hofmistrovi,

hr. Laurençeinovi, na jehož prospěch uvádí, že má lenní statek Bilovice v hradišťském kraji a že k J. V. podal žádost za propůjčení inkolátu.

Stavové pokládají si za největší milost a nezapomenutelné štěstí, že mají přijati do svého středu bratra svého zbožňovaného panovníka. Také svolují k uvedení hr. Laurençeina, poněvadž jest to přáním Jeho cís. Výsosti, ale žádají o dodatečný výkaz téhož, že má statky v zemských deskách zapsané a diplom o udělení inkolátu, potřebný k zapsání do majestátních kvaternův.

Potom stavové in corpore odebrali se do komnat pana sněmovního direktora, kde Jeho cís. Výsost bydlel, a uvedli jej obvyklým pořádkem do sněmovního sálu, kde zaujal místo po pravici sněmovního direktora. Potom uveden hr. Laurençein a vykázáno mu místo na lavici knížecí.

2. Potom čten nejvyšší rozkaz ze dne 6. května 1808 o rychlém doplnění jízdy a potřebných k tomu opatřeních, jež se od stavův očekávají. Stavové prohlašují, že dle svých sil chtějí podporovati brannou moc říše postavením přiměřeného počtu koní a mužstva, ale že v uvážení, že v zemi samé jest jen velmi málo koní k vojenské službě schopných a že nákup jejich od stavů pro neznalost nelze podniknouti, dále že najímání mužstva od stavů by snad mohlo býti v cestě rozkazům J. V. vydaným v příčině doplňování armád: usnášejí se věrně-nejposlušnější stavové složiti k tomuto účelu J. V. k nohoum 240.000 zl., aby se za ně zakoupilo 600 koní a 600 mužů se snad z ciziny najalo a vyzbrojilo.

Věrně nejposlušnější stavové vypočetli náklad na zakoupení jednoho koně a na odvedení jednoho muže úhrnem na 400 zl., dle čehož by na 600 mužů připadla summa svrchu uvedená, dodávají však, kdyby k tomu cíli bylo více potřebí, že ostatek hotovi jsou rovněž J. V. k nohoum složiti; žádají, aby onu summu 240.000 zl. ze stavovské pokladny směli ihned odevzdati do erární pokladny, kterou by J. V. určil, načež by se náhrada stavovským pokladnám zjednala repartici na extraordinarium dle dominikální berní zlatky ve 3 měsíčních lhůtách.

Za této příležitosti pan sněmovní direktor projevil shromážděným pánům stavům přání J. V. a jisté očekávání, že vzhledem k nejvyššímu patentu ze dne 14. dubna 1809 nebudou váhati, aby své postradatelné zásoby zlata a stříbra, pod

výminkami v onom patentu uvedenými, zapůjčili k udržení armád.

Potom Jeho cís. král. Výsost arcivévoda Rudolf byl v pořádku svrchu uvedeném od stavův in corpore zase do svých komnat nazpět doprovoděn a tím sněm ukončen.

35.

Protokol mimořádného sezení dietálního 8. února 1810 za předsednictví sněmovního direktora hraběte Prokopa Lažanského.

1. Na úplné dokončení stavby silnice lechovické k půjčeným dosud 275.558 zl. 42 kr. povoleno od stavů dalších 62.077 zl. $48^5/_8$ kr. na základě usnesení z 20. června 1804 a za týchž podmínek, jako byla povolena zmíněná větší částka.

2. Nejvyšším dekretem dvorské kanceláře z 3. března 1809 páni stavové opětně se vybízejí, aby převzali zdejší půjčovní banku. Předneseno zároveň s dobrozdáním zemského výboru, jež radí ku převzetí banky; vysoké shromáždění souhlasí s převzetím v hlavní věci, též s modalitami jeho mimo některé nepatrné změny; o tom usneseno podati prohlášení k J. V.

3. Ze tří kompetentů, kteří se ucházeli o oekonomickou stolici, navržen Imo loco Josef Schram, IIdo loco Kristian Karel André a IIItio loco Jan Stenz, tento však s výhradou, bude-li od c. k. vládního rady a professora Jordana uznán schopným k zastávání této stolice.

Ostatní modality obsahuje zevrubně zmíněné dietální prohlášení a při tom podotčeno, že stavové v podstatě neměli žádné volby, ježto ze všech uchazečů pouze Imo loco navržený byl uznán od prof. Jordana za úplně schopného. Proto osmělují se prositi, aby J. V. ráčilo vypsati nový konkurs, kde by se onomu professoru povolil vyšší plat než 1200 zl., a potom by se snad hlásilo více schopných kompetentů.

4. Ostatní předměty jednání:

a) Dekret dvorské kanceláře z 28. září 1808 o udělení místa nejvyššího hofmistra hr. Ferdinandu Hardeggovi.

b) Dekret dvorské kanceláře z 16. srpna 1808 o povýšení appellačního rady Františka Urbana do stavu rytířského s čestným názvem „von Schwabenau“.

c) Dekret dvorské kanceláře z 24. listopadu 1808, jímž se povoluje hraditi ex domestico odměny na zvelebení chovu hovězího dobytka, po 50, 40 a 30 zl.

d) Vysoké presidiální připomenutí o montování zemské obrany a vypsání obnosu na universum.

e) Dekret dvorské kanceláře z 14. února 1809 o stažení 7 a $8^1/_2$ krejcarových kusův.

f) Dekret dvorské kanceláře z 14. března 1809 o jmenování hr. Filipa Ettingena presidentem nejvyššího soudního dvoru a Jana Rudolfa hr. Chotka presidentem normální dvorské komise, konečně dolnorakouského presidenta zemského soudu Matyáše Haana presidentem ve věcech zákonodárných.

g) Cirkulář z 31. března 1809 o osvobození některých řádových ústavů od zákona amortisačního.

h) Vysoké presidiální připomenutí o repartici obnosu na zakoupení 600 koní, na odvod a vyzbrojení 600 mužů, jenž na zemi připadá.

i) Vysoký dekret z 6. srpna 1809 o jmenování pařížského vyslance hr. Metternicha státním ministrem.

j) Nejvyšší dekret dvorské komise z 24. prosince 1809, jímž vývoz spracovaného i nespracovaného stříbra přes všechny hranice německo-dědičných provincií co nejpřísněji se zakazuje.

k) Dvorský dekret s patentem o odevzdávání stříbrného náčiní od soukromníkův.

l) Dekret dvorské kanceláře z 13. října 1809, jímž se hrabě Stadion sprošťuje řízení zahraničních záležitostí a toto se svěřuje státnímu ministru hr. Metternichovi.

m) Dekret dvorské kanceláře z 13. prosince 1809 o jmenování hr. Saurau místodržitelem („Statthalter") Dolních Rakous.

n) Cirkulář s určením nového terminu ku stažení stříbrné drobné mince o 7 a $8^1/_2$ kr.

o) Dekret dvorské kanceláře z 13. prosince 1809 o jmenování státního a konferenčního rady šl. Stahla vicepresidentem u moravského gubernia.

p) Dekret dvorské kanceláře z 11. prosince 1809, jímž dvorský kancléř svob. pán Mark dán na odpočinek, místokancléř hrabě Dietrichstein jmenován zemským maršálkem dolno-rakouským a na jeho místo dosazen státní a konferenční rada šl Baldacci.

36.

Protokol mimořádného dietálního sezení ze dne 25. února 1810 za předsednictví zemského hejtmana Prokopa hraběte Lažanského.

Jednáno o vypravení moravské stavovské deputace k vyslovení blahopřání ke sňatku arcivévodkyně Marie Louisy s císařem Napoleonem.

Přečten list nejvyššího kancléře hr. Ugarte z 22. února, že proti přijetí této deputace se nic nenamítá, s výhradou, že tím nevzniknou poddaným žádné výlohy, pak list nejvyššího hofmistra hr. Trautmansdorfa ze dne 23. února, že J. V. s uspokojením přijalo nový důkaz věrnosti moravských stavův a že míní deputaci nejmilostivěji přijati.

Protokol podrobný o usnesení stavů v té příčině chybí.

37.

Protokol mimořádného dietálního sezení dne 5. května 1810 za předsednictví sněmovního direktora Prokopa hraběte Lažanského.

1. Přečten dekret dvorské komise studijní (30. března 1810), vybízející pp. stavy, aby se vyslovili, zdali setrvávají při svém návrhu z 8. února t. r. na obsazení oekonomické stolice, či vzhledem k tomu, že jim dodatečně oznámen byl kompetent Wobraska, a jako tento žadatel, tak i zadavší o tuto stolici hr. Michna z Vacinova od vládního rady Jordana k tomu za schopného jest prohlášen, míní podaný návrh pozměniti či jej obnoviti?

Při této příležitosti sněmovní shromáždění hledíc k tomu, že nově přibylí kompetenti od vládního rady Jordana byli schopnými prohlášeni a dále uvažujíc, že v prvním návrhu podaném bylo poznamenáno, že nemělo pro nedostatek kompetentů pražádné volby, nyní uznává za potřebné, dáti nejen žádosti dřívějších kompetentů, nýbrž i nově přibylých žadatelů v tomto dnes konaném dietálním sezení přečísti, aby mohlo důvody a přiložené doklady o vědomostech a zásluhách každého žadatele náležitě uvážiti.

Na základě toho většinou shromážděných pp. členů učiněn tento ternový návrh k osazení oekonomické stolice:

1mo loco Josef Alois Schram,
2do loco Emanuel hr. Michna z Vacinová,
3io loco Josef Wobraska. — Tento návrh podán J. V. ku schválení s dodatkem, že se trvá při platu i při všech ostatních modalitách, této stolice se týkajících, jak bylo prohlášeno 8. února t. r.

2. Žádost Františka rytíře Vorbringera, c. k. moravsko-slezského appellačního rady, za uvedení do sněmu s právem sedadla i hlasu, a přiložená zpráva, kde týž snaží se vyvrátiti odmítavé vyřízení dvorského soudního úřadu za přijetí do moravského rytířstva. Po důkladném uvážení všeho a zvláště okolnosti té, že žadatel důvodů proti své inkorporaci ani důkladně nevyvrátil, ani připojenou kupní smlouvou o spoluvlastnictví dvora ve vsi Záhlenicích, napajedelského panství, jakož i dodatečným prohlášením pí. hraběnky Kobenzlové nedokázal, že drží pravý stavovský statek s veškerým vykonáváním vrchnostenských práv, byla jeho opětovná žádost za uvedení do sněmu odmítnuta, tím spíše, poněvadž této žádosti bez předchozího vysvědčení moravského rytířstva, že žadatel již do jeho středu jest přijat, dle zdejšího zemského zřízení nikterak nemůže býti vyhověno.

Ostatní předměty jednání:

1. Nejvyšší dvorský dekret z 17. dubna 1810 o jmenování Wolfganga šl. Mannera, c. k. guberniálního rady a brněnského hejtmana, nejvyšším písařem zemským na Moravě (uprázdněno jmenováním dvorního rady Hentschla zem. podkomořím).

2. Propůjčení místa (dekret dvorské kanceláře z 27. ledna 1810) moravsko-slezského zemského protomedika a stavovského fysika, uprázdněného smrtí dra Leopolda Gärtlgrubra, lékaři při brněnské všeobecné nemocnici u sv. Anny, Vincenci Kaisrovi z Nilkheimu[1]) a jeho jmenování skutečným c. k. guberniálním radou a referentem ve věcech zdravotních.

3. Od J. V. nařízené ustanovení zvláštních 8 krajských ranhojičův pro 8 krajů moravsko-slezských s ročním platem 400 zl., k čemuž má se užiti přebytku z daně nápojové (dekret dvorské kanceláře 5. září 1809).

4. Cirkulář o zavedení nového kontrolního kolku (dekret dvorské kanceláře z 23. ledna 1810).

---

[1]) Byl navržen od sněmu Josef Kluky, přerovský krajský lékař, 12 hlasy, kdežto Kaiser dostal jen 8 hlasů.

5. Nejvyšší patent o uhrazování mimořádných státních potřeb nově zřízenou loterií.

6. Nejvyšší patent vzhledem k budoucí finanční soustavě.

38.

Protokol mimořádného dietálního sezení 7. června 1810 za předsednictví sněmovního direktora Prokopa hraběte Lažanského.

Předmět: Volba jednoho deputovaného a jednoho substituta do spojené dvorské komise pro výměnu a umořování bankocedulí („vereinigte Bankozettel-Einlösungs- und Tilgungskommission"), nařízená nejvyšším patentem ze dne 26. února 1810.

Hned na začátku byl čten nejvyšší reskript ze dne 19. května t. r., jímž J. V. vybídlo moravské pp. stavy, aby do nařízené spojené deputace k výměně a ničení bankocedulí také ze sebe zvolili deputovaného a v případě, že by tento onemocněl nebo z jiných příčin nemohl svým úředním povinnostem dostáti, jeho substituta, a aby k volbě té tím rychleji přistoupili, ježto úřední jednání této deputace má se již 1. červencem zahájiti.

Za této příležitosti pan sněmovní direktor připomenul ještě, že dle výslovné vůle J. V. onen deputovaný, jakož i substitut, na něž by padla důvěra a tedy i volba pánů stavův, má býti skutečným majitelem zemského statku a nikoliv v státních službách zaměstnané individuum a že dále za takové okolnosti, vždy možné, že by zvolený člen z nepředvídaných příčin nemohl volbu přijati, bude potřebí, zároveň několik individuí zvoliti na místo deputovaného, aby za terminu rychle blížícího skutečného sestoupení nenastaly nesnáze, že by resignací zvoleného již člena musil se nový sněm vypsati, a tak stanovený termin zameškati.

Po těchto předběžných větách přikročeno ke skutečné volbě; většinou zvoleni skutečnými deputovanými:

1mo loco starohrabě Salm-Reifferscheidt,

2do loco Jindřich hr. Haugwitz,

3io loco Jan hr. Harrach. — Substitutem zvolen hr. Ferdinand Troyer. Na učiněný dotaz hr. Salm a hr. Troyer prohlásili, že s radostí volbu přijímají. J. V. podána zpráva o volbě a jak pan deputovaný tak i jeho substitut poukázáni zvláštním listem, aby se jako takoví u nejvyššího kancléře hr.

ve Vídni Ugarte ohlásili a ostatně v příčině svých povinností se chovali dle patentu ze dne 18. května t. r.

2. Dále přikročeno k volbě 2 uprázdněných míst v zemském výboře ze stavu rytířského a jednoho ze stavu měšťanského. Obě první místa uprázdněna povýšením ryt. Mannera za nejvyššího písaře zemského a tím, že vypršela 6letá lhůta ryt. Kronenfelsa, místo z měšťanského stavu povýšením olomuckého magistrátního rady Františka Eberle c. k. zemským radou.

Ze tří žadatelů o první dvě místa jednohlasně zvoleni šl. Hackher, appellační rada, a guberniální rada Jan Nep. Kronenfels, za něhož páni stavové navrhli dispensi tříletého interkalare u nejvyššího úřadu.

Z městských tří žadatelův zvolen většinou hlasů znojemský magistrátní rada Vendelín Tomeček. — Volba všech předložena J. V. k schválení.

3. Prosba všech moravských stavovských úředníkův, aby jim za rok 1809 vymožen byl dodatečně drahotní přídavek, udělený jim nejvyšším dekretem z 6. května t. r. Důvody, o které se opírají, jsou:

a) že všichni zeměpanští úředníci tomuto dobrodiní se těší již od listopadu 1808;

b) že dle bezpečné zprávy dolno-rakouským stavovským úředníkům dodatečně se dostalo tohoto dobrodiní, a

c) že jest tu také příklad všech úředníků státních statků, kterým J. V. právě tento přídavek dodatečně uděliti ráčilo.

Z těchto příčin jednohlasně usneseno předložiti J. V. návrh na povolení této žádosti.

Ostatní předměty jednání:

a) Nejvyšší reskript z 16. prosince 1809, jímž J. V. schválilo, aby dána byla do tisku jazykem německým i českým zaslaná mu a ku vtělení do desk zemských připravená předloha o závěrce moravského sněmu za rok 1809, a tato v dvojím vydání zpět se posílá s podotčením, aby se jí co nejpřiměřeněji upotřebilo, letoší uzavření sněmu co možná se urychlilo a nastalá vyhláška jeho zavčas se oznámila, konečně také, aby příslušný počet jejich výtisků byl zaslán.

b) Nejvyšší dekret dvorní kanceláře z 9. dubna t. r. o uvedení 1000 zl. bankocedulí mimo oběh.

c) Nejvyšší dekret dvorní kanceláře z 17. dubna t. r., že J. V. obsadilo místo nejvyššího písaře zemského, uprázdněné jmenováním dvorního rady Hentschla zemským podkomořím, brněnským krajským hejtmanem šl. Mannerem.

d) Nejvyšší dekret dvorní kanceláře z 20. dubna t. r., jímž J. V. stavům vzhledem k tomu, že minulého roku pro nastalé události válečné opomenuto bylo postulování berně, dává upokojující ujištění, že pro nával okolností přerušené šetření stavovských práv nemá býti nikterak na ujmu jejich privilegiím a starodávnému zřízení.

e) Dekret dvorní kanceláře z 26. dubna toho roku, dle něhož J. V. projevilo náklonnost oněm berní povinným, kteří pro válku nebyli s to, aby za r. 1809 zapravili nedoplatky mimořádných daní, povoliti přiměřenou slevu.

39.

Protokol o dietálním sezení dne 3. října 1810 za předsednictví sněmovního direktora Prok. hraběte Lažanského.

1. Nejvyšší postulata na r. 1811 čtena a jednohlasně povolena.

2. Presidiálním dekretem dvorní kanceláře 30. června 1810 dán rozkaz zemskému presidiu, aby na nejblíže držaném sněmě přikročilo se k volbě 3 deputovaných a 3 substitutův do deputace pro vyměňování a umořování bankocedulí, aby tak v případě, že by některý nemohl úřad ten zastávati, měl ihned náhradníka a nebylo třeba k tomu sněm svolávati. Na základě toho sněm pro jistotu zvolil 4 deputované (hr. Seillern, hr. Rudolf Taaffe, bar. Stillfried a hr. Magnis) a 4 substituty (šl. Haymerle, bar. Bretton, hr. Antonín Sereny a Michal šl. Manner). Oběma prvním deputovaným i substitutům posláno vyzvání, aby co nejdříve oznámili, zdali volbu přijímají, aby o tom J. V. mohla býti dána zpráva.

K tomu se podotýká, že hr. Jindřich Haugwitz, jemuž stavové rovněž přiřkli místo deputovaného, ohlásil, že pro domácí poměry nemůže volbu přijati, že však je hotov v čas nouze důvěře stavů vyhověti. Také někteří si přáli zvoliti hr. Harracha, ale upustili od toho uslyševše, ze byl zvolen za deputovaného

z Čech a že odepřel volbu přijati. Nicméně ujistil pan sněmovní direktor, že v případě potřeby i jemu chce dopsati.

3. Nejvyšším dvorním dekretem 14. června toho roku vyzváni páni stavové, aby se vyjádřili, zdali by za dosažením lepšího a hojnějšího chovu hovězího dobytka nebyli ochotni zvýšiti premie povolené r. 1807 a také jinak podati účinné návrhy k dosažení téhož cíle?

Stavové přistupujíce na tento podnět upozorňují, že by ani dvoj- ani trojnásobné zvýšení premií nemělo žádného úspěchu, pokud jejich výplata se bude díti v bankovkách; že tedy nejvyššímu účelu spíše vyhoví, budou-li povolené již premie (6 po 50 zl., 6 po 40 zl. a 8 po 30 zl.) místo v bankocedulích vypláceti v minci konvenční. Z té příčiny prosí, aby byl stavům z kamerální pokladny potřebný díl v konvenční minci poukázán, začež se zavazují odvésti do kamerální pokladny trojnásobný obnos v bankocedulích.

V příčině dalších návrhů poukazují na dvojí nedostatek: 1. špatné krmivo a 2. chov často velmi mladých a špatných býkův a nedosti pečlivé jich ošetřování; o zlepšení krmiva měly by zemský úřad a krajské úřady podati přiměřené návrhy; býci pak by se měli pro obce za dozoru a spolupůsobení vrchnostenského úřadu buď na útraty všech členův obce, anebo kde stačí jmění kontribuční nebo obecní, z tohoto pořiditi; takto pořízení býci, kteří se dosud skoro všude vydržují po pořádku od členův obce bezplatně neb za nepatrný příspěvek, měli by se odevzdati pilnému, poctivému muži z obce k hlídání a ošetřování a jemu od celé obce napřed vyplácena náhrada za krmivo a ošetřování; rychtář a purkmistr každé obce s dvěma členy výboru měli by míti dozor, aby býk byl náležitě krmen, ošetřován a čištěn.

Ostatně bude třeba přemoci ještě mnohé jiné nesnáze a leccos ještě zaříditi. Podrobněji vypracované dobrozdání o tomto nanejvýš zajímavém předmětu podají někteří praktičtí znalci věcí hospodářských v příštím dietálním sezení.

Toto prohlášení podá se v dodatku remissoriálu zemského výboru z 31. srpna t. r. královskému zemskému guberniu ad Nrum 13.780 k doprovození k J. V.

4. Přednesen výpis z guberniálního protokolu ze dne 22. září t. r. podaný zemskému výboru a provázený nejvyšším reskriptem ze dne 9. září t. r., týkající se 10procentové daně z nemo-

vitého jmění. Tímto J. V. k zřízení vlastního fondu k umořování zúročitelného státního dluhu a papírových peněz rozhodlo vypsati 10procentovou daň z nemovitého základního jmění; zároveň pak patentem ke zmíněnému reskriptu přiloženým a dekretem dvorské kanceláře z 8. t. m. nařízeno, aby, poněvadž jistinová cena pozemkového majetku na Moravě s připojením čtvrtiny přejaté ze Štyrska, Korutanska a Rakous vyšetřena jest na . . . . 874,642.106 zl. 30 kr.
celá daňová kvota páčila se na . . . . 87,464.210 zl. 39 kr.
čili na každý z 15 roků na . . . . 5,830.947 zl. $^{229}/_{15}$ kr.

Poněvadž finanční poměry státu vyžadují nalehavou pomoc a rychlé provedení zvolených k tomu prostředků, má J. V. ke stavům důvěru, že netoliko ve formě vyhoví, t. j. pojednají o tomto vypsání daně, jako zvláštním případě, zasluhujícím všelikou výjimku, mimo sněm a bez postulace, nýbrž i že co nejhorlivěji se přičiní, aby co nejúčinněji přispěli k nápravě rozrušených financí.

Stavové prohlašují ve své obvyklé věrnosti a oddanosti, že i tuto oběť jsou hotovi co nejochotněji přinésti a ihned odvésti vypsanou majetkovou daň z nemovitého základního jmění desátým dílem;

pouze pokládají za svou povinnost J. V. nejuctivěji a nejoddaněji představiti, že jim o nějakém sublevování Moravy v obyčejné dani nic známo nebylo; byť se nemohli odvážiti podati námitku proti převzetí čtvrtého dílu majetkové daně svrchu zmíněných provincií, jak od J. V. jest nařízeno, nýbrž v plné důvěře v nejvyšší milost a spravedlnost J. V. jsou přesvědčeni, že J. V. v obětech pro stát všeobecně potřebných s Moravou úplně stejně naložilo, jako s ostatními dědičnými provinciemi: přece domnívají se býti povinni, J. V. nejoddaněji a nejposlušněji připomenouti, že markrabství Moravské jak r. 1805, tak za loňské nepřátelské invase, a to především brněnský a znojemský kraj, skrze nepřátele, ostatní kraje však četnými armádami J. V. velmi těžce byly navštíveny a že tedy jest se jim obávati, že třebas ne všeobecně, ale přece u jednotlivcův odvádění povinností na ně připadajících nebude možné bez úplného rozrušení stavu majetkového. Pro takové případy tedy vyhrazují si věrně nejposlušnější stavové dovolávati se nejoddaněji nejvyšší milosti J. V. a prositi aspoň za ulehčení v nařízeném přenesení řečených 3 provincií.

Toto prohlášení sněmovní budiž odevzdáno skrze remissoriale c. k. zemskému guberniu k doprovození ke dvoru.

5. Přečtena nota generálního vojenského velitelství z 22. srpna t. r. a reskript dvorské rady vojenské, že příspěvek ročních 100 zl. na vydržování jednoho chovance v plukovním vychovávacím ústavě nestačí při neobyčejné, od těch dob vzrostlé drahotě, nýbrž že každý takový chovanec vyžaduje od eráru nákladu ročně 150 zl. Dle toho žádá se od pp. stavů prohlášení, zdali by pro letošek nechtěli na 28 nadačních míst po 50 zl., tedy úhrnem 1400 zl. doplatit; pro příští léta však to, co dle poměru stoupající neb klesající drahoty více neb méně připadne, dodati?

Odpověděno, že od stavů na zmíněné nadace více nelze převzíti než 2800 zl., určených s nejvyšších míst; proto, nestačí-li tato summa pro 28 míst nadačních, nezbývá, než počet míst na tak dlouho obmeziti, až by po změně časových poměrů původní požadavek 100 zl. za každé místo zase byl dostatečným. Proto třeba pro tento rok počet chovanců snížiti na 18 a stavům dlužno při rozdělování míst míti na to náležitý zřetel.

Ježto ostatně osnova nadační listiny od nejvyššího úřadu ještě není potvrzena, nemohlo by se ani začíti s udílením nadačních míst ani uvésti ve známost žadatele. Neboť teprve po došlém nejvyšším potvrzení měli by se oni dáti vyzvati, kteří se za své děti takového nadačního místa dovolávají, aby své žádosti řádným způsobem podali.

6. Nejvyšším dekretem dvorské kanceláře 28. června t. r. vyžaduje se stavovské vyjádření, zdali stavové chtějí k placení služného nově zřízených krajských inženýrův obnos připadající na domestikální fond ročních 81 zl. 15 kr. převzíti a ihned v půlročních lhůtách kamerálnímu platebnímu úřadu odváděti.

Odpověděno remissoriálem k c. k. zemskému guberniu, že se povoluje.

7. Podobně svoleno odváděti ročně 117 zl. 57 kr., jako příspěvek připadající na domestikální fond k vypláceni služného personálu stavebního a silničního ředitelství, začež tato ředitelství berou na sebe závazek, obstarávati stavovské stavby, t. j. pořizovati na ně plány a rozpočty, a kdykoliv jest třeba, sama stavbu říditi.

8. O místo přísedícího zemského výboru panského stavu, uprázdněné tím, že končí sexennium Jana svob. pána Forgatsche, ucházejí se hrabě Alois Mitrovský a svob. pán Ludvík Königsbrunn; tento zvolen většinou hlasů, a volba předložena J. V. k potvrzení.

9. Nejvyšší dvorský dekret z 14. červ na t.r. s novým mýtním patentem a příslušným cirkulářem přednesen a vzat na vědomost.

10. Nejvyšší reskript z 24. srpna t. r. o svolání moravského sněmu na 1. říjen.

11. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 20. července o propůjčení moravského inkolátu ve stavu panském majorovi hr. Augustu Segurovi, a

12. o udělení inkolátu rytířského stavu olomouckému domicelarovi hr. Ondřeji Ankwiczovi z Poslavic.

13. Nejvyšší presidiální dekret dvorské komory z 23. srpna t. r.: z kapitálií, které náležejí zrušeným a v postoupené Inské čtvrti ležícím klášterům Reichersberku a Ranshofu, nemají se ani úroky vydávati ani obtížení jejich dovolovati. Totéž platí i o ostatních klášteřích, jež leží v zemích postoupených mírem vídeňským.

* * *

Řádná postuláta toho roku poprvé za panování císaře Františka I. se uchylují od původní míry. Panovník poukazuje k tomu, že v dobách největších nesnází hleděl nejnalehavějším potřebám státním vyhověti tím, že rozmnožil bankocedule, aby nemusil břemena berní zvyšovati. Toto rozmnožení, jež stalo se daleko nad potřebu vnitřního oběhu, způsobilo, že vnitřní cena bankocedulí v poměru k jich ceně jmenovité klesala vždy hloub, tak že daň odváděná v bankocedulích dle staré míry klamala sice stejným kvantem jmenovitým, ale stala se mnohem nepatrnější, než byla při původním svém určení. Státní správa tím podstatně ztratila a nemůže obyčejnou daní své výlohy hraditi. J. V. bylo by tedy nuceno proti svým přáním, jednak k uhrazení státních potřeb, jednak k umoření papírových peněz žádati více mimořádných berní.

Ačkoliv také mimořádné berně kleslou cenou bankocedulí, ve které jsou odváděny, spolu s řádnými daněmi ještě nikterak nedosahují původního jednoduchého berního kvanta dle mince,

nicméně jsou patrně rozličným svým pojmenováním i po jiných stránkách příliš obtížny lidu daň platícímu, než aby J. V. ještě teď, kdy připravované finanční operace k tomu poskytují příležitost, mělo žádati další jich odvádění.

J. V. tedy ustanovilo, úplně upustiti od těchto berní dosud odváděných: 60procentové daně z realit, 50procentového přídavku k fondu umořovacímu a od 16 procent vypsaných k zaplacení loterních výher.

Na druhé straně však vyžadovaly potřeby státní a sama spravedlnost, aby původní daň byla dle své pravé ceny odváděna a tím způsobem se od věrně nejposlušnějších stavů zase úplně vyhovělo závazku, ku kterému se vlastně přiznali.

Dle toho také se mění některé posavadní postuláty.

Ježto J. V. v patentu z 26. února t. r. ustanovilo učiniti opatření k novému a bezpečnému založení financí a v tomto úmyslu nařídilo ponenáhlé stahování bankocedulí za zvláštní „výměnné listy“ (Einlösungsscheine), představující minci konvenční, dle kursu určovaného od případu k případu, ale nikdy výše než 300 za 100, ježto dále nařízeno odvádění části veřejných dávek v těchto listech, požádalo J. V. věrně nejposlušnější stavy, aby za rok 1811 obyčejnou dominikální a rustikální kontribuci odvedli v nových výměnných listech, anebo, pokud by tyto nebyly vydány, trojnásobným obnosem v bankocedulích.

Dle toho chce J. V., aby stavové za vojenský r. 1811 posud odváděné kvantum, a to pro militari o 1,431.831 zl. 58 kr. ochotně převzali v listech výměnných, nebo v trojnásobné výši v bankocedulích o 4,295.495 zlatých 54 kr., pak pro camerali o 317.771 zl. $54^4/_8$ kr., a od 1. listopadu obnos pro militari v měsíčních lhůtách náležitě odváděli. Ostatně jest J. V. ovšem nakloněno, fondy potřebné ku hrazení úroků, vždy v pravý čas poukazovati z jiných prostředkův.

J. V. také ustanovilo na místě dosud vypisovaných přírodních dodávek žádati přiměřený obnos, aby vrchnostem a poddaným také v této příčině se poskytlo podstatné úlevy. Dle toho na Moravu připadající částka páčí se za vojenský rok 1811 na 277.256 zl. $50^3/_4$ kr. v listech výměnných, čili 831.770 zl. $31^1/_8$ kr. v bankocedulích, kterou J. V. požaduje od věrných stavů s podotčením, že tato dodávková reluice má se odváděti zároveň a v týchže lhůtách, jako kvota vojenská.

Ostatní postuláty jako za let předešlých.

Stavové v odpovědi poukazují sice na pohromy, kterými Morava za dvojí invase nepřátelské byla stižena, nicméně povolují v plné míře zvýšené postuláty.

40.

Protokol mimořádného dietálního sezení dne 30. dubna 1811, svolaného nejvyšším reskriptem 8. dubna t. r. za vykonáním nové volby moravského deputovaného do deputace pro výměnu a umořování bankocedulí. Předsedá hrabě Prokop Lažanský.

Nově uveden do sněmu: hr. Pachta.

K volbě deputovaného podotýká sněmovní direktor, že možno přes opačné ustanovení dvorního dekretu, vzíti zřetel také na ony členy, kteří jsou v zeměpanských službách. Většinou zvolen dvorní rada spojené dvorní kanceláře a majitel zdejšího zemského statku hr. Jan Nep. Geislern. Ale pro případ, že by J. V. přece jen volby té neschválilo, poněvadž nově zvolený má již koncem června k nejvyššímu dvoru se dostaviti, zvolen většinou hlasů majitel panství Žadlovického, hr. Alois Mitrovský, a volba obou předložena J. V. ku schválení.

3. Nejvyšší dvorní dekret 11. ledna 1810, jímž se oznamují modality ku zřízení lesnické školy na Moravě a zároveň se žádá prohlášení pánů stavů, zdali by náklad se zřízením tohoto ústavu spojený, jakož J. V. bezpečně očekává, nechtěli ze svého domestika hraditi.

Schvaluje se, jen se připojuje prosba, aby také oekonomický ústav, s kterým lesnická škola má býti spojena, přeložen byl na příští školní rok do Brna, jakožto sídla největší části stavův a zemských úřadů. Z týchž příčin prosí stavové za přeložení stavovské akademie z Olomouce do Brna, poněvadž jest spojena se značným nákladem a v Olomouci studuje velmi málo nebo dokonce žádní synové stavovských členů, kdežto v Brně jakožto sídle šlechty a zemských úřadů jest úplný nedostatek učitelův, takže četná šlechtická mládež nemůže býti v tom vyučována, čeho jí nevyhnutelně ku vzdělání jest potřebí.

4. Nejvyšší reskript 12. prosince 1810, o zaslaném prohlášení věrně nejposlušnějších stavů na postuláty jim předložené za vojenský rok 1811, jímž J. V. nejmilostivěji svolilo, letoší sněm

uzavříti a sepsání o tom zaslati k nejvyššímu schválení. Dle toho učiněna hned potřebná opatření.

Ostatní předměty jednání:

1. Nejvyšší dekret dvorský z 9. září 1810, dle něhož dosavadní „Klassensteuerhofkommission“ má míti název „Hofkommission in ausserordentlichen Steuersachen“.

2. Nejvyšší dekret dvorské komory z 16. srpna 1810 o pensionování vojenských osob přestouplých do služeb občanských, pak skutečných neb polovičních invalidů, jejich vdov a sirotkův.

3. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 8. října 1810, jímž vyměřeny premie za dřívější odvádění umořovací daně z movitého i nemovitého jmění.

4. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 12. října 1810 o volbě hr. Rudolfa Vrbny za presidenta a hr. Jana Brandisa za jeho náměstka při spojené deputaci pro výměnu a umořování bankocedulí.

5. Zpráva zemského gubernia o konvenci mezi císařem rakouským a francouzským, kterou se odstraňuje sekvestr na soukromé jmění v rýnských státech spolkových a cestou represálií také v c. k. státech dědičných.

6. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 4. listopadu 1810 o jmenování knížete Františka Metternicha-Winneburga státním a konferenčním ministrem.

7. Nejvyšší dvorní patent z 15. října 1810 o zavedení nové daně dědické.

8. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 12. prosince 1810 a patent z 11. prosince t. r., jímž se odkládá placení kovovou mincí do 1. října 1811.

9. Dvorní dekret z 2. prosince 1810 o třídní dani za r. 1811.

10. Nejvyšší dekret dvorní kanceláře z 6. prosince 1810, jímž se vysvětluje nový patent o dani dědické.

11. List hr. Michala šl. Mannera, že přijímá volbu do deputace pro výměnu a umořování bankocedulí.

12. List hr. Antonína Serenyho, že nepřijímá volbu do téže deputace, jsa zaneprázdněn dozorem svých statků a poručnictvím hr. Berchtolda.

13. Presidiální připomenutí s nejvyšším reskriptem dne 1. února 1811, jímž J. V. nejmilostivěji promíjí zemi Moravské přenesený na ni 4. díl majetkové daně repartované na

provincie Rakousy nad Enží, Štyrsko a Korutany ve výši 17,178.650 zl.

14. Připomenutí a respektive návrh na obsazení místa redaktora, uprázdněného při zdejší bance půjčovní.

15. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 24. února 1811 s přiloženou vyhláškou vojenskou spojených deputací pro výměnu a umořování bankocedulí o summě bankocedulí jsoucích v oběhu a o obnosu bankovek proměněných od 1. července do posledního října 1810.

16. Presidiální připomenutí o některých výnosech finančních.

17. Nejvyšší reskript z 22. března 1811, že místo nejvyššího zemského komoří, uprázdněné smrtí hr. Jana Mitrovského, uděleno hr. Petru Blümegenovi, po něm pak nejvyšším zemským sudím jmenován hr. František Dubský.

18. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 2. ledna 1811, jímž krajský komisař František Antonín Linhardt jest povýšen do stavu rytířského a udělen mu zároveň inkolát.

19. Nejvyšší vlastnoruční list zemského direktora o kontribucích, jež má země Moravská odváděti.

20. Presidiální připomenutí o finančním patentu z 20. února toho roku.

21. Presidiální připomenutí o přáních J. V. projevených v příčině volby deputovaných do spojené deputace pro výměnu a umořování bankocedulí.

22. Nejvyšší reskript ze dne 16. března 1811, jímž J. V. ustanovilo, k posavadní pro Moravu platné kontribuční sumě o 1,749.603 zl. $50^4/_8$ kr. ještě třetinu přiraziti.

41.

Protokol dietálního sezení 25. září 1811, za předsednictví hraběte Prokopa Lažanského.

1. Nejvyšší postuláty na vojenský rok 1812 přečteny a more solito vyřízeny.

Vzhledem k finančnímu patentu ze dne 20. února 1811, v platnost vešlému 15. března t. r., stavové jsou hotovi přejati na r. 1812 připadající na ně celoroční dominikální a rustikální kontribuci i s přirážkou nařízené třetiny a to:

pro militari:
od 1. září 1811-31. ledna 1812 v bankocedulích 2,518.191 zl. $32^{13}/_{16}$ kr.
čili ve výměnných listech . . . . 503.758 zl. $18^{9}/_{16}$ kr.
od 1. února do 31. listopadu ve výměn. listech 1,511.274 zl. $55^{11}/_{16}$ kr.
dohromady ve výměnných listech . . . 2,013.033 zl. 14 $^{4}/_{8}$ kr.
pro camerali:
od 1. září 1811-31. ledna 1812 v bankocedulích 397.214 zl. $50^{15}/_{16}$ kr.
čili ve výměnných listech . . . . 79.442 zl. $58^{9}/_{16}$ kr.
od 1. února do 31. listopadu ve výměn. listech 238.328 zl. $54^{9}/_{16}$ kr.
dohromady ve výměnných listech . . . 317.771 zl. $52^{6}/_{16}$ kr.

Veškera tato kontribuce budiž ihned mezi všechny vrchnosti i mezi poddané dle přiloženého berního divisora rozdělena, aby částka pro militari mohla býti v měsíčních lhůtách napřed, pro camerali pak ve lhůtách čtvrtletních co nejsprávněji odváděna.

Také vzhledem k přírodním dodávkám pro vojsko nebo k peněžité jich reluici stavové jsou ochotni vyplniti všechny nejvyšší rozkazy. Ostatní postuláty nezměněny.

2. Nejvyšší reskript z 26. srpna 1811 o svolání všeobecného sněmu na vojenský r. 1812 na 23. září 1811.

3. Presidiální sdělení nejvyššího reskriptu 15. června 1811, dle něhož 16. března t. r. požadovaná reluiční summa za přírodní dodávky k vojsku o 277.556 zl. $50^{3}/_{4}$ kr. ve výměnných listech nepostačuje a tedy na čtyři měsíce t. r. červenec, srpen, září a říjen žádá se ještě jednou táž summa v listech výměnných neb pateronásobná v bankocedulích. — Schváleno.

4. Presidiální dekret dvorské kanceláře 24. května 1811 o schválení volby dvorního rady svobodného pána Geislera za moravského deputovaného do spojené deputace k výměně a k umořování bankocedulí.

5. Presidiální dekret dvorské kanceláře 28. července 1811, jímž se nařizuje volba substituta do téže deputace. — Zvolen hr. Alois Mitrovský.

6. Guberniální přípis, aby premie ku zvelebení chovu hovězího dobytka byly na místě v bankocedulích vypláceny v téže výši v listech výměnných. Přijato a dodáno, že podrobná zpráva o zvelebení chovu hovězího dobytka bude co nejdříve podána.

7. Předložen návrh zemského výboru, aby zbytek z oněch 240.000 zl., které stavové r. 1809 věnovali na zřízení jízdeckého

sboru, o 159.164 zl. $1^1/_2$ kr., směl býti vynaložen k lepšímu opatření chudinských ústavů v Brně a v Olomouci. Usneseno návrh ten předložiti k nejvyššímu schválení.

8. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 3. června 1811, zdali lze na Moravě užiti platného v Čechách řádu o obmezení kupu deskových statků? Usneseno podati c. k. guberniu tuto zprávu:

Co se týče nabývání deskových statků skrze osoby, které k zemi nejsou habilitovány, tudíž také k zemským deskám nejsou schopny, tu nenastává na Moravě případu, že měšťané jednotlivých měst požívají práva, aby jako takoví drželi stavovské reality; nemůže tedy také vzniklé v Čechách zneužívání kupu stavovských realit skrze poddané nastati, a na Moravě platná zvyklost, že každý, kdo nabývá deskového statku, buď si vyššího či nižšího stavu, domorodý poddaný rakouského mocnářství či cizinec, musí se během roku, šesti neděl a tří dnů vykázati, že s nejvyšších míst byl skutečně obdařen stavovským a inkolátním diplomem v markrabství Moravském a tedy vskutku k zemi jest habilitován: byla také, pokud stavům jest známo, přesně zachovávána a tito nebyli by zajisté meškali, kdyby měšťan ke kupu v Čechách oprávněný byl zakoupil usedlost na Moravě, proti tomu na nejvyšších místech učiniti nejpoddanější námitku, poněvadž měšťanům jednotlivých měst českých právo statky zakupovati nepřísluší ze zemského zřízení, které také pro Moravu má platnost, nýbrž z privilegií později udělených, která dle mínění věrně nejposlušnějších stavů mohou pouze pro Čechy platiti, zvláště když stavům moravským o tomto právu jednotlivých měst s nejvyšších míst nic nebylo intimováno.

V markrabství Moravském jest dle toho onen blahodárný řád, jejž zmíněný dvorský dekret ze dne 3. června 1811 v království Českém míní zavésti, již v plné platnosti a v nerušeném provádění a nezbývá tedy věrně nejposlušnějším stavům v té příčině jiného přání, leč aby J. V. tuto zvyklost vzniklou ze zemského zřízení z nejvyšší milosti ještě dále ráčil zachovati; toho však nelze účelněji dosáhnouti, než opatrností nařízenou zmíněným nejvyšším dekretem dvorským pro Čechy: uvésti každou změnu majetku při deskových statcích zavčas ve známost úřadův.

To jest tedy onen díl zmíněného dvorského dekretu ze dne 3. června 1811, jejž věrně nejposlušnější stavové přejí si, aby

také na Moravě se ho šetřilo. I prosí tedy vysoké slavné gubernium, aby u J. V. vymohlo, aby budoucně také na Moravě nikdo nesměl nastoupiti v deskový statek a jím jako vlastnictvím nakládati, kdo se před tím u příslušného krajského úřadu nevykázal o způsobu jeho nabytí; také na Moravě měl by tedy každý prodavač deskového statku býti povinen, nejdéle do 14 dnův oznámiti uzavřený prodej krajskému úřadu.

Také na Moravě měl by jak prodavač, tak i nový nabyvatel deskového statku býti pokutován 10% kupní ceny k rukoum místního chudinského ústavu, kdyby onen zameškal předepsané ohlášení, tento pak výkaz podati v náležitou dobu ku krajskému úřadu.

Jako v případech, kde podobný zlořád denunciací na světlo vychází, denunciantovi by připadla polovice výše zmíněného poenále, tak by musil, poněvadž na statku změna držby bez vědomí vrchního úředníka, jemuž řízení statku jest svěřeno, nikterak státi se nemůže, tento pod neprominutelným propuštěním ze služby býti zavázán, nastalou změnu držby nejdéle do 24 dnů krajskému úřadu oznámiti.

Také na Moravě by musili královští krajští úřadové býti za to učiněni zodpovědnými, aby každého nového držitele královskému zemskému soudu ohlásili a k tomu hleděli, aby se nový nabyvatel ihned aneb do roka, 6 neděl a 3 dnů vykázal habilitací k zemi; po projití této zemským zřízením předepsané lhůty má se úředně c. k. guberniu oznámení učiniti a toto královskému fisku vydati neschopného nabyvatele.

9. Vysoké zemské presidium oznamuje návrh generálního vojenského velitelství, že 2800 zl. pro stravování chovanců vojenských ústavů nepostačují; ježto na každého dlužno žádati 41 zl. 40 kr., má se vyšší kapitál určiti.

Zvýšení se nepovoluje, nýbrž má se na místě 28 chlapců přijati jen 18.

10. Na návrh zemského výboru předkládá se ku schválení žádost vdovy bar. Teuffenbachové, aby synu jejímu uděleno bylo stipendium, jehož zakladatel z této rodiny pochází.

11. Na žádost gubernia navrhuje zemský výbor, aby ku zvelebení včelařství povoleny byly premie, tři pro 3 větší kraje, dvě pro menší. Povoleno a podáno k nejvyššímu schválení.

12. Výpis z guberniálního protokolu z 12. července 1811, jímž se činí dotaz, kolik hotovi jsou páni stavové peněz založiti hned nyní na stavbu lechovické silnice; a poněvadž právě nyní, aby se stavba nemusila zastaviti, jest peněžité zálohy svrchovaně potřebí, zemský výbor, doufaje ve schválení dietálního shromáždění, vzal na sebe povoliti ze dne 14. srpna 1811 zálohu 30.000 zl. v bankocedulích čili 6000 zl. ve výměnných listech z přebytku daně nápojové.

Schváleno a krom toho usneseno povoliti, aby ještě zbývající obnos, potřebný k dokončení lechovické silnice o 12.511 zl. $37^7/_8$ kr. z fondu nápojové daně, ale tím způsobem na $4^0/_0$ obligace byl zapůjčen, aby nebyl poukázán najednou, nýbrž dle jevící se potřeby v několika lhůtách, vždy jen na oznámení veleslavného zemského gubernia.

13. Na návrh zemského výboru povoluje se redaktorovi „Brünner Zeitung“ Janu Vil. Mannagettovi remunerace 200 zl., ale odmítá se žádost jeho, aby mu stanoven byl roční plat 1000 zl. vídeňské měny.

13. Janu Schmollovi, novinářskému expeditoru, na jeho žádost povoluje se vzhledem k stávající drahotě zvýšení měsíčního platu z 13 zl. 20 kr. na 20 zl. vídeňské měny od 1. července do konce roku a poukázán plat ten u pokladny půjčovní banky. Žádost o další systemisování jeho platu odkládá se na příští rok.

16. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 20. března 1811 o platnosti nového patentu o dědické dani ode dne vyhlášky; pak dekret z 20. dubna 1811 o jistých případech osvobození od této daně.

17. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 4. dubna 1811 obsahující zrušení $10^0/_0$ daně jak z movitého, tak z nemovitého základního majetku.

18. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 13. dubna 1811, jímž správce nejvyššího purkrabského úřadu hrabě František Kolovrat jmenován skutečným nejvyšším purkrabím v Čechách.

20. Presidiální dekret dvorské komory z 27. června běžícího roku o vydání výměnných listův.

21. Nejvyšší patent z 1. června 1811, jímž J. V. ráčilo zavésti nový občanský zákonník počínaje 1. lednem 1812.

22. Dekret dvorské kanceláře z 16. června t. r. o výměně bankoceduli provedené deputací pro výměnu a umořování bankocedulí.

23. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 10. května t. r. o jmenování místokancléře dvorské kanceláře Antonína Baldaczi presidentem generálního ředitelstva.

24. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 4. července t. r. o jmenování dvorního rady při uherské dvorské kanceláři Ignáce Almasy vicepresidentem dvorské komory.

26. 27. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 14. dubna 1811 o povýšení brněnského kanovníka a představeného diecezního alumnátu Aloisa Ruprechta do stavu rytířského a udělení mu inkolátu.

28. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 31. května 1811 o udělení inkolátu svobodnému pánu Krištofu Adamovi ze Stockelberga.

29. 30. Dekrety o udělení inkolátu čáslavskému okresnímu hejtmanu Norbertu Frid. Schmelzrovi ryt. z Wildmannsegga a knížeti Jindřichu Ed. Schönburgovi-Waldenburgovi.

31. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 17. března 1811 o povýšení krajského hejtmana ve Znojmě Jakuba Aloisa Prakscheho do stavu rytířského s čestným názvem ryt. Znaimwertha.

42.

Protokol dietálního sezení sesíleného výboru 2. listopadu 1812, o nejvyšším reskriptu z 13. října 1812, týkajícím se přírodních dodávek k vojsku. Předsedá sněmovní direktor hrabě Prokop Lažanský.

Oním reskriptem J. V. žádá na vojenský rok 1813 bezplatnou přírodní dodávku 32.817 $^1/_8$ měřic pšenice,
177.402 $^7/_8$ měřic žita,
190.244 $^2/_8$ měřic ovsa,
70.866 centů sena.

Povoluje se s těmito dodatky:

1. Stavové prosí, aby směli odvésti sami a to pouze z Moravy všechno žito a všechen oves, aby tedy nemusili, jak si J. V. přeje, zakupovati z Uher 39.634 $^1/_8$ měřic žita a 50.731 $^6/_8$ měřic

ovsa za tržní cenu říjnovou. Za důvod uvádějí: a) že Morava měla letos dobrou a vydatnou žeň a že tedy rolník bude moci všude dodávkám in natura dostáti, b) nouze o peníze jest všeobecná a jak vrchnosti, tak poddaní mohou jen s nejkrajnějším namáháním sehnati obvyklé daně, c) všeobecně výrobci nedostává se odbytu jeho plodin. Kdyby výrobce k zásobení pluků nesměl dodávati vlastní plodiny, nýbrž musil značný díl cizího zrna, totiž letošní uherské subsidiární plodiny, kupovati, pociťoval by dvojnásobně břímě dodávky, a d) reluicí či vlastně zakoupením uherského subsidiárního zrna právě moravskému rolníku vzrostlo by nové, jak známo velmi tísnivé břímě, že by uherské subsidiární zrní aspoň částečně musil mnohem vzdálenějšími cestami transportovati do Haliče, kterýžto vzdálený dovoz by za okolnosti, že v zemi beztoho jest přebytek plodin, zemi byl dvojnásobně na obtíž.

2. V příčině dodávky sena ustanovení reskriptu, že vypsání sena má se obmeziti jen na obvod 4 míl každého skladiště, má ten dobročinný účel, aby se ušetřil obtížný vzdálenější dovoz této plodiny a zamezilo se spojené s tím ztrátě. Avšak třeba v celé zemi jest zásoba sena, přece jest obava, že zvláště kolem tří hlavních středisk, Olomouce, Brna a Kyjova, v obvodu 4 mil nebude dostatečných zásob, aby se tato veliká skladiště vyplnila, aneb i kdyby to bylo možno, nezbude dosti zásob k vlastnímu hospodářství, čímž by tito kontribuenti v poměru k jiným nedodávajícím byli mnohem krutěji stíženi. Také náhrada, určená zmíněným dodavatelům dle cen lokálních, není pro ně dostatečným odškodněním, poněvadž by musili netoliko seno pro svou vlastní potřebu zase v jiných krajinách si opatřovati a tak hraditi útraty dovozu, nýbrž i poněvadž, jak známo, při každé dodávce, zvláště však sena, až do skladiště jeví se dosti patrný úbytek, jejž by dodavatelé, nedostávajíce náhrady, sami musili hraditi.

Tyto rozličné nesrovnalosti a škody mohly by se však nejsnáze zameziti přenesením celé dodávky sena na kontrahenty, a poněvadž i v té příčině již se vyjednávalo s několika váženými měšťany brněnskými a s nimi předběžná úmluva (avšak salva ratificatione) se stala, dle níž cent sena do každého skladiště, kde bude třeba, a za každé doby, jež by se určila, chtějí dodávati za 1 zl. 30 kr., bylo usneseno, v zevrubné zprávě k J. V. poprositi, aby vypsaná dodávka sena byla kontrahentům odevzdána.

43.

Protokol dietálního sezení ze dne 7. října 1812 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Prokopa hraběte Lažanského.

1. Nejvyšší postuláta v tom způsobu jako roku předešlého schválena.

2. Volba přísedícího zemského výboru následkem prošlého 6letí hr. Františka Žerotína. Tento opět zvolen, když nejvyšším dekretem dvorské kanceláře z 27. srpna t. r. byl dispensován od 3letého interkaláre, většinou hlasů. — Podobně uprázdněno místo přísedícího zemského výboru ze stavu měšťanského resignací znojemského magistrálního rady Vendelína Tomíčka. Dosud bylo vždy jedno místo obsazováno radním členem magistratu brněnského, střídavě vždy po 6 letech, a druhé v témže období radou jednoho z ostatních král. měst.

Tato zvyklost, jak vysokému shromáždění známo, dosud věrně se zachovávala. Avšak za nynější resignace znojemského magistrátního rady Vendelína Tomíčka královská appellace nadhodila otázku, zdali venkovská královská města k místům zemského výboru mají právo založené na privilegiích neb zemském zřízení, kterýž dotaz královská appellace doprovodila přáním, kdyby takového práva nebylo, aby stavové svou volbu obmezili pouze na rady brněnského magistrátu, poněvadž magistráty druhých královských měst při rozmnožených prácech bez újmy služby nemohou tak snadno postrádati člena svého po celých 6 let.

Ačkoliv nárok magistrátních radů venkovských královských měst na jedno místo v zemském výboru, po nejpečlivějším zkoumání ve stavovském archivu nebyl založen na žádných výslovných privilegiích, ani nejvyšších nařízeních a také ne ve stavovském zřízení, vysoké shromáždění přece nepokládalo se za oprávněné, aby tuto přednost, které královská města tak dlouholetou observancí užívala, jim bez výslovného nejvyššího rozkazu obmezovalo nebo dokonce odňalo, i bylo tedy usneseno, královské appellaci odpověděti, že, kdyby tato shledala přibírání jednoho rady venkovských královských měst k stavovskému výboru skutečně škodlivým službě civilní a justiční, stavové by musili jí ponechati, aby věc uvedla na přetřes bezprostředně u nejvyšších míst.

Dále bylo usneseno, toto všechno také odtud nejvyššímu úřadu zevrubně předložiti, a aby se volbou žádným způsobem nepředbíhalo nejvyššímu rozhodnutí, tato vykonala se v dvojím vztahu, jednak že by J. V. ponechalo při dosavadní zvyklosti, jednak že by J. V. dalo sluch námitce královské appellace. Pro 1. případ většinou hlasů ze žadatelů[1]) zvolen jihlavský rada Köller, pro 2. případ většinou hlasů brněnský magistrátní rada Tkaný.

3. Ještě jednou přivedeno k řeči nejvyšší rozhodnutí, dle něhož z fondu daně nápojové fondu cestovnímu půjčených 440.145 zl. $8^1/_8$ kr. má býti toliko v jednoduché jmenovité ceně v bankocedulích a nikoliv škalovitě redukováno podle rozličných dat sepsaných obligací splaceno. Také zde usneseno v opětném podání k J. V. všechny důvody vynaložiti, aby se dosáhlo příznivého rozhodnutí.

4. Ingrossistovi Zachariáši Melzrovi za namahavé 4leté služby při kreďitní likvidatuře usneseno navrhnouti k nejvyššímu schválení remuneraci 300 zl. ex domestico.

5. Předloženy dva obrazy Jana Guttalka, chovance vídeňské akademie výtvarných umění, za r. 1810—1811, — Theseus, vyndavající z pod balvanu sandály a dýku svého otce Aegea, a scena potopy světové — jakožto doklady jeho píle a zručnosti, i povolena mu odměna 700 zl. s výhradou nejvyššího schválení.

6. Čten nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 28. července t. r. týkající se žádané zálohy na vodní práce při Dyji, v němž nejvyšší úřad vyslovuje naději, že stavové, přes to, že odevzdali již záporné prohlášení, dají si záležeti na uskutečnění tohoto požadavku, ježto záloha nežádá se najednou, nýbrž dle toho, jak práce budou pokračovati, pomoc od zátop jest nezbytna a neodkladná a prospěch, který z toho zemi vzroste, dosti značný.

Po delší úvaze usneseno k této stavbě vypláceti ročně zálohu 10.000 zl. z pokladních prostředků stavovských fondů za těchto podmínek:

a) veškeré stavovské fondy, pokud budou tyto zálohy platiti, budou ušetřeny ostatních mimořádných břemen;

---

[1]) Byli to: Josef Höchsmann a Josef Werlich z Olomouce, Antonín Alois Köller z Jihlavy, Josef Schrötter, Vincenc Vilímek a Jan Tkaný z Brna.

b) povoluje se jim se zřetelem na peněžní nesnáz, čas od času požadované zálohy bráti z onoho fondu, který právě jest při penězích; naproti tomu však

c) fond nápojové daně zůstane s vyloučením ostatních věnován k uhrazování zmíněných záloh, jakmile by se povznesl připravovanou regulací zvýšení daně; konečně

d) stavové se zmocňují, aby případné zálohy nikoliv teprve po skončené stavbě, nýbrž hned v příštím roce v měsíčních lhůtách vymáhali na poplatnících prostředky donucovacími pro kontribuci připuštěnými.

Ostatní předměty jednání:

1. Dekret nejvyšší dvorské kanceláře z 24. srpna 1811 o umoření 5 milionů zlatých v bankocedulích.

2. Dekret centrální finanční komise z 10. srpna 1811 o předpisech v příčině kaucí.

3. Cirkulář o vyměňování 50 zl. a 25 zl. bankocedulí za výměnné listy.

4. Nejvyšší dvorský dekret z 17. srpna 1811 o zákonitých legátech.

5., 6. Nejvyšší dvorský dekret z 25. srpna 1811 o výměně bankocedulí, a o kursu 1 a 2 zl. výměnných listův.

7., 8., 9. Dvorské dekrety o udělení inkolátu ryt. Ludvíku Pourtalisovi, hr. Jiřímu Razumovskému a hulánskému nadporučíku Karlu ryt. Trottovi.

10. Zemský president dává zprávu o nejvyšší spokojenosti J. V. stavům moravským, že převzali na r. 1812 přírodní dodávky ovsa a žita.

11. Cirkulář z 12. listopadu 1811 o výměně 10 zl. bankocedulí za výměnné listy.

12. Cirkulář z 14. listopadu 1811 o některých ustanoveních finančního patentu vzhledem k právním poměrům soukromníků.

13. Dvorský dekret z 11. července 1811 o udělení inkolátu hr. Segurovi.

14. Zemský president podává opis reskriptu, jímž vypisuje se na berní zlatku krejcar na maso pro vojíny.

15. Dvorský dekret z 22. listopadu 1811, jímž se povolují premie ku zvelebení včelařství.

16., 18. Cirkulář z 10. prosince 1811 o výměně 5 zl. a 1 zl. bankocedulí za výměnné listy.

17. Dvorský dekret z 10. prosince 1811, jímž se vypisuje daň třídní a osobní na r. 1812.

20. Dvorský dekret z 2. prosince 1811 o přijetí hr. Palavicini za příslušníka stavu panského.

21. Nejvyšší patent z 4. ledna 1812 o regulaci měděné mince s platností od 1. února 1812.

23. Dvorský dekret z 16. ledna 1812 o jmenování hr. Aloise Josefa Kolovrata biskupem královéhradeckým.

24. Dvorský dekret z 20. prosince 1811 o udělení inkolátu rytíři Hoopovi.

25. Dvorský dekret z 17. března 1812 o tom, jak vlastníci odvedených vozatajských koní a vozů mají svůj plat dostávati.

26., 27. Dvorský dekret z 12. ledna 1812 o povýšení majora v zemské obraně Stöckra do stavu rytířského a udělení mu inkolátu.

28. Cirkulář z 3. dubna roku 1812, že nalezené staré mince, pomníky a jiné starožitnosti mají se zasílati na nejvyšší místa.

29. Zemské presidium oznamuje, že z částky 4 mil. zl. v. m., které vyžaduje postavení observačního sboru v Haliči, vypsaného na celé mocnářství, připadá na Moravu 634.794 zl. $42^{8}/_{16}$ kr. a že se má pod názvem příspěvku na rekvisiční fond rozvrhnouti na dominikale i rustikale.

30. Zemský president sděluje opis nejvyššího reskriptu o zmíněném vypsání rekvisičního fondu.

31. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 9. dubna 1812 o vybírání dědické daně.

32. Nejvyšší dvorský dekret z 18. dubna 1812 o vyměňování bankocedulí za poslední čtvrt roku 1811.

33. Dekret dvorské kanceláře z 25. března 1812 o promlčovací době propadlých úroků z veřejných dlužních úpisův.

34. Dvorní dekret z 28. února 1812 o zavedení nového poplatkového řádu zemsko-deskového.

35. Dvorský dekret z 1. dubna 1812 o udělení inkolátu svob. pánu Josefu Laboriettovi.

36. Dekret dvorské komory z 21. května 1812 o náhradě cestovných a jiných útrat pro úředníky cestující v komisích.

37. Dvorské presidiální připomenutí o smlouvě mezi Rakouskem a Francií o vydávání deserterů.

38. Dekret dvorské kanceláře z 2. června 1812 o udělení inkolátu svobodnému pánu Zinnbergovi.

39. Dekret centrální finanční dvorské komise z 4. července 1812, jak se má počítati úmrtní taxa vzhledem k patentu ze dne 20. února 1811.

40. Dvorní dekret z 23. července 1812 o vypsání daně z hlavy na veškeren populační stav „německých“ provincií.

41. Dvorský dekret z 24. května 1812 o jmenování slezského deputovaného hr. Larische náměstkem presidenta spojené deputace pro výměnu a umořování bankocedulí.

42. Dvorský dekret z 18. července 1812, jímž J. V. vzal na vědomost zprávu o zavedených opatřeních ku zvelebení chovu hovězího dobytka.

43. Dvorský dekret z 9. července 1812, jímž se pozemkové vrchnosti vyzývají k podpoře kostelův a farních budov.

44., 45. Dvorský dekret z 3. června o povýšení Ignáce Friedricha do stavu rytířského s predikátem „von Friedrichsthal“ a udělení mu inkolátu.

46. Nejvyšší reskript z z 17. září 1812 o vypsání summy 951.221 zl. $39^3/_8$ kr. na dominicale i rusticale s názvem mimořádného příspěvku vojenského.

48. Dvorní dekret z 27. srpna 1812 obsahující dispensi od předepsaných interkalarních let hr. Františku Žerotínovi.

44.

Protokol mimořádného dietálního sezení 10. května 1813 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Prokopa hraběte Lažanského za příčinou nejvyššího reskriptu z 1. dubna 1813 a nařízené volby deputovaného a substituta spojené deputace k výměně a umořování bankocedulí.

1. Hr. Vincenc Vetter z Lilie a Ignác Friedrich z Friedrichsthalu na svou žádost přijati za členy sněmu a uvedeni do sněmovny.

2. Deputovaným do spojené deputace zvolen většinou hr. Alois Mitrovský, substitutem hr. Ferdinand Troyer.

3. V příčině 28 míst nadačních založených roku 1808 ve vojenských vychovávacích ústavech, určených pro

děti zemských branců ustanoveno, poněvadž každý chovanec vyžaduje nákladu ročního téměř 88 zl. vídeňské měny a tedy toho času zadaných 18 míst překračuje již ustanovenou k tomu sumu 1400 zl. vídeňské měny o 282 zl., že pro tentokráte se musí a chce doplatek zapraviti, ale pro budoucnost jen tolik se obsadí, pro kolik stačí hořejších 1400 zl.

4. Umrtím 1. stavovského sekretáře Tomáše Pötzla a povýšením 2. sekretáře Jana Nep. Kurze na jeho místo jest místo tohoto uprázdněno.

Žadatelé: František Welzenstein, radní protokolista u královské appellace,
Jan Czikann, auskultant u královského zemského soudu,
Jgnác Mühlbeck, královský stavovský koncipista,
Emanuel Kronenfels, guberniální koncipista,
Managetta, guberniální koncipista a redaktor časopisu,
Jan Postel, pensionovaný krajský kommisař v Haliči.

Většinou hlasů (12) zvolen Emanuel Kronenfels.

5. Městský farář Maurus Simoni žádá za podporu chudinskému ústavu. Povoleno 1500 zl z domestikálního fondu, ale vždy k rukoum sněmovního direktora za zřízením mužského spolku na odstranění žebroty,

6. Vyrovnávací nabídnutí Dra Aloisa Otta jako právního zástupce někdejší společnosti pro dodávání obilí br. Haasův a jejich ručitele hr. Ludvíka Žerotína, k mimosoudnímu vyřízení onoho právního sporu, který od zmíněné společnosti byl o náhradu škody, způsobené jim z dodávkových smluv v r. 1802, uvalen na pány stavy u zdejšího královského zemského soudu, a proti čemuž páni stavové mají opačný požadavek 34.632 zl. $11^1/_2$ kr. Usneseno na návrh zemského výboru o této nabídce dáti se do vyjednávání; kdyby pokus stavovského mandatara, aby nabízených od protivné strany 3000 zl. bylo uvedeno na výměnné listy, se nezdařil, má se za konečným vyřízením a urovnáním této záležitosti spokojiti 600 zl. vídeňské měny.

Ostatní předměty jednání:

a) Dekret dvorské kanceláře z 18. června 1812 o premiích ku zvelebení včelařství na Moravě a ve Slezsku.

b) c) d) Osobní a týkající se výměny bankocedulí.

e) Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 29. prosince 1812 o jmenování svobodného pána Heřmana Františka Hessa královským zemským sudím v markrabství Moravském.

f) Nejvyšší dvorský dekret z 10. prosince 1812, dle něhož řádu piaristů na neurčitou dobu se přisuzuje schopnost výdělková.

g) Nejvyšší dvorský dekret z 29. prosince 1812 o jmenování svobodného pána Hessa tajným radou.

h) Nota královského zemského soudu, že Ignác Friedrich ryt. z Friedrichsthalu nabyl statku Uhřického, a

i) že hr. Řehoř Razumovský nabyl panství Rudolce a Bolíkova.

k) Dekret dvorské kanceláře z 21. prosince 1812, že bratřím Josefu, Karlu a Janu ryt. z Henigsteina udělen jest inkolát.

l) Dvorský dekret o udělení remunerace 300 zl. účetnímu ingrosistovi Zachariáši Melzrovi.

m) Dvorský dekret z 17. prosince 1812 o organisaci reservy zřízené k doplnění c. k. rakouských armád.

n) Dvorský dekret z 18. února 1813, jímž J. V. ráčil povoliti, aby na místě reluice subsidiárních plodin, jež měly býti z Uher do Haliče dopraveny, smělo se kvantum připadající na Moravu 39.634$^{2}/_{8}$ měřice žita a 50.731$^{6}/_{8}$ měřice ovsa dodati in natura.

o) Dvorský dekret z 28. ledna 1813 o výměně bankocedulí za 3. kvartál r. 1812.

p) Dvorský dekret z 7. ledna b. r. v příčině výměny neb opisu obligací při kasách.

q) Nota královského zemského soudu o připsání statku Hluchova ryt. Františka Weisenburgovi.

r) Dvorský dekret z 1. února 1813 o udělení inkolátu Josefu Petrovi šl. Steinbergovi.

s) t) Dvorský dekret z 26. listopadu 1812 o potvrzení volby za přísedící zemského výboru hr. Františka Žerotína ze stavu panského a jihlavského magistrátního rady Antonína Köllera.

u) Dekret dvorské kanceláře z 17. února 1813, jímž se ustanovuje zachovati 6 královských měst Olomouc, Znojmo, Jihlava, Uh. Hradiště, Unčov a Kyjov v jich starodávném právu, aby

druhý přísedící stavovského výboru stavu měšťanského střídavě byl volen z radních členů magistrátů jmenovaných měst.

v) Dvorský dekret z 3. února 1813 týkající se zachování moravsko-slezského zemského zřízení v příčině nabývání deskových statkův.

w) Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 16. dubua 1813 o zaslání výtisků nejvyššího patentu, jenž se týče zřízení berních anticipačních listův.

x) Vysoké presidiální připomenutí, že výjimkou dovoluje se hr. Ludvíku Taaffovi nositi moravskou stavovskou uniformu, ježto jinak právo to přísluší jen členům stavovského shromáždění, do něho řádně uvedeným.

y) Vysoké presidiální připomenutí o povýšení českého nejvyššího a rakouského prvního kancléře hr. Aloisa Ugarte za státního a konferenčního ministra.

45.

Protokol dietálního sezení 17. listopadu 1813 za předsednictví plnomocníka dvorního komisaře a sněmovního direktora hraběte Ignáce Chorinského.[1])

Nejvyšší postuláta na vojenský rok 1814 obvyklým způsobem povolena.

Pak přikročeno k ostatním předmětům denního pořádku.

1. Za přísedícího zemského výboru na místo olomuckého kanovníka hr. Viléma Haugwitze ucházejí se: olomucký kanovník a kapitulár hr. Jan Nep. Sereny a prelát augustiniánského kláštera na Starém Brně, Benedikt Eder; většinou zvolen Sereny, a volba předložena J. V. ku schválení.

2. Dvorský komisař a sněmovní direktor přednesl, že by bylo úplně přiměřeno odedávna osvědčenému vlasteneckému smýšlení a podaným důkazům pravé lásky, věrnosti a přichylnosti stavů k nejmilostivějšímu panovníkovi, kdyby ze sebe zvolili deputaci, která by J. V. při Jeho návratu do Vídně v nej-

---

[1]) Hr. Lažanský byl 22. dubna 1813 jmenován dvorským kancléřem spojené dvorské kanceláře. Jeho nástupcem v guvernerském úřadě moravsko-slezském stal se Jan hr. Larisch, ale ani se úřadu toho neujal a správa Moravy a Slezska byla prozatímně svěřena (3. září 1813) plnomocnému komisaři dvorskému Ignáci hr. Chorinskému.

hlubší oddanosti měla přednésti nejsrdečnější blahopřání nad rychlými, požehnanými pokroky rakouské zbraně, po tak dlouhém odloučení od jeho nejjasnější rodiny a milovaných států, zároveň s nejuctivější prosbou, aby věrně nejposlušnější moravské stavy obmyslil i na dále nejvyšší přízní a milostí.

Přijato s radostným souhlasem a zvoleni ihned deputovaní, a to kromě nejvyšších zemských pánů officírův po dvou ze tří vyšších a jeden ze stavu sedmi měst královských. Většinou hlasů zvoleni:

a) ze stavu duchovního: brněnský kníže-biskup Schrattenbach,
olomucký kanovník hrabě Sereny;

b) ze stavu panského: hrabě František Žerotín,
hrabě Karel Pachta;

c) ze stavu rytířského: Ignác šl. Hackher,
Josef z Friedrichsthalu;

d) ze stavu měšťan.: deputovaný města Brna.

3. Oznámeno stavům, že J. V. dle presidiálního dvorského dekretu ze dne 1. září t. r., došlého ke královskému guberniu, za příčinou války ráčil vypsati bezplatnou anticipační vojenskou dodávku na rok 1814 pro Moravu o

$32.817^1/_8$ měřicích pšenice,
$177.402^7/_8$ měřicích žita,
$190.244^2/_8$ měřicích ovsa dle míry berní zlatky, že však od zemského výboru dodávková repartice po krajích zřízena a král. guberniu k vybírání s tou výslovnou podmínkou byla odevzdána, že zemský výbor jako representant stavů sice ochotně se podrobuje, při naléhavosti věci tomuto nejvyššímu přání vyhověti, že však nicméně, aby ničeho nezadal právům stavovským, musí si vyhraditi, že tento případ při nejbližším všeobecném dietálním sezení uvede na vědomost shromážděným stavům; k tomu ostatně byla připojena prosba, aby z tohoto případu — kde pro naléhavost postulát dodávky zcela mimořádně nestal se zvláštním nejvyšším dvorským reskriptem — právům a privilegiím stavů nikterak nebylo prejudikováno.

Sněmovní shromáždění, které přesvědčeno o potřebě anticipační dodávky plno ochoty podřídilo se přání J. V., schválilo opatření učiněné od zemského výboru.

4. Usneseno, aby příspěvek 1500 zl., který v minulém roce byl vyplacen k založení dobročinného ústavu, majícího za

účel podporování skutečné chudoby a odstranění silniční žebroty v Brně, také na vojenský rok 1814 byl poskytnut.

5. Povoleno žáku akademie výtvarných umění ve Vídni Josefu Axmannovi, který na důkaz své stálé pilnosti a vždy více se vyvíjejícího nadání v umění kreslířském a mědirytecké předložil dvě hlavy a mědirytinu (nadepsanou „Žárlivost") s nejvýhodnějšími vysvědčeními od akademických professorů Lampiho a Cauciga, netoliko dosavadní stipendium ročních 200 zl. v. m. také na rok 1814, nýbrž přiřknuta mu zvláštní odměna 50 zl. za odvedené práce a k dalšímu povzbuzení.

6. Shromážděným stavům oznámeno, že J. V. z příčiny zvláštního případu nařídilo, aby královské gubernium po dohodnutí se stavy podalo dobré zdání, zdali a za jakých modalit mezi vrchností a poddanými jest připustno uzavírati smlouvy o vykoupení poddanských urbariálních dávek na věčné časy?

Zodpovědění této otázky, která rovněž zemskému výboru zdála se příliš důležitou, než aby o ní ve jménu celé země mluvil, bylo tedy také prozatím odmítnuto, až by se zvědělo mínění celého sněmovního shromáždění; ostatně zemský výbor přece prozatím vyžádal si dobré zdání zemské účtárny, které v podstatě v tom smyslu se vyslovilo, že vykoupení urbariálních dávek jest připustno a že jen třeba o to se starati, aby vzhledem k zeměpanským daním a důchodům, založeným na takových dávkách a povinnostech od případné výkupní jistiny taková summa byla zabezpečena, která by se vyrovnala ceně této povinnosti, ježto sice při budoucím vyšetřování vrchnostenských urbariálních požitků pro novou berní rektifikaci všechna ona cena by ušla zdanění, kterou vrchnost vybírala jakožto reluiční jistinu za někdejší dávky urbariální.

Tomuto zdánlivě zcela správnému mínění zemské účtárny, jak zemský výbor ve své přítomné zprávě se domnívá, jest v cestě několik hlavních nesnází:

a) nynější doba k takovým výkupům jest úplně nevhodná, ježto kolísající cena peněz neposkytuje určitého základu pro výši výkupného a zabezpečovací jistiny a také jinak není po této stránce určitého vodítka.

b) Takové výkupy mohly by nepříznivě působiti na hypotéku statků, tedy také na soukromý úvěr stavů — jehož souhrn

zdá se činiti všeobecný úvěr zemský —, ježto by hypotéka ceny vrchnostenských statků z velké části se ztratila; neboť tato hypotéka záleží přece hlavně ve schopnosti produkční a jest urbariálními dávkami a povinnostmi vždy lépe kryta než kolísající cenou reluiční jistiny, poněvadž poddaný, pokud má tažný dobytek, svůj závazek k vrchnosti vždy může odváděti in natura, a k tomu také snadno může býti přidržován, na druhé straně však snad mohou někdy nastati časy peněžitého nedostatku, za kterých ani nejtvrdšími a nejnenáviděnějšími donucovacími prostředky nelze z poddaného vydříti, čeho nemá, totiž peněz; jako tedy uvázlo placení úroků nastouplé na místo dávek přírodních, tak jest vrchnost s fondem předběžného nákladu, který musí vynakládati na svou produkci, v nesnázích, tudy jest produkce sama a její souvislostí s cenou statku hypotéka věřitelův a tím zase soukromý úvěr statkářův ohrožen.

c) Nebylo by lze takové výkupy urbariálních dávek a povinností za nynějších časů snadno provésti, ježto k tomu nevyhnutelně potřebí jest souhlasu hypotékárních věřitelův a tito by jej asi jakožto sobě nepříznivé zařízení odmítli.

d) Zobecnění tohoto výkupného systému není na prospěch blahu země, ježto jest na očích příklad státních panství, že tím berní schopnost se ohrožuje, naproti tomu veřejná konsumce, zemědělství a průmysl ničeho při tom nezískávají. Třebas tedy všeobecně nelze říci, že by jednotlivé, mezi vrchností a poddaným umlouvané výkupy urbariálních dávek a povinností na věčné časy, za náležitého zabezpečení jistinové ceny váznoucích na nich zeměpanských berní a za předchozího souhlasu všech vyslechnutých hypotékárních věřitelů, měly býti naprosto nepřípustny, ano spíše nabývá pravděpodobnosti, že blahobytu rakouských provincií jest nejprospěšnější, aby v jednotlivých případech, kde místní poměry a soukromý zájem činí takové výkupy žádoucími, po této stránce volné dohodnutí za předpisů, k nimž radí zemské účetnictví, nastupovalo, — zůstává přece při nezaručeném dobrém úspěchu odvážným a tudy také neradným, činiti nějaký veřejný krok k zobecnění těchto výkupův a urbariálních dávek a povinností na věčné časy.

Shromáždění stavové potom dle návrhu zemského výboru odmítli zodpovědění této tak mnohoobsáhlé otázky až na přízni-

vější doby a shodli se o tom, že v této příčině jednotlivě má se ponechati volnost dohodnutí mezi vrchností a poddaným.

Ostatní předměty jednání:

1. Oznámeno moravsko-slezským král. zemským soudem, že lantkraběnka Josefina Fürstenbergova, rozená hraběnka Žerotínova-Lilgenau, jest zapsána v zemských deskách jako majitelka panství Val. Meziříčí.

2. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 9. března t. r. o jmenování vicepresidenta policejního a censurního dvorního úřadu svob. pána Haagera presidentem téhož úřadu.

3. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 28. března t. r., aby při udílení úředních vysvědčení o jednotlivých dobrých výkonech, které jak známo nelze vždy pokládati za neklamné důkazy morality svého původce a ryzosti jeho úmyslů, vždy náležitý zřetel brán byl též na ostatní způsob života a na hodnotu dotčené osobnosti.

4. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře 18. dubna 1813 o jmenování nejvyššího kancléře hr. Ugarte a presidenta dvorské komory hr. Josefa Wallisa státními a konferenčními ministry.

5., 6. Osobní (povýšení podplukovníka Eichenstädta do stavu rytířského a udělení mu inkolátu).

7. Nejvyšší dekret dvorské komory z 9. května 1813 o formě anticipačních listů 10 a 20 zlatových.

8. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 5. května 1813 o povolení čtvrtletního platu manželova jako odbytného oněm vdovám po státních úřednících, které dle platných normálních předpisů nemají práva ani na pensi ani na provisi.

9. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 20. dubna 1813 o povinnosti dědické daně po zemřelém rytíři německého řádu.

10. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 11. května 1813 o přijímání domácích učenců do zahraničných učených společností.

11. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 16. března 1813 o platnosti nového patentu loterního.

12. Nejvyšší dekret dvorské komise z 3. června 1813 o oběhu 2 a 5 zl. anticipačních listů.

13. Nejvyšší reskript z 15. ledna 1813 o vypsání některých vojenských požadavků dle míry berní zlatky na provincii moravskou.

14. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 9. března 1813, že pro budoucnost ubytovacího fondu, pokud stačí, má se užiti také na stavby.

16. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 6. května 1813 — výkaz o výměně bankocedulí za výměnné listy.

17. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 23. května 1813 o jmenování vicepresidenta dvorské komory, bankovní dvorské deputace a finančního komerčního dvorského úřadu hr. Ignáce Chorinského (na místo † hr. Františka Vojny) místokancléřem spojené dvorské kanceláře.

19. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 20. května 1813, že jmění rytířů řádu maltézského podléhá dani dědické.

20. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 24. června 1813, že měšťané těšínští jsou schopni zápisu v zemských deskách.

21. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 15. června 1813, že na místo hr. Jana Larische, jmenovaného moravsko-slezským guvernerem, hr. Nemes (deputovaný sibiňský) jmenován náměstkem presidenta ve spojené deputaci pro výměnu a umořování bankocedulí.

22. Sdělení moravsko-slezského c. k. gubernia, že jen peněžní listiny až do ceny 12 kr. vídeňské měny jsou kolku prosty.

23. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 18 července 1813, že při každé dědické dani mají za přísedící býti přibráni justiční radové dvorské komise.

24. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 3. července 1813 o ceně obligací znějící na dukáty a tolary.

25. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 2. července 1813, že dědická daň u zemských členů řádu německého neb maltézského nevztahuje se na komendu, nýbrž dědic jest povinen pouze 10% daní z pozůstalého soukromého jmění.

26. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 23. července 1813 stvrzuje usnesení stavův o obmezení nadačních míst ve vojenských ústavech vychovávacích.

27. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 3. září 1813 o jmenování tajného rady, komořího a vicekancléře spojené dvorské kanceláře hr. Ignáce Chorinského plnomocným c. k. dvorským komisařem pro Moravu a Slezsko.

28. Moravsko-slezský c. k. gubernátor žádá o vyplacení 55 dukátův olomuckému krajskému úřadu k rozdělení cen za nejkrásnější hříbata.

29. Výpis z protokolu moravsko-slezského gubernia o vypsání řádného sněmu na vojenský rok 1814 k 15. listopadu 1813.

30. Moravsko-slezský král. zemský soud sděluje, že svobodný pán Oto Skrbenský jako majitel statku Puklic jest zaznamenán v zemských deskách.

* * *

Postulata toho roku obsahují:

pro militari . . 2,015.033 zl. $14^4/_8$ kr. v. m.
pro komoru . . 317.771 zl. $52^5/_8$ kr. v. m.

Krom toho: $32.817^1/_8$ měřice pšenice,
$177.402^7/_8$ „ rži neb žita,
$190.244^2/_8$ „ ovsa; „jakož i na ono kromobyćejné vojanské přispění šesti milionů, ježto Jich Jasnost pro vojanský rok 1814 od společných německých dědičných krajin požádati donucená byla, na Markrabství Moravské dle daně z Rejnského vypadající sum 951.222 zl. 39 kr. v. m.; — pak také k odolání některých na vojanské potřebnosti vynaložených nákladů, jakož na kvartýrování, na puštění cís. král. hřebců k ošlechtění koňstva, na remonty, učiněných outratami zapotřebné summy, jak dalece ony pro tento vojanský rok 1814, rovně též dle daně z Rejnského vypočtené na Markrabství Moravské vypadají, a kteréž Jich Jasnost dle ročních vejnosů věrno nejposlušnějším stavům skrze jich zemského gubernátora co nejdřiv určiti se ponechává.“[1])

46.

Denník vedený za příležitosti nanejvýš potěšitelného slavného návratu J. V. Františka I. z Paříže do svého residenčního města Vídně a vypravené deputace moravsko-slezské, aby přednesla nejoddanější blahopřání.

V dietálním shromáždění ze dne 17. listopadu 1813 k tomuto cíli zvolení deputovaní byli: (srov. výše str. 88, za města starosta

---

[1]) Doslovně z českého výtisku sněmovního.

brněnský Czikann). Deputaci provázel zemský sekretář Jan Nep. Kurz.

V čele byl c. k. dvorský komisař a sněmovní direktor hr. Chorinský. Dále se připojili z vlastního práva tito pánové nejvyšší zemští officíři:

c. k. appellační president a nejvyšší zemský komoří hrabě Auersperg;

c. k. dvorský rada a zemský podkomoří rytíř Hentschel na Gutschdorfě;

c. k. krajský hejtman brněnský a nejvyšší písař zemský rytíř Manner.

Ze Slezska zvoleni: hr. Antonín Sedlnický, zemský hejtman a president zemského soudu opavského a krnovského; svob. pán Ignác Sobek, deputovaný u slezského veřejného konventu a zemský rada v Opavě; svob. pán Emanuel Spens, těšínský deputovaný a zemský rada v Těšíně.

Jakmile sněmovní direktor bezpečně zvěděl, že Jeho Vel. 15. června 1814 do Vídně dorazí, podána o tom bez prodlení zpráva všem deputovaným s dodatkem, aby se nejdéle do 14. června do Vídně dostavili. Odjezd stal se tedy dílem 12. dílem 13., tak že všichni byli 14. června ve Vídni pohromadě.

Hned 14. pan sněmovní direktor učinil některé státní návštěvy, aby zvěděl, kdy deputaci dostane se milosti, objeviti se slavnostně u J. V., ale nemohl ještě určitého nařízení dostati, poněvadž teprve po příchodu J. V. úřad nejvyššího hofmistra sám bude s to, aby v té příčině zvěděl nejvyšší vůli J. V.

Dne 15. června J. V. dorazilo do Schönbrunna a 16. byl slavnostní vjezd všemi hlavními ulicemi městskými až do c. k. hradu.

Dne 17. ráno shromáždila se celá deputace u pana sněmovního direktora a složila poklonu u pana nejvyššího kancléře hr. Ugarte a u pana kancléře hr. Lažanského, byla od obou s vyznamenáním přijata, a dostalo se jí od prvnějšího ujištění, že jejich přítomnost ihned bude J. V. oznámena a sněmovnímu direktoru sděleno, co se týče slavnostní audience.

K oslavení této deputace bylo dopsáno zároveň všem moravsko-slezským stavovským členům, ve Vídni z jiných příčin se zdržujícím, aby se k deputaci připojili.

Dne 20. shromáždila se deputace u dvorského komisaře hr. Chorinského, a odtud vykonány návštěvy u hr. Zichy, u hraběte Wallisa, u J. kníž. Msti hr. Metternicha a u dvorského maršálka hr. Wilczka; odpoledne u J. kníž. Msti nejvyššího hofmistra hr. Trautmannsdorfa.

Dne 21. večer dvornímu komisaři bylo od nejvyššího hofmistrovského úřadu oznámeno, že J. V. ráčilo určiti 24. červen k slavnostní audienci všem deputacím veškerých zemí dědičných; deputovaní měli dle toho mezi 10. a 11. hod. dopol. ve velkém audienčním sále shromážditi se bez slavnostního příjezdu, toliko po jednom; a tam J. V. bude míti ke všem s trůnu slavnostní řeč.

Deputace, kteréž tato nejvyšší vůle bez prodlení byla oznámena, neváhala v určitou hodinu ve velkém ceremoniálním sále se dostaviti.

Po 10. hodině objevilo se J. V. obklopeno nejvyššími dvorskými úřady a kapitány gard ve shromáždění a mělo s trůnu toto slavnostní oslovení:

„Po dlouholetých obětech a strastech shromažďuji konečně v den dávno vytoužený poslance mých věrných provincií kolem trůnu, jehož základní pilíře odedávna byly láska a nezlomná věrnost mých národův. Dnešní den jest z nejšťastnějších mého života. Mír světový jest uzavřen; jím opět dostane se pokoje a blaha také mým požehnaným zemím“.

„Vy moji věrní poddaní vyplnili jste plnou měrou svou povinnost ke mně a k vlasti. Mé srdce dává mi svědectví, že také já svou jsem vykonal. Pevně a neohroženě snášeli jsme tvrdý tlak dvaceti zhoubných válečných let. Jest již po nich; zlo jest ve svém kořeni zničeno; věrnost, vytrvalost mých národův, udatnost mých vítězných vojsk učinily, co se zdálo sotva dosažitelným. Zanecháváme svým potomkům slavný příklad; ti budou žehnati naší vytrvalosti. S vděčnou myslí uznávám, co ve všech částech mého mocnářství k zachování a k obnovení celku se vykonalo.“

„Zvláštní spokojeností naplňují mne tklivé důkazy věrné příchylnosti, jichž se mi denně dostává i z provincií, po čas od mé říše odtržených a nyní opět s ní spojených. Čím bolestnější bylo odloučení, tím povděčnější jest pocit, že moje děti nezapomněli na svého otce za žádné změny okolností.“

„Zbývá hojiti hluboké rány; několik let klidu, a zmizí. S duchem, jenž oživuje mé mocnářství, jenž (spoléhám bezpečně na své národy) i dále je bude oživovati, usnadní se i největší nesnáze.“

„Zkoušku neštěstí jste přestáli, ukažte nyní, že dovedete užívati štěstí. Milujte stát, jehož členy jste. Milujte svou vlast, důvěřujte svému mocnáři a nezapomínejte, že vaše společné blaho jest jediným cílem mého života.“

Po tomto oslovení, jež vzbudilo všeobecně nejhlubší dojem, vzdálilo se J. V. do tajné radní komnaty, kdež udílena audience jednotlivým deputacím.

J. V. císařovna za slavnostní audience pobývala v c. k. ceremoniálním sále, s c. k. rodinou, na tribuně tam zvlášť zřízené.

Když došla řada na moravskou a slezskou stavovskou deputaci k separátní audienci, vstoupila za vedení c. k. dvorního komisaře hr. Chorinského do malé rytířské dvorany, kdež J. V. přijal deputaci, stoje pod trůnem, obklopen nejvyššími dvorními hodnostáři a kapitány gardy.

Potom J. E. pan dvorní komisař hr. Chorinský měl k J. V. proslov,[1]) který takto byl zodpověděn:

„Mám plné přesvědčení o svých věrných Moravanech a Slezanech, že každou oběť přinášeli ochotně a poctivě, aby vlast zachránili a čestný mír vybojovali. Uznávám Vaši bodrou příchylnost ke mně i k vlasti s vděčnou myslí a nikdy Vám jí nezapomenu.“

„Kdyby se někdy naskytla příležitost, kde bych mohl těmto oběma provinciím zvláště prospěti, spolehejte s důvěrou na mne, svého otce“.

Po skončení této nejmilostivější a nejblahosklonnější odpovědi odporučila se deputace trojí poklonou, a při každé pokloně bylo jednohlasně zvoláno: „Sláva, dlouho buď živ náš dobrý císař!“

Ostatního času pobytu deputace ve Vídni použila k rozličným návštěvám u nejvyšších a vysokých panstev.

Dne 24. deputace jela v náležitém pořádku k návštěvě arcivévod Ferdinanda, Maximiliana a Antonína, pak vévody Alberta Sasko-Těšínského.

---

[1]) Proslov přiložen k aktům sněmovním v opise.

Dne 25. týmž způsobem vykonány návštěvy u arcivévod Jana, palatina, Rudolfa, a J. císařské Výsosti korunního prince; tento si zakázal sice objevení deputace in corpore s omluvou, že se ještě necítí zmocněným, přijímati deputace z celých provincií, že mu však bude návštěva každého jednotlivého stavu nejvýš vítanou. Proto učinili všichni členové této deputace jednotlivě dle stupně hodností J. cís. Výsosti svou návštěvu.

Dne 26. vykonány návštěvy u arcivévod Rainera, Ludvíka a Karla a konečně 27. u pana knížete polního maršálka Schwarzenberka.

Hned potom oznámil J. E. pan dvorní komisař deputovaným, že jest již účelu jejich poslání dosaženo a že tedy každý může odcestovati do místa svého určení.

Ve Vídni 28. června 1814. Jan Kurz, zem. sekretář.

47.

Protokol dietálního sezení sněmovního 2. listopadu 1814 za předsednictví plnomocného c. k. dvorského komisaře a sněmovního ředitele Ignáce hraběte Chorinského.

Především přijata nejvyšší postuláta na rok 1815 s obvyklým dodatkem při odstavci 6. o stavbě silnic.

Další předměty:

1. Přikročeno k volbě přísedícího zemského výboru duchovního stavu na místě Karla svob. pána Waldstättena, kanovníka brněnské kapitoly; zvolen jediný uchazeč praelát augustinianského kláštera na Starém Brně Benedikt Eder, a volba jeho předloží se J. V. k nejvyššímu schválení.

2. Volba přísedícího zemského výboru ze stavu měšťanského na místě Jana Czikanna, purkmistra brněnského, který obdržev náležitou dispensi od tříletého interkaláre, znovu se uchází, pak brněnský magistrátní rada Jan Tkaný; 11 hlasy zvolen opět Czikann.

3. Volba moravsko-slezského stavovského vrchního pokladníka po Františku Příhodovi, který dán na odpočinek; zvolen posavadní mladší pokladník Antonín Supp.

4. Povolen z domestikálního fondu také na rok 1815 příspěvek 1500 zl. k založení ústavu pro podporu chudiny

a k odstranění veřejné žebroty, k rukám státního rady a guberniálního vicepresidenta rytíře Stahla, jako představeného tohoto ústavu.

5. Oznámeno, že císař schválil návrh korutanských stavův, aby v jejich zemi ustanoveny byly 4 porodní báby po 50 zl., a nařídil, aby také moravští stavové k napodobení téhož byli povzbuzeni. Povoleno 1000 zl. na 20 takových bab po 50 zl. ročně, a to 4 v kraji brněnském a olomuckém, po 3 v ostatních krajích. Takovým babám jest se vykázati dobrými vysvědčeními o pokrocích, jež učinily ve svém umění, jakož i o zkoušce z něho učiněné. Jmenování jich vyhrazuje se zemskému výboru, podobně má týž v dohodě s guberniem určiti, ve kterých městech mimo města krajská (poněvadž v těchto, stanou-li se důležité případy, může býti přibrán k radě krajský fysikus nebo krajský ranhojič) takové baby by měly býti ustanoveny. Sněm připojuje, že povolených 1000 zl. mělo by se spíše užiti k odměnám než k ustanovování nových míst, poněvadž prý na všech panstvích jsou již báby, dílem od vrchností placené, a tedy jsou poměry jiné než v Korutanech. Ukládá se tedy zemskému výboru, aby o užití těchto 1000 zl. podal návrh v příštím zasedání dietálním neb v rozmnoženém výboru.

Ostatní předměty:

1. Nejvyšší dvorský dekret z 23. září 1813 o výměnných listech a bankocedulích.

2. Nejvyšší dvorský dekret z 6. října 1813, jímž také na rok 1814 se vypisuje daň třídní, 50procentní přirážka a daň osobní.

3. Nota moravsko-slezského královského zemského soudu o zapsání Felixa svobod. pána z Friedenthalu jako majitele statku Brumova v zemských deskách.

4. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 24. října 1813, že český guberniální rada Jan Václav rytíř Böhm přijat jest za příslušníka dědičného království Českého a zemí k němu přivtělených ve stavu rytířském.

5. Nejvyšší dekret dvorské komory z 10. prosince 1813 o zavedení nové taxy listovní.

6. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 6. prosince 1813 o listech výměnných.

7. Cirkulář z 14. ledna 1814, že pensionované vdovy po státních úřednících, které vstoupí do kláštera věnovaného veřejnému vychování, bez ohledu na zaopatření tím dosažené, mají svou pensi podržeti.

8. Výkaz o listech výměnných.

9. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 24. prosince 1813, že olomucký kanovník Karel svob. pán Waltersheim jmenován příslušníkem stavu panského v dědičném království Českém a zemích přivtělených.

10. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 31. prosince 1813, že konfiskované jmění uprchlých zeměbranců po srážce erariální náhrady má připadnouti fondu zeměbraneckému.

11. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 11. února 1814, že snoubenci před oddavky mají k úhradě výloh za očkování pro Moravu a Slezsko zapraviti taxu 21 kr. na venkově hospodářskému úřadu, v městech u magistrátu.

12. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 16. září 1813, že Václav šlechtic z Rosenbaumu, ředitel železných hutí hraběte Vrbny, povýšen do stavu rytířského.

13. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 20. září 1813, že témuž uděleno příslušenství stavu rytířského v království Českém a zemích přivtělených.

14. Cirkulář moravsko-slezského gubernia o smlouvách vojenského eráru se soukromníky.

15. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 12. února 1814, že hraběti Karlu Firmianovi uděleno příslušenství stavu panského v království Českém a zemích přivtělených.

16. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 26. ledna 1814, že příspěvek 10.000 zl. věnovaný od moravských stavů na stavbu silnic má se užiti na stavbu silnice z Olomouce přes Litovel do Čech.

17. Nejvyšší reskript z 19. března 1814 o jmenování appellačního presidenta hraběte Josefa Auersperga nejvyšším zemským komořím.

18. Cirkulář mor.-slezského zemského gubernia z 29. dubna 1814 o úpravě pensí neb odbytného vdov úřednických, vstupujících po druhé ve sňatek.

19. Dekret studijní dvorské komise z 6. dubna 1814, jímž se stavům přiznává právo návrhu k osazení právnických stolic

při lyceu olomuckém jen tehda, jestliže se uprázdní jedna z obou nejstarších stolic, totiž přirozeného neb římského práva.

20. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 13. května 1813 o udělení příslušenství hraběti Janu Arztovi.

21. O listech výměnných.

22. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 17. listopadu 1813 o povýšení dvorského rady Josefa Pulpana do stavu rytířského.

23. Udělení inkolátu témuž.

24. Generál-leutnantovi Antonínu svob. pánu Junkerovi povoluje se změna jména na Bigato.

25. Témuž uděluje se příslušenství v zemích českých.

26. Příslušenství uděluje se Maximiliánovi svob. pánu Sommerauovi.

27. O výměně bankocedulí za listy výměnné.

28. Nejvyšší dekret dvorský z 9. července 1814, jímž se povoluje, že třetinová přirážka o 105.923 zl. $57\frac{1}{2}$ kr. na kamerální kvotu na rok 1815 může se uhrazovati z fondu daně nápojové.

29. Zpráva zemské účtárny i s reparticemi pořízenými dle krajů na vojenský rok 1815 odevzdána jest k vyhlášení zdejšími krajskými úřady guberniu.

30. O kostelích, klášteřích, opatstvích, kapitolách, kolegiích, universitách, dobročinných nadacích z Italie, Nizozemí, neb jiných zemí Francii postoupených.

31. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 24. července 1814 s patentem (27. července), jímž J. V. ohlašuje definitivní zabrání illyrských provincií a tyto slavnostně se prohlašují za integrující část rakouského císařství.

32. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 30. července 1814, že 3. měsíční platební lhůta ustanovená v poplatkovém řádu zemských desk má se počítati ode dne, kdy se žádost vyřídí.

33. O osobách, které pro špatné činy byly ze služby propuštěny a nesmějí již býti ustanoveny.

34. O listech výměnných za 2. čtvrtletí 1814.

35. Olomuckému kanovníku Antonínovi rytíři z Rittersburka uděluje se příslušenství v království Českém a zemích přivtělených.

36. Nejvyšší reskript, jímž se vypisuje sněm na 31. říjen 1814.

37. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 22. července 1814, jímž každé zatajení přirozených neštovic pokutuje se 3 zl.

48.

Protokol dietálního sezení sesíleného výboru 16. března 1815, k podání projevu dožádaného J. V. od moravských stavů v příčině regulování řeky Dyje repartici příslušných nákladů na veškeré provincie Moravské a Dolnorakouské; za předsednictví plnomocného komisaře hraběte Chorinského.

Přečten nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 17. listopadu 1814, jímž J. V. nařizuje, aby předmět odložený za dob válečných — úprava řeky Dyje — opět vzat byl v úvahu a zejména podáno dobrozdání, pokud by se měl náklad na tuto regulaci repartovati na zemi moravskou.

Stavové po bedlivé úvaze prohlašují jednohlasně, že při větších říčních regulacích, jež jsou k užitku velké části země, na ochranu jejího majetku a k zachování její poplatnosti, jejichž náklad však přesahuje síly obyvatelů poškozovaných zátopami říčními, jest zcela po právu, aby jim značnými příspěvky, vypisovanými na celou zemi dle berní zlatky, k pořízení nutných prací se přispívalo, poněvadž jest účelem každého společenského sdružení, tedy také spolku státních občanů (provinciálního zřízení) vzájemně se podporovati, a při důležitých podnicích, jež jsou v zájmu celé krajiny a i celé země společným úsilím toho docilovati, co jednotlivci jest nemožno, a poněvadž zvláště regulace řek jsou pro celou zemi nanejvýš důležity, ježto řeky, které pro nezámožnost svých pobřežních obyvatel samy sobě jsou ponechány, rok od roku vždy větší škodu působí, vždy rozsáhlejší kraje ochuzují a úrodnost země každým rokem zmenšují. Toliko jest třeba, aby země nebyla berními přirážkami přetížena, v každém případě zevrubně zjistiti potřebu všeobecné zemské konkurence.

Proto hned při užití této zásady mínění se rozdělila. Menšina hlasů chtěla, aby návrh byl úplně odmítnut, poněvadž nelze se přesvědčiti, že by regulace Dyje, která dle akt z moravské strany větším dílem týká se jen území dvou zámožných dominií Jaroslavic a Hrušovan, byla dosti důležitou, aby se jí celá země zdaněním účastnila. Škody, které ob čas působí řeka Blatná a Haná, lze oněm po bok postaviti, jež činí Dyje, a přece úprava

oné provedena byla velmi přiměřeným způsobem, pouze dohodou a nákladem hraničníků, kdežto při úpravě druhé řeky, jež se teprve připravuje, nejvyšší dvůr stavům přiřkl pouze uhrazení nákladů na vyměření a nivelování, které také při Dyji ochotně chtějí převzíti; nadto jest úprava Bečvy a především řeky Moravy mnohem důležitější, tam má plnou platnost zásada v úvodě vyslovená, na ni tedy třeba sil zemských ušetřiti.

Většina hlasů naproti tomu nemínila již důležitost úpravy Dyje v pochybnost bráti, když tato záležitost dospěla až k trůnu J. V., které samo ji za potřebné uznalo, také shledávají v tom, že od tolika let se o ní jedná a dosud uskutečněna nebyla, důkaz, že přesahuje síly pobřežních obyvatel, kteří při tom přece jsou silně súčastněni, aby spoustám této řeky zabránili, a že jest nalehavě třeba, provedení umožniti příspěvky ex concreto, jednak, poněvadž náklady tohoto zřízení spoustami ročně přibývajícími stávají se vždy většími a tísnivějšími, a pak poněvadž potřebná berní přirážka, pokud massa obíhajících peněz papírových zůstává tak velikou, mnohem snáze by se sehnala, než po případné změně těchto peněžních poměrův.

Stavové prohlásili se dle toho rozhodnou většinou hlasův ochotně převzíti část nákladu regulace řeky Dyje a uhraditi jej přirážkou k dani dominikální i rustikální, toliko prosí, aby útraty regulace nebyly snad beze všeho stejně rozděleny mezi Rakousy a Moravu, nýbrž poněvadž se zdá, že Rakousy větší měrou jsou při tom súčastněny, aby oboustranné výhody co nejzevrubněji byly vyšetřeny, vzájemně porovnány a náklad mezi obě země dle tohoto poměru rozdělen, především však, aby stavové před vyřknutím nákladového podílu, provincie moravské se týkajícího, v jednání v té příčině konaném směli se súčastniti.

Dále shledali stavové slušným, aby hraničníci, kterým touto regulací bezprostředně největší užitek se poskytuje, kteří tedy také přirozeně při tom nejvíce jsou súčastněni, také větší díl nákladu převzali, který vedle berní přirážky by mohl záležeti v bezplatném postoupení pozemku potřebného k průřezu záhybů říčních, pak fašinového dříví tam rostoucího, konečně v bezplatném poskytování ruční práce od pomezních obcí.

Při provedení samém stavové slibují si nejlepší úspěch, nebude-li celá práce vedena ve vlastní režii, nýbrž v akkordě ponechána buď jednotlivému odbornému podnikateli nebo společnosti,

při dostatečném zabezpečení a určitém závazku, jakož i při postavení dokonalé kontroly, že práce se budou přesně říditi předepsaným plánem regulačním.

Konečně stavové jednohlasně projevili přání, při této příležitosti pohnouti J. V. k rozhodnutí, aby se hodně brzo vážně přikročilo ku mnohem ještě nepopíratelně důležitější a naléhavější úpravě řeky Moravy, která svými stálými zátopami rok co rok činí nesmírné škody a ve svých spoustách neobmezena vždy dále zasahuje; k tomu slibují co nejúsilovnější konkretální spolupůsobení a vyhrazují si v nejbližším dietálním sezení vzíti v úvahu, zda by neměli J. V. poprositi za dovolení, aby stavové ročním vypisováním stálé berní přirážky směli zříditi trvalý stavovský fond k ponenáhlému provádění takových říčních regulací, jichž ve všech krajích Moravy více méně jest potřebí.

Toto dietální prohlášení moravských stavů jest doručeno zemskému výboru s nařízením, aby je obšírným remissoriálem oznámil moravsko-slezskému c. k. guberniu se žádostí o předložení téhož J. V.

Usneseno v Brně 16. března 1815.

Ostatní předměty jednání sněmovního:

1. O lhůtě k odvádění ekvivalentu duchovní daně dědické.

2. Dekret, jímž se osvobozuje doživotní požitek manželský od daně dědické.

3. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 21. října 1814, jímž se nařizuje vypsání daně třídní, pak 50procentové přirážky k dani třídní, konečně daně osobní také na vojenský rok 1815.

4. Nejvyšší dekret studijní dvorské komory z 28. října 1814, že na větších vychovávacích ústavech zavádí se dle možnosti vyučování v řeči italské a tam, kde toto vyučování již jest, všichni, kteří se míní věnovati státní službě, mají se povzbuditi, aby se této řeči naučili.

5. Terstské provincii udílí se název „Přímoří“.

6. Zavedení patentu o dani dědické v Kraňsku, Gorici a kraji běláckém.

7. Osvobození řádových obcí Mechitaristů ve Vídni od zákona amortisačního.

8. Hrabě Eichhold jmenován guvernerem Vnitrorakouska, na jeho místě zemským chefem v Horních Rakousích svobodný pán Kinzenau.

9. Rytířům z Brtnice udělen inkolát v království Českém a zemích přivtělených.

49.

Protokol dietálního sezení sesíleného zemského výboru dne 21. srpna 1815 za příčinou ustanovení učitele řeči italské na náklad stavovský při olomoucké stavovské akademii. Předsedá zemský hejtman a sněmovní direktor Antonín Bedřich hrabě Mitrovský.[1])

Zemský hejtman zahajuje jednání o tomto předmětu a připomíná, poněvadž s vyučováním této řeči má se již ve školním roce 1816 počíti, bylo třeba tuto mimořádnou schůzi svolati. Zemský výbor sám, ač přesvědčen, že stavové by i k tomuto, jako ke každému jinému všeobecně užitečnému ústavu s obvyklou ochotou ruce podali, nechtěl o této otázce rozhodnouti, zvláště poněvadž tu jde o systemisování nového vydání, které zřízením této italské stolice stavům vzrůstá, kteréžto záležitosti vždy shromážděným stavům in corpore se přednášejí. — Návrh zemského výboru zní:

Poněvadž opětným připojením italských provincií k rakouskému císařství vlašská řeč stala se jednou z řečí mateřských, tedy nastupují pro její vyučování podobné ohledy, jaké pro zemské řeči německou, latinskou, českou atd. při každém veřejném ústavě vychovávacím jsou za základ přijaty, a nepokládaje za nutné, předeslati zevrubné vylíčení všech beztoho patrných výhod, zemský výbor vytýká pouze zásadu, že při každém ústavě vzdělávacím pro státní úředníky třeba z toho hlediska věc posuzovati, aby se vzdělávaly potřebné osobnosti pro všechny provincie císařského státu.

Jak velice dle tohoto mínění při olomucké stavovské akademii se vyučuje, ukazuje se v tom, že mladíci tam vyučují se v řeči německé, latinské a francouzské a vedle toho si osvojují řeč moravskou jakožto mateřskou k cíli svrchu vytčenému. Shoduje se tedy s předepsanou soustavou za nastalé reakvisice

---

[1]) Jmenován byl guvernerem moravsko-slezským 27. dubna 1815, kdežto hrabě Chorinský současně stal se vládním presidentem dolnorakouským.

italských provincií, aby i tato řeč byla přibrána, zvláště poněvadž nejvyšší vůle J. V. výslovně na to poukazuje.

Za takových okolností shromáždění stavové přijali jednohlasně návrh zemského výboru, aby na jejich akademii v Olomouci byl ustanoven professor italské řeči ex fundo domestico.

Podmínky, za kterých se to má státi, záležejí v podstatě v těchto otázkách:

a) Jaký plat má tomuto učiteli býti povolen?

b) Od které doby má začíti jeho služba a s jakými závazky?

c) Které individuum z kompetentů má býti zvoleno?

ad a) Na návrh zemského výboru usneseno vyměřiti 550 zl. ročně, jako jest u učitele francouzského.

ad b) Začíti se má školním rokem 1816.

ad c) O místo se hlásí: Jan Antonín Cargnelli, veřejný učitel italské řeči v Brně, a Filip von Mohr, jurista ve 4. roce v Olomouci. Jan Cargnelli, který svým lehce chápavým způsobem učebným, neúmornou pílí a bezvadným mravním karakterem po delší dobu jak u brněnské šlechty tak i u ostatního publika co nejlépe jest znám a doporučen, mimo dokonalou znalost řeči italské, která jej činí způsobilým pro tuto stolici, také svými vojenskými službami roku 1809 za nepřátelského vpádu i působením při zdejším policejním ředitelství, zvláště pak bezplatným veřejným vyučováním chudých studentův a chovanců Lindenauova pěšího pluku mnoho zásluh si získal, kterých se Mohrovi naprosto nedostává: na druhé straně také, byť se i u tohoto nepochybovalo o znalosti řeči italské (o čemž však není podán důkaz), některé vážnější pochybnosti proti němu vystupují, které u Cargnelliho nadobro odpadají, totiž:

1. zdali Mohr osvojil si také onu lehce chápavou methodu, bez které žádný pokrok u žáků nelze si slibovati,

2. zdali při jeho mládí, které jej samo řadí do třídy studujících a nikoli učitelů, lze předpokládati onu čilou píli, pak onu neomrzelost a mužnou pevnost, které nezbytně v osobě učitelově mají býti sjednoceny, aby si získal důvěru a vážnost žáků; konečně poněvadž

3. Filip Mohr ani moravskému stavovskému zemskému výboru ani jinak důvěrným osobám znám není ani ničím doporučen a tedy na všechen způsob by bylo velmi odvážno, svěřiti mu

stolici, od níž stavové plným právem smějí požadovati dobrý prospěch,

proto navrhuje zemský výbor Jana Cargnelliho, což od shromážděných stavů jednohlasně přijato a usneseno předložiti k nejvyššímu schválení.

50.

Zahájení řádného sněmu na vojenský rok 1816, konané dne 30. října 1815 za zvláště okázalých slavností a obřadů, po prve za zemského hejtmana Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

Protokol dietálního sezení datován 2. listopadu 1815.

1. František rytíř Linhart, majitel statku Vážan v kraji brněnském, přijat a uveden do sněmu jako člen stavu rytířského.

2. Postuláty, jen nepatrně od loňských odchylné, jednohlasně přijaty, pouze s těmito dodatky:

Na 3. odstavec postulátů: aby na udržování silnice byla povolena summa 131.542 zl., odpovídá se, že tento požadavek ukládá zemi nové nebývalé břímě, jež nésti dle obvyklých zásad vlastně mají ti, kteří silnic používají, jež by se tedy mělo hraditi z důchodů silničních mýt. Nicméně věrně nejposlušnější stavové hledíce vyhověti nejvyšší vůli J. V., uvolují se i toto břímě na se vzíti a zavésti ihned repartici na berní zlatku. Prosí však J. V. nejoddaněji, aby pro budoucnost byli takového nebývalého příspěvku na udržováni silnic sproštěni a spíše aby při beztoho velkých břemenech, která na statkáři spočívají, vzat byl zřetel na to, aby jednak přiměřeným zvýšením mýt, jednak lepším hospodařením, silniční fond — jak se to od nepaměti až podnes zachovávalo — mohl roční náklad na zachování silnic sám ze sebe bez takové obtížné cizí pomoci hraditi.

Na 7. odstavec postulátů:

Stavové se nezdráhají vzhledem k nepopíratelnému užitku, který zemi i každému jednotlivci plyne dokonalým zřízením silnic za účelem tuzemské silniční stavby, jako dosud nepřetržitě se dálo, tedy také na vojenský rok 1816 povoliti opětně částku 10.000 zl. ze svých prostředků, ale s prosbou, aby této summy nebylo užito na opravy silnic, nýbrž na zřízení počaté již silnice

z Olomouce přes Litovel do Čech, dále aby stavům vždy bylo volno v účty příslušné nahlednouti.

Na konci reskriptu žádá se bezplatná zemská dodávka:
33.107 měřic pšenice,
178.969$^{3}/_{8}$ „ žita,
191.924$^{2}/_{8}$ „ ovsa. Stavové plně přesvědčeni, že J. V. by nic nežádalo, čeho by nevyžadovala nevyhnutelná nutnost a se zachováním vážné moci vojenské nerozlučná potřeba, povolili tuto dodávku hned, když nejvyšším presidiálním dekretem ze dne 18. září 1815 z nalehavé potřeby mimořádně byla žádána, a dali ji zemskou účtárnou repartovati, a děkují J. V., že jednotlivým dodavatelům byla ponechána volba reluice neb přírodní dodávky, a že někde z nich bylo sleveno, někde úplně prominuty.

3. Dalším předmětem jednání byly volby do zemského výboru. Za stav panský zvolen jednohlasně hrabě Antonín Schrattenbach, za stav rytířský Ignác Hackher 15 hlasy, Jan z Kronenfelsa 13 hlasy. Usneseno volbu předložiti k nejvyššímu schválení.

4. Dále bylo jednohlasně usneseno, jako v letech předešlých povoliti k podpoře chudinského ústavu z domestikálního fondu 1500 zl. k rukám brněnského spolku pro odstranění žebroty, jenž nastoupil na místo ústavu pro chudé.

5. Návrh zemského výboru, aby ku zřízení babských míst bylo povoleno 1000 zl., přijat, a předloha doručí se guberniu k nejvyššímu schválení.

6. Na návrh zemského hejtmana vyřizuje se příznivě žádost zemského purkrabího šlechtice Welzensteina, aby druhým introdukovaným stavům byl na roveň postaven, zejména v nošení stavovské uniformy.

7. Nejvyššímu písaři zemskému na jeho žádost povoluje se, aby vzhledem k panující drahotě posavadní poplatek za sněmovní knížečky (Landtagsbüchel)[1]) byl zvýšen na 1 zl., takže odtud dostane se mu ročně 2 zl. za každý výtisk (český a německý).

8. Na pořízení livrejí pro menší služebnictvo stavovské a na čtvery šaty domácích officiantů zemského hejtmana,

[1]) Tyto knížečky obsahovaly pouze postulata a prohlášení stavů jakožto odpověď na ně.

které po 30 let nebyly obnoveny, povoluje se dle rozpočtu zemského purkrabího, rektifikovaného zemskou účtárnou, jak už v únoru 1813 bylo usneseno, 6706 zl. 27 kr. v podobném způsobu, jak se stalo roku 1785. Poněvadž však zemský výbor za tím účelem již vyplatil zemskému purkrabímu 7125 zl. 45 kr., má se přebytek 419 zl. 18 kr. zemské pokladně vrátiti. Kromě toho povolena zemskému hejtmanovi k pořízení 4 slavnostních obleků pro domácí officianty summa 4971 zl., od zemského výboru již dříve vyplacená. Již roku 1764 stavové se usnesli poříditi k potřebě zemského hejtmana při rozličných slavnostech stříbrný kávový tabulový service, příbory, svícny atd., čehož podnes užívá. Emolument, jehož zemský hejtman užívá z fondu domestikálního, dle výkazu starých zemských památek výhradně jest určen k odškodnění za značná vydání, spojená s jeho hodností a směřující též k vážnosti stavů. Tento požitek však jest nepatrný a stavové již v dietálním sezení ze dne 7. října 1807 podali prostřednictvím tehdejšího sněmovního direktora hraběte Lažanského nejoddanější žádost k J. V. za svolení, aby tato částka byla zvýšena na 3000 zl. zároveň s návrhem nového systemisování platů pro veškeren stavovský personál. Toto zvýšení nejvyšším rozhodnutím ze dne 9. května 1808 bylo sice povoleno pro nejvyšší zemské officíry a ostatní stavovský personál, nikoli však zemskému hejtmanovi. Náhradou za to stavové povolují mu částku svrchu jmenovanou. Stavové prosí J. V., aby tato položka mimo preliminář, platný pro rok 1816, byla schválena,

9. Na nejvyšší vyzvání (dvorský dekret ze dne 12. května 1815), aby stavové povolili na kriminální fond ročních 10.000 zl. z přebytku daně nápojové, namítají stavové, že na výživu trestanců, platy a značné přídavky soudního personálu, pak na stavbu, vydržování a zvětšování robotáren (Frohnfesten) pravidelné důchody i s novým přídavkem 10.000 zl. daleko nestačí. Naproti tomu zastávání kriminální justice jest pro všeobecnou i soukromou bezpečnost tak důležité, že by se potřebné vydání mělo postaviti na solidní základy a nesnáze často povstávající trvale odstraniti,

Proto prosí stavové J. V., aby kriminální fond byl inkamerován, dosavadní jistiny a příspěvky zabrány pro camerale, naproti tomu roční požadavek ex camerali založen, a potom, co by každého roku nad došlé příspěvky bylo poukázáno, aby se

v postulátech ke kamerální kvotě připočítalo a potom na universum rozepsalo, anebo, když by to se nepovolilo, aby stavové, jako se děje s rozličnými výdaji vojenskými, směli kriminální fond do své správy převzíti a ročně dle preliminovaného požadavku výdaje naň vypisovati.

10. Na návrh zemského hejtmana usneseno, aby zemský výbor staré sněmovní protokoly a památkové knihy prohlédl a o tom vypracoval obšírný návrh k příštímu sezení sněmovnímu.

Ostatní předměty jednání:

1. Zasílají se poznámky dvorské stavební rady v příčině regulace řeky Hané.

2. O výměně bankocedulí za výměnné listy za 3. kvartál vojenského roku 1814.

3. O vrácení vložených služebních kaucích státním úředníkům.

4. O obmezení soudních zákazův a zábav při všech smlouvách soukromníků se státním erárem.

5. Udělení českého inkolátu ve stavu panském vévodovi Arnoštovi z Arenberka.

6. Upouští se od vyhotovování stavovských erárních obligací za rekvisiční a zemské dodávky, náhradou vypsané a dosud nezapravené.

7. Udělení českého inkolátu vicepresidentu moravsko-slezského gubernia rytíři Filipu Stahlovi i jeho potomstvu (dekret dvorské kanceláře z 7. dubna 1815).

8. O platnosti vysvědčení oněch právních kandidátů, kteří skončili studium právní v zemích nově nabytých, pak oněch, kteří je teprve začali.

9. Jmenování hraběte Chorinského, dosud plnomocníka dvorského komisaře na Moravě a ve Slezsku, vládním presidentem v Dolních Rakousích (dekret dvorské kanceláře z 21. dubna 1815).

10. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 27. dubna 1815 o jmenování hraběte Mitrovského moravsko-slezským guvernerem a zemským hejtmanem moravským.

11. Pensionista ztrácí pensi následkem zločinu neb těžkého policejního přestupku.

12. Povýšení uhersko-hradišťského krajského hejtmana šlechtice Jana z Lindenheimu a Freyenberka do stavu rytířského.

13. Udělení českého inkolátu Františkovi svob. pánu Kollerovi.

14. Potvrzení, že 10.000 zl. od stavů věnovaných má se určiti na stavbu silnice z Olomouce přes Litovel do Čech (dekret dvorské kanceláře z 8. května 1815).

15. O promlčení propadlých úroků z veřejných úpisů dlužních.

16. O percentních přídavcích pro úředníky.

17. O dotaci moravského kriminálního fondu z přebytku daně nápojové (dvorský dekret z 17. května 1815).

18. V případě odmítnutí pozůstalosti nesmí se žádati dědická daň.

19. O nakládání s úředníkem, jenž se dopustil zločinu neb těžkého policejního přestupku.

20. Zahájení dobrovolné půjčky v listech výměnných a anticipačních.

21. Bližší podrobnosti této 50milionové půjčky.

22. Dovoluje se dovoz lombardsko-benátských, tyrolských a vorarlberských fabrikátův a uměleckých výrobků do ostatních provincií rakouských.

23. Povýšení českého guberniálního rady Vavřince Pergera do stavu rytířského.

24. Povýšení dvorského továrníka na hedbáví a samet Kryštofa Andrä v Novém Městě do stavu rytířského a udělení českého inkolátu.

25. Rytíři Janu z Mayersbachu uděluje se český inkolát.

26. Totéž dvornímu radovi Janovi rytíři Erbenovi.

27. O výměně obligací z půjčky 50milionové.

28. O zvýšení poplatků celních a třicátkových.

29. O výměně bankocedulí.

30. O cenách soli.

31. O znovudosazení úředníků provinilých.

32. O kvitancích za dodávky při krajských pokladnách.

33. Žádost Jana Nep. rytíře z Kronenfelsu, moravsko-slezského gubernialního rady, aby byl potvrzen za přísedícího zemského výboru.

34. Žádost o podobné místo svobodného pána Bedřicha Locelly.

35. Připomenutí zemského výboru o pořízení nových livrejí pro stavovského vrátného, trabanta, trubače, bubeníka a 4 domácí officianty.

36. Rytířství a český inkolát uděleny Václavovi Bergrovi z Bergenthalu, majiteli statků Horstu a Studence.

37. Povýšení polního zbrojmistra Tomáše svob. pána Brady do stavu panského.

38. Udělení žádané dispense rytíři Kronenfelsovi a Hakherovi, aby mohli zastávati místa v zemském výboru.

39. Udělení dispense zemskému radovi Filipovi Hentschlovi.

40. Žádost Františka Antonína hraběte Schrattenbacha za místo v zemském výboru.

41. Obnos, povolený od stavů moravských ve výši 1000 zl., z fondu domestikálního, má se věnovati na premie pro porodní báby.

42. Žádost Filipa Kryštofa Hentschla, zemského rady a ředitele moravského půjčovního a novinářského úřadu, za místo v zemském výboru.

44. Dekret dvorské kanceláře 7. září 1815, jímž daň třídní, 50procentová přirážka a daň osobní nařizuje se vypsati na vojenský rok 1816.

45. Gubernium odevzdává po 1 exempláři prostředního malého titulu císařského, jak byl od J. V. stanoven.

46. Normálie pro revisní úřad knih a pro redakci novin, jak se má chovati v příčině nákladu a vyhlášky nových knih, mědirytin, map a hudebnin.

47. Přednáška zemského hejtmana o hodnosti zemského purkrabího.

48. Návrh zemského hejtmana, aby nejvyššímu zemskému písaři rytíři Mannerovi se povolilo zvýšení poplatku za sněmovní knížky na 1 zl.

49. Návrh zemského hejtmana, aby uváděcí taxy (Einführungstaxen) byly pevně stanoveny.

50. Návrh zemského hejtmana, aby také na rok 1816 byla mužskému dobročinnému spolku povolena podpora 1500 zlatých.

51.

Protokol dietálního sezení 29. října 1816 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Antonína Bedřicha hraběte Mitrovskeho.

1. Na žádost hraběte Jindřicha Haugwitze přijat syn jeho Bedřich, jakožto nápadník fideikomisu hrabat Haugwitzův, do svazku sněmovního.

2. Na I., II. a III. odstavec postulátů, týkající se zvýšené daně dominikální i rustikální, reluice dodávkové a výdajných rubrik pro vojsko, stavové odpovídají, že uznávají i pro tuto dobu míru potřebu obětí, aby se zacelily rány válkou lidu způsobené, i svolují k vypsání dvojnásobné kontribuce dominikální i rustikální ve výši 4,665.610 zl. 34 kr., dále reluiční summu ve výši 5,973.668 zl. 13 kr., konečně na výdaje vojenské 498.118 zl. 37 kr., úhrnem tedy povolují summu 11,137.397 zl. 4 kr. tak vypsati a rozděliti, aby kontribuce splácena byla ve čtvrtletních, ostatní poplatky v měsíčních lhůtách.

Při tom stavové prosí, aby 1. do povinnosti platební přibráni byli také emfiteuti na vrchnostenských pozemcích, dále 2. aby poddaný lid horských krajin, drahotou a nyní zdvojnásobenou kontribucí stížený, byl pokud možno šetřen aspoň při vybírání poplatku reluičního a vojenského; 3. aby mohla kamerální kvota na fond kriminální ve výši 635.543 zl. 45 kr. v řádných lhůtách z přebytku daně nápojové býti odváděna, dlužno tuto daň trojnásobně zvýšiti; 4. reluiční peníze mají se vybírati šetrným způsobem, bez intervence vojska a bez účastenství zásobovacích úřadův, o čemž stavové podají na r. 1818 podrobný návrh. Konečně vzhledem k velkému břemenu, jakým půda veškerá jest zatížena, žádá se, aby také ostatní obyvatelé země, zejména kapitalisté, byli přibráni k úhradě daně rustikální a dominikální v poměru svého majetku.

Na VII. odstavec postulátův obvyklý dodatek o silnici olomucko-litovelské.

Na místě zemřelého Antonína hraběte Schrattenbacha do zemského výboru zvolen jednohlasně svobodný pán Ludvík Königsbrunn.

3. Vzhledem k návrhu gubernia, aby projektovány byly silnice v kraji přerovském a hradišťském, usneseno, že z oněch

10.000 zl., jež od r. 1777 z výtěžku daně nápojové na stavbu silnic stále splácených, jakmile bude dokončena silnice olomucko-litovelská, má se ihned potřebný náklad věnovati na stavbu silnic v kraji hradišťském; stavové slibují, že za zlepšených poměrů finančních přispějí mimořádnými částkami na tento podnik.

4. Vzhledem k rostoucí drahotě a rozmnožení chudiny byla povolena na rok 1817 brněnskému chudinskému ústavu dvojnásobná částka dřívějších let, totiž 3000 zl. Poněvadž však dvorní kancelář tuto částku obmezila zase na dřívějších 1500 zl., vyplatí se k rukoum jednatele dobročinného spolku, gubernialního rady Václava rytíře Stufflera, 1500 zl. ihned, zemský hejtman pak na prosbu stavů doporučí J. V., aby i ostatních 1500 zl. smělo býti vyplaceno.

5. Dekretem dvorské kanceláře zamítá se návrh od sněmu podaný v příčině lepšího vzdělání porodních báb a doporučuje se, aby povolených 1000 zl. použito bylo k ustanovení báb v oněch venkovských místech, kde jich jest třeba a dosud žádných není. Ponévadž však jest zjištěno, že v provincii Moravské všech 2359 bab jest placeno a další podpora jich jest zbytečná, trvá sněm na návrhu, aby oněch 1000 zl. buď bylo užito k lepšímu vědeckému vzdělání babek, nebo aby se od tohoto vydání úplně upustilo.

6. Zemský hejtman a sněmovní direktor, jakožto protektor „moravsko-slezské společnosti pro orbu, přírodo- a vlastivědu“, podporuje presidiální cestou návrh této společnosti ku zřízení zemského musea s vlastní jemu pečlivostí o pěstování věd a rozkvět země a svým zakročením toho již dosáhl, že J. Em. pan kardinál kníže-arcibiskup olomucký hrabě Trautmannsdorf a důstojná věrná metropolitní kapitola J. E. písemně prohlásili, že chtějí ponechati zde v Brně se nalezající pěknou budovu tak zv. biskupského dvora zemskému museu v majetek, jestliže k tomu bude dán nejvyšší souhlas J. V., jakožto nejvyššího lenního pána.

Také oznámeno bylo stavům, že Felix Beck, skutečně přísedící člen oné společnosti, napřed ústně, a potom také písemně prohlásil zemskému hejtmanovi a sněmovnímu direktorovi, že tomuto zemskému museu, jež se má zříditi, svou znamenitou trojnásobnou sbírku mineralií, konchylií a knih, ovoce dlouholeté námahy, práce a studia chce v tom způsobu ponechati, že by

celek ve svém nynějším stavu sice, pokud žije, zůstal jeho majetkem, po jeho smrti však úplně a neztenčeně by přešel na hospodářskou společnost, jejíž integrující části museum by bylo.

Jakožto podmínky tohoto postoupení prosil však: a) aby mu od moravských stavů, kteří odjakživa vše, co mohlo přispěti ku převzetí vzdělávacích ústavů, co nejchvalněji podporovali, za tyto sbírky určeno bylo vitalitium přiměřené se zřetelem na jich nepopíratelnou cenu, a b) aby mu při museu bylo propůjčeno místo kustoda a bude-li museum míti přiměřenou místnost, jemu tam bylo přiřčeno bezplatné obydlí.

Poněvadž tedy tato moudrá a účelná zahájení zemského hejtmana a sněmovního direktora a vzácná velkomyslnost kardinála knížete-arcibiskupa i důstojné kapitoly umožní provincii Moravské založení ústavu, který právě tak ku blahu všeobecnosti, k pěstování věd a národnímu vzdělání, konečně k rozkvětu a ke cti země touž měrou přispěje, jako museum v království Uherském trvající a ve Hradci zřízené Johanneum jako napodobení hodný vzor září, slávu svých vznešených zakladatelů zvelebují, umění a průmysl podporují, příchylnost k vlasti rozmnožují a tím lásku k vlasti a cit národní ceny zvyšují: uchopili se shromáždění stavové s radostí této kýžené příležitosti, aby také ze své strany něčím přispěli k založení ústavu, který bude právě tak k národnímu vzdělání a k rozšíření poznatkův a věd, jako k ozdobě a slávě země, a usnesli se tedy jednohlasně, k obohacení zemského musea, jež se má zříditi zmíněnou krásnou sbírkou pro abée Becka vzhledem k znamenitosti sbírek a jejich vnitřní ceně, jež jim jest známa, povoliti z domestikálního fondu roční částku 300 zl. v. m., při čemž, pokud percentní přídavky potrvají, také oněch přídavků, které pro ostatní platy jsou určeny, jemu se má dostati; zemský hejtman buď požádán, aby pro tuto položku vymohl nejvyšší schválení.

7. Sněmovní direktor přednesl ústně, že Jeho cís. Výsost pan arcivévoda Ferdinand oznámil J. V. brzké dokončení sadů převzatých ku zvěčnění velikých a památných události z roku 1813, 1814 a 1815 a ku znázornění vděčnosti obyvatel města Brna a země moravsko-slezské na nově pojmenovaném Františkově v Brně, dále zřízení tamtéž pomníku z moravského pozořického mramoru, předloživ zprávu sepsanou

o tomto pomníku národní vděčnosti pro milovaného zeměpána a statečné vojsko.

Na toto oznámení a na zprávu podanou od spojené dvorské kanceláře J. V. nejvyšším rozhodnutím ze Schönbrunna ze dne 16. září 1816 nařídil, aby sněmovnímu direktorovi za zásluhy, kterých si zjednal účinnou snahou, dokončiti toto dílo dle přání J. král. Výsosti arcivévody Ferdinanda za řízení nynějšího praesidenta komerčního dvorského úřadu, rytíře Stahla, pak správci státních statků guberniálnímu radovi Sedláčkovi za bezprostředné řízení prací spojených s úpravou sadův a dalších prací, jichž třeba ještě k dokončení pomníku, vyslovena byla nejvyšší spokojenost, podobně oněm obyvatelům města Brna a krajů moravsko-slezských, jichž vlasteneckými dary tento krásný pomník se zřídí, nejvyšší uznání v „Brünner Zeitung" všeobecně se oznámilo, což také již se stalo.

Zmíněná zpráva, podaná od J. král. Výsosti arcivévody Ferdinanda J. V., obsahuje však mezi jiným také poznámku, že stavové moravští in corpore nebyli dosud požádáni za příspěvek, aby dokončené dílo mohlo býti udržováno a líbezné sady dozorem několika invalidů z roku 1813 a 1814 chráněny. Tento úkol svěřen sněmovnímu direktorovi, který připomíná tedy stavům jejich vždy osvědčené vlastenecké smýšlení. Dává na uváženou, že pomník i sady, jedno jak druhé, jsou spolu v těsné souvislosti, tak že jedno bez druhého nemůže nikterak vytčenému úkolu vyhovovati, ježto pomník na pustém, nepřístupném vrchu příliš brzo by byl vydán zapomenutí, poškození a rozpadnutí, naproti tomu přeměnou Kalvarijského vrchu a jeho roviny v jednu z nejpříjemnějších promenád, spojením jeho s městem samým — o které právě ochotou brněnské kapitoly se vyjednává — pomník denně tolika obyvatelům zdejšího města, kteří navštěvují tyto sady, stojí před očima, a pokud tyto sady potrvají, nikdy nevyhasne vzpomínka na tuto významnou epochu. Dle toho zachování sadů kolem pomníku a veřejné promenády, ve které suchá skála se proměňuje, k věčnému zachování pomníku jest nevyhnutelně potřebná a poněvadž sbor stavů, jakožto morální, zemským zřízením stávající, jest jist neustálým trváním, tak by pro trvání pomníku i pro osvědčení šlechetného smýšlení stavům slušelo, aby od toho okamžiku, co bude pomník dokončen, nastoupili jako ručitelé a strážcové tohoto národního památníku

a tedy od toho okamžiku pečovali o stálé důstojné zachování pomníku i sadův a náklad k tomu potřebný ročně hradili ex fundo domestico, a to tím způsobem, že by

a) ustanoven a placen byl vlastní rozumný zahradník k obstarávání zahradních partií (kteréž obsahují areu 15 měřic a jednak svým zařízením, zasázením všech na Moravě rostoucích stromův a keřův a exotických rostlin byly by k tomu určeny, aby se staly praktickou badatelskou školou pro vědychtivé);

b) poněvadž tyto sady pro poškozování a lehce možné protipolicejní případy za noci by se uzavíraly, a přiměřeno jest jak první myšlence od J. král. Výsosti arcivévody Ferdinanda pojaté, tak i nejvyššímu pokynu došlému o tom k zemskému hejtmanovi, spojiti s tím nadaci invalidní, aby u každého z tří navržených vchodův, u brněnské brány, u Petrova, a na patě vrchu proti mlýnu pro tři invalidy k dozoru a zavírání zřízeny byly byty a třem invalidům kampaně 1813., 14. a 15., v nedostatku jich příště i jiným, byl poukázán doživotní plat ex fundo domestico, za to pak aby za dne zároveň zahradníkovi v sadech pomáhali;

c) aby ostatní vydání za mimořádnou mzdu denní, sypání pískem atd. byla uhrazována, zároveň však se přihlíželo k tomu, aby nedosahovala velké výše;

d) konečně aby celek byl řízen zemským výborem, z něhož jednomu členu by svěřen byl nejvyšší zvláštní dozor, anebo jak tomu jest u stavovské akademie v Olomouci a stavovské půjčovní banky v Brně, pokaždé někdo ze stavů by se mohl požádati, aby tento dozor za řízení zemského výboru obstaral.

Všechny tyto návrhy zemského hejtmana byly od shromážděných stavů nadšeně přijaty a usneseno netoliko, vymoci si k tomu nejvyšší schválení, nýbrž požádati zemského hejtmana, aby i dále vzal na sebe řízení celého podniku, čímž zdárné dokončení krásného díla nejlépe bude zaručeno.

Dále přednesl zemský hejtman, že guberniální rada a správce státních statků Sedláček, jemuž arcivévoda Ferdinand a rytíř Stahl odevzdali provedení pomníku, a který dosud s největší ochotou a s neúmornou pílí se této práci věnoval, octl se v nesnázích pro nedostatek prostředků peněžitých, ježto dobrovolné příspěvky jsou vyčerpány a leckterá již odvedená práce nemůže býti zaplacena. Sedláček proto pomýšlí již upustiti od některých

okras, navržených v původním nákresu, zejména od mramorového schodiště, kterým má pomník býti obklopen. Poněvadž by tím však krása a vážnost pomníku značně utrpěly, stavové povolili na přímluvu zemského hejtmana 25.000 zl. přispěti, kdežto zbývajících 5000 zl. doufá zemský hejtman sebrati ještě dobročinnými soukromými příspěvky.

Hugo starohrabě Salm, ředitel hospodářské společnosti, souhlasil sice s povolením příspěvku, navrhl však, aby pomník byl zřízen ze železa, nikoli z mramoru. K tomu ostatní stavové nepřistoupili, poněvadž obelisk se již staví, a proto hrabě Salm podal o této věci obšírné dobré zdání, které na jeho žádost k příští upomínce bylo k dietálnímu protokolu připojeno.[1])

8. Za příčinou nastávajícího sňatku J. V. s princeznou bavorskou Karolinou Augustou navrhl zemský hejtman, aby byla zvolena stavovská deputace k vyslovení blahopřání a k podání obvyklého daru. Tento dar určen na 100.000 zl. bez přibrání poddaných k této povinnosti, a za deputované zvoleni:

ze stavu duchovního: hrabě Jan Sereny, deputovaný olomucké kapitoly, a
rytíř Václav Stuffler, děkan a deputovaný brněnské kapitoly;

ze stavu panského: svob. pán Jan Forgatsch, a
starohrabě Hugo Salm;

ze stavu rytířského: rytíř Ignác Hakher z Hartu a
rytíř Jan Nep. z Kronenfelsu;

ze stavu měšťanského: deputovaný města Brna a Olomouce.

K této deputaci připojí se obvyklým způsobem nejvyšší zemští officíři.[2])

Zemský hejtman zařídí, čeho v příčině této deputace bude potřebí.

Z ostatních předmětů sněmovního jednání pro velké jich množství uvádíme jen nejdůležitější:

1. Hraběti Karlu Coudenhovovi udělen český inkolát.

---

[1]) K tomuto dobrému zdání guverner hrabě Mitrovský dodává, že na přání Salmovo nemohl vzat býti zřetel, již také proto, že sám arcivévoda Ferdinand si přál, aby pomník byl zřízen z vlasteneckého mramoru.

[2]) Byli to dle jiné přílohy, obsahující seznam všech deputovaných: nejvyšší zemský sudí svob. pán Hess, zemský podkomoří šlechtic Hentschl, nejvyšší zemský písař šlechtic Manner.

2. Brněnský velkoobchodník Jan Herring povýšen do stavu rytířského.

3. Cirkulář o zřízení vojenského soudu appellačního.

4. O sňatcích pensionovaných důstojníkův.

5. Zákaz páliti kořalku ze žita obnoven.

6. Appellační president hrabě Josef Auersperg zvolen kancléřem moravsko-slezské hospodářské společnosti.

7. Při vítání nejvyšších panstev budiž upuštěno od nemírného přepychu a výlohy omezeny jen na to, čeho okolnosti skutečně vyžadují (dekret dvorské kanceláře 29. listopadu 1815).

8. O kupní smlouvě státních statků Borkovan a Klobouk.

9. Zrušení některých osvobození od mýta cestného i mostného.

10. Josefu a Bohumírovi Korbovi udělen český inkolát.

11. Totéž Ignáci Schreiterovi ze Schwarzenfeldu.

12. Moravsko-slezský guberniální rada Jan František Gersch povýšen do stavu rytířského.

13. Brněnský magistrát vzdává díky zemskému výboru za zřízení městského sálu redutního.

14. Svob. pán Bedřich Locella žádá za místo v zemském výboru po † hraběti Schrattenbachovi.

15. O dědické dani z obligací.

16. Státní a konferenční ministr hrabě Stadion jmenován (11. dubna 1816) finančním ministrem a chefem všech finančních a kamerálních úřadův.

17. Hrabě Ignác Chorinský jmenován (29. dubna 1816) presidentem dvorské komory.

18. Zpráva o oběhu nových bankovek národní banky po 5, 10, 25 a 50 zl.

19. Kanovník brněnský František Astl povýšen do stavu rytířského (Ritter von Astheim) a udělen mu český inkolát.

20. Anglický šlechtic Jan Parish povýšen za rakouského rytíře, a udělen mu český inkolát.

21. Rytíři Janu Herringovi udělen český inkolát, podobně rytíři Františku Gerstnerovi.

22. O užití částky 1000 zl., povolené od stavů moravských na vzdělání porodních bab.

23. O ztrátě místa i pense oněch úředníků stavovských, pak úředníků zeměpanských měst a městysů, kteří se dopustili zločinu neb těžkého policejního přestupku.

24. O užití 10.000 zl. povolených od stavů na silnici olomucko-litovelskou.

25. Karlu svob. pánu Ledererovi udělen český inkolát.

26. O konstituování království Illyrského.

27. O oběhu bankovek národní banky po 100, 500 a 1000 zl.

28. Nepovolena částka 4876 zl. 4 kr. na čtyři slavnostní obleky domácích officiantů zemského hejtmana.

29. Návrh abée Becka o postoupení sbírek musejních.

30. Praesidium zemského výboru sděluje na základě vysokého připomenutí ze dne 20. listopadu 1815, že za příčinou povoleného od J. V. obsazení stolice vlašské a české řeči a literatury vyžádány od nejvyššího purkrabí českého zprávy o zřízení české stolice při pražské universitě; podává zprávy ty stavům, aby se mohlo učiniti potřebné opatření k obsazení a zřízení české stolice.

52.

Protokol dietálního sezení 22. října 1817, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. Probošt mikulovský rytíř z Korborma na svou žádost přijat do sněmu a uveden; podobně svob. pán Karel Sterneck, majitel lenního panství Oujezda.

2. Postulata se povolují až na odstavec 9. (mimořádný příspěvek na stavbu silnic). Při 2.—5. odstavci (jež se týkají dvojnásobné daně dominikální a rustikální, reluiční summy na místě přírodních dodávek k vojsku, vojenských výdajův a náhrady za výdaje pro zeměbranu — úhrnem 11,199.829 zl. 45 kr.) připojuje se prosba k J. V., aby aspoň v příštím roce věrné provincii Moravské bylo dle možnosti podstatně ulehčeno, poněvadž stav kontribuentů na dlouho takových břemen nesnese.

V příčině příspěvku na silnice, jenž se požaduje v 9. odstavci, stavové v tomto roce nejsou nikterak s to, aby podali ochotné prohlášení, poněvadž jak známo fond daně nápojové, z něhož zmíněné příspěvky byly vybírány, nemůže již ani svých systemisovaných vydání hraditi, leč by co nejdříve došlo k povolení žádosti stavův o zvýšení daně nápojové, jak již v reskriptu 8. května 1817 jest slíbeno.

S návrhem došlým z nejvyšších míst, aby za jednotným upravením důchodů z daně nápojové ve všech německých zemích dědičných tato daň v provincii Moravské byla inkamerována, stavové nesouhlasí a prosí, aby J. V. od tohoto záměru upustilo.

3. Spolku pro podporu chudiny povoluje se opětně 3000 zl., a to, poněvadž dekretem dvorské kanceláře z 10. března 1808 smí se jen 1500 zl. k tomuto účelu věnovati, vyplatí se 1500 zl. hned a zemský hejtman se požádá, aby u J. V. vymohl svolení k výplatě dalších 1500 zl.

4. Usneseno přimluviti se u J. V., aby zemskému výboru byla dána plná moc poukazovati bez dalších dotazů potřebným úředníkům zálohy na jich služné, ježto zemský výbor jest repraesentantem celého „corpus statuum“ a tedy zasluhuje výborné důvěry, zvláště když guverner jakožto zemský hejtman vede jeho praesidium; tím vyplyne úředníkům podstatná výhoda, že se jim bude moci udělovati rychlá podpora. Tomuto právu těší se i magistráty královských měst až do určité výše, a tedy by se musil celý stavovský sbor i proti tak malým korporacím cítiti odstrčeným a pokořeným, tím více, ježto stavové svou horlivostí pro knížete i vlast vždy se osvědčili hodnými nejvyšší důvěry.

5. Stavům oznámeno, že prý velká část jich projevila přání, aby na místě dosavadní šarlachově červené uniformy byla zavedena nová, záležející z tmavomodrého fraku s šarlachově červeným soukeným límcem a s výložky beze všeho vyšívání. Naproti tomu stavové popírají, že by kdy takové přání byli vyslovili a žádají, aby byli ponecháni při dosavadní uniformě.

6. Josefu Axmannovi, stavovskému chovanci vídeňské akademie výtvarných umění, dle návrhu zemského výboru za dvě mědirytiny (Madonna dle Mazzuoly a vypracování Macochy, navržené od inspektora galerie knížete Esterhaze a c. k. komorního

mědirytce Fischera) povoluje se remunerace 150 zl. v. m., s dodatkem, že práce předkládané stavovskému shromáždění nemají se, jako se stalo u Macochy, několik měsíců před tím na prodej nabízeti.

7. Na vědomost se bere oznámení dvorské kanceláře, jakým způsobem lze snáze — bez velkého nákladu a formalit — dosáhnouti uherského indigenátu.

8. Zemský hejtman sděluje, že částka 25.000 zl. vyplacená gubernialnímu radovi Sedláčkovi na dokončení pomníku na Františkově, ještě nestačuje. Chvalnou ochotou brněnské kapitoly, která k těmto sadům postoupila zahradu při vnitřní městské zdi, docíleno jest nového vchodu z města od Petrova, a tím vlastně Františkov jest spojen s městem. Tím netoliko sady podstatně se rozšířily, nýbrž celek vskutku mimořádně zveleben, ovšem také nové, před tím nepředvídané velmi značné náklady přibyly. Kromě toho pro navštěvovatele pomníku, na ochranu před náhlým deštěm i před parnem slunečním bylo třeba zříditi stinné místo k odpočinku ve způsobě kryté kolonádové chodby. Konečně stoupl náklad těžení, otesávání a hlazení překrásného a velmi tvrdého mramoru, v rozsahu 62 stop zvýší, a dovoz ohromné massy vážící 8—9000 centů tak vysoko a nepříznivý rok zvýšil ceny všech prací téměř dvojnásobně, že všechny tyto nenadálé náhody, výlohy na pomník a požadavky sahají daleko nad dřívější rozpočty a nyní po nejpodrobnější kalkulaci guberniálního rady Sedláčka a arcivévodského architekta Pichla jest ještě třeba nejméně značné summy 80 - 90.000 zl. v. m. Zemský hejtman uznává, že dokončení pomníku ukládá stavům velkou obět, ale přece se vřele přimlouvá za povolení tohoto obnosu a naznačuje způsob, jakým by se náklad ten uhradil. Roku 1812 totiž Morava pro observační sbor v Haliči přispěla více než ostatní země. J. V. uznalo přetížení země a výsledek dalšího byl, že Moravě přikázána náhrada 226.346 zl. 24$^3/_4$ kr., Slezsku 47.262 zl., kterýžto obnos již došel do stavovské hlavní zemské pokladny, aby byl percipientům rozdělen. Z toho dle repartice od účtárny provedené měli by obdržeti:

1. královská města 1219 zl. 33$^3/_4$ kr.,
2. duchovenstvo 2113 zl. 27 kr.,
3. poddaní 142.480 zl. 54 kr.,
4. svobodníci 1014 zl. 15 kr.,

5. vrchnosti na dominikále 79.518 zl. 15 kr., kteréžto summy prvním čtyřem účastníkům mají se od daně odepsati.

Kdyby chtěli stavové této náhrady pro sebe se zříci, tedy by se potřebný náklad snadno sešel, neboť zemský hejtman nepochybuje, že zbytek zapraví ochotné slezští stavové. Zdárné dílo by se během r. 1818 dokončilo a stavové nemusili by ani hotovými penězi přispěti.

Stavové uznávajíce dokončení pomníku za nezbytné, ochotně zřekli se náhrady 79.518 zl. 15 kr., v očekávání, že slezští stavové čeho nad to bude třeba, stejně ochotně složí.

Z ostatních předmětů přednesených v tomto sezení:

1. Olomuckému kanovníkovi Filipovi hraběti Szaparymu udělen moravský inkolát.

2. Patent o nové dobrovolné půjčce.

3. Moravsko-slezské piaristské kláštery osvobozují se od ekvivalentu daně dědické.

4. O vypsání osobní daně za r. 1817.

5. Dekretem dvorské kanceláře z 21. listopadu 1816 jmenován biskupem brněnským zdejší kapitolní děkan a moravsko-slezský guberniální rada Václav rytíř Stuffler.

6. Appellační president Heřman František svob. pán Hess jmenován na místo vystouplého hraběte Josefa Auersperga nejvyšším zemským komořím v markrabství Moravském (reskript z 5. prosince 1816).

7. Vévodovi Beaufort-Spontinovi udělen český inkolát.

8. O založení umořovacího fondu pro zúročitelný státní dluh.

9. Dekretem dvorské kanceláře z 1. ledna 1817 povoluje se moravsko-slezské společnosti k podpoře orby atd. pojmenování: císařsko-královská, a ražení medailí pro hospodářské zásluhy.

10. O příspěvku stavů na úhradu řádných výdajů kriminální justice.

11. Potvrzení volby svob. pána Ludvíka Königsbrunna za přísedícího zemského výboru.

12. Císař svolil k udělení podpory 3000 zl. brněnskému dobročinnému spolku (nejvyšší rozhodnutí z 21. dubna 1817).

13. Povoluje se dovoz dalmatských vín do dědičných zemí rakouských.

14. Regulace poštovného poplatku za listy.

15. Dvorní rada nejvyššího soudního dvoru hrabě Josef z Bubna a z Litic jmenován nejvyšším zemským sudím markrabství Moravského (dekret z 8. března 1817).

16. Stavům se dovoluje nositi epaulety na stavovské uniformě.

17. Dvorským dekretem z 5. července 1817 se zamítá návrh stavů, aby povolených 1000 zl. se věnovalo na vzdělání porodních bab.

18. Zemský výbor sděluje nejvyšší rozhodnutí, že má zůstati na Moravě při dosavadním zřízení, dle něhož hodnost nejvyššího zemského komořího jest spojena s hodností appellačního presidenta, nejvyšší zemské písařství pak s presidiem zemského soudu; zároveň podává k uschování v registratuře ona vyjednávací akta, která zavdala podnět k tomuto nejvyššímu rozhodnutí.

19. Rytíř Jan Parish, majitel Žamberka, povýšen do stavu baronského s názvem „ze Žamberka".

20. Žádost pensionovaného znojemského krajského hejtmana šlechtice Rosenzweiga za povýšení do stavu baronského neb aspoň rytířského se zamítá.

53.

Protokol dietálního sezení 21. října 1818 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. Postuláta lišící se jen v jednom odstavci od loňských, přijata. Žádá se vypsání řádné pozemkové daně pro dominicali

	1,321.349	zl. 15	kr.	v kovové minci,
pro rusticali	5,671.472	zl. 24	kr.	ve víd. měně,
mimořádného přídavku pro dominicali	440.449	zl. 45	kr.	v kovové měně,
a pro rusticali	1,890.490	zl. 48	kr.	ve víd. měně.

Tyto summy budou ihned repartovány a stavové se vynasnaží, aby in re et tempore od 1. listopadu v řádných lhůtách byly odvedeny.

Stavové však nemohou opomenouti v těchto těžkých dobách vzíti útočiště k nejdobrotivějšímu srdci milovaného panovníka, aby je kdysi nestihla výčitka, že věrně nevylíčili pravý stav

provincie. Vyznávají otevřeně (freimüthig!), že pokládají summy, z nejvyšších míst postulované, za berní kvantum, které od země nelze sehnati („unerschwinglich“) a které majetkovým silám vrchností, stejně jako poddaných není přiměřené. I dovolují si k objasnění toho srovnati kontribuci v rozličných obdobích připadnuvší na zemi Moravskou a dopodrobna vypočtenou od zemské účtárny; z toho vyplývají tyto resultáty:

a) Podle staré až do r. 1806, kromě častějších přírodních dodávek, bez přirážky potrvavší berní soustavy, neplatila provincie Moravská, bez ohledu na valutu, více než 1,749.603 zl. pozemkové kontribuce, a to, poněvadž adminikulární daně a na jich místo nastouplý fond daně nápojové přispívaly 317.771 zl.:

dominikále	508.506 zl.
rustikále	923.325 zl.

b) Dle josefinské berní regulace na základě výnosu z pozemkové daně r. 1790 bylo by mělo platiti:

dominikále 500.297 zl. po 14 zl. 16 kr. p. c.,
nedominikále 1,567.324 zl. po 11 zl. 28 kr. p. c.

(N. B. byla r. 1791 zase stará soustava zavedena.)

c) R. 1812, kde již dle valuty vídeňské měny bylo placeno, činily veškeré platy a kontribuce, přirážky i se započtením přírodních dodávek uvedených na peníze ve vyšetřených průměrných cenách za dominikále 1,937.605 zl. 3 kr. v. m.
za nedominikále 3,507.601 zl. 6 kr. v. m.

d) R. 1819 bylo žádáno:

pro dominicali	1,761.799 zl. v kovové měně,
pro rusticali	7,561.963 zl. víd. měny.

Ze srovnání těchto velmi rozdílných summ vyplývá, že vrchnosti r. 1819 $3^1/_5$krát více mají zaplatiti na kovové měně, nežli při josefinské berní regulaci z r. 1790, a poddaní skoro 2krát tolik než tehda; a to početně vrchnosti o 1,171.384 zl. 33 kr. konv. m. a poddaní o 3,643.653 zl. 8 kr. víd. m. a oproti r. 1812 dominia, přijme-li se kurs 250, o 2,466.892 zl. 27 kr. a poddaní o 4,054.362 zl. 5 kr. více ve výměnných listech. Z toho vysvítá, jak neobyčejně vysoko nová berní kvota jest vyměřena, i není možno sehnati takové summy v době, kdy kovové peníze jsou velmi vzácné, papírových peněz jest vždy méně, a zároveň nízká cena plodin, u některých úplný nedostatek odbytu, zdroje

příjmů majitelům pozemků vyschly tak, že mnozí, zvláště z poddaných, budou sotva moci daň ze svých příjmů hraditi.

Poněvadž uvedené berní summy založeny jsou na 16% čistého výtěžku pozemkového, páčil by se pozemkový příjem vrchností ročně na 11,011.243 zl. 45 kr. v kovové měně, příjem poddaných na 47,262.270 zl. vídeňské měny, čili v kursu o 250 na 18,904.908 zl., tedy veškeren roční pozemkový výtěžek z Moravy na 30 milionů zlatých kovové měny a cena všech realit na 600 milionů zlatých, což si mysliti jest úplně nemožno. I nemohou věrně nejposlušnější stavové jinak, než se domnívati, že za příležitosti konaného na základě nejvyššího rozhodnutí 7. dubna t. r. (sděleno zemským hejtmanem a sněmovním direktorem hrabětem Mitrovským 6. června t. r.) odhadu veškerého čistého příjmu pozemkového za účelem regulování kontribuce česko-rakouských a haličských provincií, kterýž dle obsahu nejvyššího sněmovního postulátu ze dne 14. září t. r. vzat jest za základ částek berních postulovaných pro rozličné provincie za rok 1819. se naskytl velmi podstatný omyl (snad že třetina nebyla odražena na úhory, anebo výtěžek jednoho roku [ze tří měřic] byl zaměněn s výtěžkem jedné měřice) anebo že snad této provincii — jakož se skutečně mezi některými stavovskými členy taková pověst rozšířila — přiražena byla summa určená jiným provinciím.

Při otcovském smýšlení a smyslu pro spravedlnost J. V. věrně nejposlušnější stavové, kteří podali tolik důkazů obětavosti v dobách nejtěžších, jsou plně přesvědčeni, že není úmyslem J. V., aby ukládal některé zemi tak značné summy, jichž není možno sehnati, dílem ve prospěch jiných zemí, ve výši, která není přiměřena zároveň vyslovenému měřítku rozdělovacímu.

V 1. stati nejvyšších postulátů prohlašuje se v 1. a 2. odstavci, že z veškerého pozemkového příjmu, vypočítaného s použitím co možná spolehlivých dat za rok 1819, má se 16 procent žádati jakožto daň pozemková.

Věrně nejposlušnější stavové nemohli však nikterak rozluštiti onu basis zde vyslovenou. Dle summární josefinské berní regulace páčí se na Moravě výtěžek z půdy celkem na 17,173.178 zl. a to pro vrchnosti na 3,504.843 zl,, pro rustikále čili nedominikále na 13,668.333 zl., všechno v tehdejších dobrých penězích. Jestliže tedy z toho by se vzalo 16 procent, připadlo by na

dominikále 560.774 zl., na nedominikále 2,186.934 zl., čili tato v kursu o 250% na 5,467.335 zl. víd. m.

Přirovnají-li se tyto summy k oněm, jež v nejvyšších postulátech jsou vysloveny, bylo by vrchnostem v konvenční měně o 1,201.025 zl. a poddaným ve vídeňské měně o 2,094.628 zl. více zaplatiti, než 16 procent bruto výtěžku pozemkového, a dle procent vypočteno, dominiím o 50%, rustikalistům mezi 20 a 25 procenty.

Tento neobyčejně vysoký percentový podíl, který se nedá srovnati s výrokem J. V., že žádá od stavův i poddaných jen 12% stabilní a jen 4% mimořádné daně, pohnul věrně nejposlušnější stavy k prosbě, aby J. V. ráčilo velmi stísněné provincii již nyní nejmilostivěji některou pomoc poskytnouti tím, aby prozatím aspoň upuštěno bylo od 4% mimořádné přirážky in dominicali o 440.449 zl. k. m. a in rusticali o 1,890.490 zl. vídeňské měny, pro budoucnost pak, poněvadž majitelé mohou sice dáti zrní, nikoli však tolik peněz sehnati, aby dodávka z daně byla vyňata a in natura požadována, konečně aby svrchu číselně uvedený poměr mezi berním kvantem, pozemkovým výtěžkem provincie a připadajícím procentem, v němž věrně nejposlušnější stavové shledávají značný omyl v nynějších výpočtech (k jichž vysvětlení dali vypočísti od zemské účtárny do podrobna výtěžek jednotlivého statku Něm. Knínic) od dvorské komise k regulování pozemkové daně byl blíže vyšetřen a zároveň aby některé osvědčené osoby, jež stejně jsou zběhlé v rektifikaci a ve zdaňování, jako se stavem země obeznalé, vybrané od stavů ze zdejších statkářů, směly do Vídně se odebrati, aby jim od dvorské komise byl zevrubněji znázorněn klíč k vypsání 12% a 4% daně na tuto provincii, a aby směly zmíněné dvorské komisi naproti tomu přednésti své pochybnosti a poznámky.

Poněvadž jest doba ještě daleka, kdy budou země veškerého císařství moci býti vyměřeny a katastrální knihy pozemkové tolika provincií sepsány, a na základě skutečných výměr i odhadů provedena nová berní regulace, tedy by toto předběžné vyšetření a oprava značně přispělo k upokojení země a stavové by nemusili v příštích letech s podobnými prosbami k J. V. přistupovati, jako již před 2 lety byli nuceni, v dietálním prohlášení z 29. října 1816 a z 22. října 1817, podati své námitky o výšce berních kvot a o nesnázích jich shánění, nadto pak co nejna-

léhavěji prositi o slevu a ulehčení, zvláště pak obšírně vyličiti nepříznivý stav poddaných. Jak mnoho namáhání stálo poddané v těchto dvou letech, aby svým berním povinnostem dostáli, kolik obětí vrchnosti při tom ze své strany přinesly, ježto jim bylo netoliko se svými požadavky čekati, nýbrž poddaného ještě krom toho podporovati, aby jej až do nynějška zachovaly ve stavu kontribuce schopném, jak potom ani tyto oběti všude nepostačovaly, a týž musel útočiště bráti k odprodávání pozemků, k množství žádostí za rozkouskování, k obtížení a velkému zadlužení hospodářství v pozemkových knihách, ano i k prodeji tažného a krmného dobytka a tím i k zmenšení fundi instructi, — to všechno byla by skutečně notorická data, která královskému zemskému úřadu ze zpráv královských krajských úřadů budou asi známa a jichž pravdivost a správnost královští krajští hejtmané na dotaz, dle povinnosti a svědomí by musili potvrditi, což také se dosvědčuje jednak odpisy, jednak úplnými slevami dodávkové reluice, jež od Jeho Veličenstva tolika poddaným jsou povoleny.

Jestliže poddaný octl se v tomto postavení již v minulých letech, kde přece v okamžiku vypsání daně na rok 1819 a ještě několik měsíců potom plodiny jeho půdy zachovaly si trojnásobnou cenu oproti tomu, jakou mají v tomto nastupujícím vojenském roce, co asi bude v tomto roce, kdy zdanění samo loňské převyšuje o 619.907 zl. 21 kr. vídeňské měny, osudem nebohého poplatníka? kde jeho plodiny jsou téměř bezcenné naproti tomu ziskuchtivostí živnostníků vše ostatní, čeho k obdělávání pozemku a půdy nevyhnutelně potřebuje, i jeho veškeré odívání jest ve starém drahém poměru, jaká mu kyne vyhlídka, jestliže větší díl postrádatelného nábytku již v minulém roce prodal a své pozemky z největší části tak obtížil, že mu pro nedostatek úvěru neposkytují žádné další výpomoci, a vrchnosti, jichž požadavky větším dílem z předešlých let i dřívější nejsou uspokojeny, nemohou mu podpory poskytnouti.

I dovolili si věrně nejposlušnější stavové z nejvniternějšího přesvědčení a z vysokého citu povinnosti zde opětně a to zejmena pro rustikální poplatníky nejoddanější prosbu opakovati, aby jim J. V. aspoň postulovanou přirážku 4procentní o 1,890.490 zl. 48 kr. nejmilostivěji a tím spíše sleviti ráčilo, ježto krom toho jest obava, že upadnou ve velmi značné nedoplatky, proti kterým

časté vojenské exekuce netoliko budou bez účinku, nýbrž způsobí ještě další jejich úpadek.

Avšak i stav vrchností dovolili si věrně nejposlušnější stavové zde podrobněji vylíčiti. Nastává u nich případ, že před zavedením josefinské úpravy daně pozemkové ve starém rectificatorio (kde poddaný byl stižen 33 zl. 20 kr. p. c.) připadalo na ně jen 26 zl. 18 kr. p. c., potom po zrušení Josefinské daně pozemskové zvýšeno na 30 zl. 25 kr. p. c., nyní však dle svrchu uvedených dat průměrně jest jim platiti až 50 procent z výtěžku pozemkového. Uváží-li se ještě při tom, že tuto daň dlužno spláceti v druhu peněz, který ještě není ve všeobecném oběhu, že tedy jakožto zboží s velkými nesnázemi musí se prodávati a tím dle machinací ažiotérův daň sama měsíčně může stoupati, že dále příjmy vrchností nedostatkem odbytu a jako u poddaného, nepatrnou cenou plodin proti dřívějšku jsou sníženy na třetinu, i na čtvrtinu, že kromě rubriky vlnařství (která snad na celé Moravě neobnáší čtvrtinu dominikální kontribuce, u některých panství není jí vůbec neb ne v náležité kvalitě) vrchnostem nejsou žádné zdroje příjmů v konvenční minci otevřeny; jestliže konečně se uváží, že při tak vysoké a nevystihlé rustikální kontribuci poddaný, který především musí zeměpanské dávky odváděti, zůstává se svými vrchnostenskými povinnostmi v penězích i v práci pozadu, a tím panství netoliko v běžném příjmu, nýbrž i v provozování hospodářství samého na několik následujících let jest zpět vrženo a tak ze dvou stran se ocitá ve velké škodě, tedy by mohlo J. V. také vrchnostem nejmilostivěji ulehčení poskytnout a stavové tedy dovolují si prositi:

1. aby také jim v úvodě uvedená 4% přirážka o 440.449 zl. $^3/_4$ kr. v konvenční minci nejmilostivěji byla prominuta,

2. aby J. V. ráčilo uvážiti onu nejoddanější prosbu, kterou stavové nejdůtklivěji podali již v dietálním prohlášení ze dne 29. října 1816 na vojenský rok 1817, aby totiž vrchnostem bylo dovoleno, emfiteuty za ony dominikální pozemky, jichž užívají, k placení daně pro dominicali tím spíše přibrati, ježto jest přirozeně oprávněno, aby onen poměrně daň platil, kdo pozemek drží a jeho užívá, a také § 1144 občanského zákonníka vyslovuje, že užívající vlastník má nésti všechna řádná i mimořádná břemena, daně, desátky atd. J. V. sice o této nejpoddanější prosbě ráčilo v nejvyšším zodpovídacím reskriptě ze dne

8. května 1817 ad passum Imum nejmilostivěji rozhodnouti, že zmíněného § občanského zákona v tomto případě nelze bezvýminečně užiti, poněvadž ustanovení, co jedna neb druhá část na tom má platiti, dlužno hledati jen v uzavřené smlouvě, J. V. však ponechalo v témže odstavci vrchnostem při rozmanitosti uzavřených emfiteutických smluv, aby si svá práva na závaznost příspěvků příslušných užívajících vlastníků proti nim samým vybojovaly. Ale právě v tom jest pro vrchnosti podstatná nesnáz, ježto jest známo, že velmi mnoho těchto smluv v zemi emfiteutům ukládají aspoň závaznost, vzíti na sebe pro rata mimořádné daně, dodávky a pod. Poněvadž však dle nejvyššího postulátu na rok 1819 berní summa pro dominicali a rusticali vyslovena jest vůbec jen pod názvem pozemkové daně a lze se tedy naditi, že tento výraz emfiteuti si vezmou za záminku, aby se vymkli ze všech i oněch berních podílů, které dosud ochotně na sebe brali a právě tak i úřady soudní v nastávajících případech budou se jen slova držeti: dovolili si stavové co nejposlušněji poprositi, poněvadž ve 4. odstavci zmíněného 1. speciálního dílu nejvyšších postulátů na rok 1819 J. V. v tomto berním požadavku zahrnuje také všechny platy, které dosud pod názvem řádné kontribuce pro camerali et militari, třetinové přirážky, 100procentového přídavku, zemské dodávkové reluice a vojenských příspěvků byly odváděny, tedy v tomto vysloveném, zjednodušeném berním titulu všechny přirážky předešlého roku jsou obsaženy, aby J. V. buď vydalo vlastní nejvyšší rozhodnutí o vyšetření těchto příspěvků od emfiteutů, aneb aspoň všem justičním úřadům — které jinak o tom žádné zprávy nedostávají — nejmilostivěji naznačilo, že v nynější berní summě také ostatní mimořádné příspěvky i reluice dodávková jest obsažena, že tedy dominiím i nadále zůstává vyhrazeno, aby požadovaly odvádění příspěvků v kontraktě obsažené.

3. Prosili, aby vrchnostem aspoň jeden zdroj příjmů v konvenční měně byl otevřen tím, že by jim nejmilostivěji bylo povoleno právoplatné činžovní poplatky, které dílem v odevzdaných fassích již před 70 lety byly přiznány, tedy k odvádění v této minci úplně jsou vhodné, a vůbec všechny činžovní poplatky, jež vrchnosti z práv svých až do roku 1799 v užívání emfiteutů ponechaných na základě smluv vybírají, od vojenského roku 1819 také zase směli vybírati v konvenční minci.

Věrně nejposlušnější stavové mají při tom zřetel ke skutečně stísněnému stavu rustikálních poddaných a ačkoliv jest týž případ u přiznaných peněz urbariálních a poplatků robotních, přece se omezili na ty, kteří mají práva dominikální, mlynáře, hospodské a jiné podobné nájemce a emfiteuty, a prosí o nejvyšší pokyny v té příčině k úřadům.

4. Konečně prosili věrně nejposlušnější stavové, poněvadž jest sama sebou již dosti veliká nesnáz, k placení daně teprve někde peníze nakupovati a v měsíčních lhůtách a to až k odváděcímu dni, jenž každému dominiu jest určen, tak značné summy kovových peněz sháněti, aby J. V. ráčilo nejmilostivěji nařiditi královským krajským úřadům skrze zemský úřad v té příčině slušný ohled a šetrné jednání, aby vrchnostenské úřady, kdyby snad berní obnosy nebyly právě v ustanovený den odvedeny, nýbrž splacení se nejvýše o 8 neb 14 dní opozdilo, nebyly snad hned podrobeny sekvestraci nařízené systemálním patentem z roku 1748 a vydány nepříjemným ústrkům.

Konečně dovolili si věrně nejposlušnější stavové k tak nutnému ulehčení obojích poplatníků, jak poddaných, tak i vrchností ještě jeden nanejvýš důležitý předmět uvésti a připojiti k sněmovnímu prohlášení. Od nepaměti byla daň vždy pro militari et camerali odděleně z nejvyšších míst postulována, obnos pro militari vždy na zemi, vlastně na majitele pozemků vypsán, obnos pro camerali však ex fundo domestico, do něhož tehdejší všeliké vedlejší daně plynuly, a od zavedení daně nápojové na základě příslušného recessu ze dne 24. července 1777 až do nynějška z důchodku daně nápojové vybírán a čtvrtletně ad camerale odváděn. To se dálo také ještě v docházejícím vojenském roce 1818 s 347.771 zl. $52^1/_2$ kr. a s třetinovou přirážkou o 105.923 zl. $57^2/_4$ kr., úhrnem s 423.695 zl. 50 kr., o kterýžto díl bylo méně na pozemky vypsáno.

Poněvadž v letošních nejvyšších postulátech žádá se celý berní požadavek s novým titulem a jakožto pozemková daň byl vysloven, domnívali se věrně nejposlušnější stavové, že se sice musí dle toho doslovně zachovati a také dle toho bez zmíněné srážky vypsali tuto summu na majitele pozemků. Nicméně odtud vzrůstá pro tyto nové břímě, jehož dosud nenesli, a poněvadž 4. odstavec nejvyšších postulátů vyslovuje zřetelně, že v tom již také kontribuce pro camerali i s třetinovou

přirážkou jest zahrnuta, dovolili si věrně nejposlušnější stavové prosbu, aby J. V. ráčilo ponechati při tomto dosavadním způsobu vypsání, jež se zakládá na nejvyšším recessu o dani nápojové i na prastaré zvyklosti, a aby dovolilo, aby ona summa také pro rok 1819 z fondu daně nápojové byla k dobru pozemkovým poplatníkům, a to letos v tom způsobu, poněvadž zatím veškeré postuláty jsou vypsány na pozemky, a poněvadž beztoho již v prosinci pro vrchnosti 3 a pro poddané 4 berní lhůty se musí platiti, aby tento někdejší kamerální obnos i s třetinovou přirážkou ve výši 423.695 zl. 10 kr., který pro dominikále obnáší 150.748 zl. 15 kr. a pro poddané 272.947 zl. 35 kr., jim v pozdějších měsících, kdy platy beztoho se budou velmi těžce sháněti, byly k dobru připočteny, respektive odepsány.

S touto nejpoddanější prosbou jest jim však zároveň přednésti jinou, která s ní jest v nejbližší souvislosti.

Až dosud příjmy fondu daně nápojové záležely pouze v penězích papírových. Poněvadž však poplatným dominikálům summa, k jich dobru vyplývající, ve vypsání by mohla jen v kovové minci býti odražena, která by s nesnázemi teprve od fondu daně nápojové musila býti zakoupena, a poněvadž zatím věrně nejposlušnějších stavů došel dotaz, zdali a jak by také oni mohli své úředníky, jako úředníky státní, vypláceti v konvenční minci — což obzvláště při četném personálu daně nápojové jen tehda by se mohlo státi, kdyby důchod také v této měně byl přijímán — prosili věrně nejposlušnější stavové, aby J. V. ráčilo dovoliti, jakož tomu jest u důchodu z erariálních tax, kolků, pošt a tabáku, u osobní, výdělkové a židovské daně, aby nyní také pohraniční daň nápojová a konsumový důchod z daně nápojové od 1. ledna 1819 směly se vybírati v oné valutě v konvenční minci, ve které již od 41 let záleží, a to dle tehdejšího tarifu ze sudu piva 2 zl. 15 kr., ze sudu vína 9 zl. 36 kr. a ze sudu kořalky 13 zl. 20 kr.

Při tom by jednak nikdo nemohl naříkati, jestliže jen to se má zapraviti, co před tak dávnými lety bylo uznáno za slušné, jednak by poddanému, jehož nepříznivý stav nahoře jest vylíčen, tím se poskytla velmi značná výpomoc, že před tím vypočtená kamerální summa o 272.947 zl. k jeho prospěchu by byla vyměněna po 250 zl., a tím se mu poskytla náhrada 682.367 zl. 30 kr.

Kdyby však J. V. nemínilo této nejnalehavější prosbě vyhověti, tedy viděli by se nuceni poprositi aspoň o nejvyšší svolení, aby tarif, tak jak byl v tomto roce zvýšen, zůstal i na dále od 1. ledna 1819, v kterémžto případě by ovšem jen poddanému částka kamerální kvoty o 272.947 zl. ve vídeňské měně k dobru mohla býti připočtena, naproti tomu onen podíl o 150.748 zl. za dominikále by musil v konvenční měně z fondu daně nápojové docházejícími penězi papírovými býti zakoupen.

Ostatní předměty jednání:

1. Uplynulým sexenniem hraběte Františka Žerotína uprázdněno místo přísedícího zemského výboru, i zvolen většinou hlasů hrabě Jan Troyer. Volba předloží se k nejvyššímu schválení.

2. Za jihlavského magistrátního radu Antonína Köllera, vystouplého ze zemského výboru, ucházeli se:

a) Josef Höchsmann, olomucký magistrátní rada,
b) Jan Tkaný,
c) Jakub Schrötter,
d) Josef Philipp,
} mag. radové král. města Brna.

Poněvadž ostatní královská města, když slyšela o těchto kompetentech, odvolala se na starobylá svá práva, jež by byla porušena, kdyby vedle brněnského purkmistra Czikanna ještě druhým přísedícím stavu měšťanského stal se magistrátní rada brněnský, bylo napřed vzato v úvahu, zdali také členové brněnského magistrátu jako ostatních 6 královských měst mohou se ke kompetenci připustiti, či zdali 2. místo patří výhradně magistrátům ostatních královských měst Olomouce, Znojma, Jihlavy, Hradiště, Unčova a Kyjova. Přítomní deputovaní královských měst prosili, aby byl v úvahu vzat nejvyšší dekret dvorské kanceláře ze dne 17. února 1813, který jim toto právo přiřkl v době, když od královského appellačního soudu byli z volby za výborové přísedící vyloučeni a tato místa hodlala se výhradně přikázati brněnskému magistrátu.

Avšak shromáždění stavové vzali v úvahu, že o této věci nestává žádného nejvyššího předpisu a žádné stavovské normy, a že tedy není příčiny, proč by členové brněnského magistrátu měli býti vyloučeni z kompetence také o druhé místo přísedícího zemského výboru stavu měšťanského, dále uvážili, že tendence nejvyššího dekretu dvorské kanceláře ze dne 13. února

1813 zdá se směřovati jen k tomu, aby také 6 ostatních královských měst nebylo z volby vyloučeno, že oba z Brna zvoleni býti nemusí, že tedy také ostatní města zároveň o toto místo mohou se ucházeti a tím tedy že tato stará observance se zachovává. Poněvadž však z toho nevyplývá, že by také oba měšťanští přísedící zemského výboru nemohli býti zvoleni z gremia brněnského magistrátu, poněvadž tradice dokazuje, že již ve starých dobách skutečně oba přísedící byli z brněnských radních členů: stavové v důsledku jim dle starého obyčeje příslušného, zcela svobodného, neobmezeného práva většinou hlasů zvolili brněnského magistrátního radu Jana Tkaného druhým přísedícím a usnesli se požádati sněmovního direktora, aby této volbě vymohl nejvyšší schválení. Pro případ však, že by zdejší mínění přece nedosáhlo souhlasu J. V. a mělo býti nařízeno, aby druhé místo přísedícího výhradně jen ostatním 6 městům královským bylo přiděleno, měl sněmovní direktor oznámiti, že po Tkaném i proti ostatním brněnským kompetentům nejvíce hlasův obdržel olomucký magistrátní rada Josef Höchsmann a že tedy v tom případě stavové prosí o jeho potvrzení.

3. Brněnskému dobročinnému mužskému spolku přiřčena podpora 1500 zl. jakožto maximum, a nařízeno neprodleně ji vyplatiti z dominikálního fondu appellačnímu presidentovi svob. pánu Hessovi, jakožto správci řečeného spolku.

4. Žádost Jakuba Schabarta, syna malíře ze Starého Brna, o podporu k návštěvě vídeňské akademie výtvarných umění, se zamítá s odkazem, že té doby na akademii není žádné stavovské nadační místo uprázdněno.

5. Zemský hejtman upozornil stavy, že v nejvyšším patentu z 29. října 1816, jímž J. V. nařídilo zahájení dobrovolné půjčky a přijetím všech zúročitelných státních papírů k tomuto účelu majitelům poskytl nejmilostivější příležitost, aby těchto papírů při jmenované půjčce použili. Tato výhoda, kterouž dlužním úpisům zjednala se vyšší cena, nebyla však rozšířena také na stavovské domestikální památky, nýbrž tyto spíše § 4 zmíněného patentu byly z přijímání výslovně vyloučeny; dále upozorňuje, že vydaný nejvyšší patent ze dne 21. března 1818, jímž se nařizuje slosování staršího zúročitelného státního dluhu dle serií rozděleného a kdež se vyslovuje nejvyšší vůle, aby veškeren starší dluh, z něhož úroky patentem z 20. února 1811 jsou

sníženy na polovici, ponenáhlu byl uveden na úrokovou míru, původně věřitelům zajištěnou, a to v kovové minci, — o stavovských domestikálních památkách rovněž se nezmínil, ježto přece jest slušno a žádoucno, aby také osud stavovských věřitelů, jak vzhledem na plné užívání úroků, tak i valutou byl na roveň postaven osudu ostatních státních věřitelův a jim jako těmto stejná vyhlídka do budoucnosti byla otevřena.

Shromáždění stavové shledali toto stejné ocenění vskutku nanejvýš spravedlivým i nemohli zatajiti přání, aby všeobecnou vyhláškou o tom všichni vlastníci domestikálních památek co nejdříve byli upokojeni; usnesli se tedy zemského hejtmana požádati, aby u J. V. co nejdříve vymohl dotčené nejmilostivější svolení, ježto vzhledem k stavu, v jakém se ocitá stavovský dluh domestikální, nemůže býti nejmenší námitky a někdejší upokojení úplným podílem úrokovým a v měně kovové stavovskému fondu dle zdejšího vývoje nemůže žádných nových výdajů způsobiti ani nových úhradných pramenů vyžadovati.

Dle výkazu kreditních knih záleží nyní veškeren domestikální dluh v summě 928.475 zl. $2^6/_8$ kr., tento domestikální dluh by však byl jistinami od stavův u erariálního kreditního fondu jakožto aktivum uloženými ve stejné výši 928.475 zl. $2^6/_8$ kr. úplně kryt, a stavové mají o této summě dle erariální památky, a to sub Nro 11.491 dd. 27. Septembra 1769 per 413.920 zl. s hotovostí o 29 zl. $45^2/_8$ kr., pak sub Nro 13.114 dd. 27. Septembra 1769 per 514.525 zl. $17^4/_8$ kr.

První z těchto erariálních památek jest mezi státními úvěrními papíry k tahu určenými pod serii čís. 359 a 360 u každé s polovicí, a druhá pod serií čís. 361 a 362 rovněž u každé s polovicí. Jak se tyto táhnou, může stavovský fundus ve stejné výši, a tím právě tolik svým domestikálním věřitelům poskytnouti, a záleží jen na způsobu, jak by se o tom již napřed obecenstvu učinilo oznámení, o čemž stavové si vyprošují nejvyšší ustanovení.

Toto opatření by mohlo dvojím způsobem býti provedeno, buď že by hned nyní všechny pod rozličnými čísly v kreditních knihách zapsané domestikální památky dodatečnou vyhláškou od státní správy byly zařaděny do serií 359, 360, 361 a 362, které tento domestikální dluh beztoho vlastně representují, anebo že by pro všechny v oběhu se nacházející domestikální

památky od stavů zvláštní serie byly navrženy a obecenstvu se oznámilo, že tyto jsou ve spojení s oněmi seriemi 359, 360, 361 a 362, jež od státu jsou taženy, a ke každé z jmenovaných že jsou následující (jež by se ustanovily) domestikální památky rozděleny.

Zemský hejtman slibuje, že se u J. V. přimluví, aby toto opatření bylo uskutečněno.

Ostatní věci přednesené v tomto sezení:

1. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 31. srpna 1817, že veřejný úředník mimo zpronevěru nebo zneužití úřední moci může také pro vysoký stupeň zanedbání služebních povinností býti zbaven úřadu a nároků na pensi.

2. Brněnskému kanovníku Ferdinandu Nieringovi rytíři z Hochheimu udělen inkolát, podobně olomuckému kanovníkovi Ludvíku svob. pánu Rauberovi.

3. Gubernium oznamuje, že císařský rada Dr. Med. Steiner zvolen jednohlasně kancléřem c. k. moravsko-slezské hospodářské společnosti.

4. Nařizuje se vypsati za rok 1818 třídní daň s 50% přirážkou i osobní daň.

5. Nejvyšším dekretem dvorské kanceláře z 25. listopadu 1817 guberniální rada a administrátor moravsko-slezských státních statků Jan Sedláček povýšen do stavu šlechtického s příjmím „von Harkenfeld“.

6. Dekret o zvýšení nápojové daně od 1. ledna 1818 (27. listopadu 1817).

7. Při obsazování civilních úřadů nemá se bráti zřetel na militaristy, jsoucí v aktivitě.

8. Stanoví se tresty na padělání bankovek, akcií, dlužních úpisů, depositních listův a j.

9. Arcivévoda Rainer jmenován místokrálem lombarsko-benátským.

10. Všechny provincie, podřízené dosud spojené dvorské kanceláři, podřizují se politickému centrálnímu řízení, v jehož čelo postaven nejvyšší kancléř a ministr vnitra hrabě Saurau.

11. Presidentem nejvyššího soudu jmenován státní a konferenční ministr hrabě Wallis.

12. Zapravování poštovních poplatků za listy a místa ve vozích děj se konvenční minci (10. prosince 1817).

13. Dekretem dvorské studijní komise z 19. prosince 1817 ustanovování professorův přirozeného a římského práva při lyceu olomuckém ponechává se sněmu.

14. Požadují se zprávy o oekonomických zemských učilištích.

15. Sloučení nápojové daně se židovskou potravní daní (k. k. mähr. vereinigte Tranksteuer- und jüdische Verzehrungsteuer-Administration).

16. Nejvyšší dvorský dekret z 5. ledna 1818 o stabilní úpravě pozemkové daně ve všech rakouských, německých a italských provinciích.

17. Ekvivalent dědické daně má se vybírati z maltézských far.

18. Svob. pánům Antonínu a Ludvíku Braidovi zakazuje se užívati titulu hraběcího.

19. Svob. pánu Vavřinci Baselli-Süssenbergovi uděluje se český inkolát, podobně Václavu a Janu Beniškovi šlechtici z Dobroslavě.

20. Křesťanští kupci, kteří bezprostředně od státu koupí statky a nejsou oprávněni držeti zemské deskové statky, mají dostávati dispensi pro sebe i své přímé potomky.

21. Rytíři Stahlovi udělen odumřelý arcibiskupský lenní statek Divnice.

22. Nařízení (7. dubna 1818), aby provincie prozatím mezi sebou se vyrovnaly vzhledem k vyměření daně pozemkové.

23. O povýšení panství Zákupského (Reichstadt), náležejícího bratru císařovu velkovévodovi Ferdinandu Toskánskému, za vévodství.

24. Snížení poplatků v poštovních vozích (11. července 1818).

25. Nejvyšším rozhodnutím z 9. září 1818 povoluje se, aby tam, kde guverner neb vládní president jest zároveň chefem stavů, a tam, kde tomu tak není, chef stavů ručí za bezpečnost domestikálního fondu, oněm stavovským úředníkům, jichž plat nepřesahuje 800 zl., směly se povolovati a poukazovati zálohy nejvýše čtvrtinou ročního platu bez přídavku za šetření všech předpisů, které u politických fondův i zemských úřadů jsou platny.

26. Na přímluvu zemského hejtmana povoluje se vyplatiti mužskému dobročinnému spolku 3000 zl. (14. září 1818).

27. Nepovoluje se pro budoucnost nošení šarlachové uniformy, leč oněm jednotlivcům, kteří si ji nově opatřili, pokud ji nezničí, nesmějí však tohoto povolení zneužívati (23. července 1818).

28. Dekret dvorské kanceláře z 20. srpna 1818, že rodiny, které na dominikálních usedlostech, při nichž se navrhuje rozkouskování, znovu chtějí býti založeny, mají býti aspoň 80 měřicemi nadány a rozdělení samo na tuto výměru že jen z důležitých příčin má býti povoleno.

* *
*

List hraběte Sauraua hraběti Mitrovskému.[1])

Vysoce urozený hrabě!

Několik dotazů o měřítku, v jakém vyměřen jest kvotient berně pozemkové ve starých provinciích, kde ještě jsou papírové peníze v oběhu, na vojenský rok o 12% pro ordinario a 4% pro extraordinario z čistého výtěžku pozemkového, pohnulo mne, abych V. E. sdělil přiloženou přehlednou tabellu, navrženou od c. k. dvorské komise pro úpravu pozemkové daně.

V. E. uvidí z toho všechny základy, které na každou zemi zvlášť možno lze adaptovati, na nichž tento výpočet spočívá, a kvotient z toho resultující, rovněž sám sebou se znázorňuje. Poznamenávám toliko, co důmyslu V. E. také neujde, že výpočet výtěžku i berního kvotientu jest průměrem, který se stejnoměrně týká všech provincií, o které tu běží, že státní správa při nesprávnosti jednotlivých dat a při rozdílnosti subrepartičního měřítka, která od provincie k provincii ještě se naskytuje, prozatím se mohla přidržeti všeobecné kontribuční schopnosti, že však stupnice produkční schopnosti na jedné straně proti stupnicím cen na druhé straně, kteréžto stupnice jsou k sobě v protivném poměru, co možná zase se vyrovnávají.

Jestliže při tom na místě výtěžkových fassí josefinské berní regulace, tak hluboko pod skutečností stojících, v úvahu se bere opravdová výtěžková schopnost, jestliže se uváží, jakých pokroků docílilo hospodářství od dob josefinské berní regulace,

[1]) List ten, psaný ovšem německy, jest přiložen na tomto místě k aktům sněmovním, a poněvadž obsah jeho souvisí s jednáním stavův o slevu berní, neváhal jsem doslovný překlad jeho sem zařaditi.

a jak mnoho pozemkův od té doby přešlo k lepšímu druhu kultury, jestliže — nehledě k pomíjejícím zjevům, které jen na mimořádných poměrech spočívají — se srovnávají elementy cen oné a nynější doby, a jestliže zároveň se před oči uvedou všechny statistické poměry vnitřní konsumce a vnějšího odbytu, tedy se V. E. naskytne s dostatek prostředkův, aby se případně ještě projevované pochybnosti o měřítku zdanění vytčeném na r. 1819, které ostatně jest ještě o něco nižší než za r. 1818, přesvědčujícími důvody opravily.

Pokládaje si za čest V. E. dáti k Vašemu služebnímu chování tyto stručné vysvětlivky, vyhrazuji si zároveň, příště Vám také nepřímou cestou sděliti poučení sepsané pro obecenstvo.

Trvám s nejdokonalejší úctou

V. E. poslušný služebník

Ve Vídni 17. prosince 1818. Saurau.

* * *

V císařském reskriptu, vydaném (12. srpna) c. k. sněmovním komisařům, svob. pánu Hessovi a rytíři Mannerovi, vyslovuje se stavům nejvyšší spokojenost za ochotné povolení postulátů, dále se ujišťuje, na stížnost stavův o obsazování úřadů soudních cizinci, že všude dle možnosti bude se bráti zřetel na rodilé Moravany, presidia pak že vždy jen takovým osobám se udílejí, které dosáhly moravského inkolátu. Ostatní body sněmovního prohlášení, týkající se zejména administrativní soustavy zemské, zodpověděny budou svého času skrze gubernium.

V tomto sdělení guberniálního presidia (ze dne 24. září 1819) oznamuje se stavům opětně spokojenost J. V. a zároveň očekávání, že stavové nejúsilovněji se postarají o správné odvedení vypsaných summ.

Poněvadž dále poukázání potřebných fondů k uhrazení úroků odpadajících z erariálních památek zatím již se stalo, budiž stavům ujištěno, že svého času obyčejný revers bude vydán; dle toho vyjde k sněmovním komisařům reskript v opise.

Pokud však uvedené nejvyšší rozhodnutí týče se soustavy zemské administrace vůbec, odpovídá se na prosby stavů:

1. Vzhledem k požadovanému bernímu percentu poukazuje se na ministerský list ze dne 17. prosince 1818, č. 1089 (jehož opis má se doručiti zemskému výboru), s dodatkem, že J. V. nej-

vyšším rozhodnutím ze dne 6. února 1819 ráčilo zakázati každou další diskussi v této záležitosti.

2. Nemůže se za nynějších okolností povoliti zapravování jisté části daní přírodními dodávkami.

3. Prosbě o ulehčení berně se vyhovuje ministerským listem ze dne 14. února t. r. vydaným za účelem pomoci při berním přetížení, na jehož základě zahájená opatření slezskému zemskému výboru ze dne 4. t. m., č. 23.539, jsou již oznámena.

4. Na prosbu: o částečné ulehčení vrchnostem při pozemkové dani přibráním emfiteutů J. V. doslovně ustanovilo:

„Pokud nynější zřízení pozemkové daně ještě se udržuje, nemůže do právního poměru emfiteutů platného v příčině zapravování berně státní správa nikterak imperativně zasahovati, nýbrž vyřízení se ponechává buď dohodě stran neb výroku soudce.

Dovoluji však, aby úřady soudní o vlastním poměru formy berního požadavku, volené na r. 1819 a v jednotlivých rubrikách loňského postulátu stažených v jedinou hlavní summu byly poučeny, o čemž dvorní kancelář spolu s nejvyšším soudním dvorem má se dorozuměti a dle toho dáti soudním úřadům poučení."

5. O měně, ve které pozemkové poplatky se mají odváděti, poučují platné zákony.

6. Nelze se uchylovati od přesného plnění předpisů systemálního patentu při opozděném odvádění daně.

7. O uhrazení t. zv. kamerální kvoty z fondu daně nápojové rozhodne se později.

8. V příčině důchodku daně nápojové odkazuje se vůbec na nejvyšší rozhodnutí ze dne 9. ledna 1819 (které zemskému výboru před 15. lednem 1819, č. 1161, bylo oznámeno), a nelze tedy dle toho stanoviti, zdali a kdy moravský důchod z daně nápojové má býti na minci uveden.

Podobně bude později vyřízen konečný návrh stavů o příští slevě dosud postulovaných vedlejších obnosů na platy appelačního soudu, zemského soudu atd.

54.

Protokol dietálního sezení 20. října 1819 za předsednictví Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. Nejvyššími postuláty se povolují, zejména pozemková daň na rok 1820:

pro dominicali	1,068.070 zl. 36 kr.	v kovové měně,
pro rusticali	4,584.384 zl. 8 kr.	v papírových penězích,
přirážka		
pro dominicali	356.023 zl. 32 kr.	v kovové měně,
pro rusticali	1,528.118 zl. 3 kr.	v papírových penězích.

Stavové povolují sice tuto summu, ale opakují naléhavě, že při nejvroucnější přichylnosti, při největší ochotě celé provincie bez úplné zkázy statkářů tak velkou pozemkovou daň nelze sehnati. Loňské obšírné vylíčení bídy zemské se potvrdilo, ježto přes největší námahy poplatníků, přes tak časté exekuce, nedoplatek rustikálních poplatníků dosáhl výše od nepaměti nevídané téměř 800.000 zl. a četné vrchnosti, aby se vyhnuly dosud jim cizé sekvestrace jich statků, musily značné summy si vypůjčiti.

Třebas požadavky na r. 1820 milostí J. V. proti loňskému bernímu kvantu se poněkud zmírnily, přece dlužno bez obalu prohlásiti, že tyto slevy, obnášející ve vídeňské měně 1,489.491 zl. 1 kr. a v kovové měně 337.704 zl. 52 kr., nepostačují pro stav, v jakém se majitelé pozemků ocítají, ježto [sil poplatníků proti loňsku značně ubylo, ceny všeho obilí rovněž klesly, a také u těch panství, kde se počítá na příjmy z vlny, tyto značně pokleslými cenami rovněž budou velmi nepatrné.

Stavové rádi uznávají otcovskou lásku a péči panovníkovu, projevenou v postulátech na r. 1820, a připouštějí, že stát octl se minulými událostmi v těžkém postavení; nechce-li však panovník, aby na potomní léta nastala úplná neschopnost poplatní, bude třeba svrchu zmíněnou slevu rozšířiti tak, *aby odpadla celá přirážka 356.023 zl. v kovové měně a 1,528.118 zl. v papírových penězích, jak pro vrchnosti tak pro poddané.*

Z loňského obšírného vylíčení stavové opětovně poukazují zvláště na jeden důležitý bod, totiž že mají obavu, že nesmírné přetížení Moravy daněmi jest způsobeno přenesením daní jiných zemí na tuto provincii. Zejména vytýká se nerovnost, v jaké Morava se ocítá v poměru k Čechám.

Z josefinské pozemkové daně vypsané na r. 1790 připadlo na Moravu 2,067.621 zl. $55^3/_4$ kr., kdežto *před tím* veškerá dominikální i rustikální kontribuce obnášela jen 1,431.831 zl. 58 kr., tedy o 635.789 zl. $57^3/_4$ kr. méně. Stavové tehda prosili J. V. za zrušení tohoto nepoměrného zvýšení, čemuž císař vyhověl, vysloviv

sám, že tato regulace jest nesprávná, zdanění nerovné, jež uložilo zemi příliš velké břímě.

Jako toto zrušení josefinské berní výměry bylo pro Moravu dobrodiním, tak zase jím nebylo pro Čechy, a proto asi v Čechách zavedli r. 1792 novou úpravu kontribuce, kterouž, jak dosvědčuje nejvyšší patent ze dne 30. června 1792, Čechám aspoň o 570.000 zl. proti dřívějšku bylo uleveno.

Tato úleva Čech a obtížení Moravy záleží vlastně na operaci pro josefinskou soustavu pozemkové daně, neboť při podrobnějším šetření této operace a dílem i ze zrušovacího patentu jest patrno, že tehda na Moravě předepsaná kontrola fassí o výtěžku byla velmi přísně vykonávána, o čemž se uvádějí příklady. Kontrola neposuzovala výtěžek dle obyčejného způsobu obdělávacího, nýbrž směřovala nad to ku schopnosti ano i možnosti většího výnosu. Pole poddaného, jehož půda zdála se býti stejnou s půdou vrchnostenského pole, jehož čistý výnos byl zvýšen industrií, bylo ihned výše oceněno. Naopak zase zvyšován odhad u polí vrchnostenských, u kterých nebyl přiznán aspoň tak veliký výtěžek, jako u sousedních pozemků poddaňských. Stejně přísně posuzovány byly louky, a pastviny byly jen dle oka odhadovány, kdežto přece dle druhu a množství pasoucího se dobytka měl býti výtěžek z trávy vyšetřován. U lesů pak výtěžek z dříví byl přijímán dle výroku lesních znalců, přidělených užším komisím pro daň pozemkovou, a to právě ne dle výnosu z dříví, nýbrž dle schopnosti půdy; a také stupňování kontrolou se připouštělo.

Právě tak škodlivým pro poplatníky, jako ony operace, bylo užívání tržních cen po srážce $1\frac{1}{2}$ kr. při zimních a 1 kr. při letních plodinách po míře a míli vzdálenosti od tržního místa; toto by nesneslo kritického zkoumání, a shledáváme, abychom jen příklad uvedli, v josefinských operátech hradišťského kraje místy tak vysoké ceny obilní, že nelze očekávati, že by se bez mimořádných událostí realisovaly.

Z toho ze všeho vysvítá, že josefinskou berní regulací Morava proti ostatním provinciím, v nichž, jak jmenovitě o Čechách se proslýchá, se postulovalo dle obecného užívání a zmíněné přepjatosti se zmírnily, každým zdaněním, jež se dálo dle josefinské soustavy, aspoň o $\frac{1}{4}$ daní jest přetížena; t. j. kdyby na př. na provincii Moravskou a Českou byl vypsán podíl 500.000 zl., tedy dle poměru staré daně, před Josefinem platné, jež na

Moravě obnášela 1,431.832 zl. a v Čechách (velmi pravděpodobně) 4,216.000 zl., úhrnem 5,647.832 zl., tedy by připadlo na Moravu 126.759 zl. 26 kr., na Čechy 373.240 zl. 34 kr. Kdyby však nyní dle josefinské pozemkové daně (u Moravy 2,067.622 zl., u Čech 3,646.010 zl.) se vypisovalo, připadlo by na Moravu 180.937 zl. 37 kr., na Čechy 319.062 zl. 23 kr., což u Moravy činí o 54.178 zl. 11 kr. více, u Čech o tolikéž méně. Z toho vysvítá, že Čechám onou slevou, vyřčenou patentem z r. 1792 ve výši 570.000 zl., při každém státním požadavku, repartovaném dle josefinské berní zlatky, na útraty Moravy a oněch provincií, jichž berní povinnost josefinskou berní regulací byla zvýšena, značně jest ulehčeno; následkem toho na Moravě, kteréž bylo přitíženo, nedoplatky berní častěji se vyskytují a po krátkém čase tím všeobecná poplatní neschopnost oné provincie by musila nastati, která dosud v každém postavení s největší oddaností, věrnou a co nejochotnější se osvědčila a až dotud se snažila, aby všem požadavkům svého nejmilostivějšího a milovaného zeměpána s napjetím všech sil vyhověla.

Dále poukazují stavové k tomu, že Čechy kromě oné slevy 570.000 zl. z r. 1792 byly osvobozeny též od některých menších daní (adminicula), kdežto Morava po zrušení josefinské berní soustavy vrátila se ke staré dani v plném rozsahu. Dle toho tedy Morava od vojenského r. 1793 až včetně do r. 1818, kdykoliv — a to značné — berní přirážky byly vypsány, převyšuje Čechy v poměru staré daně a převyšuje je od r. 1818, kdy rozdělení nejvyšších postulátů počalo v poměru josefinské daně pozemkové, dle předeslaných výpočtů nanejvýš bolestně. Kromě toho instrukcemi k operacím berního provisoria, oznámeným vrchnostem od královských krajských úřadů, vyvinuje se nová, nanejvýš pozoruhodná nevýhoda provincie Moravské proti Čechám. Neboť dle § 51. instrukce pro berní okresní vrchnosti jest vyslovena zásada, že všechny nově přibylé neb nově objevené pozemky, jako staré polní cesty k polím připojené, říční nánosy, pozemkové plochy vzniklé odstraněním budov atd., pak pozemky v Josefinu neudané neb nepojaté, a dle § 53. a 54. všechny změny kulturního druhu vzniklé od dob operací berní úpravy z r. 1789 s nynějším vyšším zužitkováním mají býti pojaty do matriklů s nynějším (tedy vyšším) výnosem; naproti tomu, přešel-li pozemek úplně nebo částečně ve špatnější druh kultury, na př.

pole se stalo pastvinou, nemá se na to bráti zřetel, nýbrž výměra tohoto pozemku má býti pojata s oním výnosem, s jakým jej vykazují operaty josefinské berní regulace. Tento výrok musí stavy nejvýš zarmoutiti, neboť jest nám ze zkušeností ke cti provincie známo, že na Moravě kultura půdy od dob josefinské berní regulace značně pokročila. Nehledě k tomu, že, přijme-li se ono zvýšení kultury bezvýminečně ku zdanění, lepší obdělavatelé shledají daň uvalenou na kapitál zvláště k tomu vynaložený, čímž každá horlivá snaha pro budoucnost se ochromí: stavové zvláště ještě podotýkají, že, poněvadž o zavedení tohoto provisoria také v Čechách dosud nic není známo, musí je nemálo znepokojovati, že tímto způsobem v Čechách vyšší kultura a hospodářský průmysl zůstávají prosty zdanění, a tak i po této stránce Morava jest přetížena.

Stavové prosí J. V., aby toto přetížení Moravy bylo prozkoumáno a stísněné zemi potřebné ulehčení poskytnuto, aby dle skutečných sil svých mohla vyhovovati požadavkům na ni vznášeným.

Pro poddané poplatníky stavové prosí J. V., aby jim prominuty byly ony nedoplatky asi 800.000 zl., ježto by jinak v tomto roce se více než zdvojnásobily.

Vzhledem na contributionale vznášejí ještě tyto prosby:

1. Aby v této době tísně peněžité část daní směla býti uhrazena přírodními dodávkami, a kdyby to pro 2. polovici nastávajícího vojenského roku bylo nemožno, aspoň se vzal zřetel k této prosbě r. 1821.

2. Aby úřady byly co nejdříve poučeny o jednotlivých číselně uvedených položkách postulátů, shrnutých v jedinou hlavní summu, ježto jen takovým způsobem lze dovoditi, jaký díl daní má stihnouti emfiteuty a jaký vrchnosti.

3. Aby co nejdříve se rozhodlo o prosbě stavův, obsažené již v sněmovním prohlášení ze dne 20. října 1818, aby kvantum tak zv. kamerální kvoty dle starého zvyku také pro příště mohlo býti hrazeno z fondu daně nápojové.

Ostatní předměty sněmovního jednání:

1. Na místě vystupujícího olomuckého kanovníka hraběte Jana Nep. Serenyho byl per acclamationem zvolen praelát rajhradský, Augustin Koch, přísedícím zemského výboru, a volba jeho předložena bude k nejvyššímu schválení.

2. Dobročinnému spolku v Brně povoluje se podpora 1500 zl. na rok 1820.

3. Opětovné žádosti Jakuba Schabarta a nově Františka Preisse z Jihlavy o podporu ke studiu na vídeňské akademii výtvarného umění se nevyhovuje. Poněvadž však Josef Axmann, chovanec této akademie, již po 7 let požívá roční podpory 200 zl. z domestikálního fondu a po 2 léta již nepředložil ani vysvědčení o dobrém prospěchu, ani žádných prací, usneseno mu onu podporu odníti a zemskému výboru se ukládá, aby v příštím sezení sněmovním navrhl udělení této podpory nějakému nadanému jinochovi buď z akademie výtvarných umění nebo z ústavu politechnického. V prvém případě by se snad mohla připojiti podmínka, že podporovaný svého času jako hotový umělec chce na Moravě stále pobývati a své vzdělání, umožněné milostí stavů chce zasvětiti prospěchu a povzbuzení svých spoluobčanův a zejména své vlasti.

4. Sněmovní direktor sděluje, že sněmovní usnesení ze dne 29. října 1816 a 22. října 1817 o zřízení a zachování pomníku a sadů na Františkově předložil J. V., oznámil skutečné dokončení celku a zároveň slavnost základního kamene, jež se má konati. J. V. chystajíc se „k blahu národů“ na cestu do Cách, nemůže se této slavnosti účastnit i ustanovilo svým zástupcem korunního prince. Sněmovní direktor opětuje slova, která tento o slavnosti 4. října konané pronesl: „Jsem velmi dojat úkolem svěřeným mi od J. V. císaře, mého pana otce, abych v Jeho jméně byl přítomen slavnosti, jež má tak krásný, tak ušlechtilý cíl. Bude mi příjemnou povinností, oznámiti J. V. dobré smýšlení, jež mi jménem stavův a celé provincie tlumočíte a mohu Vás již napřed ujistiti milostivým jich přijetím.“

„S radostí chápu se nástrojů, jež mi podáváte, abych položil základní kámen k tak památnému pomníku.“

„Zachovám povždy ve svém srdci památku této slavnosti.“

Sněmovní direktor dále oznamuje, že J. V. nejvyšším rozhodnutím z Roviga, 11. července t. r. dal stavům na jevo nejvyšší spokojenost za jejich vlastenecké a obětavé jednání, ježto nejenom značné summy věnovali na tento účel výhradně ex dominicali, nýbrž i že uvolili se pro všechny časy býti strážci a depositéry tohoto pomníku.

K tomuto předmětu dodává sněmovní direktor, že a) na žádost stavů projevenou v dietálním sezení ze dne 22. října 1817 slezští stavové k summě 79.518 zl. povolené od stavů moravských ochotně přidali celý podíl 21.558 zl. $17^{3}/_{4}$ kr., který jim rovněž příslušel jako náhrada za dodávku koní a vozů do Haliče roku 1812, a jenž také k rukám guberniálního rady Sedláčka byl odveden. Proto také jim od císaře bylo vysloveno nejvyšší uznání.

b) Poněvadž trojími hlavními příspěvky, totiž od soukromníků . . . . [1])
od moravských stavů . . . . 104.518 zl. — kr.
od slezských stavů . . . . 21.518 zl. $17^{3}/_{4}$ kr.,
celý náklad dosáhl výše . . . . [2])
o čemž guberniální rada Sedláček vedl účty s chvalnou ochotou a námahou, a poněvadž tento si přeje, aby účty ony podrobeny byly revisi, odevzdává je zemský hejtman stavům ve 2 zapečetěných fascikulích, aby byly od zemského účetního Kramera revidovány.

c) Usnesení stavů, aby tři invalidové pro věčné časy při vchodech a východech Františkova byli ustanoveni, přimělo 2 zámožné soukromníky, že věnovali značné částky za tímto účelem a to:

A) v Opavě bydlící hospodářský inspektor Gabriel Rudczinsky věnoval 3 veřejné obligace ve výši 2250 zl. 5 kr. onomu fondu, z něhož by oni 3 invalidi byli vydržováni. J. V. přiřklo tuto summu fondu domestikálnímu, poněvadž z něho se invalidi vydržují,

B) brněnský velkoobchodník a majitel priv. továrny na kůže Karel Ignác Lettmayer věnoval 5000 zl. vídeňské měny, jež se prozatím mají odevzdati do zemské hlavní pokladny jako depositum, s podmínkou, aby byly uloženy a z úroků aby oněm invalidům zvláštní přídavky byly rozdělovány. O tom podány budou další návrhy.

---

[1]) Zde není summa uvedena. Z výkazů těchto soukromých sbírek, uveřejněných v tehdejších ročnících „Brünner Zeitung“ vysvítá, že dosáhly výše asi 60.000 zl.

[2]) Zase nevyplněno; dle hořejší poznámky by celková summa obnášela asi 186.000 zl.

d) Vzhledem k dalším usnesením stavův o udržování sadů, přijetí invalidův a zahradníka podotýká zemský hejtman, že osoba, jež má býti přijata za zahradníka na Františkově, má býti zejména v botanice vzdělaná, ježto sady ony mají býti zároveň školkou všech domácích stromův a keřů, dále révovou školou nejznámějších druhů révy k používání pomologického odboru hospodářské společnosti. Invalidové nemusili by stále hlídati, nýbrž pouze z rána a večer otvírati a zavírati vchody a ohlašovati zahradníkovi zlořády a poškození sadů, jimž by sami nemohli zabrániti, dále by se jim nechalo na vůli, aby zahradníkovi za náhradu vypomáhali; plat jejich nesmí býti ani příliš skrovný, ale přece takový, aby onou výpomocí nepohrdali a v zahradníku viděli svého představeného, který však by je nesměl k práci nutiti. Tento náhled sdílel s hejtmanem zemským také zemřelý zemský velitel generál hrabě Klenau. Pak přijaty ještě jiné návrhy sněmovního direktora v příčině ivalidův.

V příčině ostatních výdajů na obdělávání sadů, posypávání cest pískem, obnovování zábradlí atd., bylo by žádoucno, aby onomu členu stavů, který bude míti vrchní dozor, na jistá období a již nyní od 1. listopadu 1819, byla vydána záloha, ze které by tyto běžné výlohy pořizoval a z nich čtvrtletně zemskému výboru účty kladl, jako to činí ředitel akademie stavovské v Olomouci nebo stavovský professor oekonomie tamtéž ze svých záloh, a třebas se přesně summa nedá stanoviti, aby se na zahradníka, invalidy a ostatní výdaje zařídila položka 1500 konvenční mince a předložila J. V. ku schválení. Zemský hejtman doufá, že summa ta s příspěvkem Rudzinského, a nadací Lettmayerovou, jejíž úroky budou činiti 83 zl. 28 kr. vídeňské měny, postačí.

e) Ačkoliv obsazování všech služebných míst až po představené úřadů přísluší zemskému výboru, přece domnívá se zemský hejtman, poněvadž již přes rok sady a školky jsou bez dozoru a jest třeba schopného muže, aby zameškané se dohonilo, že by stavové ex diaeta měli místo zahradníka obsaditi, i doporučuje k tomu Petra Kahla, který jest členem pomologického odboru moravsko-slezské hospodářské společnosti a působil od r. 1792 v nejznamenitějších zahradách, jako v Českém Krumlově u knížete Schwarzenberka, v Železně a ve Vídni u knížete Eszterhazyho, ve Vídni u knížete Poniatowského, v Brně v botanické zahradě zemřelého appellačního presidenta hraběte Mitrovského, později u hraběte

Blümegena ve Vyzovicích až do jeho smrti, konečně až dosud v Brně ve školce pana Friedrichsthala, systematicky jediné svého druhu, všude k nejúplnější spokojenosti, a jehož vědomosti v botanice a v anglickém sadařství jsou skutečně notorické.

f) Všechna tato usnesení buďtež odevzdána zemskému výboru k další úvaze. Guberniálnímu radovi Sedláčkovi, který dosud ochotně vedl dozor, budiž tento úkol i na dále svěřen. Při té příležitosti zemský hejtman odevzdal stavům model pomníku, zhotovený ve Vídni od italských umělců z téhož mramoru, jako originál, a představující celek v malém i s nápisy a se zábradlími. Jeden exemplář modelu věnován jest císaři, který jej dal uschovati ve svém kabinetu, druhý odevzdává zemský hejtman stavům k uschování v sále stavovském.

Všechny tyto návrhy byly od stavů přijaty, a zemskému hejtmanovi vzdány díky, že svým důmyslem a neúnavnou činností přispěl k dokončení tohoto důstojného pomníku. V jednotlivostech usneseno:

ad Imum. Stavům slezským vzdány díky za znamenitý příspěvek na pomník.

ad IIum. Účty guberniálního rady Sedláčka odevzdány účetnímu Kramerovi k revisi.

ad IIIum. Vzhledem k zúčtování a upotřebení obou dotací Rudczińského a Lettmayera stavové prosí zemského hejtmana, aby učinil další opatření.

ad IVum. K vedení vrchního dozoru nad Františkovem má zemský hejtman vyzvati některého stavovského člena, nebo dle okolností člena zemského výboru. V příčině platu zahradníkova uváženo, že dozorce stavovské jízdárny má 250 zl., vrátný sám 400 zl. platu, a zahradník, který má obstarávati 11—13 měřic plochy, sady a školky ošetřovati, musí své věci dobře rozuměti a nemůže býti obyčejným, nýbrž výše vzdělaným zahradníkem. I vyměřeno mu nejméně 350 zl. konvenční měny, čili o 150% více ve vídeňské měně, svobodný byt čili náhradou zaň 80 zl. konvenční měny (200 zl. vídeňské měny), 6 sáhů tvrdého a 6 sáhů měkkého dříví. Dále mají tamtéž dle návrhu zemského hejtmana jen takoví invalidové býti přijati za hlídače, kteří mají invalidní gratiale, a to z třídy prostých nebo svobodníků, jim pak vyměřena dvojnásobná výše onoho gratiale, jehož od eráru užívají, a to v měně, ve které stát vyplácí, dále paušále na šaty 40 zl.

konvenční měny, a pokud jsou papírové peníze v oběhu, o 150% více, a kdyby částka ta nestačila, vyšetří se, co by úplné ošacení invalidovo v invalidovně té doby stálo, konečně 4 sáhy tvrdého a 4 měkkého dříví pro každého. Krom toho obdrží každý z nich po 83 zl. vídeňské měny z Lettmayerova kapitálu, které se jim čtvrtletně jako zvláštní dar z milosti budou vypláceti. Vedle dobrého mravného chování neukládá se jim jiná povinnost, nežli aby každý u svého vchodu dvéře v určitý čas otvírali a zavírali, aby zahradníkovi ohlašovali, kdyby sami neb jejich rodiny zpozorovali nějaký nešvar neb poškození, jehož by sami nemohli zameziti; každému z nich jest volno za dne dle libosti oddávati se vedlejšímu zaměstnání anebo hledati si vedlejší výdělek, ale nemělo by se dovoliti, aby byli nepřítomni a spali mimo svůj byt. Zahradník má na jejich přání je v zahradě zaměstnávati lehčími pracemi a vypláceti jim za ně podobnou mzdu, jako jiným dělníkům. Dle usnesení z r. 1816 má se za jinak stejných okolností dáti přednost oněm, kteří se účastnili válečných výprav roku 1813, 1814 a 1815, a jen kdyby těch nebylo, mají se jiní přibrati, musí to však býti rození Moravané, a kdyby jich nebylo, Slezané. Vše další svěřuje se zemskému hejtmanovi, aby skrze zemský výbor zařídil a také generálnímu velitelství oznámil usnesení o invalidech a o jejich přijímání.

Ostatní výdaje na udržování sadů mění se rok co rok a výši této summy určiti ponechává se od případu k případu zemskému výboru, který má si zde sice vésti šetrně, při tom však přiměřeně šlechetnému účelu. Onomu členu, který vezme na sebe vrchní dozor, zemský výbor poukáže zálohy, ze kterých má čtvrtročně skládati účty. Z těchto záloh bude se vypláceti vše, co není fixním vydáním, a účty o tom odevzdávati se budou zemskému výboru.

ad Vtum. Vzhledem k tomu, že již přes rok sady jsou bez dozoru a náležité péče, usneseno, přijati Friedrichsthalova zahradníka Petra Kahla od 1. listopadu 1819 a zemskému výboru, jemuž pro budoucnost ustanovování se ponechává, nařiditi, aby Kahlovi vyhotovil ustanovovací dekret a poukázal mu zmíněný plat i bytné, vzhledem k dříví další opatření bude učiněno.

ad VItum. Ve všech ostatních podrobnostech má se zemský výbor říditi pokyny zemského hejtmana. Model od něho podaný má se jakožto památný doklad vlasteneckého smýšlení k povzbu-

zení všech potomků uschovati ve stavovském sále, a zvoleno k tomu místo uprostřed zasedacího stolu.

Ostatní důležitější předměty:

1. Jmenování Aloisa Hillebranda adjunktem spojené moravské administrace nápojové daně a židovské daně potravní.

2. Vypsání třídní daně, 50% přídavku a osobní daně na rok 1819.

3. Vídeňskému velkoobchodníkovi rytíři Neupaurovi, kouřimskému krajskému hejtmanovi rytíři Josefu Procházkovi a Karlu svob. pánu Geisauovi udělen český inkolát (též v zemích přivtělených).

4. Zvýšení poplatků daně nápojové se povoluje, ale jen do konce vojenského roku 1819.

5. Presidiální list dvorské kanceláře z 23. srpna 1818 vysvětluje smysl rozhodnutí dvorské kanceláře ze dne 17. února 1813 tak, že 6 královských měst moravských, Olomouc, Jihlava, Hradiště, Znojmo, Unčov a Kyjov z volby 2. přísedícího zemského výboru ze stavu měšťanského nesmějí se vylučovati, že však se jim tím nevyhrazuje nikterak prerogativní právo na zmíněné 2. místo v zemském výboru; že oba přísedící nemusí býti zvoleni z města Brna, nýbrž že také ostatní města mohou o toto místo konkurovati a volba z nich může se dle okolností státi.

6. Na základě tohoto rozhodnutí nejvyšší dvorská kancelář potvrdila volbu brněnského magistrátního rady Tkaného za 2. přísedícího v zemském výboře.

7. Potvrzuje se volba hraběte Jana Troyera za přísedícího zemského výboru ze stavu panského.

8. Bratřím svob. pánům z Braidy nepovoluje se udělení titulu hraběcího.

9. Kníže Klement Metternich zakoupil statky Kovalovice a Lutopecny, arcivévoda Ferdinand Este Nezamyslice od hraběte Segura.

10. Předpisy o slevách daně pozemkové z příčiny elementárních nehod.

11. Professoru hospodářství v Olomouci, Josefu Vobraskovi, vyslovuje se nejvyšší spokojenost za horlivost v učitelském úřadě.

12. Zvláštní uznání nejvyššího kancléře hraběte Saurau pro správné odvedení vypsané dominikální kvoty za první 4 měsíce v konvenční měně.

13. Ministerský list z 14. dubna t. r. o zavedení provisoria daně pozemkové pro Moravu a Slezsko.

14. Presidium moravsko-slezského gubernia sděluje, že J. V. při novém provisoriu daně pozemkové nařídilo sestavení zvláštní provinciální komise pod dozorem a kontrolou zemského chefa a pod řízením spojené dvorské kanceláře; jejím vrchním komisařem (praeses) brněnský krajský hejtman rytíř Manner, přísedící: guberniální rada Bayer, administrátor státních statkův a guberniální rada Sedláček a moravský stavovský účetní Kramer.

15. Pro zvláštní zřízení a katastr Slezska v Opavě zřízena zvláštní filiální komise, odvislá od moravské komise provinciální. Jejím správcem jmenován opavský krajský hejtman šlechtic Friedenthal, přísedícím svob. pán Václav Sedlnický a slezský stavovský účetní František Klimbke. — Presidium moravsko-slezského gubernia vyprošuje si v případech potřeby od zemského výboru podporu provinciální komise.

16. Dekret z 30. června 1819, že mají přestati premie za výrobu slivovice.

17. Brněnský kanovník a moravsko-slezský guberniální rada Josef Leopold Scheth povýšen do stavu rytířského s predikátem z Bohuslavě a udělen mu český inkolát.

55.

Protokol o dietálním sezení dne 11. října 1820 za předsednictví Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. Stavové znovu poukazují na těžká břemena berní, kterými Morava jest stížena, jak už učinili v prohlášení roku 1817, 1818, 1819, a prosí, aby J. V. konečně vzalo v úvahu a ocenilo námitky stavů, kteří jsou plně přesvědčeni, znajíce dobře síly této země, že po tolik let stále vedenými upřílišenými požadavky pozemkové daně, jimž mohlo jen s největší obětavostí statkářů býti vyhověno, dovedena bude největší část země k úplné berní neschopnosti.

Letoší berní požadavek i s proměnlivým přídavkem ve výši 3,770.543 zl. 3 kr. jeví sice u porovnání s loňskými, který (po uvedení na kovovou měnu dle kursu à 250%) obnášel 3,869.082 zl. 52 kr., zmenšení o 98.539 zl. 49 kr. Ale přirazí-li se vypsaná domovní daň o 102.806 zl. 40 kr. na rok 1821 a uváží-li se hloub, že předešlým několikaletým namáháním síly poplatníka jsou úplně vyčerpány, konečně, že uvedená domovní daň také za uplynulý rok 1820 musí se splatiti, tedy vyplývá z toho, že celkem letoší požadavek převyšuje loňský ještě o 107.073 zl. 31 kr. Zejména dominiím nedostává se letos žádné úlevy, nýbrž jejich stav jest proti loňskému mnohem nevýhodnější, ježto urbariální důchody, jichž zdanění výhradně dominiím připadá, prozatím z celkové berní summy se vylučují. Jestliže tedy při staré dani per 1,431.831 zl. 58 kr. veškery urbariální důchody zdaněny byly summou 209.602 zl. $26^2/_4$ kr., činí dle proporce letošího berního požadavku 3,770.543 zlatých 3 kr. tato daň na rok 1821 551.960 zl. 52 kr., kterou mají výhradně dominia nésti a tedy jen na půdu zbývá repartovati 3,218.582 zl. 11 kr.

Zmíněná summa 551.960 zl. 52 kr., kterou pouze dominia se zdaňují, a sama sebou již jest velmi značná, jeví se však teprve při provádění a repartování na rozličné urbariální důchody ve své značné výši, což se takto dokáže.

Dle proporce k letošímu bernímu požadavku obnáší berně ze všech urbariálních důchodů celkem 551.960 zl. 52 kr.; tato summa musí, jde-li se do podrobností, býti na 3 stávající klassifikace rozličných urbariálních důchodů rozdělena a repartována, z čehož patrný jest podíl, na každou z těch tříd připadající, a procento, dle něhož toto vypočítání se dálo.

Do I. třídy náležejí dle staré rektifikace stálé poplatky po srážce třetiny, jež obnášejí při 6 moravských krajích i s opavskými enklavami 242.587 zl. 12 kr., a z čehož připadá daň 167.799 zl. 39 kr. a z toho vysvitá berní procento 46 zl. $6^{417}/_{560}$ v kovové měně.

Do II. třídy náležejí nájemné platy po srážce polovice a obnášejí 150.706 zl. 58 kr., daň z toho 104.245 zl. 18 kr. a procento 34 zl. $35^{251}/_{2000}$ kr. v kovové měně.

III. třída má tato nižší oddělení:

1. Desátky tyto činí:

a) jure dominicali bez srážky 85.582 zl. $10^{1}/_{4}$ kr., daň z toho 59.187 zl. 54 kr., procento však 69 zl. $10^{251}/_{1000}$ kr.

b) desátek jure parochiali po odražení surrogátu obnáší 12.099 zl. $48^{3}/_{4}$ kr., daň z toho 8369 zl. 33 kr., a procento 69 zl. $10^{251}/_{1000}$ kr.

2. Roboty, tyto činí:

a) bez srážky 188.996 zl. $11^{3}/_{4}$ kr., daň z toho 130.730 zl. 18 kr., a procento 69 zl. $10^{251}/_{1000}$ kr.

b) po srážce čtvrtiny 91.831 zlatých $1^{3}/_{4}$ kr., daň z toho 63.520 zl. 18 kr. a procento 51 zl. $52^{2753}/_{4000}$ kr. v kovové měně.

Konečně patří do III. třídy rozličné důchody bez rozdílu a bez srážky o 26.164 zl. $4^{2}/_{4}$ kr., daň z toho 18.097 zl. 54 kr. a procento 69 zl. $10^{251}/_{1000}$ kr. a tedy jeví se u III. třídy průměrně procento 64 zl. $18^{197}/_{500}$ kr. a u všech 3 tříd průměrně procento 50 zl. $9^{1133}/_{10\cdot000}$ kr. v kovové měně.

Jak citelným takové zdanění samo o sobě musí býti, kde před 2 lety z nejvyšších míst vyslovena byla zásada zdanění 16%, napadne asi samo sebou.

Jestliže však vrchnosti tyto rozličné urbariální důchody musí skutečně zdaňovati v konvenční minci, naproti tomu však vybírali je dosud ve vídeňské měně, a též příště je tak mají vybírati, vyplýval by z toho následující resultát, totiž svrchu vypočítaná berní procenta z užívání činí brutto v konvenční měně:

v I. třídě 46 zl. $6^{417}/_{500}$ kr.,

v II. třídě 34 zl. $35^{251}/_{2000}$ kr.,

v III. třídě 64 zl. $18^{197}/_{500}$, průměrně tedy 50 zl. $9^{1133}/_{10\cdot000}$ kr.; promění-li se však dle kursu po 250 na vídeňskou měnu, připadá na:

na I. třídu 115 zl. $16^{85}/_{1000}$ kr.

na II. třídu 86 zl. $27^{651}/_{800}$ kr.

na III. třídu 160 zl. $45^{197}/_{200}$, průměrně 125 zl. $22^{979}/_{1250}$ kr. urbariální daně a pozemková neb jiná vrchnost k takovým příjmům oprávněná, by z každých 100 zl. in brutto užívaných při II. třídě sice o 13 zl. $32^{149}/_{800}$ kr. méně, za to při I. třídě o 15 zl. $16^{27}/_{100}$ kr. a při III. třídě o 60 zl. $45^{197}/_{200}$ kr. více platila, průměrně tedy, kdyby v každé třídě, pod každou rubrikou přijímala 100 zl., platila by skutečně o 25 zl. $22^{979}/_{2000}$ kr. více daní, než přijímá.

Poněvadž naprosto nemůže pocházeti z vůle nejspravedlivějšího a nejdobrotivějšího všech panovníků, aby vrchnosti nějaký příjem netoliko v celku jakožto daň, nýbrž nad to ještě ze základního jmění odváděly, domnívají se věrně nejposlušnější stavové, že tímto způsobem zdanění sama sebou jest vyslovena nutnost a spravedlnost, aby vrchnosti v téže minci a valutě, ve které daň platí, také své důchody požadovaly; i prosí co nejdůtklivěji za ochranu politických úřadů, tím spíše, ježto J. V. při všech státních důchodech a také při letoším berním požadavku sytou měrou a zřetelně vyslovilo, že papírová zlatka ve vídeňské měně má se ke kovové minci jako $2^1/_2$ k 1, tedy papírová zlatka nemůže se již, jak to finanční patent z r. 1811 vyslovuje, klásti na roveň minci kovové. A kdyby i jednotliví majitelé pozemků měli zřetel k poměrům rustikálních poddaných, kteří vysokým zdaněním za posledních laciných let uvedeni jsou v tak bídný stav, a neužili této zásady při dávkách urbariálních, přece nemůže nikterak spočívati ve vůli nejspravedlivějšího mocnáře, aby emfiteuti až do r. 1799 — z nichž mnozí před 50 a více lety musili své dávky platiti v kovové měně — se nyní obohacovali na útraty dominia a složením dávky v papírových penězích méně platili, nežli se za tuto dávku musí daně platiti.

Věrně poslušní stavové prosí vzhledem k povinnému příspěvku emfiteutů k vypsané pozemkové dani vůbec za vydání podobného nejvyššího nařízení také na r. 1821, jako se stalo nejvyšším dekretem z 2. srpna 1820 za berní léta 1819 a 1820. Ostatně opakují stavové svou prosbu z let 1819 a 1820 v příčině dalšího hrazení t. zv. kamerální kvoty za minulé období a pro letošek aspoň za nějakou úlevu poplatníkův; i hledí brzkému rozhodnutítím nadějněji vstříc, ježto jim několikráte a posledně z 14. února 1820 opětně nejmilostivěji jest zajištěno.

Konečně vyslovují stavové obavu, že zavedení provisoria na základě josefinské berní regulace vyvolá množství námitek, proseb a reklamací, i dovolují si podotknouti beze vší předpojatosti, že při této soustavě jest třeba velikých oprav, i opakují svou prosbu z 20. října 1819, aby bylo dovoleno osvědčeným osobnostem ze zdejších statkářů, jež jsou dobře obeznámeny s rektifikací i zdaněním i s poměry země, aby při dvorské komisi pro regulaci pozemkové daně ve Vídni dle povinnosti a svědomí své pochybnosti a poznámky přednesly, tím spíše, ježto stavům

ve vyřízení desiderií z r. 1791, 29. dubna, dáno jest nejmilostivější ujištění, že ve všech důležitých záležitostech zemských dílem před rozhodnutím a prohlášením budou slyšáni, dílem také potom ještě smějí podati základní námitky.

Ostatní předměty:

1. Rozhodnutí J. V. z 26. srpna 1819 o tom, jak se mají chovati vojenské i civilní úřady k Jeho císařské Výsosti nejjasnějšímu arcivévodovi Rudolfovi, jakožto arcibiskupovi olomuckému.

2. Vypsání třídní daně s 50% přídavkem a daně osobní na r. 1820.

3. Císařským vlastnoručním listem z 15. listopadu 1819 povoluje se židům dosud zakázaný obchod s obilím.

4. Dekretem dvorské kanceláře z 4. prosince 1819 povoluje se i nadále zvýšení daně nápojové na Moravě potud, až by vybírání její se zavedlo v konvenční minci.

5. Nejvyšší dvorský dekret z 17. listopadu 1819, jímž se určují slevy z daně pozemkové při elementárních škodách emfiteutických usedlostí.

6. Gubernium ohlašuje, že Albert vévoda Sasko-Těšínský zakoupil Dietrichsteinské statky Vel. Němčice a Prštice, a panství Židlochovické.

7. Povýšení místního podplukovníka Františka Šlechty rytíře ze Všehrd, pocházejícího z prastarého českého rytířského rodu Šlechtů ze Všehrd, do stavu svobodných pánů (21. ledna 1820).

8. Posavadní uživatelka panství Lysického Antonie Piati z Drnovic užívání jeho postoupila od 1. ledna 1820 jeho majitelce hraběnce Antonii Dubské z Třebomyslic.

9. Výzva z ministerstva, aby se urychlilo vyšetřování o berních slevách.

10. Snížení jízdních poplatků na poštách.

11. Nejvyšší dekret dvorské komory z 28. února 1820, aby vybírání všech, do státních — stavovských — neb městských pokladen plynoucích dávek nápojových neb přirážek potravních v konvenční měně od 1. května 1820 počínaje dálo se dle tarifů platných od 1. ledna 1799.

12. Zásady provedení daně z budov, jakožto části provisoria daně pozemkové.

13. Povýšení brněnského krajského hejtmana rytíře Mannera za dvorního radu při moravsko-slezském guberniu (kabinetní list J. V. z 7. května 1820); na jeho místo jmenován olomucký krajský hejtman hrabě z Bukůvky.

14. Dvorní rada a moravský zemský podkomoří svobodný pán Hentschl za věrně konané 60leté služby jmenován tajným radou (10. května 1820); podkomorské místo podrží, dvorním radou při guberniu s platem 400 zl. jmenován rytíř Manner. Olomuckým krajským hejtmanem jmenován krajský hejtman přerovský Alois Gläser, přerovským se sídlem v Hranicích brněnský 1. krajský komisař Jan Pilz.

15. Guberniální cirkulář z 28. dubna 1820, že také pokuty z dávek nápojových a potravních přirážek mají se vybírati v konvenční měně.

16. Dekret dvorské kanceláře z 2. srpna 1820 o placení emfiteutských příspěvků k pozemkové dani vypsané roku 1819 a 1820.

17. Nejvyšší rozhodnutí z 30. června 1820, jaké vlastnosti mají se požadovati od osob, jež se ucházejí o místo stavovského sekretáře.

18. Povoluje se, aby majitel Zdislavic svobodný pán Bedřich Zikmund Vockel směl zasedati na lavici pánův.

19. O vystoupení praeláta augustiniánů Benedikta Edra a brněnského purkmistra Jana Czikanna ze zemského výboru.

20. Žádost brněnského magistrátního rady Josefa Etgensa o místo v zemském výboře.

Žádost olomuckého magistrátního rady Antonína Josefa Merlicha o totéž.

Žádost brněnského magistrátního rady Jakuba Schrettra o totéž.

Žádost brněnského magistrátního rady Vincence Vilímka o totéž.

Žádost znojemského magistrátního rady Ignáce Ulricha o totéž.

21. Ústně předneseno od zemského hejtmana:

Návrh na podporu dobročinného brněnského spolku na rok 1821.

Návrh na poskytnutí příspěvku na stavbu silnic.

O znovuobsazení místa moravského stavovského agenta ve Vídni.

* * *

Na prohlášení stavů ze dne 11. října 1820 J. V. v nejvyšším dietálním zodpovídacím reskriptu ze dne 14. června 1821 vyslovuje spokojenost nad ochotou stavů, aby postulované daně v správných lhůtách byly odvedeny. Na prosby jejich a námitky odpovídá se v nejvyšším rozhodnutí ze dne 9. července 1821:

1. Že repartice daní, jež se má sestaviti na základě katastru určeného provisoriem, bude jim neprodleně odevzdána, jakmile příslušné práce budou ukončeny, což pokud možno bude urychleno.

2. Poněvadž okolnosti činí J. V. až dosud nemožným, aby ulehčil břemena svých věrných národů, a poněvadž podíl pozemkové daně pro markrabství Moravské spočívá na měřítku, jehož užito ve všech provinciích, nelze povoliti nějaké úlevy v letoším berním požadavku, bez ohrožení státních účelů neb bez obtížení jiné provincie ve prospěch Moravy.

3. V příčině prozatímného vyloučení urbariálních důchodů z celkové berní summy budiž stavům připomenuto, že jejich příslušným stížnostem nelze jinak vyhověti, než podáním řádných urbariálních fassí, k čemuž J. V. na podanou žádost míní svoliti.

4. V příčině žádaného svolení k přijímání rozličných urbariálních důchodů v konvenční měně budiž stavům naznačeno, že částečné výjimky od všeobecných zákonův, jež platny jsou v právních poměrech, nejsou připustny, a J. V. spíše se naděje, že si přesné zachování těchto zákonův oberou za svou povinnost, a vzhledem k odvádění daní za důchody urbariální lze vyhověti teprve, až fasse budou vyhotoveny.

5. Námitka stavův o placení příspěvkův emfiteutských k vypsané dani pozemkové odstraní a vyřídí se co nejdříve všeobecným poúkazem v příčině rozdělení letoši summy daně pozemkové v menší částky, žádané původně pod rozličnými tituly.

6. Žádané přenesení části daně pozemkové na daň nápojovou jest nepřipustným ve dvojím vztahu, poněvadž nápojová daň není přímé, nýbrž nepřímé zdanění konsumentův, tedy také oněch, kteří nejsou majiteli pozemků, pozemková daň však jest pouze přímým zdaněním výtěžku pozemkového, a

poněvadž by z toho pro druhé provincie, kde rovněž stává daň nápojová a potravní, vyplynulo nerovné a silnější obtížení; proto nelze této prosbě stavů vyhověti.

7. J. V. již nařídilo, že se mají dovoliti reklamace proti výsledkům provisoria daně pozemkové a tím, jakmile bude rozhodnuto o zásadách, jichž se tu má šetřiti, vyhoví se též přání stavův.

Ostatně jest jim volno své poznámky o operátech provisoria daně pozemkové přednésti řádnou cestou, aby se mohly uvážiti a vzíti na ně řádný zřetel.

56.

Protokol dietálního sezení 17. října 1821 za předsednictví Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. O postulátech na r. 1822 stalo se toto usnesení:

Berní požadavek na správní rok (Verwaltungsjahr) 1822 obnáší 3,770.543 zl. 3 kr. kovové mince, v čemž obsažena jest vlastní daň pozemková ve výši 2,827.907 zl. 18 kr. a proměnlivý přídavek 942.635 zl. 45 kr. kovové mince. Stavové nechtějí žalobami a stesky z předešlých dietálních prohlášení z let 1817, 1818, 1819 a 1820 na smutný stav, v jakém se ocitají všichni majitelé pozemků, J. V. znovu obtěžovati a vyslovují pouze obavu, vzbuzenou stálým vysokým ukládáním berní, že rok od roku musí přibývati úplné vyčerpání poplatníků. Stavové nalézají jen v tom útěchu a upokojení, že mohou od dobrotivého mocnáře očekávati zmírnění, jakmile to umožní poměry státní a finanční. Proto také chtějí všechny síly napjati, aby povinnosti berní, které také ještě pro tento rok bez jejich působení skrze provinciální komisi pro provisorium pozemkové daně byly rozvrženy, v obvyklých způsobech a lhůtách byly odvedeny.

Další předměty jednání:

1. Od zemského výboru navrhují se přiměřené remunerace pro architekta Její Král. Výsosti arcivévodkyně Beatrice z Este, Aloisa Pichla, a pro stavovského direktora inženýra Beneše za namáhavé práce při stavbě národního pomníku na Františkově a při ostatních stavbách v obvodu jeho podniknutých. Povoleno Pichlovi 300 zl., Benešovi 100 zl. a zemský hejtman požádán, aby pro tato vydání ex fundo domestico vymohl nejvyšší schválení.

2. Obšírně a zevrubně vyloženo, jak jest žádoucno a nutno, k zachování dobrého pořádku při tak důležitém stavovském archivu a registratuře na to pomýšleti, aby poněkud již zletilému registratorovi byl přidán spolehlivý a obratný pomocník a tím pro případ nutné změny v osobě stavovského registratora bylo docíleno schopného a důstojného nástupce. Zemský výbor chopil se této příležitosti a navrhl stavovského kancelistu Stobausa, aby se mu odměnil za výtečné konání služby, a poněvadž týž pro registraturní službu beztoho má zvláštní zálibu a jí od dlouhých let se s nejlepším úspěchem věnuje, na nově utvořené místo registratora s platem 700 zl. ročně, čímž stavovská služba neobyčejně získá, domestikální fond však ponese jen o 200 zl. více výloh, ježto místo kancelisty, dosud od Stobausa zastávané, s ročním platem 500 zl. se zruší, a jeho práce budou konány od bezplatných praktikantů, z nichž beztoho již 2 jsou ustanoveni a o jichž konkurenci nikdy není nouze.

Stavové vzhledem k tomu, že u všech stavovských kollegií jsou zvláště placení registranti, pouze na Moravě dosud nikoli, přistoupili na tento návrh zemského výboru, a usneseno požádati sněmovního direktora, aby pro toto usnesení vymohl nejvyšší schválení.

3. Mužskému dobročinnému spolku v Brně na návrh zemského hejtmana povolena na rok 1822 opětná podpora 1500 zl.

4. Na místě vystupujících členů zemského výboru stavu rytířského šlechtice Hackhera a Kronenfelsa zvoleni většinou hlasů Filip rytíř Hentschel a Jan rytíř Welzenstein, jich volba předloží se k nejvyššímu schválení.

5. Do sněmu nově uvedeni hrabě František St. Julien, majitel lenního statku Skaličky, a svobodný pán Rudolf Forgatsch.

Ostatně předneseno:

1. Dekrety o udělení moravského inkolátu hraběti Egidovi Karlu Josefu de Trasegnies a d'Itre, českého inkolátu i ostatních zemí přivtělených generálmajoru rytíři Rosseau, hraběti Gallerovi, hraběti Kajetánu Berehemovi, Antonínu Endsmannovi šlechtici z Ronova (zároveň s rytířstvím 21. prosince 1820).

2. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 29. září 1820, dle něhož J. V. nařídilo (císařská resoluce 2. září) vypsání třídní

daně v konvenční měně na rok 1821, ale prominulo 50% přídavek.

3. Obnovení nejvyššího nařízení z roku 1808, jímž zřizuje se kadetní škola v Olomouci.

4. Poučení okresním berním úřadům k rozvržení a vybírání pozemkové a domovní třídní daně.

5. Presidiální list dvorské kanceláře z 30. listopadu 1820 o potvrzení volby brněnského kanovníka Aloisa z Adelsthurna do zemského výboru na místě vystouplého augustiniánského praeláta Benedikta Edra, a brněnského magistrátního rady Jakuba Schröttra na místě odstupujícího purkmistra brněnského Jana Czikanna.

6. Bratří August a Ignác šlechtic Neuvall koupili panství náboženského fondu Klobouky veřejnou dražbou za 204.200 zl.

7. Ministerským výnosem z 27. února 1821 zodpovídají a vysvětlují se pochybnosti a dotazy v příčině provádění provisoria pozemkové daně, dále stížnosti proti provinciální komisi, jež má toto provisorium zaváděti; dále ustanovení o slevách berních a náhradách za elementární škody. Reklamace proti immatrikulované výměře neb proti výtěžku z pozemků budou později vyřízeny.

8. Opětná žádost bratří svob. pánů z Braidy za hodnost hraběcí se odmítá.

9. Těšínský krajský hejtman Schulz von Strassnitzky přeložen do Opavy, na jeho místo guberniální rada Karel Czikann a na jeho guberniální sekretář Ignác Ruber.

10. Ministerské nařízení z 12. května 1821:

Žádoucí přesnost v odvádění berně nepřipouští, aby povšechně byly přiznány dodatečné lhůty; nicméně zmocňuje se provinciální komise, ustanovená k zavedení provisoria daně pozemkové, aby ve zcela zvláštních případech, v přesvědčení, že tím se usnadní sebrání běžné daně, směla cestou řádného jednání a s náležitou obezřelostí přiznati lhůty, jež však nesmějí překračovati dobu tří měsícův.

Vzhledem k žádaným slevám berním budiž k živelním pohromám brán i pro příště takový zřetel, jak jest naznačeno v tištěném cirkuláři z 23. dubna 1819; ostatně bude nejen dobře, užiti výsledků prozatímné katastrální vložky a nynějšího berního

požadavku, nýbrž jest v povaze věci samé, při užívání oněch zásad přidržovati se těchto dat.

Vzhledem však k zásadám, jichž třeba dbáti při berních slevách z příčiny reklamací proti provisoriu, jakož i v případech přetížení třeba vyčkati dalších nejvyšších nařízení.

11. Státní a konferenční ministr a ministr zahraničních záležitostí kníže Klement Metternich jmenován (1. června 1821) „Haus-Hof- und Staatskanzler“.

12. Nejvyšší rozhodnutí z 9. května 1821 o nedoplatcích daně pozemkové včetně do roku 1820.

13. Dekret dvorské kanceláře z 19. července 1821, že působnost zemských úřadů se rozšiřuje potud, že smějí samostatně určovati pense, provise, konduktní kvartály a příspěvky na vychování vdovám a sirotkům po takových úřednících, kteří od téhož úřadu byli jmenováni.

14. Jihlavský a znojemský krajský hejtman dáni na odpočinek. Do Znojma přeložen těšínský krajský hejtman Karel Czikann, k správě jihlavského kraje guberniální presidium ustanovilo přerovského krajského hejtmana Pilze, pokud by císař nejmenoval definitivního hejtmana tamtéž.

* * *

V závěrečném sezení 12. října 1822 uveden do sněmu Jan Ludvík svob. pán Werner, jmenovaný (6. dubna 1822) presidentem moravsko-slezské appellace.

57.

Dietální sezení 15. října 1822 za předsednictví Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského. Protokol dietálního stavovského sezení chybí.[1])

Do sněmu uvedeni hrabě František Troyer, spolumajitel lenního statku Moštěnice, a hrabě Edvard Lamberg, majitel Zdounek.

V postulátech se praví, že J. V. nebylo možno při nejlepší vůli poplatníkům na rok 1823 poskytnouti nějakých úlev, ježto břemena minulosti i přítomnosti jsou příliš veliká a jest nevy-

[1]) Ostatní, co následuje, jest podáno dle protokolu sezení zahajovacího a dle tištěného prohlášení sněmovního.

hnutelně třeba státní příjmy udržovati v rovnováze s vydáními. I žádá se:

1. Summa pozemkové daně 3,770.543 zl. 3 kr. konvenční měny, z čehož připadají . . . . . 2,827.907 zl. 18 kr. na řádnou kvotu, a . . . . 942.635 zl. 45 kr. na přídavek.

2. Řádná kvota a přídavek mají se na výnosy z půdy, na urbariální a desátkové důchody přesně dle týchž poměrů rozvrhnouti, jako se stalo roku minulého.

3. Celá berní kvota bez rozdílu, tedy také onen díl, který mají odváděti poddaní majitelé pozemků, budiž, jako za rok 1822, odvedena v kovové minci.

4. Mimo daň pozemkovou a přídavek jest ještě zaplatiti daň domovní (Gebäudesteuer) a to domovní daň činžovní (Hauszinssteuer) 18% z výnosu domovní činže, ku zdanění za vojenský rok 1823 zvláště vyšetřeného, totiž 13½% řádné a 4½% přídavkové kvoty, pak domovní daň třídní (Gebäude-Klassensteuer) ve dvojnásobné výši stávajících tarifů.

Vzhledem k oněm platům, které od roku 1819 pod rozličnými tituly byly odváděny, poukazuje J. V. na postuláty od zmíněného roku činěné.

Co se týče percepce a lhůt řádné kvoty pozemkové i přídavku, a v příčině berních slev u živelních pohrom zůstane při loňských ustanoveních.

O náhradě za přípřež a ubytování vojenského mužstva bude se zvláště jednati.

Stavové podvolují se těmto požadavkům za obvyklých výhrad, vyslovují však naději, že tato břemena budou zmírněna, jakmile státní a finanční poměry to připustí, neboť smutný stav majitelů půdy, jak v minulých dietálních prohlášeních obšírně jest vylíčen, dosud se nezlepšil, nýbrž spíše zhoršil, neboť všechny potřeby k obdělávání půdy musí za vysoké ceny si pořizovati, naproti tomu plodiny, jediný zdroj jejich příjmů, stále v ceně klesají.

Při vší této povolnosti stavové přece mají zvláštní prosbu, aby všichni oni poplatníci, kteří živelními příhodami, jako vodou, bouřemi a ohněm škody trpí, dle míry utrpěné škody a dle zásad z nejvyšších míst vyslovených byli podporováni slevami a odepisováním daní. Jiná nehoda může však statkáře stihnouti, když očekávaná úroda buď dlouhou zimou, nebo suchem, jako se

letos stalo, neb vichrem i jinými pohromami buď zcela bud z části se zničí, tak že, jak tomu letos na mnohých místech bude, nebudou moci ani v prvních měsících roku hraditi vlastní potřebu chleba. Pro tyto vyprošuje se od J. V. podobná milost odepisování a slev a žádá se, aby vydána byla v té příčině k zemským úřadům potřebná nařízení.

V zodpovídacím reskriptě ze dne 16. prosince 1822 J. V. projevilo uznání nad ochotou a osvědčenou věrností stavů. Avšak prosbě jejich, aby slevy a odpisy poskytovány byly také následkem vyzimování a přílišného sucha, vichorů atd., nelze vyhověti a zůstává v té příčině při dosavadních direktivách.

Ostatně předneseno:

1. Nejvyšší rozhodnutí z 28. srpna 1821 o dani třídní a osobní na rok 1822.

2. Cirkulář, jímž se objasňuje tendence spolku karbonářův a vyměřují pokuty, kdo by k nim přistoupil, nebo je skrýval.

3. Inkolát udělen zemskému podkomořímu v Čechách svob. pánu Josefu Kučerovi, appellačnímu presidentu českému Wernerovi.

4. Všem krajským úřadům uvádí se na pamět, že v instrukci z 3. listopadu 1820 pro berní okresní úřady vydané k rozvržení — vybírání — a odvádění pozemkové a domovní daně třídní povoluje se 2procentní vybírací poplatek z vybrané a do příslušných pokladen odvedené berní summy, a to nejen při zmíněných daních, nýbrž i při dani urbariální a desátkové. Avšak dvorským dekretem z 14. srpna 1821 naznačeno jest provinciální komisi pro daň pozemkovou, že doslovné znění § 32 a 33 oné instrukce výslovně stanoví, že okresním berním úřadům jen z vybrané pozemkové a domovní daně přísluší 2 procenta, nikoliv také z daně urbariální. Dále nejvyšším dekretem dvorské kanceláře z 27. srpna 1821 toto omezovací ustanovení ještě dále v tom smyslu jest vyloženo, že pro vybírání urbariální a desátkové daně nemá se žádné procento povoliti.

5. Hrabě Segur koupil 31. října 1821 od hraběte Karla Berchtolda panství Pulické a spojené s ním léno arcibiskupství olomuckého Deštné a Zopanovice.

6. Císařské rozhodnutí o berních slevách z domovní daně, následkem živelních pohrom, jež stihnou budovu.

7. Arcivévoda Karel zdědil po Albertovi vévodovi Sasko-Těšínském panství Židlochovické.

8. Intimace guberniálního presidenta z 24. ledna 1822, že moravsko-slezský appellační president svob. pán Hess jmenován jest presidentem appellačního soudu v Čechách.

9. Dvorský dekret z 15. února 1822, že stavovští úředníci ve všech vztazích, totiž v platech, pensích, dietách atd. postaveni jsou naroveň zeměpanským úředníkům. Týká se jich tedy též normále z roku 1804 o přesazování a stěhování.

10. Appellačnímu presidentovi moravskému Janu Ludvíkovi svob. pánu Wernerovi udělena (6. srpna 1822) hodnost nejvyššího komoří zemského, uprázdněná jmenováním svob. pána Hessa do Čech.

11. Nejvyšší dekret dvorské kanceláře z 18. června 1822, že slevy poskytnuté do konce vojenského roku 1820 v případech nedoplatků daně pozemkové nevztahují se na případy, kdyby někdo třetí daň za poplatníka, na př. pozemková vrchnost za jednoho nebo několik svých poddaných, do veřejných pokladen skutečně zapravil; v tom případě nemůže býti slevy na procentech.

12. Nejvyšší rozhodnutí z 5. července 1822, že příspěvky z pozůstalosti pro fond škol normálních dlužno od 1. listopadu 1822 vybírati v konvenční měně.

13. Potvrzení volby zemského rady rytíře Hentschla za přísedícího zemského výboru na místě appellačního rady rytíře Hackhera.

14. Hrabě Alois Mitrovský oznamuje, že odevzdáním závěrečných akt národní bance (31. srpna) přestává činnost výměnné a umořovací deputace.

15. Připomenutí, že 2. červnem 1823 vyprší sexennium guberniálního rady svob. pána Ludvíka Königsbrunna v zemském výboře, že tedy při příštím sněmě jest třeba nové volby, zároveň se mu však uděluje dispense k přijetí nové volby.

O toto místo žádají:

Josef svob. pán z Astfelda a Vydří,

Karel Daudlebský svob. pán Sterneck,

Karel Zikmund hrabě z Bukůvky, moravsko-slezský guberniální rada,

Rüdiger svob. pán Stillfried,

Ludvík svob. pán Königsbrunn.

Následkem jmenování brněnského magistrát. rady Schröttra radou při moravsko-slezském královském appellačním a kriminálním vrchním soudě uprázdněno místo v zemském výboru z městského stavu.

O ně žádají:

Antonín Marschner, brněnský magistrátní rada,
Josef Antonín Nerlich, olomucký magistrátní rada,
Jan Pfefferkorn, brněnský magistrátní rada,
Karel Korber, brněnský magistrátní rada,
Matiáš Wiedermann, olomucký magistrátní rada,
Josef Etgens, brněnský magistrátní rada.

16. Nejvyšším rozhodnutím z 17. června 1822, aby nadační místa Teufenbachova, uprázdněná v inženýrské akademii, nebyla již obsazována, nýbrž přenesena na Tereziánskou rytířskou akademii.

17. Návrh zemského hejtmana na podporu 1500 zl. mužskému dobročinnému spolku brněnskému.

58.

Závěrečné sezení dne 13. října 1823.

V sezení tomto nově přijati za členy sněmu Florian Lang, probošt z Hory Sv. Hipolyta (na lavici duchovní) a hrabě Antonín Mitrovský, na lavici panské.

Onomu dle privilegia duchovního stavu ihned bylo místo vykázáno, tento teprve musil z komisionální komnaty od 2 členů panského stavu do sněmovny býti uveden.

* * *

Při zahajovacím sezení 15. října 1823 nově přijati za členy sněmu:

Ferdinand Seka, prelát novoříšský, a Antonín rytíř Tersch. — Potom 1. principální komisař, nejvyšší komoří zemský Ludvík svob. pán Werner v delší řeči takto odůvodnil nutnost postulátů:

„J. V. velebí věrnost Moravanů, osvědčenou po 3 století, od té doby, co Morava jest součástkou velikého Habsburského soustátí. Když Torstenson, Friedrich a Napoleon nepřátelskými

vojsky zemi zaplavili, ani moc zbraně, ani lesť a pokušení nebyly s to, aby otřásly statečností a věrnou příchylností Moravanů. J. V. od srdce rád by ulevil břemenům, ale železný zákon nevyhnutelné nutnosti nedovoluje tomu. Stavové nechť sdílejí toto přesvědčení, jež čelí ku prospěchu státu, a trpělivě snášejíce menší zlo nechť odvrátí zlo větší.

Vyžadujeť toho mimořádné postavení, v jakém říše dosud nikdy ještě nebyla.

Všechny dřívější války 18. století měly za předmět nějaké sporné území. Každé mocnosti bylo možno, částečným neb úplným obětováním sporného jablka vyhnouti se boji aneb jej ukončiti a za spolehlivého výpočtu jeho trvání mír obnoviti.

Nestalo-li se to často následkem převážných politických pohnutek, tedy to byla věc dobrovolného výpočtu, nikoli však positivní nemožnosti. Tak urovnaly se spory o španělské dědictví v Rastattě, slezské v Hubertsburce a bavorské v Těšíně na věčné časy, pokoj zemí a mezi zápasícími vládami trvalé přátelství byly obnoveny.

Základní zásady existence každé jednotlivé vlády, jakož občanský pořádek uvnitř států nebyly ohroženy a nalézaly spíše v solidárním zájmu všech novou záruku.

Tak také za všech těchto válek politická existence národů byla méně ohrožena a napadena. Pokud zbraň nepřítelova sahala, spokojil se, nedbaje vládní formy, osvojením takových statků, které šťastnými příhodami a požehnáním míru zase mohly býti nahrazeny. Mimo jeviště válek, nehledě k účinkům zvýšených dávek, následky války byly málo pociťovány.

Běželo tu jak u mocnáře tak i u národů jen o více nebo méně, nikoli však o celou politickou existenci, o bytí či nebytí, tomu však bohužel! bylo tak při všech válkách, které náš nejmilostivější mocnář vždy proti své vůli musil vésti. Začátek, pokračování a konec nebyly věcí svobodné volby, nýbrž pokaždé vynuceny zákonem nutné obrany. Bojovalo se netoliko o odstoupení jedné neb druhé provincie, o statky, které časem a okolnostmi mohly se nahraditi, nýbrž o všechno, co mocnáři a národům bylo nejdražší a nejsvětější, o další trvání oltářův a trůnův, o náboženství, národní blahobyt, civilisaci, vlastnictví a štěstí každého jednotlivce. Šlo nejen o panovníka, nýbrž i o národ, nejen o paláce, nýbrž i o chaloupky a zkázonosné účinky vzta-

hovaly se netoliko na obyvatele v obvodu bojiště, nýbrž na všechny, i v nejvzdálenějších končinách.

Ježto se světu s řečnišť v tak četných diplomatických aktech a ještě více činy ohlašovalo, že státní převrat ve Francii zahájený musí projíti celou zeměkouli, bylo na biledni, jak mylným jest míněni, že tento první výbuch války by se mohl zameziti.

Je-li někde tolik zlověstnosti, hřmotu a neklidu, že to ruší sousedy v jejich způsobu života a klidu, a ohrožuje jejich celou existenci, pak sebezachování a nutná obrana káží čeliti takovému zlořádu.

Jest však známo, že až příliš umírněné kroky, jež učiněny byly k dosažení tohoto účelu, byly pokládány za dostatečnou urážku, za důvod k nepřátelství, za podnět, aby národové byli uvedeni v tajné spolky a ve vzpouru proti svým řádným panovníkům.

Tomuto osudnému stavu náš nejmilostivější císař následkem geografického styku svých států nejméně se mohl vyhnouti a aby svým milovaným poddaným zachránil nejdražší, nenahraditelné statky a zachovat základy všeho štěstí pro tento i onen svět, viděl se vázána povinností i ctí, aby onen veliký boj podstoupil, po nejdelší čas ponechán sílícímu vědomí své dobré věci a vlastní síly, z venčí buď vůbec ne, neb jen slabě podporován.

Když tento boj za konvulsivních forem republiky žádným způsobem nebylo lze trvale skončiti, bylo to tím méně možno, když šťastný vojevůdce na trůně, sjednotil veškeru moc revoluce ve své ruce, a s vždy rostoucí přemocí, porušuje všeliké právo mezinárodní, za trvalého válečného štěstí si obral denním úkolem, dle libovůle trůny stavěti a bořiti, nad národy a provinciemi dle rozmaru rozhodovati, a zneužívati obyvatel všech zemí za nástroje k potlačování jich sousedův a k ukrocení neobmezené touhy po zveličení.

Jest světoznámo, co J. V., k odvrácení tolika neštěstí a potupy od svých milých národův a k dosažení trvalého míru, mimořádných obětí v mírech lunevillském, prešpurském a vídeňském přineslo, jaké osobní svizele a jaké bolestné city statečně snášel jako vladař i otec rodiny s nejšlechetnějším sebezapřením!

Nezáleželo tedy na Jeho vůli a nejúčinnějším spolupůsobení, jestliže cíle Jeho neúnavné snahy nebylo dosaženo. Spíše každá

povolnost působila nové osobování a každý mír obsahoval nemožnost splnění a úmyslně vtroušené símě k novému sporu.

J. V. nacházelo se za válečné vřavy i za zdánlivého pokoje ve stálé tísni, buď odrážeti skutečné útoky neb odvraceti hrozící vojskem k boji pohotovým.

Tento stav, za něhož vždy více pomocné zdroje byly vyčerpávány, trval tak dlouho, až konečně i ostatní národové a mocnosti vlastní smutnou zkušeností se přesvědčili, že nepřítel Rakouska nemůže býti jich přítelem, že jeho politika, tak dlouho a vytrvale hájená a tak často zneuznaná, jest jedině pravou k záchraně, a že přišla doba, spojením všech mocností zachrániti evropskou soustavu státní ode jha přemoci anebo vydati se její libovůli na milost a nemilost.

Jako vždy, tak i zde požehnáním shora, čistotou úmyslu a upotřebením vydatných účelných prostředků, zvláště však tím, že náš nejmilostivější císař moudře volil rozhodné okamžiky k povolnosti, prostředkování a k vypovědění nepřátelství, spravedlivá věc z boje vyšla vítězně.

Známy jsou výsledky, jež přinesly slavné dny u Lipska a Waterloo a k dokonalému vítězství nad zkázonosnou revolucí učiněn byl nejhlavnější, ale ještě nikoliv poslední krok. Kmeny byly poraženy, ale kořeny tkvěly ještě pod zemí.

Zatím jevily se dobročinné následky těchto šťastných událostí a požehnání míru ve světle vždy jasnějším.

Mocnářství kdysi svými državami rozptýlené navrácením tak četných starých a nabytím nových provincií bylo zaokrouhleno v souvislý celek a již tím zvýšilo svou neodvislost, bezpečnost a tím i blahobyt svých národů. Jeho obchod a doprava jde od Dněstru až po břehy Adriatického moře na domácí vojenské silnici, přístavy Terstský, Benátský a Řecký otvírají opět našim domácím plodinám hojný odbyt do všech dílů světa. Pokroky, které činí umořování peněz papírových a zúročitelného státního dluhu, pravidelně se veřejně ohlašují, kolísání kursu přestalo působiti na úlevu a zvelebení dopravy.

Dříve než nejodvážnější naděje mohla očekávati své splnění, až do tohoto okamžiku vojsko i veškero dvorské a státní služebnictvo bylo vypláceno v kovové měně a oběh její stal se všeobecným.

Národní úvěr v cizině jest znovu upevněn a naše státní papíry jsou právě tak vysoko na frankfurtském, jako na vídeňském trhu.

Ještě více než nade vším dosud pověděným musí národní cit každého rakouského státního občana, povznášející se nad egoismus, býti oživen ušlechtilou pýchou, uváží-li, že jeho mocnář i jeho vlast po tolika šťastně přestálých utrpeních a pokořeních zabírá v evropské státní soustavě tak vážné postavení a má takový vliv na štěstí a klid kontinentu, ano celého civilisovaného světa, jakého mocnářství dosud nikdy nemělo, že konečně tato veliká působnost není založena na vratkých oporách převahy a bázně, nýbrž trvale a pevně se zakládá na upřímném přátelství všech mocností a na jejich důvěře v osobní karakter našeho nejmilostivějšího císaře, o poctivost a otevřenost jeho politiky.

Dobročinné účinky všeho toho na rozkvět obchodu a dopravy, na rozšíření umělecké píle, na otevření nových zdrojů výživy, zlepšení zemské kultury, vznik nových budov v městech i vesnicích, obecně užitečné podniky, bezpečnost majetku, především však na návrat klidné mysli v srdci každého jednotlivce, toť jsou příliš patrná dobrodiní, než aby neměla býti vděčně uznána.

Kdokoli nepředpojatým okem měří propast, ze které naše vlast na nynější výši se povznesla, přizná, že ještě před 10 lety tak příznivého obratu věcí ani nejhoroucnější patriotismus se nenadál, ani nejživější obrazotvornost nemohla očekávati.

Jestliže tedy přehled těchto velikých dobrodiní a srovnání nynějšího stavu s oním ve dvou desítiletích před mírem zahřívá každé cítící srdce a budí vzpomínky na minulost, kterouž šťastnější přítomnost počíná již shlazovati, tedy se věrně poslušní stavové rádi uskrovní, nevyplní-li se naše přání všechna najednou a nedošlo-li vedle tolika dobrodiní míru ještě k mnohým jiným, zejména však ku zmenšení posavadních dávek.

Jako ve fysickém, tak i v morálním světě vývoj dobrého jde jen ponenáhlu a nikoli skoky. Nemocný cítí při uzdravování větší zemdlenost než v zimničném rozpalu; a kde bouře zpustošila rostliny, nezelenají se a nenesou ovoce v okamžiku, kdy se utiší, nýbrž teprve po dlouhém, namáhavém obdělávání a osévání polí. Tak také hloubka a zloba ran, zasazených bezpříkladnou zhoubnou válkou, nemůže obyčejnými, nýbrž jen mimo-

řádnými prostředky, nikoli rychlými, nýbrž jen zdlouhavými kroky býti vyléčena, a co 20 let rozbořilo, nemůže v 10 zase býti vystavěno.

K tomu přistupuje důležité pozorování, že ačkoliv tak dlouho a s velikými obětmi potíraná revoluce svou převážnou sílu ztratila, přece na evropské pevnině není ještě tou měrou zkrocena, aby všechny prostředky k jejímu potírání pokojně mohly býti odloženy, a pouze udržování imposantního vojska umožnilo našemu nejmilostivějšímu císaři, uhasiti nově vypuklý revoluční plamen na obou koncích italského poloostrova, udusiti v zárodku doutnající pod popelem a zameziti její nevypočítatelné další řízení a zmaření všeho, co od 20 let tak pracně jest vybojováno.

Tak tedy nepopíratelně přispívá moc velkých vojsk ve všech státech k potlačení zbývající revoluční kvasící látky, tak že na jižním konci našeho zemědílu úplné a poslední vítězství dobré věci bylo vybojováno a naše i našich potomkův osvobození od nejkrvavější metly lidského pokolení může navždy býti zabezpečeno.

Po tom všem, co již velkého a dobrého se stalo, moudrost a osvědčené otcovské smýšlení J. V. má nejspravedlivější nárok na neobmezenou důvěru veškerých poddaných, že opatření učiněné zřízením a prováděním přijaté finanční soustavy i všech ostatních zásad vládních ku zvelebení vnitřního blahobytu a pokoje a k zabezpečení mocnářství v jeho vnějších poměrech, jsou k našemu společnému blahu nejúčelnější a státní vydání k tomu potřebná nevyhnutelným prostředkem k dosažení těchto dobročinných úmyslův.

Z toho tedy nechť nabudou stavové přesvědčení o nutnosti požadavku na r. 1824 a J. V. se těší naději, že s obvyklou obětavostí budou povoleny.

* * *

Protokol dietálního sezení 17. října 1823 za předsednictví nejvyššího zemského sudího Josefa hraběte z Bubna a z Litic, na místě onemocnělého zemského hejtmana a sněmovního direktora Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. Postuláta berní na r. 1824 jsou: 3,770.543 zl. 3 kr. kov. m.,
a to řádná kvota . . . . 2,827.907 zl. 18 kr.
a přídavek . . . . 942.635 zl. 45 kr.

Stavové povolují tuto berni v důvěře, že jakmile státní a finanční poměry to připustí, nastane úleva.

B. Ostatní předměty:

1. K podpoře dobročinného mužského spolku brněnského na r. 1824 opět se povoluje 1500 zl. z domestikálního fondu.

2. Na požadavek nejvyšších úřadův o dodatečné příspěvky na stavbu silnic za uplynulá léta 1822 a 1823 dohromady ve výši 20.000 zl. konvenční měny stavové prosí, aby pro neutěšený stav fondu daně nápojové, z něhož tyto příspěvky dosud se braly, od této dodatečné summy za r. 1822 a 1823 se upustilo. Jakmile by tento fond se opět zotavil, stavové jsou ochotni opět obvykle přispívati na stavbu silnic, pouze prosí, aby takových příspěvků bylo vždy užíváno k stavbě nových silnic, nikoli k opravám starých.

3. Na žádost obcí Strážnice, Ostroha, Veselí, Znorova a Kvasic, aby směly z vlastního ovoce vyráběnou slivovici doma i v cizině prodávati, podanou skrze královské gubernium, usneseno, poněvadž na Moravě právo páliti kořalku jest od pradávna dle zřízení pouze vrchnostenské regále, tedy výhradné privilegium dominií, s nímž ve spojení jest také právo prodeje, podati žádost k nejvyšším úřadům, aby vrchnosti ve svých starodávných právech a výhradných privilegiích byly chráněny a k jejich škodě aby žádná podobná výhoda nebyla poskytována, tedy aby ani oněm 5 prosícím obcím se nepovolovalo slivovici prodávati, tím méně pak aby toto právo bylo přiznáno všem obcím na Moravě.

Předneseno:

1. Nejvyšší rozhodnutí z 17. března 1822 (dekret dvorské kanceláře 16. září 1822), že nemá nikdo, komu je přes 40 let, býti přijímán do zeměpanské služby.

2. Nejvyšší rozkaz, že ve veřejných listinách, vyhláškách atd. nemá se užívati obvyklých dosud pojmenování: Erbkaiser, Erbstaaten, Erbkönigreich, Erblande, erbländisch, na místě toho zavésti názvy: Kaiser von Österreich, österreichischer Kaiserstaat.

3. Inkolát udělen rytmistrovi hraběti Ludvikovi de Ambly, knížeti Karlu Alexandrovi Thurn-Taxisovi, majorovi Bedřichovi svob. pánu Schellovi.

4. Potvrzení volby rytíře Jana Welzensteina na místě vystouplého guberniálního rady Kronenfelsa do zemského výboru.

5. Na místě hraběte Ignáce Chorinského jmenován hrabě Michael Nadasdy presidentem dvorské komory.

6. Celá rodina knížete Alfreda Windischgrätze i jeho bratra Werianda hraběte Windischgrätze povýšena do stavu knížecího (18. května 1822, kabinetní list).

7. Hrabě Karel Zichy a rytíř Petr Mertens jmenováni vicepresidenty dvorské komory.

8. Potvrzena volba Ludvíka svob. pána Königsbrunna na dalších 6 let do zemského výboru, podobně z městského stavu potvrzen brněnský magistrátní rada Vincenc Vilímek na místě nynějšího appellačního rady Jakuba Schröttra.

9. Obnovení titulu „Staats-Minister" (udělen hraběti Chorinskému a dosavadnímu presidiálnímu vyslanci na spolkovém sněmě hraběti Buolovi-Schauensteinovi).

10. Dekret dvorské kanceláře z 7. března 1823, jímž sládci a nájemci pivovarů na Moravě se svou nemístnou (unstatthaft) žádostí, aby zdejší židé byli vyloučeni z nájmu kořalen, se odmítají.

11. Nejvyšší rozhodnutí z 18. března 1823, že dominikální i rustikální pozemkový majetek má býti na roveň kladen v příčině berních slev pro živelní pohromy.

59.

Zahajovací sezení 18. října 1824 za předsednictví nejvyššího zemského komořího Ludvíka svob. pána Wernera na místě onemocnělého zemského hejtmana Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. Nově uvedeni do sněmu: Cyrill Napp, nově zvolený a od J. V. potvrzený prelát augustiniánů na St. Brně, a svob. pán Schell, majitel Tišnova.

2. O postulátech jednáno 20. října za téhož předsednictví.

Daň požadovaná v téže výši, jako roku minulého, se povoluje v té naději, že nemůže býti daleka doba úlevy, a s odvoláním na všechno, co v minulých dietálních prohlášeních z let 1818, 1819 a 1820 o smutném stavu země bylo řečeno. Při tom stavové poznamenávají, že nelze spoléhati na příjem této summy, neboť nevystihlost nynějších i dřívějších požadavků již tím se dokazuje, že přese všechnu nejlepší vůli a všechno namahání,

přes mnohonásobná exekutivní opatření nedoplatky berní čas od času se již tak zvětšily, že výše jejich nyní kolísá mezi 1 a $1\frac{1}{2}$ milionem, ano v posledních měsících, horších pro poddané, ještě stoupla a dlužno se vším právem obávati, že při témže berním požadavku na r. 1825 nedoplatky vzrostou; v tom však záleží nepopíratelný důkaz, že tento požadavek není ve shodě s pravými vnitřními silami této provincie, nýbrž úplně v nepoměru. I dávají stavové J. V. na uváženou, nebylo-li by přiměřeno spravedlnosti a také zájmům finančním, snížit berní postulát na onu summu, jež by dle stávajících poměrů peněz i cen skutečně se dala sehnati, poněvadž by v opačném případě věrně poslušným stavům nebylo lhostejno, že by při nejlepší vůli a snaze nebyli s to, aby nejvyššímu požadavku onou měrou vyhověli, jak si toho přejí a jak jest jejich neporušitelným vodítkem, aby si pro budoucnost zasloužili spokojenost J. V., tak blahosklonně jim vyslovenou. Mluví proto také ten důvod, že poddaný si zvykne vymykati se i z platů, které by mohl sehnati, a ztratí všechnu dobrou vůli k snášení státních břemen, že vůbec odpírání stane se jeho vůdčí ideou, vidí-li, že se při nevystihlém vždy podaří a státní moci scházejí prostředky, aby svůj postulát násilně provedla. Toto zhoršení v duchu lidu musí nutně míti za účinek, že také ve sbírání možných dávek povstanou pletichy, záludy a nesnáze, které k největší škodě státních financí mají za následek nevyhnutelné nové mezery.

Kdyby však přese všechny tyto obavy nebylo zmírnění břemen možné, stavové, poněvadž příčina vždy rostoucích berních nedoplatků jak u poddaných, již od dřívějších let vysílených, tak také u vrchností, zdá se hlavně spočívati v nepoměrných cenách obilních a v neobyčejně velkém nedostatku odbytu, prosí, aby ne-li pro tento rok, aspoň pro příští léta část postulované berní kvoty, která původně a po několik let záležela v přírodních dodávkách pro vojsko, potom však k celkovému bernímu postulátu byla v kovové měně přiražena, zase z tohoto byla excidována, aby bylo dovoleno odváděti ji přírodními praestacemi a odepisovati z kvanta peněžního.

Tím by se

a) odbyt nesmírných zásob obilních značně usnadnil,

b) ceny přírodních výrobků by se v tom poměru zvýšily,

c) poplatnost dominií i poddaných by vzrostla;

d) státu pak by po finanční stránce tím méně vznikla škoda, poněvadž jest lhostejno, zdali zachování vojenského etatu jest penězi doloženo, či přírodními dodávkami uhrazeno; konečně

e) poplatníkům vzniká neobyčejný rozdíl a velmi citelné břímě, musí-li měřici žita, jež in natura až do r. 1816 mohla býti dodávána a ve zmíněném roce rozpočtena na 15 zl. 20 kr. vídeňské měny, dáti za nepatrnou cenu 4 zl. vídeňské měny, tedy musí prodati 3 až 4 měřice, aby sehnal reluiční kvantum jediné, dříve in natura dodávané.

Ostatní předměty jednání:

1. Udělena podpora 1500 zl. dobročinnému mužskému spolku brněnskému.

2. Ježto vypršelo (1. března 1825) sexennium hraběte Jana Bedřicha Troyera, jako přísedícího zemského výboru, třeba přikročiti k volbě. O místo se ucházejí:

a) Josef svob. pán z Astfelda a Vydří.

b) Jan Bedřich hrabě Troyer, jemuž dána k tomu dispense,

c) hrabě Karel Zikmund z Bukůvky. — Zvolen opětně hrabě Troyer.

3. Také ve stavu měšťanském uprázdní se místo v zemském výboře, tím, že také 1. března 1825 vyprší sexennium Jana Tkaného. — Ucházejí se:

a) František Mayer, hradišťský magistrátní rada.

b) Karel Korber,
c) Jan Pfefferkorn, } brněnští magistrátní radové.
d) Jan Beischläger,

e) Jan Tkaný, brněnský magistrátní rada, jemuž k té volbě též dána dispense. Zvolen Jan Pfefferkorn.

Ostatně předneseno:

1. Dekret dvorské kanceláře z 9. listopadu 1823, že nebude ani vrácena ani odpočítána daň, která r. 1820 z budov dle dřívějšího zdaňovacího systemu byla zapravena, bez ohledu na budovní daň třídní, pro tento rok dodatečně vypsanou.

2. Hrabě Ed. Collalto povýšen do stavu knížecího.

3. Uprázdněná místa z nadace Teufenbachovy v c. k. inženýrské akademii nemají se již obsazovati, nýbrž přenésti na c. k. Tereziánskou rytířskou akademii.

4. „Moravsko-slezská provinciální komise k úpravě daně pozemkové,“ provisorně ustanovená k vrchnímu řízení operací pro stabilní katastr pozemkové daně, oznamuje, že 15. května 1824 začala svou úřední činnost.

5. Inkolát udělen svob. pánu Augustinovi Scharfensteinu-Pfeilovi, brněnskému kanovníkovi Antonínu Hofmanovi, hraběnce Reichenbachové z Lesonic, rytíři Vincenci Strohlendorfovi.

6. Hraběnka Terezie Trautmannsdorfova koupila (15. února 1824) panství Staré Hobzí s příslušnými statky (Hobzí Nové, Mutná a Chvalkovice).

7. Dekret dvorské kanceláře z 22. dubna 1824, že kollegiím zastupujícím stavy v rozličných provinciích v příčině pensionování neb propuštění stavovských úředníkův a služebníků, povolování remunerací, pensí, provisí atd. se přisuzují táž práva, jako zemským úřadům.

8. Hrabě František Dietrichstein prodal Bzenec hraběnce Reichenbachové z Hessen-Kassela.

9. Nejvyšším rozhodnutím 15. května 1824 provinciální komise pro úpravu daně pozemkové definitivně potvrzena a presidentem jmenován zemský guverner.

10. Hraběnka Františka Fünfkirchenová darovací smlouvou s hraběnkou Kobenzlovou nastoupila vlastnictví panství Napajedelského.

11. Kláštery milosrdných bratří a alžbětinek osvobozují se od ekvivalentu dědické daně.

12. Nejvyšším rozhodnutím 16. září 1824 schválena volba Cyrilla Nappa za opata augustinianského kláštera sv. Tomáše na St. Brně.

* *
*

Na dietální prohlášení stavů v příčině berních postulátů císař v zodpovídacím reskriptu ze dne 7. června 1825 především vyslovuje spokojenost nad povolením všech požadovaných berní. Vzhledem k jejich žádosti o zmírnění postulátní summy upozorňuje na ona opatření, která učiněna jsou dle možnosti k ulehčení břemene berního zvláštním rozhodnutím ze dne 7. června 1824 o zrušení vedlejších dávek, spočívajících na pozemkovém majetku, ze dne 6. ledna 1825, o zpětném působení

slev daně pozemkové, povolených cestou reklamační, na dobu, od které bylo zevedeno provisorium daně pozemkové, a ze dne 19. února 1825, o dodatečné náhradě z příčiny omylů při faktické opravě provisorně sdělaných operátů, týkajících se výnosů pozemkových, a z téhož dne, o ponenáhlém provádění stabilního katastru.

Ostatně císař ubezpečil stavy, že se jim dostane potřebných peněz k placení úroků z aerariálních památek.

60.

Protokol dietálního sezení 19. října 1825 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. Usneseno v příčině postulátů vzdáti J. V. nejoddanější dík za poskytnutou slevu $71^3/_4\%$ na přídavkové berní kvotě pro zemi Moravskou, a prosí za podobnou milost také pro příští doby.

Co se týče vysloveného přání J. V., aby stavové s veškerou horlivostí spolupůsobili k spravedlivému vyrovnání zemepanského zdanění mezi vrchnostenským a poddanským majetkem, pak aby se usnesli o poměrném příspěvku k stavbě silnic z fondu pro daň nápojovou, o tom podává se obšírná námitka v sněmovním prohlášení.

Další předměty jednání:

1. Poněvadž 31. prosince 1825 vyprší sexennium Augustina Kocha, preláta rajhradského, a druhý přísedící zemského výboru ze stavu duchovního, kanovník šlechtic Adelstern, již minulého roku zemřel, třeba vykonati nové volby. Dle starobylého obyčeje duchovního stavu přihlásili se ústně u zemského hejtmana o toto místo:

a) Augustin Koch, prelát rajhradský, jemuž k tomu dána dispense,

b) rytíř Hochheim, kanovník brněnský. Poněvadž více uchazečů nebylo, dostalo se oběma těchto míst per acclamationem.

3. Dobročinnému mužskému spolku brněnskému poskytnuta opět podpora 1500 zl.

4. Zemskému sekretáři Janu Kurzovi, jako jeho předchůdci Tomáši Pötzlovi, přiřčen z domestikálního fondu přídavek 500 zl. konvenční měny; předloženo k nejvyššímu schválení.

* * *

Sněmovní prohlášení ze dne 19. října 1825 o nejvyšších postulátech na vojenský rok 1826.

Na přání J. V. projevené v postulátech, aby stavové spolupůsobili k spravedlivému vyrovnání v zeměpanském zdanění mezi vrchnostenským a poddanským majetkem se vší horlivostí, a to dle onoho bližšího poukazu, který jim bude podán spojenou dvorskou kanceláří, stavové poznamenávají, že tento dodatek v nich nutně musí buditi obavu, jakoby svrchu naznačená sleva netýkala se tou měrou vrchností jako poddaných v poměru jejich majetku, anebo (poněvadž 2. odstavec nejvyšších postulátů výslovně praví, že řádná kvota i přídavek má se jako roku 1825 dle téhož poměru rozvrhnouti na výtěžky pozemkové, na urbariální a desátkové příjmy) že od vrchností dodatečně se bude žádati nějaké zvláštní placení. Proti tomu musili by věrně poslušní stavové namítnouti, že jim naprosto není známa nějaká nerovnost mezi vrchnostenským a poddanským zdaněním.

Případ nerovnosti mezi vrchnostmi a poddanými mohl by se vztahovati pouze na daň z pozemku neb jiná veřejná břemena.

Co se týče nynějšího zdanění půdy, vylučuje sám sebou pojem pozemkové daně, tedy zdanění dle katastru, každou nerovnost mezi osobami (vrchnostmi či poddanými), neboť jen pozemek a nikoliv osoby platí daň pozemkovou, a poněvadž zavedením berního provisoria až do skutečného zřízení nového katastru tyto zásady právě z nejvyšších míst byly vysloveny a provedeny, nemohou si věrně poslušní stavové vysvětliti, nač by tato zde naznačená nerovnost se mohla vztahovati. Od zavedení provisoria neměli také věrně poslušní stavové žádného vlivu na vlastní rozvržení postulátní berně; v účetním departementu královské provinciální komise pro provisorium daně pozemkové se vyhotovují berní repartice, a zdanění se vypracuje, poněvadž není rozdílu mezi majiteli dominikálními a rustikálními, dle jednotného poměru výtěžku a ceny a dle berních okresů, respective obcí.

Nemůže tedy naprosto býti nijaké nerovnosti mezi vrchností a poddaným, skutečně však platí mimo daň pozemkovou stavové jakožto vrchnosti ještě zvláště daň urbariální, tedy nikoliv méně. nýbrž více daní, než poddaný, jakož mimo to daň osobní, třídní a výdělková právě tak každého zastihne, bez rozdílu stavu, dle zásad, obsažených v příslušných nejvyšších nařízeních, tedy také vrchnosti jako sedláka, měšťana, živnostníka a kapitalistu. Jestliže tedy přece by mohla se vytknouti nerovnost mezi vrchnostmi a poddanými, mohlo by se to vztahovati jen na jiná břemena poddaných, a nikoliv na daně. Tu dovolují si stavové stručně uvésti všechna břemena, jež se týkají poddaného, a naproti tomu ony závazky, které tkvějí na pozemkových vrchnostech, jen ve prospěch poddaného, čímž se dokáže, že každý přispívá svým dílem k veřejnému blahu a že při nejmenším mezi oběma jest úplná rovnováha, ač neměl-li by se spíše poddaný pokládati za část výhodnější nežli vrchnost.

Poddaný totiž má ještě své vrchnosti odváděti:

a) poplatky z dědičného statku (Erbgrundzinse) v penězích a in natura,

b) roboty a

c) místy ještě desátky, dále jest povinen

d) přípřežemi,

e) vojenským ubytováním a konečně

f) rozličnými tak zv. obecními dávkami a závazky.

Povinnosti ad a) b) c), týkající se poddaného čili rustikalisty, jsou, zvláště při zrušeném nyní nevolnictví, kompensacemi za obdržené darování pozemků (Grundbestiftung), kteréž jim vrchnosti za kupní cenu, téměř bezvýznamnou, v majetek ponechaly; zde v zemi nad to veškery tyto trojí dávky samy neplynou bezvýminečně pozemkové vrchnosti, nýbrž zejména desátek (jejž jen málo vrchností dobírá) z velké části připadá farnostem, ano vrchnosti jsou namnoze samy ad parochiam desátkem poplatny. Kdyby tedy snad z tohoto titulu dostalo se poddanému na útraty čili na účet vrchnosti nějaké slevy na berním procentu, musilo by se to pozemkových vrchností dotknouti tím citelněji, ježto vrchnosti tyto příjmy specifikované sub a) b) c) státu zdaňují ještě zvlášť berní urbariální, a to namnoze procentem, jímž se příjem úplně vyváží.

Vzhledem k ostatním jmenovaným závazkům poddaných, sub d) e) a f) tedy nelze ad f) k břemenům v obci vůbec ani přihlížeti, poněvadž tyto příspěvky zastihují obyvatele obce jen pro sebe a mezi sebou k rozličným místním potřebám, jako obyvatele měst; d) přípřež jest při nastalé nyní bezvýdělečnosti dobrodiním pro poddaného, který jest spřežením opatřen, a jest všeobecně známo, jak se takový nyní sám o ně uchází. A tak by potom jenom ještě ubytování vojska po této stránce mohlo se pokládati za zvláštní břemeno pro poddané majitele domů, poněvadž jest spojeno s osobním nepohodlím, které však, není-li nemírné, často také není tak obtížné, jako se jeví na první pohled a někdy o žních nebo za senoseče poskytuje sedlákovi i kýženou pomoc při práci.

Uváží-li se však naproti tomu, jaké výlohy a břemena mají na sobě vrchnosti za poddaného, takřka od jeho do života vstoupení, tím, že platí na vyučování a na vydržování porodních bab, na vychování a vzdělání zřizováním a udržováním škol, kostelův a far, péčí o zdravotnictví a bezpečnost v obcích, až do jejich smrti, i potom, starostí o zanechané sirotky a jim příslušnými nadporučenskými závazky, uváží-li se dále, jak stát (kdežto příjem všech důchodků vyžaduje tak značná vydání) vysokou pozemkovou daň, nehledě k nepatrným 2%, vybírá téměř bez nákladu, bez vlastních výběrčích, jak jednotlivý poddaný ručí jen potud za svou daň, pokud ji neodvedl na berní úřad, naproti tomu vrchnost ručí za značné summy berních peněz po celý čas, pokud jsou převzaty od ustanovených k tomu vrchnostenských úřadů, důchodních nebo výběrčích, až jest určitého dne odvedena zemským výběrčím, při čemž musí ručiti za nesprávnosti svých úředníkův, aniž může od nich žádati dostatečných kaucí, uváží-li se, že v provincii Moravské každá vrchnost zastává publica i politica ku blahu poddaného, že ustanovuje policejního rychtáře, že musí poddanému v rozepřích civilních nálezy vynášeti a šlechtický úřad soudcovský spravovati, kteréž všechny závazky vyžadují značného nákladu tím, že vrchnosti jsou nuceny, potřebné k tomu kanceláře, byty a žaláře zřizovati, úředníky, direktory a správce, aktuáry, soudní sluhy a dráby z největšího dílu jen proto platiti, krom toho hraditi ještě značné výlohy na kancelářské rekvisity, poštovné, mzdu poslům, tiskopisy a p., k čemuž nesmějí poddaného statkáře přibírati; uváží-li se, že právě proto,

že vrchnosti za své poddané vyjednávají všechny pozůstalosti, a za tyto právě tak musí ručiti, jakož i vydržovati vlastní depositní a oddělený úřad sirotčí a také za ně musí ručiti, při čemž již mnoho panství ztratilo tisíce a tisíce bez vlastní viny, pouze pro nepoctivé služebníky, konečně, že podobný závazek a péče, spojená se spoluručením, jim také za jmění obcí in concreto a respective jeho správa politickými zákony jest uložena, aniž poddané, nehledíc k velmi skrovným taxám, obsaženým v akcidenčním patentu a v soudních řádech taxovních, ničím ke všem těmto vydáním nemusí přispívati: jestliže to se uváží a J. V. ráčí vzíti zřetel ke všem těmto závazkům a břemenům, tedy se věrně poslušní stavové bezpečně nadějí, že ono nahoře uvedené vyjádření — dle něhož břemena při nejmenším drží si rovnováhu, ač nemá-li se poddaný pokládati za stranu výhodnější — spočívá na vyšetřených základech. I prosí tedy věrně poslušní stavové, aby J. V. ponechalo to při reparticích, jak jsou naznačeny v 2. odstavci nejvyššího postulátního reskriptu, a aby vrchnošti, jak to v úvodě k řečenému postulátu jest obsaženo, poněvadž si nejsou žádné nerovnosti vědomy, nebyly dodatečně přibírány k nějakému vyrovnávání nebo doplácení, což by bylo tím nesnadnějším, ježto důkladné a svědomité vyloučení skutečných dominikálních a rustikalních berních objektů setkalo by se s největšími nesnázemi.

K této prosbě však řadí se poznámka, týkající se důležitého svazku poddanského, kterou věrně poslušní stavové předkládají pozornosti J. V. Nejvyšší postuláty i se sněmovním prohlášením dle stávajícího zemského zřízení již od několika set let tisknou se na konci vojenského roku v německé a české řeči, čtou se veřejně při tak zv. sněmovním závěrku, pak se výtisky v celé zemi všeobecně rozdávají, některé se rozešlou i do ciziny a dílem o takových jednáních děje se zmínka v časopisech a žurnálech. Stavové dávají J. V. na uváženou, že vyhlásí-li se tímto způsobem všeobecně, jak mezi obyvateli země, tak i za hranicemi ono vyzvání o spravedlivém vyrovnání mezi vrchností a poddaným z podnětu nynější berní slevy, bude to míti vážné následky za sebou. Jestliže vrchnosti po dlouhou řadu let všem nejvyšším požadavkům a přáním vyhovovaly, jestliže při dobrém vědomí věrně poslušných stavů, že aspoň největší část jich jevila k svým poddaným dobré a blahovolné smýšlení a těmto často

prokazovala více dobrodiní a pomoci, než předpisují zákony a zřízení, měli by se za hranicemi a v cizích státech (poněvadž tam, kde jest nerovnost, musí býti i útisk) jeviti tak, jako by se byli dosud na újmu svých poddaných obohacovali, anebo snad i závazkům a platům vymykali, aby je svalovali na své poddané, kdyby toto stavům velmi citlivé mínění z úvodu postulátů mohlo se v cizině tím snáze vyvinouti a rozšířiti, ježto od dlouhé řady let rolník velmi bolestně vzdychal nad nepostačitelnými daněmi, tedy, kdo o věci není poučen, mohl by v dosavadní nerovnosti hledati základní příčinu těžkého břemene, tedy by naproti tomu v zemi samé tento výrok, učiněný veřejně v postulátech od nejvyššího zeměpána, mohl míti nejpovážlivější následky na svazek poddanský. Jestiť pro zachování vnitřního pokoje a k zabezpečení obecné poslušnosti nanejvýš důležito, aby tento na ústavě založený svazek nebyl rozpoután a otřesen. J. V. samo častokráte uznalo důležitost toho a svou nejvyšší vůli ráčilo vysloviti, že chce jej míti zachovaný a upevněný. Nejnovější události, jež se staly před 3 lety, dosvědčily, jak vždy ještě poddaný jest nakloněn k nedůvěře, jak rád naslouchá rozličnému předstírání, jak nenepatrná část zdejších poddaných jest zachvácena domněnkou, že jest osvobozena od naturální roboty, svým hospodářským úředníkům, královským krajským úřadům, ano i královskému zemskému úřadu nedůvěřovali a jen vojenskou mocí mohli k svým povinnostem zase býti uvedeni. Dlužno se tedy obávati, a téměř není pochybnosti, že, nabude-li lid v zemi pokoutními písaři, skrze nespokojence nebo náhodou vědomí o úvodu k nejvyšším postulátům, mohlo by se v sedlákovi dokonce i vzbuditi podezření, jako by vrchnosti byly příčinou, že dosud vzdychali pod tak tísnivou berní pozemkovou; tím by povstal zárodek hněvu a odporu v myslích, který, jak nahoře zmíněno, mohl by pro svazek poddanský a pro stav pokoje ovšem míti velmi povážlivé následky. Obraz ten nebudeme obšírněji rozváděti, ale stavové jsou tak pevně přesvědčeni o nejvyšším uznání těchto obávaných následků, že po této stránce s plným upokojením si dovolují prosbu za svolení, aby tento úvod k postulátům, který doma i v cizině tak povážlivou sensaci mohl vzbuditi, při tisku a publikaci nynějšího usnesení směl úplně odpadnouti, tím spíše, ježto od věrně poslušných stavů zevrubně jest vyloženo, že skutečně není žádné nerovnosti.

Na požadavek poměrného příspěvku k stavbě třebovské silnice věrně poslušní stavové poznamenávají, že fond daně nápojové, z něhož takové náklady se čerpají, jak ve hlavním výkazu podaném skrze královské gubernium číselně jest znázorněno, ku hrazení recessuálních a jiných systemisovaných povinností stále ještě zápasí se značným deficitem, tedy není možno odtud žádaný příspěvek hraditi; stavové odvolávají se na ministerské psaní ze dne 17. března 1825 a v něm obsažené nejvyšší ujištění, že takových příspěvků potud budou sproštěni, až tento fond zase k dostatečným silám dospěje.

* * *

Dále předneseno:

1. Nejvyšší rozhodnutí z 23. ledna 1823, že vladaři knížecího domu Liechtensteinova náleží predikát „Nejjasnější kníže" a „Jasnost".

2. Dekret dvorské kanceláře z 10. prosince 1824, že mědirytiny, kamenotisky a jiné podobné tiskové práce od domácích umělců pro cizinu vyhotovené předložiti jest před odesláním domácí censuře.

3. Panství Hoštice kraje hradišťského dle závěti svob. pána Ferdinanda Geisslerna přešlo v majetek svob. pána Jana Nep. Geisslerna.

4. Nejvyšším kabinetním listem z 7. října 1825 president dvorské komory hrabě Michael Nadasdy jmenován c. k. finančním ministrem.

5. Výkazy z důchodu daně nápojové mají se zhotovovati dle tříletého průměru posledních tří let.

6. O předepsaném stáří chovanců vojenské akademie ve Vídeňském Novém Městě.

7. Inkolát udělen hraběti Františkovi Josefovi Zichymu, rytmistrovi hraběti Josefu Belruptovi, podmaršálkovi Janu svob. pánu Kučerovi.

8. Potvrzení volby ze dne 20. října 1824 hraběte Jana Bedřicha Troyera a brněnského magistrátního rady Jana Pfefferkorna za členy zemského výboru.

9. Nejvyšším rozhodnutím z 16. června 1824 povoleno zřízení místa registrantského při stavovském archivu s platem 700 zl. za současného zrušení místa kancelistského.

10. Rytíř Jan Herring prodal alodiální statek Nezdenice s příslušným statkem Rudicemi hraběti Alexandrovi Mottlovi; uprázdněný lenní statek Bílovice přešel v majetek hraběnky Laurencienové.

11. Na vinný punš, jako na kořalku, uložena nápojová daň 1 zl. 20 kr. na vědro.

12. Nejvyšší rozhodnutí z 5. března 1825, že od příspěvku 10.000 zl., dříve ročně povolovaného na stavbu silnic a odváděného z fondu pro daň nápojovou, má se za tu dobu, co nebyl postulován, upustiti, a také se nemá postulovati až do pořízení dostatečných prostředků.

13. Statek Koryčany přešel v užívání svob. pána Münch-Belinghausena.

14. Dekretem dvorské kanceláře z 10. května 1825 jmenován guberniální rada v Čechách hrabě František Klebelsberg vicepresidentem moravského gubernia.

15. Nejvyšším rozhodnutím z 7. července 1825 zrušují se vedlejší dávky, jimiž obtížena jest usedlost pozemková.

16. Nejvyšší rozhodnutí z 19. února 1825, že operace k zavedení stálého katastru daně pozemkové mají bezprostředně za sebou následovati, tedy tam, kde jest měření hotovo a opraveno, má se hned předsevzíti odhad dle zásad, z nejvyšších míst přijatých, a po dokončeném a náležitě opraveném odhadu má se dovršiti výměna daní po obcích, okresích, krajích a konečně provinciích.

17. Nejvyšší rozhodnutí z 6. ledna 1825, že sleva daní přiznaná poplatníkům cestou reklamace má míti platnost od 1. listopadu 1820.

18. Prelátu Cyrillovi Nappovi udílí se potřebná dispense k volbě do zemského výboru.

19. Eduard kníže Collalto postoupil panství: Brtnici, Něm. Rudolec, Černou, Okříšky a Pokojovice v kraji jihlavském, Uherčice a Písečné v kraji znojemském svému synu hraběti Antonínovi Oktavianu Collaltovi.

20. Nejvyšší rozhodnutí z 25. srpna 1825 o vybírání dědické daně na vojenský rok 1826.

21. Dispense prelátu rajhradskému Augustinu Kochovi k volbě do zemského výboru.

* * *

Prohlášení k sněmovnímu závěrku z roku 1826 (14. října).

Postulát berní: 3,094.230 zl. 39 kr.,
z toho řádná kvota: 2,827.907 zl. 18 kr.,
přídavek 266.323 zl. 21 kr. (sleva $71^3/_4{}^0/_0$).

Nejvyšším reskriptem z 20. června 1826 na žádost stavův, aby byli sproštěni příspěvku na stavbu silnic, císař odpovídá, že má zůstati při tomto požadavku, dokážou-li účetní závěrky, že příspěvek ten z přebytku fondu daně nápojové může býti zapraven, jinak se od něho upouští.

Hrabě Berchtold, majitel panství buchlovského, uveden do sněmu.

61.

Protokol dietálního sezení 18. října 1826 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Antonína Bedřicha hraběte Mitrovského.

1. Do sněmu uveden na svou žádost svob. pán Jan Mundy, majitel panství Veveří.

2. K postulátům, jež povoleny, vzdává se dík za slevu $71^3/_4{}^0/_0$ z berního přídavku, a připojena prosba, aby J. V. také pro budoucnost mělo milostivý zřetel k této věrné provincii.

Podobně vzdávají se díky za to, že v nejvyšším dvorském reskriptu ze dne 20. června 1826 upouští se od dodatku, „aby stavové přispěli k spravedlivému vyrovnání zeměpanského zdanění mezi vrchnostmi a poddanými“, o čemž se jim dostane bližších pokynů c. k. dvorskou kanceláři. Poněvadž však zatím gubernium opětně obrátilo se ke stavovskému výboru s přípisem (24. srpna 1826), aby stavové spolupůsobili k vyrovnání poměru zeměpanské daně mezi vrchnostmi a poddanými, stavové na základě onoho passu v nejvyšším reskriptu ze dne 20. června 1826 se domnívají, že není jim třeba na takové vyzvání odpovídati, tím spíše, ježto v dietálním prohlášení ze dne 19. října 1825 své stanovisko v té příčině dopodrobna vyložili.

Další předměty jednání:

1. Dobročinnému mužskému spolku v Brně přiřčena podpora 1500 zl.

2. Gubernium činí dotaz, nemá-li rozdělování premií za chov včel na Moravě býti podrobeno reformě, ježto královské krajské úřady jsou nuceny z nedostatku uchazečův udělovati premie vždy týmže osobám. Na návrh zemského výboru usneseno: Poněvadž jednak výhody včelařů nejsou v žádném poměru s jejich námahou a nákladem, z čehož také tak nepatrný jich počet vysvítá, nad to pak nepatrné osévání pohanky, jakož i skrovný počet rozptýleně ležících lip, a vůbec podnebí tomuto odvětví hospodářskému není příznivo, na druhé straně však zvýšení premií jest nemístné, poněvadž snížením úroků ze stavovských jistin na polovici jakož i zrušením židovské daně domestikální fond octl se v tak vratkém postavení, že jen dokonalá rozvaha a nejpečlivější šetrnost jej může udržeti, tedy místo, aby se mu nová břemena ukládala, bylo by spíše radno, zastaviti každé nepotřebné vydání, rozdělování premií za chov včel pak, ježto nevede k příznivému výsledku, dlužno pokládati za zbytečné vydání — tedy by takové premie dle příkladu státní správy, jež takové od roku 1785 stávající premie z nedostatku úspěchu roku 1792 zase zrušila, rovněž se měly zastaviti, zároveň však jest se obrátiti s dotazem k moravsko-slezské c. k. hospodářské společnosti, jak by se mohl chov včel zvelebiti bez nároků na stavovské prostředky.

3. Od inženýra silničního ředitelství šlechtice Berniéra z vděčnosti za nadační místo ve vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě, propůjčené od stavů jeho synu Františkovi, darováno plastické znázornění sadů na Františkově; i usneseno postaviti je na vhodném místě v sále stavovském, dále poněvadž této práci vzdána jest všeobecná chvála, nepřijato namáhavé dílo za pouhý dar, nýbrž usneseno je významným způsobem honorovati 50 dukáty ve zlatě, čili 225 zl. konvenční měny a tento obnos šlechtici Berniérovi z domestikálního fondu vyplatiti. Poněvadž však tento výdaj nesmí se státi bez schválení J. V., nadto pak dosti často se přihází, že stavové nesmějí potřebná, z největšího dílu nepatrná vydání v platnost uvésti, kdežto naproti tomu všem magistrátům při správě obecního jmění jest dovoleno disponovati určitou summou bez dalšího dotazu u představeného úřadu: domnívají se stavové, že této výhody tím spíše zasluhují, ježto podobná vydání jen ku blahu a ke cti země se vynakládají. I usneseno jednohlasně k prosbě za povolení oněch

50 dukátů přidati žádost, aby každoročně bez dalšího tázání směli disponovati do výše 500 zl. konvenční měny.

4. Pensionováním a smrtí Antonína Suppa uprázdněno místo vrchního pokladníka při zemské hlavní pokladně s ročním platem 1500 zl. Toto místo smí se zadati jen ve všeobecném dietálním sezení. Jmenován pokladník Jan Mayer.

5. Přečten přípis guberniálního presidia, jímž se oznamují předběžná opatření v příčině zavedení akcizu, nařízeného J. V. Usneseno podati ke stupňům trůnu nejponíženější žádost, aby se v této provincii upustilo od této samo sebou nanejvýš nenáviděné, pro venkovany zvláště tísnivé dávky tím spíše, ježto akcizové a konsumové dávky tu již dříve byly zavedeny, ale pro svoji obtížnost zase byly zrušeny a zaveden simplifikovaný důchod z daně nápojové. Všichni členové tohoto stavovského shromáždění, kteří jakožto statkáři jsou s to, aby znali nanejvýš nepříznivý stav rolníkův, shodují se v jednoduchém mínění, že prvnější požadavek, aby totiž sedlák na prodej přivážené plodiny napřed seclil, t. j. předběžné vydání si učinil, dá se velmi těžce provésti, ježto v selských rodinách veskrz je velký nedostatek peněz, jak to nesnáze při vybírání daní s dostatek dokazují; sedlák jezdí pravidelně bez peněz, jichž doma také nemá, na trh, utrženou hotovostí hradí své daně a nejnaléhavější životní potřeby, nezbude mu však nic na hotovosti, ano uvázne většinou v nedoplatcích, které míní potomním prodejem svého zboží hraditi: nebude mu tedy možno, nemá-li se do nových dluhů vrhati, aby své výrobky odbyl, poněvadž nemá prostředků na ono předběžné vydání. Již proto by se mělo od zamýšleného akcizu upustiti.

Důchod z daně nápojové, na nějž si lid již po 40 let zvykl, uhradí snad, až na nepatrnou částku, celý výnos akcizu, zvláště když i Slezsko bude přibráno. Kdyby přece z nejvyšší vůle akciz měl vstoupiti v platnost, buďtež k poradám o podrobnostech přibráni ze stavů zkušení mužové, znalí poměrů místních, jimž by bylo dovoleno své poznámky přednésti. Již předem však stavové prosí, je-li již nezvratně ustanoveno, akciz zavésti, aby se zavedl jen ve velkých městech, nikoli však na venkově.

Ostatně předneseno:

1. Nejvyšším rozhodnutím ze dne 1. srpna 1825 dietové poplatky úředníků ve všech 12 třídách sníženy od 1. září 1825 o pětinu.

2. Rozhodnutí dvorské komory a dvorské kanceláře vzhledem k náhradě přiřčené stavům 59.471 zl. 42 kr. z dob nepřátelské invase roku 1809 (přeneseno na pokladnu státních dluhů).

3. Vypsání třídní a osobní daně na rok 1826.

4. Potvrzení volby preláta rajhradského Augustina Kocha a brněnského kanovníka rytíře Hochheima za přísedící zemského výboru (z 19. října 1825).

5. Advokát dr. František rytíř Heintl koupil při dražbě 2. srpna 1825 panství Staré Brno, náležející dosud náboženskému fondu.

6. Císař nařídil zavedení nové soustavy daně konsumpční. pod názvem akcizu, a svěřil provedení té soustavy provinciální komisi pro daň pozemkovou, které mají stavové býti pomocni.

7. Sdělení dvorské kanceláře z 29. ledna 1826, že císař rozpustil provinciální komisi k zavedení provisoria daně pozemkové, vysloviv jí za její služby nejvyšší spokojenost, a přenesl její působnost na stavy a k tomu povolané úřady.

8. Prodány statky:

studijního fondu Řečkovice Josefu Schindlerovi,
náboženského fondu Konice Karlu Przizovi,
Březovice knížeti Metternichovi,
Čelechovice svob. p. Filipu St. Genois.
Myslice Josefu Hopfenovi,
Lechovice Josefu Langovi,
Žarošice hraběnce Arnoště Schafgotschové,
Královo Pole Josefu Schindlerovi.
Staré Brno rytíři Heintlovi,
Vážany Josefu Schindlerovi,
Laškov Františku Kolářovi,
Malé Hradisko Josefu Wahlmüllerovi,
Šebetov hraběti Karlu Strachwitzovi.
Kožušany a Vrbátky Filipu svob. pánu St. Genois,
panství studijního fondu: Roketnice Ludvíku šl. Lewenau.
Habrovany rytíři Häringovi,
Blažovice hraběti Ignáci Dietrichsteinovi.

panství studijního fondu: Tejníček, Ptín a Suchdol Filipovi svob. pánu St. Genois, Šitbořice rytíři z Neuwallu.

9. Moravskému stavovskému 1. sekretáři Janu Kurzovi vzhledem k více než 30letým horlivým službám povoluje se osobní přídavek 300 zl. navržený od stavův.

10. Udělení léna na nejvyšší dvorský dědičný poštmistrovský úřad nezletilému knížeti Karlu Paarovi se odkládá s dodatkem, že lenní služby, příslušící dosud knížeti Paarovi, má vykonávati, kdyby si toho přál, jeho spoluporučník hrabě Cavriani.

11 Moravsko-slezská provinciální komise pro provisorium daně pozemkové oznamuje, že vzhledem ke guberniálnímu cirkuláři ze dne 13. dubna 1819, dle něhož v případech živelních pohrom může celoroční sleva z přídavku daně pozemkové býti poskytnuta, je-li třetina roční úrody, a nad to až do polovice, nebo dům sám, nebo hospodářské stavení samo živelní pohromou postiženo: ministr vnitra a nejvyšší kancléř oznámil ministerským listem ze dne 21. února 1826 guberniálnímu presidiu, že při stanovení zmíněné zásady s nejvyšších míst vyšlo se z názoru, že při vyměřování řádné kvoty daně pozemkové na poznačené právě živelní pohromy již zdaněním předmětu dle středního průměru má se vzíti zřetel, naproti tomu že v těchto případech mimořádný přídavek hodí se ku slevě, a že tedy dle toho při zmenšení tohoto mimořádného přídavku, nastalém v běžném správním roce, při živelních pohromách zmíněného druhu nemá býti žádné další slevy leč oné zmenšeného přídavku.

12. Nejvyšším rozhodnutím z 13. února 1826, aby oněm stavovským sborům, jež mají vliv na některé odvětví politické správy, má se dodati bezplatný výtisk litografovaných operátů katastrální výměry i s příslušenstvím.

13. Smlouva mezi panstvím mikulovským na Moravě a Steinabrunnem v Dolních Rakousích, že tak zvaný Lehnčili Porzteich náleží celý na Moravu.

14. Dvůr Schlakhammer a ves Neudek (na Žďársku) náleží Moravě nikoli Čechám.

15. Hrabě Josef Taaffe nabyl substitucí zemského deskového statku Dukovan.

16. Dekret dvorské kanceláře z 27. května 1826, že panství a město Kojetín se statky Vicoměřicemi a Kovalovicemi od 1. listopadu 1826 od kraje přerovského přidělují kraji olomuckému.

17. Panství náboženského fondu Hradiště přešlo koupí na svob. pána Filipa St. Genois.

18. Inkolát český udělen Karlu svob. pánu Weissfeiglovi, c. k. rytmistru.

19. Nejvyšší rozhodnutí z 3. června 1826, že netoliko propuštění pro zločin úředníci, nýbrž i takové osoby, dosud neustanovené, byly-li kdy v trestním vyšetřování a nebyly uznány za nevinny, bez povolení J. V. nesmějí býti připuštěny ke státní službě.

20. Udělení knížecího titulu princi Jindřichu Rohanovi-Guéméné s titulem Jasnosti.

21. Finanční ministr a president dvorské komise hrabě Nadasdy jmenován též kancléřem dvorské uherské kanceláře.

22. Hospodářský rada František Schneider koupil statek náboženského fondu Radešín.

23. Vicepresident haličského gubernia kníže August Lobkovic jmenován haličským guvernérem.

24. Guberniální president sděluje ustanovení došlá skrze ministerstvo vnitra za účelem vyrovnání zeměpanského berního poměru mezi vrchnostenským a poddanským majetkem, která záležejí v individuálním vybírání všech dávek, jež vězí na pozemkovém majetku a mají svůj titul ve svazku mezi vrchností a poddaným, desátkovým pánem a poplatníkem, pak v individuální srážce těchto dávek od majetku jimi stíženého.

25. Česko-moravský inkolát udělen hraběti Hubertovi de la Fontagne et d'Harnoncourt.

62.

Zahajovací sezení 15. října 1827 za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Karla hraběte Inzaghy.[1])

Nově do sněmu uvedeni: hrabě Augustin Kalnoky, majitel panství Letovic, svob. pán Albin Widmann, spolu-

---

[1]) Byl jmenován guvernerem moravsko-slezským 20. března 1827 po hraběti Mitrovském, který 23. ledna t. r. stal se prvním kancléřem spojené

majitel panství Plavče (Platsch) a Louky (Wiese), svob. pán Josef Bartenstein, nápadník statku Knínic (Knönitz).

* * *

Protokol dietálního sezení, v němž uvažuje se o nejvyšších postulátech i jiných důležitých předmětech dne 17. října 1826 za předsednictví Karla hraběte Inzaghy.

1. Za slevu 71 $^{3}/_{4}$ % z mimořádného přídavku berního také na rok 1828 poskytnutou stavové vzdávají díky a prosí za podobnou milost také pro budoucí léta.

2. Požadavek 10.000 zl. z fondu daně nápojové na stavbu třebovské silnice nelze splniti z důvodů, ve sněmovním prohlášení šíře uvedených.[1])

Ostatní předměty jednání:

1. Stavovskému sekretáři Emanuelovi rytíři Kronenfelsovi na jeho žádost a vzhledem k velkému rozmnožení práce, zvláště vzrostlé přidělením provisoria daně pozemkové, povolena remunerace 400 zl. konvenční měny z domestikálního fondu a hned také platebně poukázána na základě zmocnění uděleného z nejvyšších míst pro mimořádné případy.

2. Mužskému dobročinnému spolku povolena podpora 1500 zl. na rok 1828.

3. Předneseny obšírně důvody a obavy, které vzhledem k ohlášenému nejvyššímu zákazu v příčině ustanovování osob příbuzných neb sešvakřených, pohnuly stavy obrátiti se k císaři s prosbou, aby aspoň vzhledem k volbám při stavovských kollegiích zůstalo při starém obyčeji.

4. Stavovskému koncipistovi Ignáci Mühlbeckovi přiřčena remunerace 200 zl. a hned zemské hlavní pokladně k výplatě poukázána.

---

dvorské kanceláře; hrabě Inzaghy byl až dosud guvernerem v království Benátském (příslušné dekrety srovnej doleji).

[1]) V dietálním prohlášení se praví, že oněch 10.000 zl. na třebovskou silnici J. V. jen tehda postuluje, jestliže při fondu z daně nápojové vyskytne se příslušný přebytek. Poněvadž však v hlavním výkaze podaném v srpnu t. r. jest dokázáno, že zmíněný fond sotva stačí na povinnosti uložené mu jinak, a třeba ještě co nejdříve umořiti nějaké nedoplatky nepatrné a ročně preliminované na provinciální trestnici, prosí stavové, aby i pro příští čas tohoto příspěvku byli sproštěni, pokud by se onen fond nezotavil. Že stavové činí seč jsou, aby vyhověli nejvyšším požadavkům, toho důkazem jest, že uhradili nedoplatky z předešlých let na káznici v úhrnné summě 65.594 zl. 56 kr.

Dále předneseno:

1. Guverner halický hrabě Taaffe jmenován (25. července 1826) 2. presidentem dvorské komory.

2. Modality, za kterých úředníkům propuštěným pro zločin neb přečiny ve službě má znovuvstoupení býti zabráněno, platí i pro úředníky stavovské, městské a fondovní.

3. Hrabě Vratislav zakoupil panství náboženského fondu Žďár se statkem Vojnovým Městcem.

4. Vypsání třídní, osobní a výdělkové daně na rok 1827.

5. Hrabě Leopold Podstatzky přejal od otce zděděné statky Telč, Želetavu, Studenec v jihlavském kraji, jiné statky ve znojemském kraji.

6. Český inkolát rytmistru svob. pánu Vincenci Gratzlovi z Gränzensteinu.

7. Nejvyšší předpis, jímž pro odbývání radovánek (Lustbarkeiten) se určují meze vzhledem k času, místu a trvání jejich.

8. Dekret dvorské kanceláře z 21. října 1826, jímž císař moravským stavům milostivě prominul povinnost náhrady 11.494 zl. 45 kr. vídeňské měny za pytle vypůjčené z vojenského skladiště k dodávkám obilním za rok 1803.

9. Hrabě Eduard Stadion prodal panství Jemnické hraběnce Trautmansdorfové, hrabě Vratislav dražbou dne 27. listopadu 1826 koupil Nové Veselí, statek náboženského fondu.

10. Nejvyšší rozhodnutí z 22. prosince 1826, že chovanci vojenské akademie novoměstské nesmějí ani na prázdniny býti pouštěni, ani jinak dovolenou dostávati.

11. Český inkolát udělen hraběti Hubertu de la Fontagne et d'Harnoncourt.

12. Hrabě Antonín Bedřich Mitrovský oznamuje, že nejvyšším rozhodnutím z 23. ledna 1827 jest jmenován dvorním kancléřem spojené dvorské kanceláře s hodností I. dvorského kancléře, a že naň vzneseno prozatím presidium studijní dvorské komise; nežli bude jmenován zemský hejtman a sněmovní direktor, řízení stavovských věcí svěřeno jest nejvyššímu sudímu zemskému hraběti z Bubna.

13. Bratří šlechtici Liebenbergové ze Zsittina koupili licitací panství náboženského fondu Louku (Bruck).

14. Svob. pán Filip St. Genois povýšen do stavu hraběcího.

15. Bratří svob. páni Widmannové přejali po otci panství Louku (Wiese).

16. Dekret studijní dvorské komise ze dne 13. března 1827 o povýšení olomuckého lycea za universitu.

17. Česko-moravský inkolát udělen hraběti Alexandru Mottalovi.

18. Místo zemského podkomořího na Moravě, uprázdněné smrtí rytíře Kristiana Augustina Hentschla uděleno moravsko-slezskému guberniálnímu radovi a krajskému hejtmanovi brněnskému hraběti Karlu z Bukůvky (nejvyšším rozhodnutím z 8. dubna 1827).

19. Potvrzena volba hraběte Františka Žerotína za direktora moravsko-slezské c. k. hospodářské společnosti na místě hraběte Antonína Bedřicha Mitrovského, jmenovaného dvorským kancléřem.

20. Nejvyšším rozhodnutím ze dne 20. března 1827 (dekret dvorské kanceláře z 26. března) guverner benátský hrabě Inzaghy přeložen v téže hodnosti do Brna: na jeho místo jmenován dvorský rada tyrolského gubernia hrabě Spauer. — Guberniální vicepresident v Brně hrabě Klebelsberg s hodností tajného rady přeložen v téže hodnosti do Prahy.

21. Dekret dvorské kanceláře z 13. dubna 1827 týkající se úřední činnosti patrimoniálního soudního úředníka v případech, kde majitele soudu dlužno považovati za stranu.

22. Kvitance vrchností z 1 neb $^1/_2$% remunerací za vybírání daně osobní neb výdělkové, pak z 2% remunerace za vybírání daně pozemkové a budovní osvobozují se od kolku.

23. Dekret studijní dvorské komise (10. června 1827) o obmezení nepoměrně se množícího počtu studujících.

63.

K závěrečnému zasedání 14. října 1828.

Nově uvedeni do sněmu: hrabě Josef Ugarte, majitel panství Jevišovic, a svob. pán Antonín Widmann, majitel panství Louky (Wiese).

Na námitku stavů, že není možno za přítomného nepříznivého stavu fondu daně nápojové přispěti na stavbu silnice třebovské žádanými 10.000 zl., v zodpovídacím nejvyšším dekretě ze dne 24. září 1828 se upouští od tohoto požadavku na rok 1828, dokáže-li se závěrky účetními, že přebytek ze zmíněného fondu na to nestačí.

* * *

Protokol dietálního sezení 17. října 1828 za předsednictví Karla hraběte Inzaghy.

Postuláty povoleny jako roku předešlého; podobně dík a prosba v příčině $71^3/_4\%$ slevy z mimořádného přídavku berního.

Podobně prosba za prominutí příspěvku 10.000 zl. na stavbu silnice třebovské.

Ostatní předměty jednání, jichž podrobnější vypracování jest uloženo ve stavovském archivu.[1])

1. Ježto nejvyšší dvorská kancelář požádala za předložení referátních archův a jednacích akt o remuneracích povolených loni stavovskému sekretáři Kronenfelsovi a koncipistovi Mühlbeckovi, usneseno podati ospravedlnění s odvoláním na zmocnění přiznané stavům v té příčině.

2. Usneseno podati žádost za odepsání 25.941 zl. 30 kr., které žádány byly jako zpětná náhrada ze židovského poplatku za 1. a 2. kvartál 1819, příslušícího stavům dle recessu z 30. července 1748 v obnosu 61.883 zl. 1 kr. $2^2/_5$ denáru.

3. Usneseno podati prosbu k J. V., aby moravští portáčové, ježto svému původnímu určení již nevyhovují a jich nepatrná služba není v žádném poměru k nákladu, jehož vyžadují, právě tak, jako to dovoleno jest již ve Slezsku, také na Moravě byli zrušeni.

4. Usneseno prohlásiti J. V., že stavové sice chtějí i nadále platiti roční příspěvek k zachování Lužánek 300 zl. ročně — dovolí-li tomu pokladní prostředky, — ale poněvadž jest to závazek, na který vešli dobrovolně, prosí, aby jim od královského gubernia nebyla v té příčině dávána nařízení způsobem rozkazovacím.

---

[1]) Bohužel se však nám nezachovalo.

5. Poněvadž přidělením a převzetím provisoria daně pozemkové, jinak četným personálem pořizovaného, stavovské práce dle spolehlivého výkazu podacího protokolu rozmnožily se o třetinu, a tedy obmezené a již dřívějším rozmnoženým pracím nestačící pracovní síly nyní nikterak nepostačují a dosud jen bezplatným přijímáním několika praktikantů se zabránilo, že práce neuvázly, usneseno, navrhnouti J. V. mírné rozmnožení osobního stavu, a to u konceptního odboru o 1 koncipistu — u kancellu o 1 kancelistu — u vedení knih o 1 účetního officiála, ingrossistu a akcesistu, u pokladny o 1 úředního písaře a konečně ustanovení ještě jednoho podomka.

6. Krajinář František Richter dedikoval a odevzdal stavům olejový obraz představující slavnost kladení základního kamene na Františkově. Stavové usnesli se remunerovati se mu 450 zl. konvenční měny a předložiti toto usnesení nejvyššímu schválení.

7. Dobročinnému mužskému spolku brněnskému povolena také na r. 1829 podpora 1500 zl.

8. Sekretářovi Kronenfelsovi pro příští rok usneseno zakročiti za osobní přídavek jen 150 zl., koncipistovi Mühlbeckovi za 100 zl.

10. Přednesena zpráva o ošetřování pobudů postrkem hnaných.

11. Svob. pán Ludvík Königsbrunn žádá na základě udělené dispense o potvrzení jako přísedící zemského výboru na dalších 6 let. Poněvadž se nikdo jiný nehlásí, jest zvolen per acclamationem a volba se předloží k nejvyššímu schválení.

12. Podobně zvoleni členové stavu rytířského Jan rytíř Welzenstein a Filip rytíř Hentschel.

13. Za vystouplého přísedícího stavu městského Vincence Vilímka žádají:

Jan šlechtic Braun, brněnský magistrátní rada,

Karel Korber, brněnský magistrátní rada,

Vincenc Vilímek, brněnský magistrátní rada, jemuž k opětné volbě dána dispense,

Josef Höchsmann, olomucký magistrátní rada. Zvolen Vincenc Vilímek.

14. Žádost c. k. zemského presidia o převzetí a manipulaci rozličných peněz docházejících ke královským kraj-

ským úřadům skrze zemské výběrčí úřady zevrubně uvážena a z důvodů ve zprávě podaných odmítnuta.

15. Přednesena zpráva v příčině vymožení náhrady za výlohy při pracích, jež vyžaduje repartice daní; poněvadž stavové dvakráte byli odmítnuti od nejvyšších úřadů se žádostí, aby státní poklad převzal remuneraci stavovských úředníků za mimořádné práce ve věcech berních, nezbude, než tento výdaj přenésti na domestikální fond.

Ostatně předneseno:

1. Český inkolát i s přivtělenými zeměmi svob. pánu Karlovi Scheiblerovi.

2. Leopold Gersch, první krajský komisař brněnský, jmenován (7. srpna 1827) krajským hejtmanem jihlavským.

3. Svob. pán Pillersdorf prodal hraběti Blankensteinovi statek Palupín.

4. Vypsání daně dědické, třídní, osobní a výdělkové na r. 1818, jako byly už r. 1827.

5. Dekret studijní dvorské komise 22. září 1827, že císař dovolil, aby universita olomucká byla dle něho pojmenována.

6. Dekret dvorské kanceláře z 21. září 1827, dle něhož moravští stavové po rozmluvě s finančním ministrem sprošťují se za r. 1826 příspěvku 10.000 zl. na stavební fond.

7. Dekret studijní dvorské komise z 15. října 1827, že nejvyšším rozhodnutím ke studiu práv jen oni jsou připuštěni, kteří ze všech předmětů filosofie nabyli vysvědčení prospěchu 1. třídy.

8. Fary se osvobozují od budovní třídní i budovní činžovní daně, leč by samy nějaké nájemné poskytovaly.

9. O potrestání osob, které si bezprávně osobují hodnost šlechtickou.

10. Nejvyšší rozhodnutí z 10. listopadu 1827, jímž se rozpouští provinciální komise pro úpravu pozemkového zdanění na Moravě a ve Slezsku a dosavadní její agenda se přenáší na c. k. zemský úřad.

11. Inkolát království Českého i zemí přivtělených Antonínovi rytíři Widmannovi.

12. Hraběnka Trautmannsdorfová koupila 12. prosince 1827 od hraběte Josefa Laboriette statek Českou Volešnou (kraj jihlavský).

13. Kníže Rudolf Colloredo-Mansfeld jmenován 28. února 1828 nejvyšším dvorním maršálkem.

14. O zachovávání církevních postních přikázání (dekret dvorské kanceláře z 22. dubna 1828).

15. Dekret dvorské kanceláře z 20. března 1828, jímž židům zakazuje se vésti obchod s předměty, jež slouží obyčejům při katolických službách božích.

16. Haličská jezuitská řádová provincie sproštěna zákona amortisačního (dvorský dekret z 8. dubna 1828).

17. Inkolát český a zemí přivtělených udělen státnímu a konferenčnímu radovi Karlovi svob. pánu Kübekovi.

18. Nejvyšší rozhodnutí z 24. března 1828, že platy, pense a cestovní vydání krajského zdravotního personálu na Moravě od vojenského roku 1829 počínaje mají se výhradně platiti ze státního pokladu.

19. Nejvyšším reskriptem z 13. srpna 1828 svobodný pán Werner na svou žádost sproštěn úřadu appellačního presidenta a tento úřad spolu s hodností nejvyššího komořího zemského udělen hraběti Josefovi Auerspergovi.

64.

Protokol dietálního sezení 16. října 1829 za předsednictví Karla hraběte Inzaghy.

Postuláty vzaty v úvahu a vzdán dík za slevu $71^3/_4\%$ z přídavku a podána prosba za další milostivý zřetel v té příčině.

Další předměty jednání:

1. Uvažováno o sdělení zemského presidia ze dne 27. června 1828 o zavedení všeobecné potravní daně od 1. listopadu 1829 a následkem toho o zrušení vnitrozemského a stavovského pohraničného důchodu z daně nápojové. Usneseno podati zevrubně detaillovanou a motivovanou zprávu k J. V. a vylíčiti netoliko škody, jež by zavedením této daně zastihly všeobecnost, nýbrž i vytknouti zlo, jež by nanejvýš citelně musily nésti vrchnostenské regalie; taktéž doporučuje se zvláště hlavní město

Brno respective jeho měšťanstvo laskavému uvážení, ježto by v největším rozměru zastiženo bylo nevýhodami tohoto zdanění.

Pokud se týče současně zamýšleného zrušení stavovské pohraniční daně nápojové, jež tvořila značný příjem pro domestikální výdaje stavův, dlužno namítnouti, že toto zařízení není vlastní daní, nýbrž spíše obranným mýtem, aby se zdejší vinař, jemuž jest zápasiti s tolika překážkami podnebnými, chránil proti převaze dovozu uherského a rakouského vína, že tedy toto zařízení také při zavedení všeobecné daně potravní dobře a zdárně pro domácí výrobu vína mohlo potrvati a zrušení teprve potom se státi, když by se provinciím mocnářství dle zcela stejných zásad měřilo; pokud však trvají jednotlivé výhody, nemůže si provincie dáti líbiti ztrátu prospěchu, který ji má vůči ostatním na roveň postaviti. Pro případ však, že by nezměnitelně zůstalo při zavedení všeobecné daně potravní, byli by nuceni stavové prositi, aby jim za summu, která by jim zrušením vnitrozemské i pohraniční daně nápojové na nevyhnutelné domestikální výdaje ubyla, bylo ze státního pokladu poskytnuto roční odškodné 132.000 zl. konvenční měny.

Ostatně se má ve zvláštní zprávě poprositi, aby roční přídavek 200 zl., poskytovaný aktuárovi daně pozemkové, pro jeho věrné služby přes 24 let tomuto důchodu věnované, i aby byl ve svých příjmech jakožto stavovský sekretář svým předchůdcům na roveň postaven, stejně jako plat pokladního písaře, vybíraný z fondu vnitrozemské daně nápojové, přenesen byl na fond domestikální.

2. Na podanou zprávu o organisaci a obsazení stolice jazyka českého[1]) usneseno prohlásiti ochotu ku zřízení této učebné stolice s platem 550 zl. a pouze připojiti prosbu, aby nebyla zřizována při universitě, nýbrž při stavovské akademii podobně jako stolice francouzská a italská.

3. Smrtí rytíře Hochheima uprázdněno místo v zemském výboru stavu duchovního. Ústně dle starobylého práva se přihlásili:

a) Cyrill Napp, prelát augustiniánský.

---

[1]) Poznámka marginální zemského hejtmana: „Ist dieser Passus schon erledigt? ich glaube, nein.“ — Stolice ta obsazena byla teprve r. 1831 Antonínem Bočkem.

b) Kapitolní děkan rytíř Vokřál. — Zvolen většinou Napp a volba jeho se předloží k nejvyššímu schválení.

4. Dobročinnému spolku brněnskému na r. 1830 povolena podpora 1500 zl.

5. Podána zevrubná zpráva, že stavovská účtárna (Buchhaltung) přes to, že při ní jsou nejdůležitější dokumenty a listiny, nemá dosud řádného registratora a toto zlo při vzrostlých a tak zmnohonásobněných prácech musí vzbuditi důvodnou obavu, že bez zřízení řádného registratora velmi snadno mohou povstati nepořádky a nesprávnosti k veliké škodě všeobecnosti. Usneseno poprositi J. V. za svolení, aby směl při stavovské účtárně býti ustanoven registrator s platem 1000 zlatých konvenční měny.

6. Stavovskému koncipistovi Ignáci Mühlbekovi na jeho žádost také na r. 1830 povolena remunerace 100 zl. konvenční měny a dle zmocnění stavům příslušícího ihned poukázaná.

7. Podobně stavovskému sekretáři Emanuelovi rytíři Kronenfelsovi povolena remunerace 300 zl. konvenční měny.

Ostatně předneseno:

1. Dekret dvorské kanceláře z 4. září 1828, že chovanci novoměstské vojenské akademie, vyřazení pro neschopnost k službě vojenské a podělení pensí 150 zl., aby tato pense mohla pro státní poklad býti ušetřena, mají pokud možno v civilních službách býti zaopatřováni.

2. Inkolát udělen brněnskému kanovníku Václavovi Tálskému spolu s hodností rytířskou.

3. Volba Vincence Vilímka za přísedícího zemského výboru se potvrzuje.

4. Podobně volba svob. pána Ludvíka Königsbrunna, rytíře Filipa Hentschla a rytíře Jana Welzensteina.

5. Hrabě Leopold Podstatzky postoupil svému plnoletému bratru Gustavovi panství Želetavské se statky v kraji znojemském, sám si vyhradil Telč a Studenou v kraji jihlavském i ostatní statky na Moravě (od 1. ledna 1829).

6. Dekretem dvorské komory z 24. prosince 1828 a 23. ledna 1829 zrušen předpis z 24. července 1796, že židovští prodavači soli smějí své zboží prodávati jen svým souvěrcům, že tedy se jim povoluje sůl prodávati komukoliv bez rozdílu vyznání, ale za přesného zachovávání ostatních předpisů, platných pro prodej soli.

7. Nejvyšší rozhodnutí z 9. března 1829, že se povoluje pronajmutí daně nápojové na Moravě a ve Slezsku a nařízena o tom komisionelní porada zemského úřadu.

8. Nejvyšší rozhodnutí z 5. května 1829, že oni neplacení úředníci, kteří dělají větší dluhy, nežli mohou ze svého jmění zaplatiti, mají býti své služby zbaveni.

9. O osvobození některých kategorií státních i jiných veřejných úředníkův od služby vojenské.

10. Dekret dvorské kanceláře v souhlasu s dvorskou radou vojenskou (1. května 1828), že díl olomuckého kapitolního společenského statku Tršic a vesnice Vyklek, náležející dosud ke kraji olomuckému, má se od 1. listopadu 1829 se všemi povinnosti berními i vojenskými přiděliti kraji přerovskému.

11. Dekret dvorské kanceláře z 27. června 1829 o zamýšlené stavbě a zachování okresních silnic a obecních cest s ustanovením o technickém a administrativním počínání si při stavbě a udržování silnic a s předpisem pro pohrabáče.

12. Dekret dvorské kanceláře z 6. března 1829, jímž právo rozkouskování poddanských pozemků, přiznané krajským úřadům již dekretem dvorské kanceláře z 29. ledna 1800 a dodatečně („nach der Hand") zase odňaté, se jim po dohodě se stavovskou kollegií, a jestliže samy proti tomu nezdvihnou odpor, opět přikazují, za šetření platných normálních předpisů.

13. Nejvyšší rozhodnutí z 25. května 1829, jímž s výjimkou království Lombardsko-Benátského, Dalmatského, quarnerských ostrovů, pak Uher a Sibiňska, ve všech ostatních provinciích zrušují se pod rozličnými tituly a jmény stávající daně nápojové a potravní, buď si že od státu, stavův, obcí či soukromníků vybírané, a na místo jich od 1. listopadu 1829 v platnost vstoupí „Všeobecná daň potravní". Připojeným cirkulářem z 3. července 1829 se stanoví, pokud vzhledem na odškodnění příjmů tím rušených, pokud stavům se odvádějí, s těmito má se státi dobrovolná dohoda, ve formě dosud obvyklé.

14. Nejvyšší rozhodnutí z 7. května 1829, že také zemští protomedikové mají býti úplně ze státního pokladu placeni a stavovské fondy počínaje rokem 1829 příspěvků na tyto platy sproštěny.

15. Nejvyšší rozhodnutí o vstupování oněch, kteří ve vojenské službě mají zástupce neb vystoupili na ofertu, po

14 letech od odvodu, do zemské obrany, ač nebyli-li do té doby jinak služby vojenské sproštěni.

16. Nejvyšší rozhodnutí z 16. května 1829, že židům ve všech rakouských státech pro budoucnost nepřísluší živnost lékárnická.

17. Dekret dvorské kanceláře z 11. června 1829, na ochranu proti vpližování cizích židův a proti nedovolenému jich pobytu, se ustanovuje, že případy přestoupení platných policejních předpisův o ohlášení, udržování v evidenci a trpění cizích židů mají se pokládati za těžké policejní přestupky, označené § 78., 2. dílu trestního zákona.

18. Nejvyšším rozhodnutím (v Badenu 6. srpna 1829) smrti hraběte Auersperga uprázdněná hodnost presidenta appellačního soudu a nejvyššího zemského komořího v markrabství Moravském uděluje se presidentovi moravského zemského soudu hraběti Josefovi z Bubna a na jeho místo jmenován president opavského knížecího zemského soudu hrabě Antonín Sedlnický.

19. Instrukce pro berní okresní vrchnosti, pověřené vybíráním všeobecné daně potravní.

20. Opětovný zákaz domácím cukerním rafineriím prodávati cukrovou moučku, pak tlučený a mletý cukr.

21. Dekret dvorské kanceláře z 21. srpna 1829 o zásadách při žádaném rozkouskování pozemků, dle něhož tak zvaný celý lán (Bauerngrund) z pravidla může býti rozdělen na čtyři části (čili usedlosti), poloviční lán ve dva díly, za souhlasu vrchnosti tím způsobem, že vězící na něm robota pro rata tak se má rozděliti, aby povinnost na části rozložená v úhrnné výši nepřekračovala onu, která před dělením vězela na celém pozemku. Krom toho však mohou také jednotlivé parcelly od usedlosti býti odkoupeny, jestliže u hlavní usedlosti ještě tolik zůstane, kolik přísluší kategorii příslušné usedlosti, dále nezakládá-li se tím nikterak nová usedlost, nýbrž pouze subsistence nového nabyvatele se tím zlepšuje a jestliže prodavač jinak zůstává daně schopným a může po uhrazení vrchnostenských povinností sebe a rodinu vyživiti.

22. Nejvyšší rozhodnutí z 25. května 1829, jímž dosud platná osobní a třídní daň od 1. listopadu 1829 se zrušuje, zároveň se všemi zákonitými předpisy jich se týkajícími.

23. Ustanovení z 6. října 1829, jímž se dává volnost prodeji soli na Moravě a ve Slezsku a ohlašují nově regulované ceny soli ve všech salinách německých dědičných provincií.

65.

Zahájení dietálního sezení 18. října 1830 za předsednictví Josefa hraběte Bubny jako substituta zemského hejtmana, jinak zaneprázdněného.

Nově uvedeni do sněmu:

1. Za olomuckou kapitolu na místě zemřelého hraběte Jana Nep. Sereny kanovník Jan Bedřich Peteani rytíř ze Steinberga,
2. hrabě Antonín Collalto,
3. hrabě Herberstein, majitel Opatovic,
4. hrabě Dubský, majitel Lysic.

* * *

Protokol dietálního sezení o postulátech a jiných důležitých předmětech za předsednictví hraběte Inzaghy.

Postuláta přijata s obvyklým díkem za slevu $71^3/_4\%$ a s prosbou za podobnou milost i pro budoucnost.

Ostatní předměty jednání:

1. J. V. dává z rozličných důvodů na uváženou, zdali by neměla býti dána volnost vyrábění a prodeje slivovice v sudech.

Stavové na tento dotaz odpovídají záporně z těchto důvodů:

a) poněvadž volná výroba slivovice z vlastních plodův a prodej její v sudech (unter den Reifen) by zasáhly přímo do starobylých práv moravských vrchností a měst a je ohrožovaly;

b) dvorským dekretem z 21. srpna 1823 jest uznáno, že tu dlužno míti ohled na vrchnostenské kořalkové regále, které by sesílenou výrobou slivovice a jejím neobmezeným prodejem na škodu vrchností a měst bylo zkracováno;

c) nejvyšším rozhodnutím z 30. června 1819 obmezuje se výroba této kořalky z vlastních švestek na vlastní potřebu, na ochranu vrchnostenských práv, a tím se neoprávněnému všeliký prodej zakazuje;

d) toto povolení, obmezené na slivovici, nelze kontrolovati ani zabrániti, aby kořalka také z jiných druhův ovoce a z jiných látek nebyla pálena;

e) tímto podloudnictvím všechny deskové statky i reality v pozemkových knihách zapsané, na nichž kořalkové regále jest radikováno, na ceně by nesmírně ztratily;

f) mravní karakter rolníka, na kterém státu musí především záležeti, by se velmi zhoršil;

g) nesčetná podloudnictví a šizení měla by v zápěti vyšetřování, úřední jednání a pokuty, z toho pak by povstala nespokojenost, rozhořčení, nenávist, pomstychtivost a pronásledování a na konec i pokoj země mohl býti ohrožen;

h) tímto opatřením by se rozmnožilo nebezpečí ohňů na venkově.

Dále namítají stavové, že jim seznam důvodů vládních, na 20 archů silný, byl teprv na samém začátku sezení doručen, a že tedy duch nepřipravený nestačí, aby ihned sestavil všechny protivné důvody. Proto má zemský hejtman pro budoucnost se postarati, aby se stavům seznamy dietální dostaly dříve do rukou a aby jim bylo dovoleno předběžné nahlédnutí a přečtení dietálních přednášek. Zemský hejtman uznal tuto stížnost za oprávněnou a slíbil 1. že budoucně seznam předmětův ad dietam uvedených, pokud může v tom okamžiku býti úplný, každému členu stavů bude zároveň s obvyklým pozváním doručen, 2. že příslušné dietální přednášky osm dní před konáním sněmu budou ve stavovské registratuře hotově ležeti a každému členu stavů bude volno, v obvyklých úředních hodinách požádati za nahlédnutí do nich.

2. Dekretem dvorské kanceláře z 24. září 1827 činí se dotaz ke stavům:

a) zdali a jaké zlepšení platů z domestikálního fondu by chtěli přiznati zemským výběrčím a kontrolorům se zřetelem na jejich rozmnoženou práci?

b) zdali by na místě diurnistů povolených krajským pokladnám neměli býti ustanoveni řádně systemisovaní a placení úřední písaři?

ad a) dokázáno, jaká rozmnožená práce i ručení povstala oběma zemským výběrčím od roku 1808, kdy jich status byl regulován, a že s větší peněžní manipulací také větší nebezpečí a

zodpovědnost jest nutně ve spojení, zvláště nyní, kdy při rozličných peněžních valutách a druzích tak často omyly povstávají, také přes největší pečlivost manipulujících úředníků, citelné náhrady mají v zápětí. Mělo by se tedy postavení těchto úředníků zlepšiti, tím spíše, ježto jim byly odňaty dříve přiznané remunerace, 200 zl. z fondu daně nápojové a 100 zl. za vybírání daně třídní a osobní. Stavové se tedy usnesli zvýšiti platy zemských výběrčích o 200 zl. a kontrolorův o 100 zl. ročně a tuto výlohu přenésti na domestikum, jestliže síly jeho k tomu postačí. Poněvadž však náhradná summa za úbytek vnitrozemské i pohraniční daně nápojové dosud není definitivně rozhodnuta a dosud na ni pouze záloha jest zaplacena, není domestikální fond za těchto ještě nejistých zdrojů příjmových nikterak s to, aby tyto nové značné náklady ihned převzal, nýbrž to by nastalo teprve tehda, až domestikálnímu fondu žádaná náhradná summa za odebrané příjmy obou daní nápojových každoročně bude vyplácena.

ad b) Z dietální přednášky vysvítá, že od roku 1815 až do nynějška, s povolením vysoké dvorské kanceláře při každém zemském výběrčím úřadě jest denní písař s diurnem 36 kr. konvenční měny, což činí asi roční výdaj 219 zl. konvenční měny. Poněvadž vyšetřeno, že zemské výběrčí úřady bez těchto výpomocných osob nemohou svým prácem stačiti, na druhé straně však jest určitý zákaz, že diurnistů při pokladnách bezprostředně se nemá užívati, při okamžitém návalu však, nebo v případech nemocí i jiných substitucí tak snadno okamžité nesnáze povstávají, jest ku zvelebení služby a zabezpečení pokladen mnohem účelnějším, aby na místě nepřísežných, stavům a zemskému výboru zcela neznámých diurnistů byli přijati řádně systemisovaní, pod přísahu vzatí, potřebným vzděláním a kaucí opatření, k pokladní službě kvalifikovaní lidé za pokladní úřední písaře. Co se týče jejich platu, jest nové vydání s docíleným úspěchem ve velmi nepatrném poměru, neboť poněvadž plat pro úředního písaře jest určen na 250 zl. ročně, diurnista pak stál 219 zl., obnášel by přídavek jen 31 zl. konvenční měny a při všech 6 zemských výběrčích úřadech dohromady asi 186 zl. ročně.

S tímto návrhem ad b) stavové všichni souhlasili a usnesli se učiniti na nejvyšším místě návrh, aby při každém ze 6 moravských zemských výběrčích úřadů byl takový pokladní úřední

písař přijat, kterýž výdaj stavové chtějí hraditi z fondu domestikálního.

3. Dále oznámeno, že při hlavní zemské pokladně pod titulem „reservní pokladna“ již od 5 let leží hotovost a to v konvenční měně 111.287 zl. 51 kr., ve vídeňské měně 50.000 zl. nepoužita, jež povstala tímto způsobem. Při skontrování pokladny ze dne 12. července 1808 zpozorovalo se, že 16 tehda spravovaných fondů bylo rozděleno na 16 pokladen a každá zvláště spravována, což pro 2 úředníky, totiž vrchního a mladšího pokladníka, kteří dle instrukcí jediní smějí peníze míti pod rukama, bylo velmi obtížno. I stalo se opatření, že hotovosti všech 16 fondů dohromady byly do truhly položeny a z této zásoby utvořena jedna reservní a jedna manipulační pokladna tak, že

1. všechny zásoby přesahující summu 200.000 zl. byly do jedné ze železných truhlí, jež se nalézaly při zemské hlavní pokladně, jako reserva uloženy,

2. úředníkům k manipulaci nikdy větší summa než 200.000 zl. v rukou neměla býti ponechána,

3. kdykoli peníze během týdne docházející dostoupily výše 250.000 zl., mělo z toho 50.000 zl. pod vzájemným uzavřením do reservní pokladny býti uloženo a

4. z této reservní pokladny po případě pro manipulační pokladnu potřebná hotovost za šetření zákonitých předpisů býti vybrána.

Poněvadž manipulační pokladna za posledních 5 let vždy byla hotovostí dostatečně zásobena, ale také k deponování nic nezbývalo, zůstával také po těchto 5 let stav reservní pokladny s výše zmíněným obnosem nezměněný a poněvadž tomu také pro budoucnost asi tak bude, pokládá zemský výbor za svou povinnost, aby se vážně uvážilo o tom, aby tato hotovost i na dále neležela nezužitkována.

Bylo tedy vyšetřeno, jak dalece manipulační pokladna jest kryta, aby nebylo třeba sáhnouti k pokladně reservní, zkrátka jaká summa bez nebezpečí a škody s užitkem by mohla býti uložena.

Toto šetření vedlo k výsledku, že z konvenční měny $^1/_3$ má k úhradě zůstat ležeti, $^2/_3$ však v okrouhlé summě 74.000 zl. a 50.000 vídeňské měny celých má býti elokováno, aby neslo užitek nějaký; k čemuž má se ještě z manipulační pokladny přidati

50.000 zl. vídeňské měny, jichž tam není velmi potřebí. Jde tedy úhrnem o částku, převedeme-li měnu vídeňskou na konvenční, 114.000 zl. konvenční měny, a o upotřebení jejím činí zemský výbor tyto návrhy.

Dekretem dvorské kanceláře z 7. srpna 1830 jest definitivně ustanoveno regulování řeky Dyje a při tom určeno, že tato stavba v příštím roce 1831 má se počíti i dokončiti a výloha 150.000 zl. tím způsobem repartována, že připadá platiti v desíti ročních lhůtách

$^2/_{10}$ státnímu pokladu o . . . . . . 30.000 zl. konvenční měny

$^3/_{10}$ oběma provinciím, Moravě a Dolním Rakousům dle poměru, jak na každou provincii připadá area zatopovaného území, o . . . . 45.000 zl.

$^5/_{10}$ majitelům pozemků dle poměru plošného obsahu s poměrným přibráním pozemkových a desátkových panství, o . . 75.000 zl.

Poněvadž příspěvek od státu ve výši 30.000 zl. jest již vyplacen, bylo by třeba sehnati ostatních 120.000 zl. z konkreta obou provincií, dílem jako příspěvek, dílem jako zálohu pro poplatníky. Měla by tedy Morava s výhradou bližšího vyrovnání platiti 60.000 zl. i ponechává se stavům, aby tato summa se sehnala buď přirážkou na berní zlatku, nebo kdyby se to shledalo příliš obtížným, přijetím půjčky. Tu právě dle mínění zemského výboru naskytuje se vítaná pomůcka ve zmíněné hotovosti 114.000 zl., aby jednak regulace řeky Dyje pro Moravu tak důležitá byla urychlena, jednak země od přirážky značné summy 60.000 zl. uchráněna a tím zároveň docíleno plodného uložení peněžní zásoby.

I usnesli se stavové, a) aby z hotovosti reservní pokladny zmíněných 60.000 zl. konvenční měny bylo jakožto půjčka na tři roky založeno a s 5% úroky ve třech letech přirážkou na berní zlatku konkreta nazpět získáno;

b) zemský výbor budiž zmocněn, aby zbytek 54.000 zl. konvenční měny ze zmíněné disponibilní hotovosti reservní pokladny zapůjčil soukromníkům při pragmatikální jistotě a obvyklém zúrokování 5%, mají se však k zjednodušení práce a k snadnějšímu přehledu zapůjčovati jen okrouhlé summy a žádná pod 4000 zl.

4. Dále oznámeno, že c. k. dvorská kancelář nemůže u J. V. podporovati žádost stavů, aby 1. stavovskému sekretáři Janu

Kurzovi dosavadní přídavek ročních 200 zl., poskytovaný z fondu pohraničné daně nápojové, po zrušení tohoto důchodu byl ponechán jako přídavek z fondu domestikálního. Stavové tímto odmítnutím jsou citelně dotknuti ve svých praerogativech, ježto dosud dietální návrhy stavů byly vždy J. V. k rozhodnutí předkládány, na kteroužto výsadu byli již od šedého dávnověku hrdi.

Vzhledem k tomu a dále, poněvadž jednak pro stavovského sekretáře Jana Kurze by bylo velmi smutné, kdyby po 36 služebních letech, kde při blížícím se stáří byl zastižen dlouhou a bolestnou nemocí, měl by něco ze svého dosavadního platu ztratiti a vůbec mu měl býti odňat požitek, na který 25letou službou jako aktuár stavovské pohraničné daně nápojové má plnoprávné nároky, jednak také jest spravedlivo ponechati 1. sekretáři tento přídavek, poněvadž stavovský úředník při obmezené sféře povyšování, když konečně po dlouhé službě dosáhl místa 1. sekretáře, musí svou služební dráhu pokládati za uzavřenou a tedy by se mu toto přilepšení mohlo popřáti: tedy se stavové jednohlasně usnesli, důvody uvedené podrobně v dietálním návrhu ze dne 16. října 1829, ještě jednou k platnosti přivésti a zemského hejtmana požádati, aby u J. V. vymohl svolení k tomuto přídavku pro 1. sekretáře.

5. Dobročinnému spolku brněnskému povolena na rok 1831 podpora 1500 zl. vídeňské měny, ale odmítnuta žádost představenstva, aby tento obnos letos byl vyplacen v konvenční měně, poněvadž by tím systemisovaná výše byla překročena.

6. Druhému stavovskému sekretáři Emanuelovi Kronenfelsovi za jeho neúnavnou pilnost a horlivost ve službě z oněch 500 zl. konvenční měny, s kterými stavové mohou volně disponovati, povolena a hned poukázána remunerace 300 zl. Podobně stavovskému koncipistovi Ignáci Mühlbeckovi vzhledem k jeho otřesenému zdraví 100 zl.

7. Koncem února 1831 uplyne sexennium hraběte Jana Troyera a poněvadž 20. září 1830 zemřel svob. pán Ludvík Königsbrunn: tím uprázdněna obě místa přísedících zemského výboru ze stavu panského. Hlásí se:

a) hrabě Jan Troyer, jemuž dána k opětné volbě dispense;
b) svob. pán Rudolf Forgatsch;
c) svob. pán Karel Sterneck;
d) hrabě Josef Schafgotsche.

Zvoleni jsou per majora hrabě Troyer a hrabě Schafgotsche, a volba jich předložena k nejvyššímu schválení.

Koncem února 1831 uplyne též sexennium brněnského magistrátního rady Jana Pfefferkorna, který, dostav dispensi k opětné volbě, většinou hlasů byl opětně zvolen (ostatní žadatelé: brněnský magistrátní rada Karel Korber a purkmistr Jan Ritschel).

Ostatně předneseno:

1. Dekret dvorské kanceláře, jímž doprava písemností úředních, týkajících se daně potravní, osvobozuje se od poplatků poštovních.

2. Dekret dvorské kanceláře z 11. září 1829, jímž moravský fond daně nápojové sprošťuje se za rok 1828 příspěvku 10.000 zl. konvenční měny na stavbu silnic a od roku 1830, kdy zavedením daně potravní fond ten má přestati, žádný požadavek takový již nebude činěn.

3. Inkolát český a zemí přivtělených udělen nadporučíku Olivierovi svob. pánu Loudonovi.

4. Nejvyšším rozhodnutím z 6. října 1829 zaveden svobodný obchod se solí také v království Českém.

5. Dekret dvorské kanceláře z 3. října 1829, obsahující seznam poplatků, jež dlužno zapravovati při dovozu předmětů, potravní dani podléhajících, z ciziny a z Uher, a to a) na clu vstupném, b) přirážkou daně potravní a c) náhradní stavovskou přirážkou.

6. Nejvyšším rozhodnutím z 25. května 1829, jímž se městu Brnu k úhradě jeho obecních potřeb a k vydržování veřejných a dobročinných ústavů, jež z někdejších místních přirážek čerpaly část svého důchodu, povoluje přirážka ku všeobecné dani potravní, s názvem obecní přirážky.

7. Nejvyšším rozhodnutím z 27. července 1829, že studijní vysvědčení, nabytá v cizině, nemají pro tuzemce platnosti a že domácí jinoch, který přináší taková vysvědčení a chce studovati, má znovu začíti studovati.

8. Starobrněnský opat Cyrill Napp jmenován stavovským přísedícím při poradách ve věcech katastrálních (16. listopadu 1829).

9. Cirkulář z 11. prosince 1829, jímž obecní přirážka k dani potravní uvnitř linie města Brna zvyšuje se z vědra piva z $5^3/_4$ kr. na 20 kr.

10. O 2% odměnách pro berní okresní vrchnosti za vybírání a odvádění daně potravní (maximum těchto příjmů nesmí přesahovati 200 zl.).

11. Zmocnění ministerstva financí z 14. prosince 1829, jímž se při zdejším provinciálním kamerálním platebním úřadě moravským stavům až do definitivního vyšetření náhrady za příjmy ze zrušených důchodův obojí daně nápojové poukazuje summa 89.435 zl. konvenční měny jako záloha v měsíční anticipaci počínaje 1. listopadem t. r., a k úhradě platů, pensí a provisí, váznoucích na fondu z daně nápojové, krom toho záloha 7000 zl. konvenční měny.

12. Nejvyšší rozhodnutí z 10. prosince 1829, že instituce portáčů na Moravě se zrušuje a dosavadním portáčům při jejich propuštění má se dle poměru jejich služební doby vyplatiti čtvrt-, polo- neb i celoroční odbytné.

13. Dekret studijní dvorské komise z 10. ledna 1830, jímž se velké školní prázdniny na zdejších ústavech vyučovacích překládají na srpen a září.

14. Dekret dvorské kanceláře o přijetí a ošetřování nalezenců v nalezinském ústavě brněnském a olomuckém.

15. Nejvyšší rozhodnutí z 6. března 1830, jímž připomíná se stavům moravským na jejich námitky, podané v dietálním prohlášení ze dne 16. října 1829, že od skutečného zavedení všeobecné daně potravní leckteré obavy jejich vyslovené nemají podkladu a že tedy se již asi po té stránce upokojili. Co však se týče pohraniční daně nápojové proti Uhrám a Dolním Rakousům, upozorňují se stavové na ochranná cla a přirážky, které na dovoz uherských vín jsou uloženy, a na podstatnou úlevu, jíž se dostává moravským vinařům zrušením a přeměnou moravské daně nápojové; J. V. očekává, že stavové moravští uznají převážné výhody, jež lze očekávati od svobodné dopravy mezi státy, pro které platí tytéž zákonité poměry.

16. Nejvyšším rozhodnutím z 29. ledna 1830, že osoba od vlastního dominia reklamovaná nesmí na účet jiného dominia k vojenské službě býti odvedena.

17. Dekret dvorské kanceláře z 14. ledna 1829 o podmínkách, za kterých židé na Moravě a ve Slezsku jsou schopni k držení a najímání dominikálních koželužen a továren na draslo.

18. Cirkulář moravsko-slezského gubernia, že od 1. července 1830 operáty o živelních škodách nemají se doručovati c. k. zemskému úřadu, nýbrž od královských krajských úřadů ihned onomu stavovskému sboru, jemuž náleží jejich opravování a vyšetřování slev berních, odtud má podání řádnou cestou jíti k zemskému úřadu.

19. Dekret dvorské kanceláře z 21. května 1830, jímž knížeti Karlu Paarovi po dosažení plnoletosti uděluje se léno na nejvyšší dvorní a generální dědičný úřad poštmistrovský v provinciích německých, českých a illyrských.

20. Cirkulář moravsko-slezského gubernia z 4. června 1830, s předpisem, pokud židé na Moravě a ve Slezsku jsou oprávněni k držení a najímání kořalen vrchnostenských, jež však nejsou již v rukou dominií.

21. Nejvyšší rozhodnutí z 21. května 1830 o vybírání výdělkové daně na r. 1831 v témž způsobu jako se dosud dálo.

22. Cirkulář moravsko-slezského gubernia o změnách zákona z 6. července 1829, týkajících se daně potravní.

23. Dekret studijní dvorské komise z 3. července 1830, že kdo nestudoval v Uhrách dle předpisů tam platných, z pravidla nesmí v nějakém uherském učilišti ke zkoušce býti připuštěn.

24. Nejvyšší rozhodnutí z 1. srpna 1830, o vypsání daně dědické, výdělkové a židovské na r. 1831 v té míře, jak byla na r. 1830.

25. Dekret dvorské kanceláře z 31. srpna 1830 (nejvyšší rozhodnutí z 26. srpna), jímž hrabě Saurau na svou žádost, aby po 50leté službě mohl břímě ministerské zaměniti s činností v mírném podnebí, jmenován vyslancem při toskánském dvoře velkovévodském, na jeho místě jmenován dvorní kancléř a president studijní dvorské komise Antonín Bedřich hrabě Mitrovský z Nemyšle nejvyšším kancléřem spojené dvorské kanceláře.

26. Olomucká metropolitní kapitola oznamuje, že na místě † proboštа hraběte Jana Serenyho jmenovala stálým deputovaným při sněmě kanovníka Jana Kř. Peteanyho rytíře ze Steinberka.

66.

Protokol dietálního sezení 23. února 1831 za předsednictví Karla hraběte Inzaghy.

1. Nově uveden do sněmu na svou žádost hrabě Trautmannsdorf a Jan Endsmann rytíř z Ronova.

2. Potom zemský hejtman připomíná stavům nastávající sňatek J. V. mladšího krále uherského a korunního prince ostatních zemí dědičných.[1]) Jakmile do provincií rakouského císařství došla radostná zpráva o tomto nejvyšším sňatku, bylo také ihned od stavů několika provincií projeveno přání, aby zvláštními deputacemi k J. V. projevili blahopřání k této radostné události. Přesvědčen, že stavové moravští, kteří za každé příležitosti podali nejvýmluvnější důkazy lásky, věrnosti, poslušnosti a nejvroucnější příchylnosti k svému vysoce ctěnému zeměpánu a k nejjasnějšímu domu císařskému, také nyní jsou nadšeni přáním, aby J. V. podali nový důkaz nejhlubší úcty a nezměrné oddanosti, myslil, že jedná úplně ve smyslu stavů, dotázav se neprodleně na nejvyšším místě v příčině povolení stavovské deputace.

Rozhodnutí o tom podává se v listě nejvyššího kancléře, kde se tlumočí nejvyšší uznání J. V. nad tímto úmyslem, ale vzhledem k poměrům časovým, a aby se věrným stavům moravským ušetřilo nákladné vydání, prohlašuje J. V., že písemný projev uctivého účastenství bude s touže přízní a milostí přijat, jaké moravští stavové při každé příležitosti, kdy měli štěstí osobně k nejvyššímu trůnu se přiblížiti, se těšili.

Zemský hejtman předkládá stavům dvojí návrh písemného blahopřání: 1. K J. V. císaři a králi, 2. k Jeho královskému Veličenstvu, korunnímu princi císařskému, jež budou-li od stavů schváleny, odešle neprodleně k nejvyššímu kancléři s prosbou, aby je předložil J. V. — Schváleno. —

Další předměty jednání:

1. V obšírné zprávě oznámeno shromážděným stavům, že přišel dotaz od královského gubernia, jakým způsobem stavové chtějí míti opraveny dvě summy, vykázané ještě jako zbytek při pokladně universálního státního dluhu de praeterito z dob nepřátelské invase z r. 1809.

---

[1]) Byl to sňatek s Marií Annou, princeznou sardinskou.

Tyto nedoplatky mají tento původ:

Nedoplatek a) o 52.986 zl. 9 kr. vídeňské měny. Za nepřátelské invase r. 1809 byly od tehdejšího guvernera hraběte Lažanského rozličné výdaje, které měly zastihnouti moravské stavy, pořízeny z aerárních peněz summou 299.247 zl. 38 kr. v bankocedulích čili 59.849 zl. 31 kr. vídeňské měny, po srážce několika platův o 6863 zl. 22 kr. zbývá hořejší summa 52.986 zl. 9 kr. vídeňské měny.

Nedoplatek b) o 147.598 zl. 39 kr. vídeňské měny. K úhradě nepřátelských rekvisicí, učiněných na stavy moravské r. 1809, bylo z brněnské vojenské oekonomické komise upotřebeno monturních a výzbrojních druhů v ceně 147.589 zl. 39 kr. vídeňské měny, které se mají vojenskému aeráru hraditi. O položce a) svědčí jednací akta zemského výboru, že již bylo mínění v tom smyslu vysloveno a od dvorské kanceláře platným uznáno, že stavovské domestikální pokladně nikdy nepříslušelo vydržování nepřátelské armády, tedy také výdaje, které tehdejší guverner z peněz aerárních, jež měl v rukou, hradil, nemohly jíti na účet moravských stavův. Také by se to nikdy bez výslovného svolení stavů dietálně shromážděných nebylo mohlo státi, což však, poněvadž nepřátelské obsazení týkalo se pouze kraje brněnského a znojemského, vůbec nemohlo míti místa. Poněvadž vůbec v tísni tehdejší doby, kde všichni pozůstalí úředníci a členové stavovského výboru, k mnohonásobným službám, které nenáležely k jejich vlastnímu povolání, byli přibíráni, stavovští členové, postavení v čelo rekvisiční komise, nemohli se pokládati za orgány veškerých stavů, nemůže pro ně žádná náhrada z této manipulace resultovati.

V příčině položky b) pozůstalý majetek brněnské vojenské oekonomické komise ani stavům nebyl odevzdán, a tito, i kdyby za to byli požádáni, nebyli by ho s ručením převzali. Nelze tedy odevzdání těchto monturních a výzbrojních druhů, jež se stalo nuceně, pokládati za nepřátelskou rekvisici uloženou stavům moravským, nýbrž za válečnou kořist, ježto bylo starostí oekonomické komise, aby zavčas pomyslila na zachránění tohoto vojenského aerárního majetku.

Správnost těchto důvodů také pohnula dvorskou kancelář, aby dvorské komoře navrhla odepsání, ale tato nebyla úplně srozuměna a vyjádřila se, že jsou to výlohy, jež má nésti

země vůbec, poněvadž však r. 1809 nebyly všechny kraje moravské nepřítelem obsazeny, tedy by musily kraje, jež zůstaly v držení rakouských pluků, zůstati od tohoto konkretálního závazku osvobozeny.

Poněvadž nelze upříti, že by repartice těchto výloh na kraj brněnský netoliko byla velkým břemenem, nýbrž i nespravedlivým, ježto všechny útrapy válečné snášel dvojnásobně a největší oběti přinesl, dále že postoupení brněnského a znojemského kraje nestalo se násilím zbraně, nýbrž bylo podmínkou uzavřeného příměří, tedy nelze také těmto krajům, jež krutěji než všechny ostatní byly zastiženy, ukládati zaplacení těchto nových, z doby invase pocházejících vydání.

I bylo stavům v této zprávě navrženo, na nejvyšších místech zakročiti, aby oba tyto požadavky aerární byly odepsány. — Schváleno.

2. Zemský hejtman připomenul listem ze dne 31. ledna 1831 zemskému výboru, že správa finanční pokračuje ve slosování staršího zúročitelného dluhu státního, a lze se tedy domýšleti, že také stavovské domestikální památky budou rozděleny serie a podrobeny slosování, čímž by úroky toho času již z polovice ve vídeňské měně splacené ve své celé výši musily býti zapraveny v minci konvenční, a tím by během času mohla domestikálnímu fondu vzrůsti značná škoda. Byl tedy zemský výbor od něho vyzván, aby důkladně uvážil otázku, zdali by nevyhovovalo zájmu stavův, aby své domestikální památky ponenáhlu skupovali a vyměňovali a za tím účelem užili hotovosti 54.000 zl. konvenční měny, uznané dietálním usnesením z r. 1830 za disponibilní, k výměně domestikálních památek, místo aby ji na 5% půjčovali soukromníkům.

V této zprávě bylo číselně dovozeno, že dle výkazu předloženého zemskou účtárnou z 26. ledna stavovské úvěrní passivum obnáší 917.425 zl. 3 1/4 kr.; z toho jest

a) ve stavovských fondech	162.920 zl.,		
b) v mrtvých rukou pro kostelní nadace, ústavy atd.	394.775 zl.	1/4	kr.,
c) v kontribučních a sirotčích pokladnách	167.962 zl.	30	kr.,
d) jako kauce vinkulováno	34.633 zl.	41 1/4	kr.,
úhrnem . . .	760.291 zl.	11 2/4	kr.

Následkem toho by se mělo ještě 157.133 zl. 51¾ kr. koupí realisovati, k čemuž v kursu 34% jest potřebí 53.426 zl. konvenční měny, a kdyby se k tomu přidalo ad a) kauci 34.633 zl. 41¼ kr., ještě 11.776 zl., v celku tedy 65.202 zl. konvenční měny. A poněvadž celá hotovost reservního fondu po srážce zálohy 60.000 zl. konvenční měny, určené k regulování Dyje, obnáší 71.000 zl. konvenční měny, tedy zbývá ještě po oné úhradě přebytek 5798 konvenční zl. měny.

Nad to jest v této záležitosti stavovský zájem tak súčastněn, že musí se stavům učiniti návrh, aby se upustilo od dřívějšího dietálního usnesení, aby disponibilní hotovost reservního fondu byla užitečně uložena u soukromníkův a aby se raději upotřebila na výplatu stavovského domestikálního dluhu. Schváleno a zemský hejtman požádán, aby potřebné v té příčině zařídil.

3. Dietálním usnesením z 19. října 1830 stavové na nejvyšší vyzváni prohlásili ochotu, přispěti k nákladu 150.000 zl. na upravení řeky Dyje příspěvkem připadajícím na provincii Moravskou 60.000 zl. konvenční měny z hotovosti stavovského reservního fondu na obvyklé 5% zúrokování s dodatkem, že tato půjčka přirážkou na konkretum zemské má ve třech letech zase býti uhrazena. K půjčce dvorská kancelář dala (dne 26. listopadu 1830) své svolení, zároveň však stanovila, že se nesmějí žádné úroky vybírati.

V tomto ustanovení, jež se stalo bez předchozí dohody se stavy, tito se ve svých právech podstatně zkrácenými a zemský výbor pokládal za nutné na to upozorniti. Bylo tedy ve zprávě vytčeno a zřejmě dokázáno, že stavům přísluší právo, žádati za tuto půjčku procenta v zemi obvyklá a že, chtějí-li stavové ku blahu země těchto dočasných úroků se zříci, musí se tak státi novým dietálním usnesením a nikoli pouhým nařízením vysoké c. k. dvorské kanceláře, ježto povždy požívali práva, aby jejich záležitosti ex diaeta projednávané bezprostředně byly předkládány J. V., a pouze nejvyšší rozhodnutí o tom docházející že má za normu platiti, což však v tomto případě se nestalo, poněvadž odepření úrokového příjmu nebylo vysloveno od J. V.

S tímto názorem zemského výboru stavové úplně se shodli, a poněvadž ostatně se uvážilo, že ku blahu země a z osvědčené dobrotivosti k poddaným, jest jejich důstojnosti přiměřeno, zříci

se práva úrokového příjmu ze 600.000 zl. konvenční měny, stalo se jednosvorné usnesení, zplnomocniti zemský vybor, aby prohlásil, že moravští stavové z uvedených důvodův upouštějí od požadavku úroků jim příslušejících.

67.

Protokol dietálního sezení 18. října 1831 za předsednictví presidenta zemského soudu a nejvyššího zemského sudího Antonína hraběte Sedlnického (na místě zaneprázdněného hraběte Inzaghy).

Postuláta přijata s obvyklými dodatky. Ostatně vyřízeny tyto předměty:

1. Dobročinnému spolku brněnskému jednohlasně bez předchozího vyzvání, vzhledem k přítomné tísni, k nedostatečnému výdělku tolika tříd živnostenských a k rozmnoženému počtu chudých, usneseno zvýšiti příspěvek na r. 1832 z 1500 zl. na 2000 zl. vídeňské měny a předložiti k nejvyššímu schválení.

2. Koncem prosince 1831 uplyne sexennium preláta rajhradského Augustina Kocha. O toto místo v zemském výboře přihlásili se ústně u zemského hejtmana

a) Jan rytíř Peteany, kanovník a deputovaný kapitoly olomucké,

b) Josef rytíř Vokřál, děkan a deputovaný kapitoly brněnské. — Většinou zvolen Vokřál, a volba jeho předložena k nejvyššímu schválení.

3. Stavovskému sekretáři rytíři Kronenfelsovi povolena a ihned také poukázána remunerace 300 zl. z oněch 500 zl. konvenční měny, s kterými mohou stavové volně disponovati.

4. Stavovskému koncipistovi Mühlbeckovi, který již po 33 léta slouží a z nedostatku předepsaných (dvorským dekretem z roku 1820) studií právnických nemůže býti za sekretáře povýšen, i z jiných důvodů zemský výbor navrhuje osobní přídavek 200 zl. konvenční měny, za jehož schválení by se muselo zakročiti u J. V. Ale většině stavů nezdá se dosavadní služba Mühlbeckova býti toho způsobu, aby odůvodňovala nárok na osobní přídavek, kteréhož vyznamenání dostává se jen úředníkům po každé stránce bezúhonným, jakožto dobře zasloužená odměna. Vzhledem k rozmnoženým prácem a chorobě žadatelově povoluje se z milosti na r. 1831 remunerace 200 zl. konvenční měny ze zmíněné reservo-

vané hotovosti 500 zl., a také pro budoucnost budou stavové míti naň zřetel, zaslouží-li si toho doporučením zemského výboru.

5. Titulární zemský chirurg Jan Klinkerfuss definitivně potvrzen s přídavkem 200 zl. s podmínkou, že bude zavázán bezplatně léčiti stavovské úředníky a služebníky.

6. Žádost rustikalistů kláštera Hradišťského (kraje olomuckého) za snížení dodávkové reluice. Zemský výbor oznamuje tuto žádost hlavně proto, aby na nejvyšších místech se upozornilo, jak těžkým břemenem jest pro každého poplatníka, musí-li jednotlivé druhy obilní, které až do r. 1816 dodával v přírodninách, reluovati cenou tak nepoměrně vysokou. Stavové s tím sice souhlasili, ale uvážili, že pro ten čas by se asi nedosáhlo dobrého úspěchu, poněvadž celá věc s berní summou, jež se postuluje, jest v tak těsném spojení, že bez vzájemného pochybení nemůže nic rozhodného o tom býti uzavřeno.

7. Presidiálním listem dvorské kanceláře z 22. března 1831 dává se na vědomost, že blahopřání stavů ke sňatku J. V. mladšího krále uherského bylo od císaře i královských novomanželů nejmilostivěji přijato.

8. Na návrh Hugona starohraběte Salma povolen vdově po moravsko-slezském guberniálním radovi a někdejším přísedícím zemského výboru Ludvíkovi svob. pánu Königsbrunnovi, vzhledem k jeho zásluhám o stát i provincii Moravskou, pak k nuznému postavení vdovy s 5 dětmi, roční příspěvek 500 zl. konvenční měny, a zemskému výboru uloženo, aby učinil v té věci potřebné zařízení.

Dále předneseno:

1. Cirkulář moravsko-slezského gubernia z 5. prosince 1823, že židé na Moravě a ve Slezsku, jsou-li skutečnými familianty, smějí emfiteuticky si zakupovati vrchnostenské kořalny, avšak dominikální usedlosti neb podobné pozemky smějí za podmínek stanovených v nejvyšším tolerančním patentu ze dne 13. února 1782, odstavci 16., pouze najímati.

2. Rytířství a inkolát uděleny moravsko-slezskému guberniálnímu radovi a duchovnímu referentovi Josefu Höchsmannovi.

3. Osvobození školních pomocníků (Schulgehilfen) od služby vojenské (dekret dvorské kanceláře z 25. srpna 1830).

4. Zřízení mýta cestného i mostného na nové třebovské silnici („Kunststrasse“) (guberniální cirkulář z 8. října 1830).

5. Cirkulář gubernia z 20. října 1830, jímž důchod moravsko-židovské daně potravní, jenž dosud podřízen byl dozoru a péči politických úřadů, přechází od 1. listopadu t. r. do správy kamerální.

6. Nejvyšší kabinetní list z 2. října 1830, že po dokonaném korunování arcivévody Ferdinanda přísluší mu titul „král uherský a korunní princ ostatních císařských rakouských státův“ a courtoisie „Vaše Veličenstvo“.

7. Nejvyšší rozhodnutí z 27. září 1830, jímž dvorský rada moravsko-slezského gubernia Volfgang rytíř Manner dán jest s plným platem na odpočinek a na jeho místo dosazen dvorský rada haličského gubernia hrabě Auersperg.

8. Dekret dvorské kanceláře z 5. října 1830, že vdovy po úřednících, kdysi od svých manželů rozvedené, mají jen tehda nároky na pensi, dokážou-li, že nemají vinu na rozvodu.

9. Ministerským listem z 12. listopadu 1830 potvrzují se volby Jana Bedřicha hraběte Troyera a Josefa hraběte Schafgotsche a magistrátního rady brněnského Jana Pfefferkorna za přísedící zemského výboru.

10. Dolnorakouský vládní president hrabě Klebelsberg jmenován (24. listopadu) presidentem dvorské komory.

11. O úrocích ze stavovských aerariálních obligací.

12. Cirkulář zemského gubernia z 24. listopadu o zásadách při stavbách vodních a o hrazení k tomu potřebných nákladův.

13. Dekret dvorské kanceláře z 10. prosince 1830 o zrušení moravské administrace pro daň nápojovou a přenesení zbývajících prací na administraci celních důchodův.

14. Dekret dvorské kanceláře z 20. ledna 1831, jímž se povoluje přivtělení fondu pro výživu delinkventů, kterýž fond jest při moravské zemské hlavní pokladně, i s příslušnými úroky k fondu domestikálnímu.

15. Dekret dvorské kanceláře z 29. ledna 1831, jímž pro moravské stavovské deputované stavu měšťanského povolené diety 6 zl. smějí se po srážce pětiny vypláceti z obecních rent také deputovaným královských měst, kteří cestují na sněm do Brna.

16. Nejvyšší rozhodnutí z 31. ledna 1831, že stavovskému 1. sekretáři Janu Kurzovi povolených 200 zl. konvenční měny, které týž měl jako aktuár ze zrušeného důchodu pohraniční daně

nápojové, smí se nahraditi pro budoucnost z domestika, ale bez nároku na náhradu z eráru.

17. Nejvyšší rozhodnutí z 11. ledna 1831, jimž výjimečně takové průmyslové podniky, jež směřují k výrobě cukru z domácích plodin, jsou na 10 let osvobozeny od daně výdělkové.

18. Dekret dvorské kanceláře z 16. srpna 1793 o příspěvku vychovávacím na děti osiřelé po úřednících.

19. Hrabě František Daun koupil Biskupice (kraj znojemský) od Antonína svob. pána Pillersdorfa.

20. Cena centu soli v sudě stanovena na 6 zl. 20 kr.

21. Dekretem dvorské kanceláře z 15. června 1831 povoluje se při moravské stavovské účtárně zvláštní registrator, zároveň expeditor, s platem 800 zl.

22. Hrabě Jan Nep. Geisslern koupil panství Černou Horu.

23. Nejvyšší rozhodnutí z 23 července 1831, že z příčiny cholery vyhotovované sanitní a kontumační pasy mají se pokládati za veřejné listiny a jich padělání trestati dle § 178, lit. 1. D, 1. dílu trestního zákonníka.

24. C. k. lokální sanitní komise ve jménu obyvatelů Brna vzdává nejvřelejší díky za výpomoc 10.000 zl. konvenční měny k zajištění nákladů na praeventivní opatření k odvrácení cholery a dalších potřebných zařízení.

25. Vypsání daně dědické, výdělkové a židovské na správní rok 1832.

26. Rytířství a inkolát uděleny brněnskému kanovníkovi Františku Zelinkovi.

27. Presidiální list dvorské kanceláře z 23. září 1831, poněvadž na Moravě není obsazeno místo nejvyššího písaře zemského, že přísedící zemského výboru Jan rytíř Welzenstein jmenován jest 2. zeměpanským komisařem na příští zemský sněm.

68.

Závěrečné sezení 13. října 1832 za předsednictví Karla hraběte Inzaghy.

Nově přijati do sněmu: biskup brněnský František Ant. Gindl a nově zvolený opat a prelát kláštera rajhradského Viktorin Schlossar.

Protokol dietálního sezení 16. října 1832, za předsednictví zemského hejtmana Karla hraběte Inzaghy.

1. Na opětný návrh starohraběte Salma a po potřebném vyšetření zemského výboru povolena vdově po Ludvíku svob. pánu Königsbrunnovi pense ročních 500 zl. konvenční měny a předložena k nejvyššímu schválení.

2. Na žádost královského gubernia o podporu pro ústav hluchoněmých, pro Moravu a Slezsko v Brně nově zřízený, uváženo zevrubně, že by nebylo radno nadační místa zřizovati (jak to dokázala nadační místa v nemocnici a blázinci, pak v moravských plukovních domech vychovávacích), ježto dodatečně žádaným doplácením každá jakkoliv preliminovaná summa se změní a z nedostatku hotovosti může se i zrušiti, za to usneseno jednohlasně na návrh zemského výboru:

a) zakročiti na nejvyšších místech za povolení, aby se směl z domestikálního fondu vypláceti pevně stanovený nepřekročitelný roční příspěvek 300 zl. konvenční měny jako pouhý dar z milosti, bez výhrady práva obsazovacího a nikoliv jako nadace, pokud bude zmíněný ústav soukromým;

b) za nejvyššího schválení vyplatiti tento obnos teprve, až kuratorium tohoto ústavu oznámí zemskému výboru, že na základě tohoto příspěvku byli přijati bezplatně chovanci do ústavu;

c) vymíněno, že dítko stavovského úředníka nebo služebníka podobnou vadou stižené, na žádost rodičů nebo poručníků za první příležitosti uprázdněného bezplatného místa přede všemi ostatními bez ohledu na starší záznamy má býti přijato.

3. Dosavadní premie na zvelebení hovězího dobytka, ježto jak 23letá zkušenost učí, ukázaly se bezúčelnými, se zastavují, a roční náklad na ně věnovaný se odkazuje ad domesticum.

4. Zpráva o záloze 60.000 zl. konvenční měny na úpravu řeky Dyje v horním toku, pak o překročení o 3685 zl. $24^2/_3$ kr. konvenční měny bez zmocnění dietálního. Stavům uvedeno na pamět, že v dietálním sezení 19. října 1830 bylo usneseno, z disponibilní hotovosti stavovského reservního fondu zapůjčiti těchto 60.000 zl. konvenční měny pod výminkou, že každého roku 20.000 zl. s 5% úroky bude spláceno přirážkou na kon-

kretum zemské. Tento návrh dosáhl nejvyššího schválení s dodatkem, že nesmí býti žádného zúročení. Potom sdělen výsledek podrobného vyjednávání zemského výboru, jenuž hlavně jde o to, aby za okolností, kde splácení pomocí přirážky na konkretum zemské s nejvyšších míst nebylo připuštěno, se zajistil před všelikou zodpovědností. Dále ještě zemský výbor oznámil, že následkem vysokého dekretu dvorské kanceláře musilo se vyplatiti o 4685 zl. $34^2/_3$ kr. více, aby stavba neuvázla. Všechna tato opatření jednohlasně schválena.

5. Zpráva o korunním fondu itinerárním, který povstal ze stavovského příspěvku ke korunovaci císaře Leopolda II ve výši 33.333 zl. 20 kr., jejž tento věnoval na postele v brněnském blázinci a chorobinci. Tento fond rozličnými přepjatými požadavky a doplácením domácím ředitelstvům upadl v takové dluhy, že od roku 1819 všechny platy se musily zastaviti a zemský výbor byl nucen roku 1828 sám podati na nejvyšším místě návrh, aby tento fond, který tehda byl blízek zrušení, byl převzat od kamerální pokladny, což roku 1832 nejvyšším dekretem dvorské kanceláře bylo přijato.

Stavové usnesli se postoupiti tento fond ad camerale, ale s výminkou, že domestikálnímu fondu nebude žádným způsobem ukládáno jakékoli doplácení.

6. Zemský výbor oznamuje, že následkem velmi důtklivého vyzvání vyplatil roku 1831 místní zdravotní komisi pro odvrácení cholery, jež tehda byla zřízena, na nezbytné výdaje z přebytku fondu daně nápojové zálohu 10.000 zl., a to bez dovovolení vysokého sněmu, jehož tehda nebylo možno se dožádati.

Zemský výbor však se domnívá, že jednal zcela dle zásad lidumilného smýšlení stavův. Všeobecně známa jest tíseň tehdejší doby a nezbytná nutnost účelných, ale také nákladných opatření. Lokální fond sanitní, jenž utvořen byl z příspěvku státního 4010 zl. konvenční měny a hořejších 10.000 zl., nemá takových příjmův, aby tuto zálohu mohl vrátiti.

Poněvadž dle recessu z roku 1777 přebytky z fondu daně nápojové jsou určeny ku blahu země, bylo toto vydání od stavů jednohlasně schváleno.

7. Usneseno povoliti zemskému purkrabímu, aby za postoupení starého stavovského domu za účelem vozové kůlny směl vybírati ročně 12 zl. konvenční měny.

8. Poněvadž pomníku, zřízenému od stavův u Rousinova při olomucké poštovní silnici, tam kde císař Josef II. oral, hrozí úplná zkáza, vyžádal si zemský výbor na vyzvání zemského hejtmana od provisorního stavebního ředitelství návrh i s rozpočtem, jak by tento pomník co nejúčelněji mohl býti obnoven. Tento návrh, předložený stavům, se vyslovuje pro spravení schodů v piedestalu, dále chce odstraniti sfingy i basreliefy a obložiti mramorem, konečně celek potříti olejovou barvou a obehnati příkopem, čehož náklad by se asi páčil na 371 zl. 32 kr. konvenční měny. Hugo starohrabě Salm obsažně dovodil, že již původní konstrukce tohoto pomníku z pískovce byla pochybena a všechny potomní jakékoli reparatury nevyhovují účelu, zvěčniti tak vznešený čin císařský, a také tento pomník, vydaný úrazům, pošpinění a jiné zlovůli, působí u každého mimojdoucího, zvláště u cizinců, dojmem opačným. Pouze litina odolává zlobě časové, pošpinění, poněvadž se dá snadno čistiti, konečně i zlovůli, poněvadž ani výstřel z pušky nezanechává na ní značné stopy. Poněvadž hrabě nad to jakožto znalec po přibližném rozpočtu poznamenal, že pomník ze železa sotva by stál polovici toho, co od stavebního ředitelství se navrhuje, a kdyby mělo ještě solidní zábradlí dokola býti zřízeno, veškeren výdaj by nebyl o mnoho vyšší, stavové jednohlasně se usnesli, zakročiti na nejvyšších místech o povolení této summy. Zemský hejtman pak od starohraběte Salma, majitele nejvýtečnějších železáren na Moravě, zjedná si nákres, plán i rozpočet. Ačkoliv starohrabě, aby neuvalil na sebe zdání soukromé spekulace, z počátku tento podnik nadobro odmítal, na konec podrobil se všeobecnému přání stavův.

9. Podána zpráva o reorganisaci moravské stavovské akademie v Olomouci. Usneseno ponechati úplně volnou ruku zemskému výboru v příčině vnitřního zařízení, přikazování žáků, dozoru, budovy, zkoušek atd. Dále usneseno:

a) aby učiteli ženijního odboru bylo přikázáno také vyučování praktické geometrii;

b) zřízení nové stolice mechaniky a technické chemie jen potud povoleno, pokud jím nevzroste nové vydání a pokud plat tohoto učitele se uhradí z úspor;

c) za to mají stavové zbaveni býti příspěvku 620 zl. konvenční měny na vydržování právnických professorů na olomucké universitě;

d) poněvadž plat učitele oekonomie na akademii o 1500 zl. konvenční měny jest přemrštěný a v žádném poměru s platem ostatních profesorů akademie i university, snižuje se na výši těchto, totiž 1000 zl.;

e) poněvadž krom toho zrušuje se též místo tanečního mistra v Brně s platem 300 zl., jeví se úspora celkem 1420 zl. konvenční měny a po srážce položky ad b) 820 zl. konvenční měny, začež se navrhuje zříditi stolici vrchnostenského soudnictví s platem 800 zl. ročně; proti tomu však většina stavů protestuje a Emanuel svob. pán Bartenstein vyvinul v řeči, s kterou většina stavů souhlasila, že majitelé panství u svých úředníků necítí naprosto potřebu vyučování vrchnostenskému soudnictví, ježto spravedlivé stesky majitelů panství nesměřují k neznalosti jejich úředníků, nýbrž k jinému zlořádu, jejž zevrubně rozebírati a uvažovati zde není na místě;

f) stavovskému tanečnímu mistrovi povolen houslista za pomocníka s platem 40 zl. konvenční měny.

10. Obšírnou zprávou poukázáno na nepopíratelné právo stavů na starý zemský dům, který jen k dočasnému používání byl postoupen c. k. vojenské oekonomické komisi. Těchto místností jest nyní citelně potřebí, zvláště pro rozmnoženou agendu zemského výboru i zemské stavovské účtárny, a také není kde umístiti velmi důležitý a obsáhlý stavovský archiv, jemuž tím hrozí zkáza. Tímto nedostatkem pohnut byl zemský výbor, nařiditi zemské stavovské účtárně, aby si v soukromém domě za plat vyhledala vhodnou místnost, o čež se právě nyní vyjednává. Zemský výbor oznamuje stavům, že skrze zvláštního deputovaného při komisi konané společně s c. k. guberniem a generálním velitelstvím hájil stavovských práv na tento dům a obnovil nároky na něj.

I bylo usneseno, vyhraditi si toto stavovské právo vlastnické a v případě, že by c. k. oekonomická komise měla z Brna býti přeložena, anebo jinou změnou tohoto domu mohla postrádati, se vším důrazem obnoviti nároky na jeho navrácení. Na nejvyšších místech má se důtklivě představiti potřeba nových ubikací potřebných, zejména umístění stavovského archivu, a požádati za rychlou nápravu.

11. V dietálním sezení roku 1831 bylo usneseno, aby asi $^2/_3$ hotovosti stavovského fondu reservního vynaložily se

k vykoupení domestikálních památek, poněvadž tyto papíry, mají-li se vylosovati a v serie zařazené táhnouti, zúročením jich dle jich celé jmenovité ceny v konvenční měně působí domestikálnímu fondu značný nový výdaj. Zemský výbor oznamuje, že rytíř Herring dobrovolně a bezplatně se uvolil v tuto práci vykupovací, že však ohlásil, že nelze příslušný počet těchto papírů sehnati, aby se uvedla v činnost disponibilní zásoba reservního fondu přesahující obnos 100.000 zl. konvenční měny. Poněvadž za těchto okolností zamýšlené plodné elokování zmíněné jistiny nelze provésti, navrhuje zemský výbor:

a) za $^2/_3$ disponibilní hotovosti zakoupiti 5% metalliques anebo také vylosované státní obligace,

b) zapůjčovati soukromníkům za normální bezpečnosti. — Schváleno.

12. Volba 2. stavovského sekretáře. Sebrány volební lístky od 25 přítomných členů samým zemským hejtmanem a za kontroly biskupa brněnského zjištěno, že dostal:

brněnský 2. krajský komisař Alois Raschka 15 hlasův,
přísedící zemského výboru Jan šl. Welzenstein 7 hlasů,
správce soukromých statků šlechtic Badenfeld 3 hlasy.

Zvolen tedy Raschka většinou hlasův.

13. Brněnskému dobročinnému spolku povolena podpora 1500 zl., a slíbeno zakročiti na nejvyšších místech, aby směla tato položka býti zvýšena na 2000 zl. vídeňské měny.

14. Zemského výboru došla zpráva, že dědicové zemřelého guberniálního sekretáře Petra Cerroniho nabízejí na prodej jeho literární pozůstalost, jež, svého druhu jediná a pro Moravu neocenitelná, rozpadá se ve čtyři hlavní oddíly:

a) veliký počet jeho rukopisův in folio a quarto;

b) manuskripty velmi vzácné, mezi nimi na příklad česká kronika Přibíka z Trademína (sic), Pulkavou zvaného, jako neobyčejně hledaná, jest proslulou;

c) inkunabula, mezi nimi český překlad sv. písma od Moravských Bratří, v Králicích u Prostějova tištěný, jest jednou z největších rarit;

d) tištěné spisy o Moravě, jakož i jiné knihy.

Poněvadž jest pro stavy velmi důležito, aby tato díla, jež mají nejbližší a nejrozsáhlejší vztah na dějiny Moravy, jak to

stavové okolních zemí činí, se pořídila a tím tato příznivá příležitost, jež snad nikdy se již nenaskytne, se nenechala pominouti, zemský výbor pokládá za svou povinnost, podati návrh na tuto koupi a vyprositi si zmocnění, aby po předchozím nejvyšším schválení tohoto výdaje vstoupil v potřebné vyjednávání s dědici, o čemž svým časem podá bližší zprávu.

Stavové připojili k tomuto návrhu jednohlasně své schválení, a doporučují vůbec co nejpečlivější dohlídku a katalogisování, a pak i všechnu další opatrnost, ježto zkušenost učí, že právě při literárních dílech často vědomě, často nevědomě nejcennější exempláře se ztrácejí a právo vlastnické nelze pak již vindikovati.

15. Žádost moravsko-slezské hospodářské společnosti, kde se zevrubně vyličuje nedostatek příjmů Františkova musea a náklad na nevyhnutelně potřebná pořízení se vypočítává na 2397 zl. 12 kr, o jichž vyplacení ex domestico se prosí. O něm podrobně rokováno. — Hugo starohrabě Salm, jako někdejší ředitel moravsko-slezské hospodářské společnosti, porovnal někdejší a nynější stav Františkova musea, což pro přítomnost dopadlo velmi nepříznivě, ježto i dříve zavedené katalogy nelze již shledati a tedy se ani neví, co museu od jeho zřízení až do nynějška bylo věnováno. Jest tedy na bíledni, že správa není taková, aby se z ní dalo doufati v další zachování a zvelebení tohoto ústavu; za takových okolností ani nejochotnější podporou stavů nedošlo by se blíže k cíli a tím méně by se poskytla záruka, že značných částek peněžitých se používá způsobem nejvhodnějším.

V tom směru stavové jednohlasně se usnesli, že sice nejsou proti tomu, aby po předběžném nejvyšším schválení všechny výdaje, jichž jest třeba ku zřízení a příštímu zachování Františkova musea, převzaty byly na stavovské domestikum, že však se to nikterak nemá státi, potrvá-li nadále nynější správa, nýbrž že má se při této příležitosti na nejvyšším místě učiniti výslovnou a nezbytnou podmínkou, aby museum bylo postaveno pod bezprostředné vedení a dozor stavův a zemský výbor, jenž má v té věci učiniti další potřebné kroky.

16. Žádost stavovského I. sekretáře Emanuela šlechtice Kronenfelsa po 31. roce služebním o zvýšení platu na 2000 zl., jak toho všichni jeho předchůdci užívali za

podobných okolností. Usneseno, zakročiti na nejvyšších místech o povolení osobního přídavku 500 zl. a náhradou za 18 měsíční vedení prací zemského výboru, čímž domestiku ušetřeno více než 2500 zl., zvláštní remuneraci 300 zl. konvenční měny.

17. Moravskému stavovskému koncipistovi Ignáci Mühlbeckovi pro nemoc a na přímluvu zemského hejtmana, který se o jeho píli pochvalně vyjádřil, povolena z disponibilních 500 zl. podpora 200 zl., ale pouze za rok 1832.

* * *

NB. Za vojenský rok 1833 nebyl konán závěrek sněmovního období.

69.

Sezení rozšířeného výboru zemského 29. srpna 1833 za předsednictví zemského hejtmana Karla hraběte Inzaghy.

1. Do sněmu přijat na svou žádost Michael hrabě z Bukůvky, majitel zemského deskového statku Dobromělic.

2. K uvítání JJ. VV. zemský hejtman navrhuje mimo jiné:

a) aby deputace stavů vyjela koňmo JJ. VV. na jistou vzdálenost vstříc a je do města k bytu doprovodila;

b) aby se JJ. VV. podala příležitost, snad na plese, poznati krásné moravské kroje venkovské. Schváleno, a ponecháno zemskému hejtmanovi, aby všepotřebné na náklad domestika zařídil. — Dále usneseno:

a) Způsob, jakým se náklad ten má uhraditi, má určiti příští sněm.

b) Vypraví se stavovská deputace na hranice Moravy (návrh rytíře Bathiany) a tamtéž se zřídí triumfální brána (návrh svob. pána Albrechta Wittmanna).

c) Do deputace, jež koňmo pojede vstříc, zvoleni: hrabata Troyer, Mitrovský, Schafgotsch, Herberstein, z Bukůvka, Kalnoky, Dubský, Podstatský, Lichtenstein; svobodní pánové Albrecht Antonín Wittmann, Schell. Mundi, rytíři Linhart, Paburg a Tersch.

Deputaci oněch stavů, kteří pojedou na hranice a u triumfální brány uvítají Jejich Veličenstva, určiti ponechává se zemskému hejtmanovi.

d) Pořídí se 12 nových stejných jezdeckých čabrak pro stavy, kteří pojedou vstříc koňmo.

e) V den plesu odevzdá se dobročinnému spolku brněnskému 1000 zl. konvenční měny, aby je rozdělil chudým (návrh rytíře Bathiany).

3. Náměstek zemského účetního Kriner jmenován zemským stavovským účetním s platem 2000 zl.

70.

Sezení rozšířeného výboru 18. září 1833 za předsednictví zemského hejtmana Karla hraběte Inzaghy.

Vzhledem k chystaným slavnostem na uvítání J. J. V. V., sděluje zemský hejtman na základě došlého přípisu, poněvadž čeští stavové J. V. v Praze žádných slavností nepořádali a také nynější doba k takovým podnikům nikterak není vhodna, J. V. musí svým časem co možná nejvíce šetřiti, má se od zamýšlených slavností upustiti (tedy od plesu a představení v zemských krojích); pouze chtějí-li stavové k dobročinnému účelu něco vynaložiti — ale jen z vlastního popudu a bez nejmenšího nátlaku —, nebude v tom kladeno překážek.

Dále oznámeno zemskému hejtmanovi skrze tajného kabinetního direktora dvorního radu Martina (16. září 1833), že J. V. s pravou zálibou přijal zprávu, že stavové hodlají za příležitosti pobytu J. V. v Brně chudým darovati 1000 zl. konvenční měny, a toto lidumilné a dobročinné předsevzetí plnou měrou schvaluje, že dále uznává věrnost a příchylnost stavů, nicméně, že si nepřeje ani zvláštní deputace na hranice ani průvodu jejich do Brna koňmo, ježto takové průvody dosud v německých provinciích nebyly v obyčeji, v Čechách nic takového se nedálo, leda že pán statku se svými poddanými, na jehož území J. J. V. V. cestovali, se ukázal a svou úctu dal na jevo, a kdyby takové koncesse v jedné provincii byly povoleny, v druhých by vzbudily jen rozčilení a žárlivost. Nad to stavové v Brně samém budou míti příležitost, aby J. V. svou úctu prokázali a od něho milostivě byli přijati.

Následkem nejvyššího přání upouští se od plesu, od vypravení deputace na zemské hranice a od jízdného průvodu. Nicméně někteří členové stavu panského, kteří byli určeni k jízdě na koních Jejich Veličenstvům vstříc, těžce nesli odepření této

15

milosti, jež přece měšťanům v Praze tak blahosklonně od J. V. byla prokázána. Na přání J. V., aby se příchod jeho oslavil dobročinným skutkem, usneseno, věnovati 40.000 zl. konvenční měny na zvláštní nadaci, zvanou nadací Františkovou a Karolininou, jež se má takto rozděliti.

Nepopíratelně největší nárok na soucit bližních mají nuzní slepci a hluchoněmí, poněvadž postrádají nejkrásnějších darů přírody. Dále, aby se vzdal hold jemnocitné dobročinnosti Jejího Veličenstva, jež jmenovitě věnuje svou pozornost „opatrování malých dítek", má se od stavů této mateřské péči vyjíti na půl cesty vstříc, věnovati brněnské sice již stávající, ale nepostačující „opatrovně malých dítek", na pomoc přispěti jistým peněžitým obnosem. Dle toho usneseno věnovati: ústavu slepých 20.000 zl., ústavu hluchoněmých 10.000 zl. a opatrovně 10.000 zl. za těchto podmínek: a) požitek této nadace má výhradně připadati rodilým Moravanům; b) stavům přísluší právo jmenovati chovance bez jakéhokoliv obmezení; c) jen tolik nadačních míst má se obsazovati, kolik lze uhraditi z úroků jistiny, a poněvadž z domestika nic se nemůže dopláceti, pro případ nedostatečných důchodů má počet nadačních míst býti zmenšen; d) kdyby jakoukoli příhodou tato nadace měla se zrušiti, stavové vyhrazují si vlastnictví nadační jistiny, aby ji vhodně vynaložili na jiný účel dobročinný; e) tato summa 40.000 zl. konvenční měny má se přiraziti na daň urbariální, prozatím z domestikálního fondu zapůjčiti a (což však by teprve při nejvyšším schválení bylo vyšetřeno) ve 2 neb 3 ročních lhůtách zmíněným způsobem bez úroků se nahraditi; těchto 40.000 zl. by činilo asi 8% daně urbariální; f) zemskému výboru se ukládá vyhotovení nadační listiny, přidělení jistin, určení počtu míst nadačních, jejich zadávání atd., zkrátka vše, co se týče řízení administrativního.

Také oněch 1000 zl. pro chudé, jakož i výlohy, které dosud jsou učiněny k projektované plesové slavnosti v sále redutním, mají se přiraziti k dani urbariální.

71.

Protokol o dietálním sezení dne 16. října 1833 za předsednictví zemského hejtmana Karla hraběte Inzaghy.

Postulata přijata jako roku předešlého.

Ostatní předměty jednání:

1. Dotaz zemského výboru v této věci: Stavové v dietálním sezení ze dne 24. září 1806 se usnesli přispívati na udržování Lužánek v Brně ročně 600 zl. bankocedulí z fondu domestikálního tak dlouho, až by se brněnské městské důchody tak zotavily, že by byly s to, aby také tento příspěvek vzaly na sebe; tato nabídka byla dvorským dekretem ze dne 21. dubna 1807 schválena. Zatím tento příspěvek finančním patentem zvýšil se na 600 zl. vídeňské měny, a když při redukci vídeňské měny na konvenční minci se strany vysoké dvorské komory dekretem ze dne 19. května 1820 paušál na udržování Lužánek stanoven byl na 800 zl. konvenční měny, byl zemský výbor požádán, aby $^3/_8$ této summy o 300 zl. konvenční měny vzal na sebe. Poněvadž doplatek proti dřívějším 600 zl. vídeňské měny čili 240 konvenční měny obnášel pouze 60 zl. konvenční měny, zdál se zemskému výboru příliš nepatrným, než aby se dožadoval dietálního souhlasu, a byl tedy s výslovnou výminkou povolen, že oněch 300 zl. nebude žádným způsobem překročeno, a až majetková síla brněnských důchodův obecních vzroste, má od těchto býti převzat, jakož se stavovské strany nikdy ani přímý ani nepřímý vliv nebyl vykonáván na vnitřní správu Lužánek a paušálu 800 zl. určeného k udržování Lužánek; pouze každoročně bez jakéhokoliv dotazování na podanou žádost se vyplácelo ex domestico oněch 300 zl. konvenční měny.

Nyní však zdá se, že jest úmysl stavům uložiti závazek, aby převzali $^3/_8$ ze všech vzešlých vydání, neboť když předešlého roku řeka Ponávka Lužánkami tekoucí byla upravena a vyklizena a několik mostův opraveno a nově zřízeno nákladem 1069 zl. 65 kr. konvenční měny, byl zemský výbor dekretem dvorské kanceláře beze všeho poukázán, aby $^3/_8$ v summě 345 zl. konvenční měny zaplatil jako mimořádný příspěvek ex domestico, k čemuž však zemský výbor nepokládal se zmocněným a myslí, že jest mu dožádati se dietálního usnesení.

Usneseno většinou hlasů, že dočasným převzetím příspěvku 300 zl. konvenční měny nemohl stavům vzniknouti žádný závazek k vedlejšímu placení, že však v takové věci, kde běží o zachování všeobecného místa pro obveselení, při čemž stavovské decorum vždy přichází v úvahu, dále vzhledem k tomu, že zmíněný výdaj jest dokázán jako nutně potřebný, k němuž brněnské obecní příjmy samy nestačí, a nad to nezdá se býti

vhodným, aby pro nepatrnou summu 345 zl. činila se u J. V. dietální námitka proti nálezu vysoké dvorské kanceláře, konečně poněvadž domestikální fond dokazuje k tomu dostatečnou úhradu: má se zemský výbor zmocniti, aby poukázal výplatu oněch 345 zl., ale zároveň výslovně se ohraditi proti každému dalšímu podobnému požadavku. Hrabata Salm jun., Dubský, z. Bukůvky a Daun a rytíř Linhart hlasovali však proti tomuto návrhu a odevzdali mínění v tom smyslu, že tento mimořádný příspěvek se má zcela odmítnouti.

2. Od gubernia sdělen obsah všeho vyjednávání v příčině regulace hranic mezi královstvím Uherským a markrabstvím Moravským. Z rozsáhlých zpráv, jak někdejšího brněnského krajského hejtmana svob. pána Müncha, jenž z moravské strany ustanoven byl c. k. dvorským komisařem při této komisi, tak moravsko-slezského královského fiskálního úřadu zřejmě vysvítá, že z uherské strany činěné nároky nikterak nejsou jasny nebo dokázány, také nikterak tu není základem blaho obou provincií, nýbrž spíše všude prosvítá soukromá spekulace. Proto učiněn návrh, aby zemský výbor byl zmocněn, aby ve svém vyjádření ke královskému guberniu ve jménu moravských stavů připojil se k stejně znějícímu mínění řečeného dvorského komisaře a moravsko-slezského královského fiskálního úřadu, v tom smyslu, aby nynější, po dlouhou dobu nepopíraný majetek byl chráněn a celá záležitost této nové hraniční regulace mezi Uhrami a Moravou, jež by způsobila nepřehledné processy a zmatky, jakožto přítomným poměrům úplně nepřiměřená, byla odmítnuta. — Přijato jednomyslně.

3. Resoluce o tom, aby všechny listiny vydávané „královskou moravskou stavovskou půjčovnou", tedy také kvitance týkající se „Brünner Zeitung", byly kolku prosty. O tom má se u J. V. učiniti námitka.

4. Sdělen obsah presidiálního listu nejvyššího kancléře hraběte Mitrovského k zemskému hejtmanovi v příčině dietálního usnesení o zrušení premií na chov hovězího dobytka. Týž se rozpakuje předložiti toto usnesení J. V. ku schválení, ježto jde o to, aby na Moravě dávno stávající zařízení bylo zastaveno, které v jiných provinciích dílem k velkému užitku se zachovává, dílem nově zřizuje; zdá se dle toho, že nikoli ve věci samé, nýbrž ve způsobu vedení jest neshoda, jež zadržuje

žádoucí úspěch, zvelebiti těmito premiemi chov hovězího dobytka; nejvyšší kancléř vybídl tedy zemského hejtmana, aby o tomto předmětě v příštím sezení zahájil poradu a prozatím ponechal vydávání premií obvyklým způsobem.

Po uvážení všech důvodův usneseno vybídnouti zemský výbor, aby si ze sousedních provincií Čech a Dolních Rakous zjednal zevrubná data o způsobu, jak si tam při rozdílení takových premií počínají a aby si také vyžádal dobré zdání osvědčených oekonomův a výsledek obšírným návrhem příštímu sněmu předložil, prozatím pak vydávání premií ex domestico v dosavadním průběhu ponechal.

5. Stavovskému koncipistovi Ignáci Mühlbeckovi za rok 1833 znovu povolena remunerace 200 zl. konvenční měny.

6. Při založení nadačního kapitálu 40.000 zl. konvenční měny v prvním okamžiku přehlédnut byl ústav, o jehož výborné a neúnavné péči v ošetřování a léčení nemocných z nejchudší třídy lidu jde jediný hlas, který však svými ročními příjmy jest daleko za všemi ostatními, totiž klášter milosrdných sester (alžbětinek). Jest známo, že mimo několik velmi nepatrných nadací jest se mu obmeziti pouze na milosrdné dary, jež nepostačují, a nemají ani dostatečné nadace, aby si platili lékaře, při nemocnici nejvýš potřebného. A přece se věnovaly co nejúsilovněji a nejoddaněji ošetřování a léčení chudých nemocných, a jejich vlastní existence není ani zajištěna. Tyto závažné důvody, uvedené ústně od některých stavů, dále prohlášení J. V., „že by roční podpora, poskytnutá od stavů alžbětinkám, byla Jemu zvláštním potěšením“, pohnuly zemský výbor k návrhu, aby tomuto klášteru z domestikálního fondu byl povolen roční příspěvek 500 zl. konvenční měny. — Jednohlasně schváleno a předloží se k nejvyššímu potvrzení.

Při této příležitosti promluveno o živnostenské a plodinné výstavě, pořádané za přítomnosti Jejich Veličenstev v musejní budově. Zemský hejtman poukázal na výstavu českých výrobků továrních a uměleckých, konanou v Praze na podnět českých stavů za přítomnosti Jejich Veličenstev, a pravil, že by bylo vhodné, aby také v Brně v musejní budově se uspořádala taková výstava moravských továrních a uměleckých výrobků, třebas nepřipravená a pro krátkost času méně velkolepá, a tím aby podán byl důkaz moravského průmyslu a smyslu

pro umění. Tato výzva vzbudila všeobecné účastenství; co bylo dokonalého v moravském umění a v dílnách, bylo ochotně zasláno. Jejich Veličenstva ráčila výstavu vhodně spořádanou prohlédnouti a vyslovila o ní svou pochvalu. Velký nával ze všech tříd zdejšího obyvatelstva svědčil o příznivém přijetí této výstavy, a všeobecně bylo vysloveno přání všech znalců, že výrobky moravského umění a píle průmyslové měly by častěji dojíti na veřejnou výstavu.

Stavové netoliko že jednohlasně se usnesli, náklad na tuto výstavu ve výši 592 zl. 2 kr. konvenční měny sami uhraditi a summu tu pojati v ostatní stavovská vydání, učiněná za přítomnosti Jejich Veličenstev, a prozatím jej z domestikálního fondu zapůjčiti, nýbrž i budoucně ob čas takovou uměleckou a průmyslovou výstavu k povzbuzení a oživení moravského umění a píle průmyslové na stavovský náklad zaříditi; při tom však výslovně bylo vyminěno, že tato výstava má výhradně vycházeti od stavův a pod stavovským jménem že všechny přípravy se mají konati; zároveň bylo usneseno, zemskému výboru nařiditi, aby sestavil dobře promyšlený plán o zařízení, rozsahu a ostatních modalitách pro takové výstavy a předložil jej příštímu stavovskému shromáždění ku schválení.

7. Nejvyšši kancléř hrabě Mitrovský, který na prosbu stavů v příčině koupě literární pozůstalosti zemřelého moravsko-slezského guberniálního sekretáře Petra Cerroniho vstoupil ve vyjednávání s jeho dědicem J. Czikannem, sdělil písemně zemskému hejtmanovi, že zvláštní vyjednávání zahájené od zemského výboru s Czikannem zabránilo mu, aby účinněji mohl k zamýšlenému cíli pracovati, a také požadavek 20.000 zl. konvenční měny zdá se mu přemrštěným, a že mu zdá se i polovice mnoho. — Co se týče poznámky nejvyššího kancléře o separátním vyjednávání zemského výboru, zdá se tu býti malý omyl; jak známo, roku 1828 moravsko-slezská hospodářská společnost vyjednávala písemně a také skrze své přísedící členy, mezi nimiž jsou zemští stavové, o koupi této pozůstalosti pro Františkovo museum s Czikannem; také brzo potom tehdejší c. k. appellační president hrabě Auersperg, jako člen této společnosti, počátkem roku 1829 mnoho práce si dal, aby tuto pozůstalost získal pro museum a vyžádal si při tom spolupůsobení zemského hejtmana, jakožto guvernera provincie a kuratora hospodářské

společnosti, a Czikann byl tehda vybídnut, aby zaslal seznam této sbírky a oznámil žádanou summu výkupní. Snad tehda hospodářská společnost, hrabě Auersperg a jiní její členové počítali na vydatnou podporu stavův a dali to také ústně či písemně J. Czikannovi na jevo, tento pak z toho chtěl těžiti a oznámil to nejvyššímu kancléři. To tedy dalo podnět k domněnce, jakoby zemský výbor s Czikannem byl vešel ve vyjednávání. Ostatně nemírný požadavek Czikannův pohnul hospodářskou společnost, že od této koupě úplně upustila; tak se strany stavovské nikdy nabídka nebyla učiněna a při tomto celém vyjednávání nebyl provozován stavovský vliv, na který by se Czikann mohl odvolávati.

Bylo tedy usneseno požádati zemského hejtmana, aby tento stav věcí nejvyššímu kancléři vysvětlil, jemu za dosavadní námahu v této věci vyjádřil dík stavův a — poněvadž týž má nejúplnější znalost o objemu a vnitřním obsahu této pozůstalosti, a tedy peněžitou cenu jeho dovede nejlépe posouditi aby připojil prosbu, aby dle vlastního uznání ještě jednou zahájil vyjednávání o tuto koupi.

8. Na základě nejvyššího zmocnění povolen brněnskému dobročinnému spolku zvýšený příspěvek na rok 1834 ve výši 2000 zl. vídeňské měny.

9. Konečně zemský výbor předložil seznam šlechty sestavený zemským registrátorem Gottliebem velmi obezřele a důkladně, s použitím všech příslušných akt jak archivu, tak moravsko-slezského appellačního i zemského soudu, ve 12 foliových svazcích, v nichž od nejstarších až po nynější dobu všechna udělení šlechtictví a inkolátu, introdukce, reversy atd. abecedně jsou srovnány; i bylo ujištěno, že na pokračování tohoto užitečného díla v budoucnosti bude stejně přesně hleděti.

Biskup brněnský poznamenal, že za ulehčením hledání měl by se k tomuto seznamu, třebas nikoli přesně abecední, ale aspoň syllabický index dle pořádku samohlásek pro každou písmenu složiti, a že v tomto seznamu má býti naznačena každá začáteční písmena na pergamenových páskách, které na příslušném místě na listu zvenčí mají býti přilepeny. Hrabě Dubský pak upozornil, že by bylo velmi žádoucno, kdyby v majestátních kvaternech, kde se šlechtické diplomy per extensum zapisují, také scházející přesně kreslené šlechtické erby dodatečně byly přijaty, a navrhl

vydati veřejné provolání, aby se scházející erby dodávaly. I usnesli se stavové, ježto před několika lety na nejvyšší podnět pro „corpus antiquarum inscriptionum imperii austriaci“ sbírány byly příspěvky od c. k. zemského úřadu na Moravě a ježto také hospodářská společnost r. 1829 zabývala se sbírkou moravských starožitností, že bylo by nejvhodnější, kdyby zemský výbor tímto způsobem si hleděl opatřiti kresby staršlechtických erbů, neboť navržené veřejné provolání nevedlo by k cíli, ježto erby žijících rodin šlechtických lze kratším způsobem dostati, při vymřelých rodinách pak důkaz, které erby ještě scházejí, byl by spojen s mnohým namáháním a bez vyhlídky na příznivý výsledek; neníť zajisté jednak vodítka, na koho bychom se měli obrátiti, jednak také správnost a přesnost zaslaných snad takových kreseb nikterak by nebyla zaručena.

Ostatně každému stavu doručen tištěný seznam přednesených věcí:

1. Hrabě Arnošt a Leopoldina Lambergové majiteli panství Zdounek.

2. Nejvyšším rozhodnutím z 14. října 1832 udělen c. k. zemskému radovi Františkovi rytíři Welzensteinovi úřad nejvyššího zemského písaře na Moravě.

3. Inkolát českých zemí Maximilianovi Josefu knížeti Thurn-Taxisovi.

4. Nejvyšší rozhodnutí z 8. února 1833, že se povoluje zvýšení příspěvku chudinského na 2000 zl. za r. 1832 a dle potřeby také pro budoucnost.

5. Nejvyšší rozhodnutí z 15. února 1833, že se povoluje Kronenfelsovi osobní přídavek 500 zl.

6. Jindřich hrabě Blankenstein, pán na Batelově, zemřel 27. ledna 1833.

7. O oprávněnosti oněch, kteří bydlí mimo německé země dědičné, nabývati dědičných úřadův.

8. Předpisy o prudké a neopatrné jízdě na voze i na koni a o ponechávání koní bez dohlídky pro Brno a okolí (1. června 1833).

9. František svob. pán Dubský z Třebomyslic vlastníkem Zdislavic a Lebedova.

10. František hrabě Dietrichstein z Proskova majitelem Zábrdovic.

11. Cirkulář moravsko-slezského gubernia z 22. června 1833, jenž obsahuje výstrahu před společností, jež se utvořila během novějších časových událostí pod názvem „giovine Italia“.

72.

Závěrečné sezení 14. října 1834 za předsednictví nejvyššího zemského sudího Antonína hraběte Sedlnického (zástupce zaneprázdněného hraběte Inzaghy).

Nově uvedeni do sněmu:

Baron Dubský, pán Zdislavic,

Michael rytíř Manner, nápadník statků Bohdalic a Kojátek,

Samuel rytíř Neuvall, majitel zemského deskového statku Šitbořic.

* * *

Zahajovací sezení 15. října 1834 za předsednictví nejvyššího komořího a appellačního presidenta hraběte Josefa z Bubna.

Dietální sezení 16. října za předsednictví téhož na místě hraběte Inzaghy.

1. Postulata na r. 1835 povolena za týchž formálních dodatků jako roku předešlého.

2. Došlým sexenniem Filipa rytíře Hentschla a Jana rytíře Welzensteina uprázdněna obě místa přísedících stavu rytířského v zemském výboře. Zvoleni Welzenstein poznovu a vedle něho jediný kompetent Ferdinand rytíř Linhart, majitel statku Vážan, o němž vzhledem k moralitě nic škodlivého není známo a který přiloženým dekretem od moravsko-slezského gubernia, kde žadatel slouží jako konceptní praktikant, podal důkaz, že složil ústní i písemnou zkoušku a tedy se úplně hodí za krajského komisaře nebo guberniálního koncipistu.

Došlým sexenniem brněnského magistrátního rady Vincence Vilímka (koncem dubna 1835) nutna jest volba přísedícího ze stavu měšťanského. Ucházejí se 4:

Jan Ritschel, c. k. rada a purkmistr města Brna,

František Tomola, brněnský magistrátní rada,

Josef Czibulka, brněnský magistrátní rada,

Jan Beischläger, brněnský magistrátní rada. — Většinou zvolen Ritschel, a volba jeho i obou rytířů předloží se k nejvyššímu schválení.

3. Nejvyšší pochvala, kterou J. V. vzdalo r. 1833 pokusu výstavy výrobků uměleckých a průmyslových, na rychlo uspořádané, a všeobecné čilé účastenství, jaké vzbudila mezi honoracemi a vzdělanější částí zdejšího obyvatelstva, daly podstatný impuls k myšlence, aby taková výstava rok co rok v Brně na náklad stavovský se obnovovala a tak učiněna byla permanentní. Zemský hejtman hrabě Inzaghy vybídl tedy jakožto znalce umění a průmyslu dobře známého továrníka Bedřicha Schölla, aby přibera si zkušené techniky, odevzdal písemný návrh, jakým způsobem by se tohoto účelu nejjednodušeji a nejjistěji dosáhlo. Tento návrh kus za kusem dopodrobna zpracovaný a od zemského hejtmana zemskému výboru k dalšímu vypracování podaný, přednesen stavům a s nepatrnými změnami jednohlasně schválen, tak že jednotlivé stati jeho mají pro budoucnost platiti za stanovy. Ostatně přijaty návrhy zemského výboru:

a) budiž pevně stanoveno, že tato výroční vlastenecká výstava výrobkův uměleckých a průmyslových má jedině vycházeti od stavův a v jejich jméně býti vedena;

b) co se nákladů dotýče, kterých jednak bude třeba na první pořizování, jednak na běžná vydání, mají býti, poněvadž dle ujištění zemského výboru nebudou přesahovati několik set zlatých konvenční měny, a tedy jsou příliš nepatrné, než aby byly vrchnostem přiráženy na berní zlatku — tak dlouho hrazeny z fondu domestikálního, pokud by je bez nebezpečí svých běžných závazků mohl nésti. K tomu bude třeba vyžádati nejvyšší schválení;

c) k stavům slezským bude učiněno vyzvání, aby se k tomuto podniku připojili;

d) místností budiž po komisionálním vyšetření a vhodném upravení jídelna s 3 pobočními pokoji v redutní budově;

e) vedení budiž svěřeno komitétu, jenž se zvolí a jehož předsedou bude referent zemského výboru, písařské práce ať jsou obstarávány od někoho ze stavovské kanceláře; toto komité má býti pokud možno mimo všechen svazek a zodpovědnost k úřadům, tak že se bude obraceti vždy jen na zemský výbor;

f) tomuto konečně vyhrazuje se všeliké poukazování a povolování peněz, proto budou mu všechny běžné účty předkládány.

4. Mužskému dobročinnému spolku brněnskému vzhledem k hrozící drahotě zvýšen příspěvek za rok 1835 na 2500 zl. vídeňské měny, k čemuž bude třeba vyžádati si nejvyššího schválení.

5. Představený stavovského oddělení provinciální státní účtárny, účetní officiál Jan Raymann podal opětně žádost, aby mu bylo remunerováno adjustování rozpočtů na stavovské stavby, kterouž práci koná již po 23 let. Na základě vyjádření moravsko-slezského gubernia povolena mu remunerace 200 zl.

6. Ze systemisované částky ročních 500 zlatých konvenční měny, jež jest preliminována k zachování stavovského decorum, povoleno stavovskému koncipistovi Ignáci Mühlbeckovi 200 zl., ostatek brněnskému stavovskému výběrčímu Františkovi Plachetskému, jenž vyniká horlivostí ve službě a jehož četná rodina strádá nedostatkem.

Mühlbeckovi pak na opětovnou prosbu jeho a vzhledem k rozmnožené práci při zemském výboru remunerace proměněna v stálý osobní přídavek, k čemuž třeba vyžádati nejvyššího schválení.

7. J. V. dle došlého presidiálního listu dvorské kanceláře z 27. března 1834 svolilo, aby na místě starého a již rozpadlého kamenného pomníku u Rousinova, kde císař Josef II. oral, zřízen byl nový pomník z litiny na stavovské útraty ex domestico. Poněvadž k tomuto nejvyššímu rozhodnutí jest připojen nákres, dle něhož provedení se má říditi, zemský výbor prozatím ten nákres dal litografovati a po exempláři každému ze stavů doručiti. Vše ostatní bude od zemského výboru pořízeno.

8. V příčině zrušení premií na chov hovězího dobytka na základě dietálního usnesení z 16. října 1833 obrátil se na stavovská kollegia v Čechách, Štyrsku a obojích Rakousích se žádostí, aby mu podána byla zpráva:

a) kolik je v zemi takových premií, jak jsou roztříděny a s jakým obmezením na druhy dobytka,

b) jak často a za jakých podmínek se premie rozdělují,

c) jaký výsledek z toho jeví se na zvelebení chovu hovězího dobytka, anebo které příčiny zabránily zdárnému pokroku,

d) zdali premie samy stačí k povznesení chovu, či které účinné prostředky dlužno uvésti ve spojení?

Ze všech odpovědí došlých zemský výbor sestavil přehled, jenž v tomto sezení byl přečten. Ale při opětné poradě shromáždění stavové setrvali při svém dřívějším mínění, jež se zakládá na vlastní jich praktické zkušenosti, že premie ony na Moravě nikterak nevyhovují zamýšlenému účelu a že tedy se mají zrušiti. Mimo důvody uvedené již v sezení 16. října 1832 přidán ještě tento. Morava stojí na tak vysokém stupni kultury, že poddaní dobře znají svůj prospěch a zajisté by se obrátili k onomu odvětví hospodářskému, které se velmi dobře vyplácí. Kdyby tomu tak bylo při chovu hovězího dobytka, nastalo by jeho zvelebení a povznesení samo sebou, tak jako naopak několik skrovných premií v úhrnném obnosu pro celou zemi o 780 zl. vídeňské měny, jež nad to nikdy nepřijdou do pravých rukou, nejsou nikterak s to, aby vzbuzovaly zájem pro odvětví hospodářské, jež chudšímu rolníku zůstane vždy obtížným a nákladným, a při tom přece neposkytuje značného zisku.

Stavové tedy poznovu požádali zemského hejtmana hraběte Inzaghy, aby pro zrušení těchto premií vymohl nejvyšší schválení. Za to usneseno, těchto 780 zl. vídeňské měny na r. 1835 v jednotlivých obnosech přiřknouti oněm velmi chudým obcím, jež následkem nákazy vypuklé v létě a na podzim r. 1834 ztratily svého obecního býka a jež nemají na zakoupení nového.

V těchto věcech ukládá se zemskému výboru, aby učinil potřebné opatření.

9. Nejvyšším rozhodnutím z 3. března 1833 zemský výbor jest vyzván, aby se vyslovil,

a) není-li třeba určitého nařízení, jak dlužno si počínati při řádně dovoleném odloučení jednotlivých pozemkův od poddanského komplexu hospodářského, v příčině poměrného rozdělení dávek urbariálních na oddělené kusy;

b) nemělo-li by se toto rozdělení ponechati volnému dohodnutí vrchnosti a dotyčného poddaného a za jakých podmínek;

c) dle kterých positivních norem způsobem pro oba díly spravedlivým by se mohlo postupovati, kdyby takového vyrovnání po dobrém se nedocílilo.

Ponévadž tyto dotazy veškerých statkářů v jejich právech velkou měrou se dotýkají, tudy jsou neobyčejně důležity, nepo-

kládal se zemský výbor za zmocněna, aby o tom o své újmě podal svůj úsudek, nevyžádav si k tomu mínění dietálně shromážděných stavův, a podává o této věci obšírnou zprávu:

„Všeobecně záležejí urbariální dávky na Moravě v stálých a proměnlivých poplatcích peněžních i plodinových, pro které nejvyšší rektifikační patent ze dne 3. února 1750 vykazuje rubriky dle všech podřadných oddělení, a potom v naturální robotě.

V obojím vztahu nelze poměrné rozdělení a přenesení na parcelly provésti, jak tento příklad dosvědčuje. — Naturální desátek se odvádí netoliko v obilí, nýbrž i ve víně; kdyžby tedy poddaný, který má pouze orné pozemky, dostal od jiného hospodářského komplexu, jenž jest zavázán desátkem vinným, pastvinu neb polní parcellu na základě řádně povoleného odloučení, a poměrně měl sdíleti všechny dávky urbariální, byl by dle toho povinen odváděti vinný desátek, kdežto přece žádného vína nevyrábí. Reluice však zákonitě není dovolena, poněvadž proměnlivá dávka plodinová nesmí se ke škodě poddaného proměniti ve stálý úrok peněžní.

Právě tak nemůže také nastati poměrné rozdělení roboty in natura, neboť jak by chtěl chalupník nebo podsedek, jenž nemůže si tažný dobytek držeti, konati tažnou robotu, přejde-li naň od nějakého hospodářského komplexu pozemek, na němž vázne tažná robota? Ano i časovou míru roboty pěší i ruční bylo by velmi nesnadno vyšetřiti, kdyby na příklad hodina připadla na týden, ale místo, kde roboty jest třeba, bylo by několik hodin vzdáleno, a kdyby se i sousপřeži nechalo platiti, tedy by na druhé straně náhrada denní roboty za 12 týdnů povinnosti vrchnostem sotva za všech okolností byla vhod.

Z těchto příčin zemský výbor vyslovil své mínění potud,

ad a) že, ačkoliv dekreta dvorské kanceláře z 9. listopadu 1803 — obsahující způsob, jak si dlužno počínati při rozkouskování celých hospodářských komplexů v příčině dávek urbariálních — při odlučování jednotlivých parcel nelze vhodně upotřebiti, přece jest jakási norma žádoucí, jež nařizuje, že současně, jakmile se zakročí o povolení takového odloučení, má se přiložiti výkaz o rozdělení zeměpanských a vrchnostenských dávek na odloučenou pozemkovou parcellu, aby zákonitost jeho mohla býti posouzena;

ad b) budiž ustanoveno, že v případech, kde jednotlivé parcely chtějí od mateřského pozemku býti odloučeny a kde přenosné urbariální dávky, jako robota, vinný desátek atd., nedají se pro nemožnost odvádění rozděliti, má nastati dobrovolné dohodnutí vrchnosti s příslušným poddaným;

ad c) poněvadž vyrovnání po dobrém vzhledem k příštímu odvádění urbariálních dávek musí předcházeti, než se podá žádost za povolení odluky, a bez něho každá taková žádost má se odmítnouti, tedy by v případech, kde této dohody mezi vrchností a poddaným přece nelze docíliti, na druhé straně však bezvýminečné odmítnutí celé prosby ku škodě poddaného by se nezdálo radným, mělo se nařiditi, aby urbariální dávky, jako před tím, uvázly na základním pozemku".

Shromáždění stavové s tímto návrhem úplně souhlasili, a zemský výbor byl zmocněn, aby v tomto směru ve jménu stavů zodpovídal dotazy, namítnuté od J. V. Ostatně při této příležitosti byl podporován návrh, podaný brněnským královským krajským úřadem, aby, poněvadž dosavadním způsobem rozkouskování dle délky, jehož vždy více přibývá, mnoho plodné půdy jde na zmar, byl předepsán jiný vhodnější postup.

10. Dále podána zpráva o nejvyšším rozhodnutí J. V. z 13. února 1826 (dvorský dekret 22. března), že všem stavovským sborům, pokud dle svého zřízení mají působnost na nějaké politické administrativní odvětví, má se bezplatně vydati lithografovaný exemplář operátův o katastrální výměře dotčené provincie i s příslušenstvím."

Dle toho moravsko-slezské královské gubernium ze dne 28. května 1830 odevzdalo povinný exemplář 8 obcí panství vyškovského zemskému výboru; poněvadž však tyto mapy neobsahovaly ani číslo domu ani topografické číslo jednotlivých parcell, z nichž vysvítá, k jakému založení (Bestiftung) náleží, a také náležité k tomu výměrné protokoly, které mají vykazovati areální výměru pozemkových nadací (Bestiftungen), chyběly, budiž u královského gubernia podána stížnost, že stavové s tak nedostatečnými pomůckami nikterak nejsou s to, aby svým závazkům katastrálu se týkajícím vyhověli, svá vyjádření spolehlivě odevzdávali a zevrubný záznam změn, jež se při jednotlivých předmětech naskytují, pořizovali; bylo tedy žádáno, poněvadž tyto mapy smyslu zmíněného nejvyššího rozhodnutí nevyhovují,

a také jest obava, že všechny následující mapy ostatních dominií budou stejně chybné; - aby povinné exempláře katastrálních výměrných operátů byly úplné a opatřeny vším příslušenstvím, tedy také vyznačením domovních a topografických čísel, tedy vším, čeho jest třeba, aby předměty, kde jest nutné vyjádření nebo v katastrálu dlužno provésti úřední jednání dle stávajícího zřízení, zřetelně a důkladně byly nalezeny a vykázány.

Na to odpovědělo královské gubernium 25. června 1830, že dle platných ustanovení, s nejvyšších míst sankcionovaných, mezi jiným také stavovské kollegium má ode všech obcí moravských obdržeti adjustovaný, lithografovaný výtisk s obálkou, na které jest přilepena kostra celé obecní mapy, a že adjustování mapových otisků záleží v jednoduchém illuminování stavebních a vodních parcel, písčin a jilovišť. Zemskému výboru sdělené otisky katastrálních map několika obcí berního okresu vyškovského jsou úplně předepsaným způsobem vyhotoveny, a to nikoliv nedokonale nebo chybně. Z pokynů, které královské gubernium vzhledem k odevzdávání mapových otisků zemskému výboru obdrželo, není úchylka možna a také není potřebí nijaké změny anebo — jak zemský výbor žádal u gubernia — nijakého návrhu k dvorské kanceláři; stavovskému kollegiu není vyhrazen žádný positivní vliv na práce pro stabilní katastr, a tedy nelze se domysliti, jaké zprávy by o tom zemský výbor dával a jaké úřední jednání by se mělo vyplniti; také dlužno poznamenati, že katastrální práce zde v zemi týkají se pouze výměry, a že práce, jež mají za úkol vyšetřovati pozemkový výnos, až dosud ani nejsou začaty a ani vyměřovací operáty, pokud nejsou reklamace proti nim provedeny, nelze pokládati ve výsledcích za definitivní.

Především uznal zemský výbor přednésti shromážděným stavům:

a) že zemský výbor ve jménu stavovského kollegia vždy měl působnost na katastr a o tom zprávy podával;

b) zdali v tom případě, kde katastrální práce ještě toliko výměry se týkají, a ty, které mají za úkol vyšetření výtěžku pozemkového, ještě ani nebyly začaty, jest již nyní na čase, obraceti se k nejvyššímu úřadu, aby tyto nevyhovující mapy, označené domovními a topografickými čísly, i s výměnnými protokoly byly sem odevzdány.

ad a) Moravským stavům nebyl sice na vyjednávání pro stabilní katastr žádný positivní vliv vyhrazen, tyto práce se konají za řízení královského gubernia, a výsledek jejich má záležeti v oněch důležitých operátech, jichž pomocí má se docíliti co možná nejspravedlivějšího rozdělení nejvyšších postulátův, uložených na plodnou půdu.

Avšak právě toto rozdělování, shánění kvoty, odvádění ad camerale, vyměřování všech přírůstků neb ztrát vzniklých změnou objektů nebo jejich výnosnosti, bylo od staletí prací stavův, oni jediní měli od prvního zdanění půdy stávající úplné originální operáty, totiž lánové instrumenty z roku 1656 a 1657, od roku 1671 zavedený popis komínů, dle něhož se rozdělovaly a vybíraly daně až do roku 1748, theresiánský rustikální katastr a dominikální fassi z roku 1748, konečně josefinské berní operáty, z nichž nyní užívaná provisorní matrikule pozemkového výtěžku jest sdělána; stavové udržovali ji se značným nákladem v úplnosti a v stálé evidenci, udělovali o tom potřebná vysvětlení a doklady; dále se pořizuje od nich ukládání přímých daní na celou provincii, vybírání a odvádění ad camerale etc., a poněvadž tedy není pochybnosti, že zde měli přímý vliv, nabývá zde zmíněné nejvyšší rozhodnutí z 13. února 1826 — že stavovským korporacím, pokud dle svého zřízení mají působnost na nějaké politické administrativní odvětví, má se vydati bezplatně lithografovaný exemplář katastrálních výměrných operátů s příslušenstvím — úplné platnosti.

ad b) Jest sice za okolnosti, kde na Moravě ještě ani vyměřování není skončeno a ještě asi 2 léta potrvá a také výtěžkové odhady 3 léta, potom reklamace 3 léta budou vyžadovati, dohotovení nového katastru do 8 let sotva možné a bylo by potom teprve na čase, mapy a odhadové operáty i s příslušnými protokoly vyměřovacími, odhadními i s protokoly stavebních parcel žádati, ale aby se pro příště vyhnulo všemu doplňování, možnému jen vzdálenou cestou, prosí stavové J. V. o zajištění, že moravským stavům, jako se stalo v jiných provinciích, budou dány na ruku potřebné prostředky, aby vliv, který od staletí na základě zřízení vykonávali a na politickou administraci přímých daní, a i nadále vykonávati jsou oprávněni, mohli v celém rozsahu provozovati.

Vzhledem k uvedenému příkladu ostatních stavovských korporací zemský výbor dostal zprávu na dotazy z Dolních Rakous,

Čech a Horních Rakous, — a to: a) z Dolních Rakous, že tam došel úplný exemplář všech lithografovaných obecních map s číslovanými pozemkovými parcelami a s příslušnými vyměřovacími protokoly,

b) z Čech, že tamním stavům úplný exemplář lithografovaných operátův o katastrální výměře s příslušenstvím byl sice přislíben, prozatím však vyměřovací operace zastavena,

c) z Horních Rakous, že stavům na základě nejvyššího rozhodnutí z 13. února 1826 byly vydány úplné katastrální operáty, jež sestávají z těchto kusů: aa) z mapových listův o každé jednotlivé obci, na nichž všechny rybníky, řeky, jezera atd. jsou illuminovány, a pozemkové i stavební parcely topografickými čísly opatřeny, bb) z protokolův o pozemkových parcelách, v nichž jednotlivé pozemky jsou dle topografického pořádku se svými čísly a s odvoláním, kde takové jsou v mapovém oddělení, i s výměrou plochy a druhem kultury, cc) z protokolu o stavebních parcelách, dd) abecední seznam majitelů pozemkův a budov, ee) s popisem obecních hranic, ff) s výkazem kultury, při čemž výslovně se poznamenává, že tyto operáty vyhovují účelu poměrného berního rozdělení a katastrálního úředního řízení.

* * *

Po tomto tak odůvodněném a obšírném návrhu zemského výboru usnesli se moravští stavové, že hned nyní po zevrubném výkladu, jak se věci mají, má se podati prosba k J. V., aby stavy ráčil chrániti v působnosti jim vykázané a nařiditi, aby jim, resp. delegovanému výboru týmž způsobem, jako se děje u stavovských korporací dolno- a hornorakouských, od případu k případu, jak ponenáhlu pokračuje práce vyměřovací, odhadování výtěžku a opravování reklamací, a jak se chýlí k svému ukončení, byly vydávány úplné exempláře všech lithografovaných katastrálních obecních map, s čísly domovními i parcelovými a s protokoly vyměřovacími.

11. Žádost honorací a měšťanův olomuckých, aby směli zříditi si spořitelnu se zastavárnou v Olomouci, podaná k nejvyšší dvorské komoře, a odevzdaná zemskému výboru k vyjádření, nepotkává se u stavů se žádnou námitkou.

12. Zemský výbor shledal ponenáhlu se vloudivší zlořád, že při rozkouskování poddanských pozemkův, jakož i při vyměňování a odlučování jednotlivých parcel velmi

zřídka se dožaduje souhlas příslušných vrchností, že v nejvíce případech pouze se předkládá povolení hospodářského úřadu, kteréž se vždycky ani zvláštním dokumentem nedokládá a musí se vybrati z předmluveného doprovodu; tím vzniká podstatná škoda pro statkáře libovolností hospodářských úředníků, kteří svou vrchnost zřídka o tom zpravují, nýbrž při tom nedovolené vedlejší účely podporují. Poněvadž vysoký dvorský dekret ze dne 14. září 1771 při rozkouskování, oddělování a výměně poddanských pozemků vrchnostenský konsens předpisuje jako nezbytnou podmínku, obrátil se zemský výbor na královské gubernium se žádostí, aby na Moravě pro budoucnost žádný královský krajský úřad nesměl žádost za rozkouskování, odloučení neb výměnu poddanského pozemku přijati k dalšímu jednání úřednímu, není-li písemný konsens od vrchnosti samé vyhotoven, a že v případech, kde by byla nepřítomna neb nechtěla se zabývati udělováním takových konsensů, hospodářské úřady mají se vykázati vrchnostenskými plnomocemi, jimiž jsou oprávněny k takovým konsensům.

Královské gubernium v odpovědi sice souhlasilo s názorem zemského výboru, že bez vrchnostenského konsensu každá taková žádost měla by se zamítnouti, uvážilo však, ježto každé vrchnosti beztoho jest volno udělení konsensu si bezprostředně vyhraditi, že není příčiny zakládati výminečný zákon; že hospodářské úřady beztoho jsou orgány svých vrchností a je ve všem úředním řízení zastupují, a že tedy požadování zvláštních plných moci v nynější době tím méně jest nutno, ježto právě se připravují modifikace v záležitosti rozkouskování poddanských pozemkův.

Avšak poněvadž zemský výbor neuznává tohoto mínění a neobmýšlel nijakého zákona výminečného, nýbrž opětné vyhlášení starobylého nejvyššího nařízení, které zvůlí a vlažností hospodářských úředníkův upadlo v zapomenutí, pro vrchnosti však zůstává velmi důležitým, poněvadž dále hospodářské úřady dlužno jen v oněch případech pokládati za orgány vrchností, jež vyplývají z vykonávání patrimoniálního soudnictví (což nikterak nelze rozšířiti na řízení týkající se majetku, práva a regalií) — byla také žádost za opětné vyhlášení u královského gubernia obnovena, jež předložilo tuto záležitost dvorské kanceláři, a tato dekretem z 25. července t. r. rozhodla, že z důvodů od královského gubernia vyvinutých nelze námitce stavů vyhověti.

Avšak zemskému výboru zdál se tento předmět příliš důležitým, a domníval se, že by zadal starobylým právům stavů jako statkářů, kdyby jich neupozornil na zájem, jaký vrchnosti mají při změnách poddanského majetku pozemkového, neboť

1. buď se rozkouskují celá hospodářství, celolány neb pololány, v menší podíly (Bestiftungen), to jest polo- nebo čtvrtlány,

2. z určitých kategorických usedlostí, to jest celo-, polo- nebo čtvrtlánů, oddělují se menší díly,

3. jednotlivé parcelly z podílů za jiné se vyměňují.

Ad 1. Poněvadž dle dosavadních předpisů rozkouskování nesmí se státi pod čtvrtlán, lze oddělení zeměpanských dávek snadno a bez překážky provésti; ale jinak jest s dávkami vrchnostenskými, a nesčetné zkušenosti učí, že zvláště při dávkách in natura rozdělené síly pozemku nevydávají tolik, co sloučený stav k všeobecné spokojenosti uhrazoval. — Nejpřípadnější obraz dává robota, která na Moravě představuje velmi značnou cenu jistinnou pro vrchnost, zvláště robota tažná, a tu in praxi není možno neuznati, s jak značnou škodou pro vrchnostenskou potřebu jest spojeno rozkouskování celolánu ve čtyři čtvrtlány. Rozkouskováním v menší hospodářství ruší se také dohoda v urbářích založená, kterou vrchnost uzavřela s poddaným v příčině dávek; tu se musí smlouva činiti se zcela novými účastníky. — Právě tak jest tomu

ad 2. při oddělování jednotlivých kusův od selských usedlostí; podíl vrchnostenského požadavku, který připadá z úhrnné dávky na oddělenou část, nelze ani vyšetřiti, tím méně odváděti.

Ad 3. Konečně při výměně poddanských pozemků rovněž první dohoda mezi vrchností a poddaným se mění, a tím se může ohrožovati vymáhání vrchnostenských břemen váznoucích na konkretě.

Ze všeho toho vysvítá, jak velice vrchnosti při všech změnách poddanských usedlostí jsou v nevýhodě, jestliže nejpečlivěji nebdí nad svými právy, ježto každá změna v majetku poddaného podmiňuje změnu v majetku vrchnosti; tyto důvody bezpochyby přiměly také nejvyšší dvorský úřad, že v příslušných normáliích ustanovil vrchnostenský souhlas za první nezbytnou podmínku. I našlo by se zde v zemi málo statkářů, kteří nepoctivostí nebo bezstarostností, s jakou si hospodářští úředníci v tomto případě počínají, nedožili se nejcitelnějších zkušeností ku své škodě, a

zemský výbor pokládá za svou povinnost, aby tímto navrhovaným opatřením aspoň pro budoucnost zabránil zvůli hospodářských úředníkův.

Ještě jeden podstatný důvod byl uveden, při jehož bedlivějším uvážení se ukazuje, že právě ta okolnost, která přiměla královské gubernium a vysokou dvorskou kancelář ku zmíněnému odmítavému vyřízení, nejvíce mluví pro tuto věc. Bylo totiž uznáno, že každé vrchnosti přísluší právo, vyhraditi si bezprostředný konsens k rozkouskování, oddělování a výměně poddanských pozemků; jde tedy nyní o to, aby vrchnosti, které tohoto práva chtějí užiti, byly chráněny, poněvadž každé přiznané právo dává také platný nárok na ochranu. Takto však vrchnosti nemají prostředku, aby si zavčas zjednaly přesvědčení, zdali jednání hospodářských úřadů při rozkouskování poddanských pozemků jsou v souhlase s jejich vůlí. Úřadování se strany vrchnosti samé jest zákonitě zakázáno, zbývá tedy toliko pouhé nařízení hospodářskému úřadu, aby o všech změnách poddanského majetku prozatím si vyžádal vrchnostenského konsensu. Jakou kontrolu však mají vrchnosti, aby se přesvědčily, že jejich rozkaz jest také vyplněn?

Všichni v tomto sněmovním sezení shromáždění statkáři prohlásili jednomyslně, že neznají kontroly, jež by se nedala snadno obejíti. Pouze bdí-li zemský výbor, který při všech podobných změnách poddanského majetku po stránce rektifikatorské má podati dobré zdání, zde nad právem vrchností a nejbedlivěji k tomu hledí, zdali statkáři o tom předběžně byli zpraveni a svůj konsens dávají, jen potom byly by hospodářským úřadům ruce vázány, a vrchnosti, které si udílení konsensu vyhradily, chráněny, a tedy i pro budoucnost zabráněno právě tak častým jako spravedlivým žalobám na škody v takových případech utrpěné zvůlí hospodářských úředníkův.

Zemský výbor tedy navrhl, aby se bezprostředně k J. V. podala prosba, aby nejvyšší předpis z 14. září 1771 byl opět vyhlášen s dodatkem, aby všichni političtí úřadové k tomu přidrženi byli, aby při každém rozkouskování, odlučování neb výměně poddanských pozemků pokládali vrchnostenský konsens za první podmínku a takové žádosti nepovšimnuté odmítali, které nejsou opatřeny konsensem vrchnosti samé nebo legálního plnomocníka.

Shromáždění stavové přesvědčeni o důležitosti předmětu a o potřebě navrženého opatření, jednomyslně souhlasili a uznali, že toto dietální nejoddanější zakročení — dle zmínky svrchu učiněné — by získalo značnou oporu prosbou k J. V., aby chránilo vrchnosti v právě jim náležejícím, udělovati konsensy při změnách poddanských usedlostí, poněvadž, jak ukázáno, chybí jim všeliká kontrola, proti hospodářským úředníkům tak potřebná, a naznačeným způsobem by se jí nejsnáze docílilo; stavové doufají, že této prosbě tím spíše bude vyhověno, ježto zde nejde o nijakou novotu, nýbrž jen o upevnění normy zavedené samou nejvyšší správou státní.

Zemský hejtman požádán, aby tuto námitku předložil J. V. s přímluvou za příznivé vyřízení.

Ostatně předneseno:

1. Hrabě Josef Ugarte zaznamenán v zemských deskách jako majitel panství Rosického.

2. Nejvyšší rozhodnutí z 24. října 1833 o normách platných při vypisování míst stavovských sekretářův a koncipistův.

3. O pozdě došlém nejvyšším reskriptu v příčině závěrku sezení sněmovního.

4. Moravsko-slezský zemský soud oznamuje, že vyřízena jest pozůstalost hraběnky Antonie Vettrové, rozené svob. paní Braidové, a že tedy nezletilé děti, hraběnka Josefina a hrabě Felix Vetter jsou v zemských deskách zapsáni jako majitelé statkův Čekyně, Penčiček a Žabečné Lhoty (v kraji přerovském).

5. Nejvyšší rozhodnutí z 4. ledna 1834 a tištěný patent, že učiněna smlouva s císařským dvorem ruským a královstvím pruským, dle které vzájemným poddaným, provinilým velezradou, vzpourou a pod. pro budoucnost nemá se v ostatních obou státech ochrany ani útočiště poskytovati, spíše po příslušné reklamaci náležité vládě vydati.

6. Nejvyšší rozhodnutí z 12. prosince 1833 o nejvyšší spokojenosti nad udělením roční podpory 500 zl. klášteru alžbětinek na Starém Brně.

7. Josefu Wachtlerovi, majiteli Vsetína, odňat inkolát (nejvyšším rozhodnutím z 15. ledna 1834).

8. Nejvyšším rozhodnutím z 28. února 1834 povoleno ustanovení 4. kancelisty při expeditě moravského stavovského zemského výboru.

9. Nejvyšším rozhodnutím z 7. dubna 1834 2. president nejvyššího soudního dvoru hrabě Ludvík Taaffe jmenován kuratorem c. k. tereziánské rytířské akademie.

10. Cirkulář moravsko-slezského gubernia z 25. června 1834 o obnovení přímého spojení jízdní poštou Brna s Prahou.

* * *

V závěrečném sezení 14. října 1835 přijat do sněmu rytíř Emanuel Liebenberg, majitel panství Louky v kraji znojemském.

73.

Protokol mimořádného sezení 7. května 1835, za předsednictví zemského hejtmana a sněmovního direktora Aloisa hraběte Ugarte.

Předmět: volba deputace k nejvyššímu dvoru, aby vyslovila nejvroucnější účast stavů nad úmrtím císaře Františka I. jakož i nad slavným nastoupením císaře Ferdinanda I.

Řeč zemského hejtmana:

„Při každé význačně důležité události, jež se vztahovala na posvátnou osobu mocnářovu a touto na blaho celého mocnářství, a v čem byl nepopíratelný popud, aby věrné provincie odesláním representantů při nejvyšším trůně vyjádřily city nejvroucnější účasti s onou úctou, jakou vznešenost předmětu vyžaduje, pospíšili si stavové moravští deputací ze sebe obnoviti ujištění nejupřímnější lásky k svému panovníku a pravého vlastenieckého smýšlení, jež odedávna provincii Moravskou vyznamenávaly. Takový povznášející moment jest nyní dán nejvýš bolestným úmrtím J. V. císaře Františka I., pravého otce vlasti, vzoru veškerých ctností vladařských, jakož i slavným nastolením J. V. císaře Ferdinanda I., dědice všech velkodušných smýšlení osvíceného předchůdce, v němž veškerému císařství vzkvétají nejkrásnější naděje. Zemský hejtman se domnívá, že toliko předešel přání stavů, obrátiv se písemně k nejvyššímu kancléři hraběti Mitrovskému o laskavé prostřednictví a sdělení zprávy, zdali J. V. ráčí přijati moravskou stavovskou deputaci u nejvyššího trůnu.“

Presidiální přípis nejvyššího kancléře z 25. dubna t. r. zní:

„J. V. nejvyšším rozhodnutím z 23. dubna dalo mi na jevo, ježto moravští stavové svými vyslanci přejí si vysloviti svou účast na všeobecně bolestné ztrátě, kterou jsme utrpěli, i zděděné pocity své příchylnosti a věrnosti na počátku vlády J. V., má se stavům dáti na jevo, že J. V. takové projevy rádo přijme.

Aby se však stavovskému domestiku ušetřily výlohy, mají se takoví členové za vyslance zvoliti, kteří se beztoho zdržují ve Vídni, jest však i těm, kteří v provincii sídlí, volno, k deputaci se připojiti, jsou-li také k nim zvoleni a pořídí-li náklad na vlastní útraty."

Shromáždění stavové s díkem uznali, že zemský hejtman v každé příčině předešel jejich přání; i přikročeno k volbě tím způsobem, že každý z přítomných členů po pořádku navrhl ze všech 4 stavů po 2 deputovaných. I zvoleni:

ze stavu duchovenského:

biskup brněnský František Antonín Gindl,

rytíř Peteany, člen kapitoly olomucké;

ze stavu panského:

hrabě Žerotín a hrabě Vilém Mitrovský;

ze stavu rytířského:

rytíř Tersch a rytíř z Ronova;

ze stavu měšťanského: oba purkmistři hlavních měst Brna a Olomouce.

Všichni zvolení přijali volbu, a zemský hejtman ohlásí všem dobu, kdy se mají ve Vídni sejíti.[1])

[1]) Rytíř z Ronova (nepřítomen) listem z Křižanova 9. května 1835 omlouvá se těžkou nemocí, že se nemůže deputace účastniti. Místo něho dopsáno rytíři Michalu Mannerovi. Také rytíř Tersch se omluvil obchodní cestou, kterou nelze změniti.

I.

Rejstřík jmen osobních.

II.

Rejstřík jmen místních.

III

Rejstřík věcný.

